په سمندر کي دملغلرو لټون
تولنیزې ستونزې او دحل لارې یې
دفکرونو جوربښت او هغوئ ته وده ورکول
لیکوال
محمود (حمیدزي)
Ketabton.com

ketabton.com - The Digital Library

دکتاب پیژند پانه
نوم:په شمندرکي دملغلرولتون
تالیف، لیکنه :محمودحمیدزی
کمپوزر:محمودحمیدزی
دقلمي لیکنې نیټه:۱۳۹۴

ketabton.com - The Digital Library

ډالۍ

ډالۍ دې وي زما محترم پلار ښا غلي معلم خيرالله ته!
زمامحترم پلارلومړی هغه شخص دی چي ماته يې قلم او کتابچه په لاس کي راکړه.
زه دلوی خدای (ج) په مرسته او دهغه په واسطه په دې وپوهيدم چي ليک او لوست وکړم.
زما محترم پلار ماته تل همدغه يوه خبره کوې چي علم،پوهه غوره ده ښه ده اواړينه ده.
ما خپل ډېر علم دخپل پلار څخه زده کړی اوحاصل کړی دی.
هغه تل زماسره زما دزيرکتيا او وړتيا په لوړولو کې مرسته کړې ده.
زه يي تل د ناسمو کړونودکولو څخه راګر ځولی ،منعه کړی يم.
زما محترم پلار زما د ژوند دهو ساينې لپاره تل هڅه کړې ده،او کوي يې.
په رښتيا هم زما داوړه ډالۍ دهغه دښيګڼو په وړاندې هيڅ هم نه ده!
او زه تل دالله (ج) څخه دهغه د دونيا او اخرت دنيکمرغۍ غوښتنه کوم!
الله (ج) زما پلارخيرالله ته دنيکيو په شتون کي اوږد عمر ورکړې.
الله (ج) دې تاته دهغه کړونو اجر او ثواب درکړې کوم چې تا زما سره کړې دي زما محترمه پلاره.
خدای(ج)دی ستاسيوری زما او زما دکورنۍ دغړو دسر څخه نه کمه وی.

ketabton.com - The Digital Library

لړلیک

عنوانونه مخونه

۱ :دلیکوال خبرې.................................. ۱
۲ :بریا ته درسیدولار.................................. ۲
۳ :ځان ښودنه اوزیانونه یې.................................. ۴
۴ :په مثبت ډول درسنیو کارونه.................................. ۷
۵ :د هیواد سره مینه اووفاداري ۱۱
۶ :قومي ژبني او نژادي توپیرونه.................................. ۱۴
۷ :علم اوپوهه ۱۶
۸ :شفقت او مهرباني.................................. ۱۹
۹ : دمور او پلار احترام کول او حقونه یې ۲۲
۱۰ :نشیي توکي ۲۴
۱۱ : خپل منځي شخړې او بدۍ.................................. ۲۶
۱۲ :معلولیت عیب نه دی.................................. ۲۹
۱۳ : دماشومانو ژوند ته لنډه کتنه ۳۲
۱۴ :دجنګ زیانونه.................................. ۳۴
۱۵ :دولتي اوشخصی دندې.................................. ۳8
۱۶ :د وخت بي ځایه نه تیرول،د وخت ارزښت.................................. ۴۲
۱۷ :ځوانان.................................. ۴۴
۱۸ :نیک اخلاق او ښه سلوک.................................. ۴۶
۱۹ :مرسته کول.................................. ۴8
۲۰ :دوستي او ملګرتیا.................................. ۵۰
۲۱ :شراکت، ګډکار.................................. ۵۲
۲۲ :ګدایي یا فقر کول.................................. ۵۳
۲۳ :ډار (وېره) یوازي دالله (ج) څخه په کارده.................................. ۵۵
۲۴ : دځان څخه ښه شخص جوړول.................................. ۵8
۲۵ :مطالعه،کتاب لوستنه.................................. ۶۰
۲۶ : خپل لوښي او خویندې په لوړ ولوړ ورکول.................................. ۶۲
۲۷ ښکاره او پټه پاکي.................................. ۶۵
۲۸ :دانسان په ژوند کي دورزش (تکړښت) ارزښت.................................. ۶۶
۲۹ : دماشینونو سمه کارونه.................................. ۶۸
۳۰ :دچا پیریال پاکه ساتنه او سمسورتیا.................................. ۷۰
۳۱ : دیني عالمان ۷۲
۳۲ :دالله (ج) عبادت په سمه توګه کول، اواحکاموته یې غاړه ایښودنه........ ۷۴

ketabton.com - The Digital Library

عنوانونه مخونه

۳۳:پرماشومانو باندي د هغوی دمور او پلار او یا د هغوی دنورو دوستانود خوا ځخه ناسم نوم ایښودنه او په ناسمو نومونو سره دهغوی یادول.................۷۷
۳۴:په ښوونځیوو او مدرسوو کي کیفیت لرونکي او ښه زده کړه................۸۹
۳۵:دمیرمنې او خاوند(میره) ترمنځ ښې اړیکې او یوبل ته درناوی...........۸۳
۳۶:مشوره کول..۸۴
۳۷:دمشرانو(ډېرعمرلرونکو) درناوی کول..۸۶
۳۸: پخلاینه...۸۷
۳۹: په غیري قانوني اوپټ ډول سره خارجي هیوادونو ته سفر،دسفر په دوام او هغه هیواد کې بدې پېښې
....۸۹
۴۰تشویق کول اودتشویق اغیزې...۹۱
۴۱:اتفاق او یوالی..۹۲
۴۲:په یوه ټولنه کې وړاو په کارپوه مشران ټاکل ۹۳
۴۳:غیبت کول...۹۷
۴۴:پرحیواناتو ظلم..۹۹
۴۵: جورت درلودل...۱۰۱
۴۶:رښتیا ویل اورښتنولي...۱۰۳
۴۷:شګون او زموږ ټولنه ۱۰۵
۴۸: فرهنګ..۱۰۶
۴۹:اسلام ۱۱۱
۵۰:هغه سرچینې چې په دې کتاب کې ورڅخه ګټه اخیستل سوې ده ۱۱۳

ketabton.com - The Digital Library

دليکوال خبرې

ثنا او ستاينه دې وي پاک الله (ج) لره چې پالو نکی دټولو عالميانو دی. درود او سلام دې وي پر حضرت محمد (ص) باندي.دلوی خدای (ج) شکر ادا کوم چې ماعاجزه او ناتوانه بنده ته يې دا توان را وبخښئ چې زه دخپلو ورونو او خويندو لپاره داستاسوپه لاس کې ليکنه(کتاب)
چي نوم يې (په سمندر کې دملغلرو لټون) دی وليکم. الله (ج) دې وکړې چې زما دغه ليکنه زما دورو نو او خويندو لپار دګټې څخه ډکه يوه ليکنه وي او درانه لو ستونکي ور څخه دژوند په چارو کې پوره ګټه پورته کړې؛ دخپل ځان او يا هم دټولني لپاره يوه ملغلره په کښي ومومې.ما په دې ليکنه کي زموږ او ستاسو دټولنې ستونزې،کړاوونه،دهغوی دحل لارې او هغه څه را اخيستي دي چې دهغوپه پلي کولو سره زموږ او ستاسو ټولنه پرمختګ کولی شي.
ما په دې ليکنه کي دځنيو ټولنيزو،کلتوري اواسلامي موضوعاتو څخه يادونه کړې ده.ما په دې ليکنه کې زموږ او ستاسو دټولنې ښکنې او بدۍ دواړی را اخيستي دي. ستاسو درنو لو ستونکو څخه مې غوښتنه دا ده: چې
تاسو هم درخپل توانه پوري دټولنې په اصلاح کي خپل توان او وس مه سپموې ترڅو زموږ او ستاسو ټولنه دهره اړخه يوه پر مختللي او دستو نزو څخه خلاصه ټولنه و اوسي.هيله مې ستاسو لو ستونکو څخه دا ده چې که کوم ځای زما عاجزه بنده څخه په دې ليکنه کې وړه يالويه غلطي سوې وي نو تاسودرانه يې په اصلاح کولو کې را سره مرسته وکړئ.ما دا ستاسو په لاس کي ليکنه ددې لپاره ليکلې ده چې زما مسلمانانو ورو نو او خويندو ته يې ګټه ورسيږي او يوازي او يوازي مې هيله خپل ټولنې ته ددې لارې څخه خدمت کول اونيکي کول دي، الله (ج) دې زما څخه په دې کار کول نه ناراضه کيږی.ما چي په دې ليکنه کې دکومو موضوعاتوڅخه يا دونه کړې ده تاسو لوستوونکي په هره موضوع کي ژور فکر کوونکي و اوسي، او دخپل وس او توانه پوري تاسو هم زيار وباسې چې زموږ اوستاسو هيواد اوټولنه نور هم پيا وړي شي. موږ او تاسو بايد تل زيار ايستونکي و اوسو اوتل موهڅه داوي چي دخپل ځان سربيره نوروته هم ګټه ورسوو.دنيکوانسانانو لار ښوونې اوزموږ او ستاسو ګډ کار زموږ ټولنه او زموږګران هيواد (لوی افغانستان) پياوړی کوي. موږ او تاسو هر يو بايد خپلې مفکورې او تجربې دنورو سره شريکې کړو، تر څو دموجوده ستونزو څخه ليري واوسو او نور ستونزې موږ ونه ګواښي. موږ هريو کولی سو کار وکړو دځان او خپلې ټولنې لپار ديوې لارې نه دبلې لارې خدمت وکړو.هيله مي ستاسو درنو لو ستونکو څخه داده چې ماحقير بنده په خپلو دعاګانو کې دياده مه باسئ.په درنښت:محمود((حميدزی))

ketabton.com - The Digital Library

بریا ته د رسیدو لار

ډیر خلګ په دې فکر کې وي چي بریالیتوب دي تل زما په برخه وي، مګر داسي نه ده ،بریا او کامیابي هغه وخت شوني ده چې موږ زحمت وکاږو، هڅه وکړو، هوډولرو، او هیڅکله خپلو سمو او پر ځای پر یکړو ته بدلون ورنه کړو او شا ته تګ ونه منو،که څه هم موږ په زرګونو ځلې خپل په هیلو کي ناکام سو. دبریا راز په نا کامۍ کې پټ دی.کله چې تاسو دناکامۍ سره مخ کیږي. نو دا فکرمه کوئ چي زه ددې توان نه لرم چي بریالی به سم.امتحان یې کړئ او بیابیا خپل بریاته د رسیدلو هیله تکرار کړئ، کوښښ وکړئ ترڅو بریالیتوب ته ورسیږي.ډیر خلګ داسي دي چي کله په یوه کارکي دنا کامۍ او ماتې سره مخ سي نو بیا هغه شاته تګ وکړي ماتي ومني اونور بیادهغه کار دکولو هڅه نه کوي؟ چي داکړنه یوازي اویوزي ددوی وهم او وېره ده، نورهیڅ هم نه. هیڅ وخت داسي نه سي کیدای مګر ډېر په لږه اندازه اونامعلوم وخت داسي کیږي. چې یو بریالی شخص دي په لومړی ځل خپلي موخې ته ورسیږي، او بریالی دې سي. بریاته درسیدلوپه لاره کې هرورمرو ستاسو مخ ته خندونه اوستونزې راځي مګر تاسو خپله هیله دلاسه مه ورکوئ او بیابیا خپل هدف(موخې)ته درسیدلو فکروکړئ،او داسي وګڼئ که چیرې داځل لازه هڅه وکړم نو زه به بریالی سم،او کامیابي به مې په برخه شي.تل په خپلو کارونو کې دحوصلې څخه کاراخلئ،صبر ولرئ اود زغم خاوندان واوسئ.په خپل ژوند کې هر وخت ځان ته بیل، بیل انتخا بونه اوموخې مه ټاکئ.غوره انتخاب ولرئ او بیا دغره په شان کلک ودریږئ،تر څو تاسوته دبریا لارې پرانیستې پاتې سي، اوتاسوپر هغه لاره بیله دې چي راوپر زیږي مخته لاړسئ.ماهیره لامبوزن هغه نه دی چې په لږو اوبو کي لامبو ووهي، بلکې ماهیره لامبوزن هغه دی چي دسمندر په شدیدو(سختو) څپو کې لامبو ووهې او نه پریکیدونکي څپې پري کړئ او خپل منزل ته ځان ورسوئ.انسان فکرکوي چې زه پیا وړې اراده اوټینګ هوډ لرم؟خودانسان فکربه یوېې کوچني حشرې ته نه وي وراوښتی،چي آیا انسان پیا وړې آراده ،اوهوډلري او که هغه کو چنۍ حشره؟البته دا خبر زه دټو لو انسانانو په اړه نه کوم، داسي ډېر انسانان وه او سته چي هو ډیې دغرونو دسختو ډبرو څخه سخت وو اودی او په خپل کلک هوډ سره غرونه سوري کوي،مګرداسي انسانان هم سته چې استقامت (هوډ)یې ډېر کمزوری وی اوهتأ ژوند کول لا هم ورته ستونزمن او بې ګټې ښکاري؟ مخکې مو دحشرې یادونه وکړل. یوه حشره راوا خلئ او یوه صاف لوښي ته یې وا چوئ او بیا وګورئ چې داحشره دخپل خلاصون لپاره درکومې اندازې هڅه کوي،دخپل هوډ او کلکي آرادې څخه درکومه بریده ساتنه کوي اوهوډمنه او مبارزه پاتې کیږي. تاسوبه دهغې مبارزه اوپیاوړی هوډپه خپلوسترګووګورئ او دا به دهغې حشرې په لیدلو درته معلومه سي چې یوه حشره چې دانسان څخه په جسمي

ketabton.com - The Digital Library

اومعنوي لهازکمزوري ده هوډيې بيا دځينوانسانانوڅخه څومره ډيرپياوړی دی!
يوه حشره چې دکړاونواوستونزوپه وړاندې دردې حده مبارزه کوي اودخپل هيلې څخه چې دستونزې څخه خلاصون دی نه اوړي نو يوانسان بايد ديوکړاو اوستونزې پر وړاندې درکومه حده ودريږي اوڅومره ټينګ هوډبايد ولري ؟
يوه ونه ټول ژمی ددې په تمه اوهيله تېروي چې کله به سپرلی راځی،ونه انتظار کوي او بيا دسپرلي په راتلو هغه ونه زر غونيږي، پاڼې، غوټۍ،ګلونه اوميوې کوي.
اوبه خپل تګ ته درهغو پوري دوام ور کوي تر څو ياخو وچې سوي نه وي اوياخوخپل منزل ته نه وي رسيدلي.ستوري هره ورځ دې ته انتظار باسي چې کله به تياره راځي او موږ به ځليږو.متل دی چې وايي: بې زحمته رحت نسته!
څوک چې ډېره هڅه کوي نو هتمن به هغه ته ډېر څه هم په لاس ورځي خدای جل جلاله انسان په دې نه دی مکلف کړی چې په کارو نو کې تلوار وکړئ او دبې صبرۍ څخه کار واخلئ،الله جل جلاله موږ په تلوارنه کولوامرکړي يو،په دې خبره دلاښه پوهيدلو لپاره سُوْرَةُ الأنبيَاء : 37نمبرايات ولولئ.
ديوه حديث شريف مفهوم دی(څوک چې دصبرعادت جوړکړي نوپرهغه الله جل جلاله صبراسانه کوي.① تل خدای جل جلاله انسان ته دزحمتو نو اجر ور کړی او ورکوي يې. هر هغه څوک چې په روا، او سا ليم ډول دبريا هيله لري، لوی خدای جل جلا له دهغه سره مرسته کوي او هغه ته دبريا دلا سته راوړلو لاره ښيي.
موږ الله (ج) دې نړۍ ته ددې لپاره را استو لي يوو چې زموږ څخه ازموينه واخلي، که نه دالله(جل جلاله) دلوی دربار څخه کوم څه نه کميږي چې يو انسان دې بيله ازموينی جنت ته دا خل کړي! مګر ازموينه اخستل کيږي .
کوم انسانان چې حق ته يې غاړه ايښې وي,نيک کارونه کوي او دالله جل جلاله داحکاموڅخه سرغړونه نه کوي که چيرې ،دالله جل جلاله خوښه وه نو جنت ته به يې دا خل کړي او هغه کسان چې حق نه مني، بد کارونه کوي او دالله جل جلاله داحکاموڅخه سر غړونه کوي، که دالله جل جلاله خوښه وه نو هغو کسانو ته به سزا ورکړی اوکه يی خوښه وه پر وبه رحميږی، په دې خبره دلاښه پوهيدلولپاره سُوْرَةُ آل عِمرَان : 129نمبرايات ولولئ. موږ هروخت په ازمو ينه،(امتحان) کې يو،په دې خبره دلاښه پوهيدلولپاره،سُوْرَةُ البَقَرَة : 155شماره ايات ولولئ. په دې ازموينوکي دبريا لپاره بايد هر وخت هيله مند واوسو ،هيڅ وخت نا هيلي اونا اوميده نه سو، هر وخت هيله ولرو، تر څو دکاميابی ترپولې ورسيږو او کاميابه سو.
لو مړی بايد دخدای جل جلاله دلوی دربار څخه ناهيلي نه شو او دهغه ورسته بايد په خپل ځان باور ولرو کلک او نه ماتيدونکی باور.

۱- صحيح مسلم,حديث کڼه 2424

ketabton.com - The Digital Library

دخپلو مشروع ،روا هيلودپوره کولو په لاره کې بايد ونه ويرېږو،په پوره ډاډسره بايد دبريا خواته واړاندې ولاړسو.

دهغو کسانو سره مرسته وکړو چې هغوی غواړي خپلومشروع هيلو ته ځانونه ورسوي او تل يې درمرستې ترڅنګ تشويق هم کړو،حضرت محمد صلى الله عليه وسلم ډير ځلې دداسې پيښو سره مخ شوی دی چې هغه داسلام دمبارک دين په لاره کې دحدنه زياتې ستونزې او کړاونه ګاللې دي، چې دطايف دخلکولخوا زورول کيدل يې ښه بېلګه ده.

ددې هرڅه سربيره به هم حضرت محمد صلى الله عليه وسلم پر هرې ستونزې صبراختياره وه، او نه به ناهيلی کيده.

دهغه (ص) کلکه اراده، هسک عزم اونه ماتېدونکی هوډ و چې دلوی خدای جل جلاله په مرسته داسلام مبين دين دنړۍ په ګوټ ګوټ کې خپورسو. راسئ چې موږ دهغه مبارک صلى الله عليه وسلم داستقامت څخه پند وا خلو. که چيرې موږ په خپلومشروع هيلو کې دستو نزو او مشکلاتو سره مخ کيږو، بايد هغه وزغمو، بيابيا کوښښ وکړو ترڅو خپلو هيلو ته ورسيږو او په خپله هيلو کې دبرياليتوب درپولې منډې و وهو.

راسئ نوردناکامۍ څخه ونه ويرېږو،که چيرې کاميابي،برياليتوب غواړو نو بايد کاميابۍ ته درسيدو په لاره کې خنډونه اوستونزې وګالو، په ناکامۍ ليدلو سره دکاميابۍ پرلاره تګ پرې نږدو،که ناکام سو بايد صبر او زغم ولرو اومايوسه نه سو. زړونه مو بايد تل ډاډمن اوهيله مند وساتو،که څه هم زموږ مخته دومره خنډونه اوستونزې راسي، چې زموږ شاته تګ بيخي هتمي سي، دهر ډول ستونزې اوخنډسره بايد مقابله وکړو ترڅو بريا زموږ په برخه سي، او خپل ژوند ته په برياليتوب دوام ورکړو.

ځان ښودنه اوزيانونه يې

رسوالله صلى الله عليه وسلم فرمايي: الله جل جلاله فرمايي: ژباړه زه بې پروايم له شريکانوڅخه چاچې يوعمل (کار)وکړاوپه هغه کې يې بل څوک شريک کړنوزه هغه اودهغه کارپريږدم ①

مطلب داچې کوم کاراوعبادت چې دځان ښووني لپاره وي دالله (ج) په نزد ښه کارنه دی، اوالله (ج) دهغه شخص اوکارڅخه بې زاري ښودلې ده.

زموږ په ټولنه کې ځينې خلګ دخپل نوم دلوړولو، او دنورو خلګو څخه دځان لوړښودلو لپاره ځينې داسې کارونه ،کړنې کوي چې نه يوازې داچې خپل ځان ته

۱ - صحيح مسلم

ketabton.com - The Digital Library

زيان رسوي بلکې دا کړنې يې پرټولنه باندې هم بدې اغيزې کوي اودټولنې نورخلک هم دمشکلاتو سره مخ کوي.
زه ددې کړنو دجملې څخه چې دوی يې کوي دلته څو بيلګې ليکم:

لومړی: پر بې وزلو او کمزورو انسانانو باندې زور زياتی اوظلم:
ځينې انسانان په دې خاطر پرنورو انسانانو ظلم او زور زياتی کوي:چې دهغو څخه په مالي ډول ځان تقويه کړي. ځينې نورددې لپاره چې نورانسانان دده څخه وويريږي اوپه ټولنه کې ددوی په آند نوم وړي اونوم لوړي سي: دظلم لاره اختياره وي په ټولنه کې فساد خوروي اوټولنه ددوی دزور زياتي اوظلم څخه آرامه نه وي. چاليبه خوداده چې ځينې نور انسانان بيا ديوې ټولنې پراوسيدونکو باندې په دې خاطر زور زياتی کوی چې دوی دخپل زور زياتي څخه خوند اخلي!
بې معنا اوبې ځايه خبرې کول ، نور ته سپکاوی کول، ځان لوړ ښودل، بې معنابي او ځايه موډ،فيشن اودې کاروته ورته نورکارونه ځينې انسانان دنوم ښودني اوځان مشهوره کيدو لپاره کوي چې په دې کارسره دوی داغواړي چې دهغوی په ګمان دهغوی ټولنه ورته احترام (درناوی) وکړي اوياهم ورته دعزت په نظروګوري:حال داچې هيڅ کله يو انسان پر نورو انسانانو باندې په ظلم او زور زياتي کولو اوپه ټولنه باندې په جبرځان محترم بللواومنلو دعزت خاوند نه سئ کيدلی.
کوم انسانان چې داسې کسانوته درناوی لري: يابه د وهم(ډار) او ويرې څخه دوی ته عزت ورکوي اودرناوی به ورته لري او يابه هم ددوی په ناروا کارونو باندې خوښ وي.
که چيرې يوانسان په خپله خوښه ديوه ظالم او بد کاره انسان سره دهغه په کارکې مرسته وکړل او يا هم په خوښ سو:دده او هغه کس چې بدکاره او ظالم دی توپيرنسته او په ګناه کې ورسره ونډه لري.الله جل جلا له موږ دنيکی په کړنوکې په مرسته کولو اودبدئ په کارونوکې په نه مرسته کولو امرکړي يو په دې خبره دلاښه پوهيدلولپاره سُوْرَةُ المَائدة : 2نمبرايات ولولئ.
ځينې کسان بيا داسې کارونه دځان ښودنې لپاره کوي: چې ددوی کړنې داسلام دمبارک دين اود خپلې ټولنې دکلتوراو عنناتو څخه مخالفه وي او ددې کم شميروګړو لکبله هغه ټولې ټولنې ته چې دا څوناکاره اوبدکاره انسانان په کې شتون لري ځينې نادرکه، کم آندي اوکم فهمه کسان دهم هغووګړو په نظرګوري چې ګواکې هغه واړه ټولنه دهم هغوبدکارو انسانانو په شان ده داډول فکر(آند)ګمان کول ، ديوه باهوښه انسان لپاره نه ښايي.

ketabton.com - The Digital Library

بله دنوم ښودلو او ځان مشهوره کولو لاره چې ځيني انسانان فکر(آند) کوي چې همدا به وي:دخوښۍ او ځيني نورو محفلونو کې ډېراو بې ځايه لګښتونه او مصارف دي،دا کارنه يوازي داچې بې ګټې او بې فايدې کاردی، بلکي داکار په ټولنه کې دوخت په تيريدو سره مروج کيږی اوټولنه ددې زيات لګښت خوښوونکو خلکو پر لاره پل ږدي چې ورسته بيا غريب او ناچاره خلک هم دې ته مجبور سي چې په خپلو محفلونو کې زيات لګښت وکړي،ياد کارددې سبب ګيږي چې په ټولنه کې ددې لګښتونو دپوره کولو لپاره ځيني خلک ناروا او نا مشروع کارونو ته زړه ښه کوي اويا هم خپل دهيواد پريښودلو ته اړوزي مهاجرت کوي. که چيرې شتمن خلک هغه لګښتونه چې په خپلو محفلونو کي يې لګوي،زموږ او ستاسو دټولنې غريبو او نادارو اوسيدونکوته ورکړې او وسره مرسته وکړې: زموږ او ستاسو دټولني دابې وزلي به دمنځه ولاړه سي او هيڅ يو غريب کس به پاتې نسي، په ياد کارکولوسره به موږد دوو ګټو څخه برخمن سولومړی: ټولنه به مودغربته خلاصون پيداکړي. دوهم: داخرت دهوسايني اودجنت خواته دور وړاندي کيدولامل به موسي.اسراف کول او بې ځايه لګښتونه داسلام دمبارک دين خلاف عمل دی!

الله جل جلاله بې ځايه اصراف کوونکي دشيطان ورنه بللي دي، په دې خبره دلاښه پوهيدلولپاره دسُوْرَةُ بنىَ اسرآئيل/الإسرَاء : 27نمبرايات ولولئ،حضرت محمد صلی الله عليه وسلم فرمايي: ؛وخورئ، وڅښئ، صدقه ورکړئ، مګرله اسرف څخه ځان وساتئ.① موږ او تاسوډېروخت په دې خبره ښه پوهيږو چې کوم کارچې زه يې کوم ناروا او حرام کاردی خوددې سربيره يوازي ددې خبرې لپاره چې زموږ په محفل کي کډونکوونکي وګړي يوازي دا ووايې چې فلانی په خپل محفل کي دومر لګښت اودا اوها کړي وه داکار کوو دې خبرې ته مو هيڅ پام نه وي چې که نن ورځ زه په خپل محفل کي داډول لګښت وکړم نو سبا يو بل څوک هم په خپل محفل کي زيات لګښت کوي رو،رو به داکارپه ټولنه کي عام سي او نورخلک به هم دې ته وهڅول سي چې په خپلو محفلونو کې اسراف او ډېر لګښت وکړي: هغه وخت به هغه غريب خلک چې هتاخپل جامې، او خوړه نه سي پيدا کولی څه وکړي؟ آيا هغوی دا توان لري او که نه چې زموږشتمنوپه څيرلګښتونه وکړي؟

ولې ددې ناروا کړنې څخه يو کوچنی فرهنګ جوړکړو؟ په محفلونو او غونډو کي داندازې څخه زيات لګښت څخه بايد ډډه وکړو،داکارمودشتمنۍ بې ځاي مصرفولو مخه نيسي او ورسره به مودالهی حکم څخه سرغړونه هم نه وي کړي.

موږ په محفلونوکي په ډېرلګښت کولو سره دټولنې بار وردرنوو او خلک په قصداً دې ته اړباسو چې ياد نارواکار دوی هم وکړي زموږ داکار زموږ پرخپل ځان ظلم دی، په دې کارسره ګناه په خپله ځانته پيرو،هغه لګښتونه چې موږ يې په خپلو محفلونو او غونډو کي کوو ،بايد دلوی خدای جل جلاله درضالپاره يې په

۱- صحيح بخاری

ketabton.com - The Digital Library

داسي کارونو ولګو،و کړو چې زموږ ولس او ټولني ته يې ګټه ورسيږي،نه داچې خپل شتمني په داسي کړنو مصرف کړو چي نه يې موږ او نه يې هم زموږ ټولني ته کومه ګټه ورسيږي. موږاوتاسوبايد دخپلې ټولنې داړمنواو سيدونکو سره بيله کوم تو پيره مرسته وکړو. الله جل جلاله خيرات ورکوونکي وګړي الله جل جلاله ته حسنه پور ورکوونکي وګڼړي بللې دي اوهغوی سره يې دڅوبرابره زيات اجرورکولو وعده کړی ده!په دې خبره دلاښه پوهيدلو لپاره د سُوْرَةُ الْحَدِيد : 18)نمبرايات ولولئ.زموږدکارونوله عمله بايد زموږټولنې ته زيان ونه رسيږي اوپه خپله پرخپل ځان او ټولنه ظلم اوتيری ونه کړو. راسئ چې داسي کارونه وکړو چي په اوږد محله او لنډ محاله توګه زموږ دټولني اوسيدونکوته ګټورتمام سي. ددې برځای چې ځان ښودونکي ،مغروره پرخپل ځان اود خپل ټولني پراو سيدونکو باندي ظلم کوونکي و اوسو:بايد خير رسوونکي، مرسته کوونکي اوعاجزه انسانان و اوسو، هيڅ وخت داسي يو کار ونه کړو چي خپل اخرت ته زيان ورسوو،دلوی خدای جل جلاله اُمرو څخه سرغړونه ونه وکړو او دوږخ وه ځان ته په خپل لاس وانه خلو. موږ او تاسو بايد داسلام دمبارک دين دټولو احکامو څخه پيروي وکړو تري سرغړونکي او بدې غوښتونکي ونه اوسو تل خير غوښتونکي انسانان و اوسو.

په مثبت ډول درسنيو کارونه

په اوس وخت کې ړغيزو ،متني، اوتصويري(انځوريزو) رسنيو او وسيلو دانسانانو په ژوند کې ډيرې آسانتياوي اونوښتونه منځته راوړي دي،او ددې وسيلو په مرسته خلګ ديوبل سره ډير نژدي سوي دي. دمعلوماتو راکړه ورکړه اوس په ډيرلږ وخت کې دنړۍ وهرګوټ ته کيدای سي. ددې رسنيو اووسيلو دجملې څخه راډيو ،تلويزيون، کمفيوټر ،تليفون ،فکس، انټرنيټ اوداسي نور يادولی سو. داهغه وسيلې دي چې په اوسني وخت کې دخبر رسولو، ديو بل سره داړيکو ټينګولو، تجارت، جګړيزو، روغتيايې، تفريحي، اوپه ځينونوروبرخوکي دکار دلاښه آسانتيا لپاره استعماليږي.

لومړی: راډيو او تلويزون

موږ او تاسو بايد ددې وسيلو څخه په مثبت ډول استفاده وکړو، اوددې دو وسيلو څخه دخبرو داوريدلو د تعليمي، اوتفريحي خپرونو داوريدلو او ليدلو لپاره کاراواخلو . که چيرې موږ ددې ډول رسنيو سرپرستان يوو.موږ بايد دخپلو اوريدونکو اوليدونکو لپاره داسي خپرونې تياري کړو چې ددې خپرونو له کبله زموږ ليدونکي او اوريدونکي په هغه مسائيلو،موضوعاتو(سکالوګانو) وپوهيږي چې په هغو کې معلومات نه لري. موږ بايد هغوی ته ګټوره روزنه او ښوونه دخپلورسنيوله لارې وړاندي کړو. داروزنيزي خپرونې بايد د کيفيت اوکميت له پلوه لوړي، دپام وړ،په زړه پوري او پوره وي

ketabton.com - The Digital Library

او خلکوتــه دينــي، ټــولنيزي، اقتصــادي، روغتيــايي، حقــوقي ،کلتــوري او پــه ډيرنوروبرخو کې پـه پوره ډول معلومـات ورکړي، ترڅو دعامو او هغو کسانو لپاره چې تعليم نه لري يوډول دښووني اوروزنې سرچينه وګرځي، دخلکو په منځ کې هراړخيزه عامه پوهوي زيات سي ،خلک نوښتونو تـه پـه هر برخـه کـې وهڅيږي اوټولنه مو نور داسي يوه ټولنه پاتې نـه سي چي دډېرو اړينومعلوماتو او پيښيدونکو پيښو څخه نا خبره وي. داډول رسنۍ دټولنې لپاره دتعليم او تربيې دښوولو اونيک عامه پوهوي يوه برخه ګرځي اودټولنې وګړي ورڅخه په زياته اندازه په بيلا بيلوبرخوکي پوهوي ترلاسه کوي.

دټولنې دميشتو وګړو رول دراډيو او تلويزيون څخـه پـه سمي استفادي کولوکي:

خلـک رسنۍ بايد ددې لپاره ونـه کاروي چې دخپرونـو څخـه يـي ناسمه استفاده وکړي او يايې هم دخپرونـو څخـه ناسم پوهوي ترلاسـه کړي.پـه ځينـو رسنيو کې داسي خپرونې لوستونکو، اوريدونکو او ليدونکو ته خپريږي، چې دهغو خپرونـو پـه لوستنه، ليدنه او اوريدنه سره يو ښه انسان غلطي او کږي لارې تـه تيل وهل کيږي. ټولنــه دهغـو خلکـو دشـوموپلانونو او اغيزولانـدي راځـي چـې هغـه خلـک غواړي ديوې ټولني داوسيدونکووګړو ذهنيتونوته منفي سمت ته بدلون ور کړي اوخپـل هغـه شـوم پلانونـه پـر هغـوی پلـي (تطبيـق) کـړي چـي دوی يـې غوښـتنه لري.مـوږ او تـا سـو بايـد دهغـو خپرونـو دليـدلو، لوستلو او اوريـدلو څخـه ډډه وکړو،چې پـه هغـه خپرونـوکي زموږکلتـور، عننـاتو ،ژبـې، ټـولنيز ژوندانـه، اود هيواد خلګو ته په کښې زيان رسيږي او يا هم ورتـه په کښـي سپکاوي سوی وی. زموږ او ستاسو په ټولنه کې داسي رسنۍ شتون لـري چې هغه زموږد فرهنګ، ټولنې، ژبې، کلتور، عنناتو، تـاريخ، کړو وړو، دين او ټولنيز ژوندانـه تـه دزيـان رسولو او هتأ دلمنځـه وړلـو کوښښونه کوي! داډول رسنۍ بايـد وپيژنـدل سـي او مخنيوی يـې وسـي او کـه چيرې يې مخنيوی ستونزمن وي، نـو بايد ددوی ټولـه ترحـي او پلانونــه ددولـت دخواڅخــه بربنــدې ســي. کلــه چــې ټولنــه ددې ډول رسنيودخطرناکوپلانونو په اړ خبره سي نو بايد په هيڅ ډول ټولنه دې تـه زړه ښـه نه کړئ چي يادې رسنۍ واوري ولئولې اويـايې هم ووينـې. رسنۍ بايد يوازي او يوازي خپـل ټولنـې تـه خدمت وکـړئ، او ورتـه دزيـان رسولوسبب نـه سي. ټولې رسنۍ بايد دهغو ارزښتو نو ،چې په يوه ټولنـه کې ورتـه درنـاوی کيږي سپکاوی ونه کړي، داهڅه ونه کړي چې ددې ارزښتونو په باره کي ټولنې تـه ناسم پوهوي ورکړي.يوه رسنۍ بايد ديـوې ټـولنې ټولـو وګړوتـه پـه يـوه نظر وګوري، ددوی ترمنځ توپيرونه کړي، يو پربل باندي ورته ازښت ورنه کړي اوترمنځ يې ديوالې دلمنځه وړلو هڅه ونکړي.موږ او تاسو بايد خپل ماشومان دهغه ړغيزو،متنې، تصويري خپرونـو دليـدلو، اوريـدلو اولوسـتلوڅخه منعـه کـړو چـې هغـه خپرونـې غيري اخلاقي، او داسلامي احکامو څخه خلاف وي،

ketabton.com - The Digital Library

اويا هم داسي خپروني وي چي ټولنه دفساد خواته کشوي او په ناروا عملونو باندي يې اخته کوي.داډول خپروني دماشومانو پرهغه ذهنيت باندي ډير ژرخپله اغيزه غور ځولی سي چي هرڅه ورته ښه معلوميږي او هغه کارونه کوي چي دوی يې ويني، لولي او يايې هم اوري.دماشوم حافظه دې ته اړتيا لري چي نوي شيان حفظ اوورسته ترزده کولويې عملي کړي. هرڅه چي ماشومان ويني ،وي لولي اويايې هم واوري، دوی يې په راتلوونکي وخت کي دعملي کولوکوښښ کوي،ځکه دوی ددې ترمنځ توپير نه سي کولی چي څه ښه دي او څه بد.
ماشومانو ته دجنګ جګړو،وژني اوژوبليدني فلمونه ښکاره کول، کيسې، نکلونه کول، ناولونه لوستل، په حقيقت کي دوی ته: دقتل غلا او ژوبليدنې لارښوونه اوپه هغوبرخوکې روزنه ده. که غواړو چې ماشومان مو ښه وروزل سي او دبد اخلاقيو، اوبدو کارونوڅخه يې ليري وساتو نو بايد ماشومان مو درخاصي څارني لاندي ونيسو او د دوی دژوند ټول اړخونه تحليل او وارز ؤ.موږ بايد لومړی خپله منفی اړخ درلودونکي خپروني ونه څارو اوپه دوهم قدم کي خپل ماشومان دمنفي مفکوري اومنفي اړخ درلودونکو خپرونو دلوستلو،اوريدلو اوليدلو څخه په کلک ډول منعه کړو.دکمفيوټر،انټرنيټ او مبايل څخه سمه استفاده کول: زموږ او ستاسو په ټولنه کې په کمفيوټرونو، تلويزونونو،موبايلونو،انټرنيټي شبکو اونورو تصويري رسنيو او وسيلو کي داسي فلمونه او تصويرونه کتل کيږي چې هغه فلمونه اوتصويرونه په هيڅ ډول زموږ ددين، رواجونو،کلتور،عنناتوسره اړخ نه لګوي، يادې ليدني نه زموږ دين خوښوي اونه يې زموږ کلتوراوعننات خوښوي اونه هم داليدنه زموږ دشخصيت سره برابره وي.دافلمونه اوتصويرونه (انځورونه) که زموږ ددين مخالفه وي که زموږ دعنناتو، خو ليدنه يې په هرحلت کي يوازې او يوازي موږ ته زيان رسوي يادفلمونه اوتصويرونه ځينې وخت موږ او تاسوته ژوبلونه ،وژنه، فريب، بي احترامي او ځيني وخت راته بد اخلاقې اوبي عزتي راښيي.هو داسي هنري فلمونه اوتصويرونه هم شتون لري چي موږ کيداي سي ،چي دهغوڅخه مثبت اړخونه زده او ورته متوجي سو او زموږ په ژوند کي راته د تفريح او پوهوي وسيله وګرځي اوپرهغولارو تګ راته هوسا اوآسانه کړې چي موږ ورباندي په تللو کي ستونزي لرو. هنري فلمونه اوتصويرونه که په مثبت ډول سره وليدل سي او موضوع يې ښه درک کړل سي: موږ او تاسو ته ښايې په هغوکي لارښووني موجودي وي. که څه هم دټولوزده کړوسرچينه کتابونه دي اوفلم ته کومه اړتيا نه ليدل کيږي.که چيرې بيا هم موږفلمونه اوعکسونه وينو نوبايد ديوفلم اوعکس منفي اړخ ته پاملرنه ونه کړو اوکه دمثبت اړخ دليدني څخه که کوم پوهوی لاسته راځي لاسته يې راوړو.موږ او تاسوډيروخت ديو فلم ،تصوير،ليکني،خبرو،يابل کوم کارمنفي اړخ ته درمثبت اړخ ډيره پاملرنه کوو، چې داکړنه زموږ دتبا هې خواته قدم اخيستنه ده. هغه فلمونه چې داسي سحنې ولري چې هغه دبې شرمی او بي حيايی څخه ډکې

ketabton.com - The Digital Library

وي: باید په هیڅ ډول سره ونه کتل سي او پري نږدو چې دیادوفلمونو کتنه موږ ناروا کارونو ته وهڅوي.دا سي وخت تیرونه اوتفریح چې زموږدونیا اواخرته زیان په کښي نغښتی وی باید ترینه په کلکه ډډه وکړو.رسول الله صلی الله علیه وسلم فرمايي: دوه نعمتونه داسي دي چې ډیرخلک یې قدرنه کوي،روغتیا اوفراغت.(۱)موږباید د دونیا په خوشحالئ باندي خپل اخرت ته زیان ونه رسوو، دلوی خدای جل جلاله داحکامو څخه سرغړونه ونه کړو،ولی خپل اخرت ددې دونیاپه بدل کې وپلورو؟ حال داچې رسوالله فرمايي:په جنت کې دیوي چلاخې ځای تردنیا اوڅه چې په دونیاکي دي ښه اوغوره دی، یوسهاریامابښام دالله په لارکي تلل تردونیااوڅه چې په دونیاکي دي ښه دئ.②

دمبایل،تلیفون اوکېمروپرځای اوسمه کارونه:

موبایلونو او کیمرو زموږ او ستاسو لپاره ډیرې آسانتیاوي منځ ته راوړي دي. مګرموږ ډیروخت دهغو څخه سمه اوپرځای استفاده نه کوو ،په ځینو وختو نه کې ترینه ناسم کار اخلو او په ټولنه کې دهغوی په واسطه فساد خوروو.

بي اړتیا اوبي ضرورته په موبایل،تلیفون کې خبرې کول، خلکوته دموبایل تلیفون دلاري اختارونه ورکول، دنورخلکو دنوم څخه ناسمه ګټه اخیستل،دموبایل تلیفون دلارې درواغ ویل اوپه نورو بیلابیلو لارو دتلیفون او موبایل څخه ناسمه استفاده کول ټولنه دبدی او فساد خواته کشوي.همدارنګه دموبایل دکېمرو اوپه کیمروباندي دخوښۍ په محفلونو، کورونو او نورو ورته ځایونو کي عکسونه (انځورونه) اخیستل ، فلمونه ډکول ناسم او دزیان څخه ډک کار دی.

ځکه په دې کار سره په انځور او فلم کي فلمبرداري،عکاسي سوي کسان ددې څخه خوښ نه وي چې دهغوی څخه دې عکس واخیستل سي ، یادې ترینه فلم ډک سي اویا هم داکړنه په پټه سره وسي اوهغه څوک خبرنه سي کوم چې دهغوی څخه فلم ډک سو او یا انځور ترینه وا خیستل سو. داډول فلمونه او عکسونه (انځورونه)چې په پټه ډک او نیول کیږي په ټولنه کي خپریږي او دځینو ستونزو لامل ګرځي اودټولنې اوسیدونکي په ځینو حلتونو کې دیادوفلمونو اوانځورونو څخه ناسمه استفاده کوي.ښه اوګټوره خبره خوداده، چې دژوندیوو موجو داتو انځور اخیستل اوجوړول غوره کارنه دی اوچې څومره ډډه تري کولي سوباید ډډه تري وکړو،ځکه رسوالله صلی الله علیه وسلم فرمايي: کوم کسان چې انځورنه عکسونه جوړوي دقیامت په ورځ به عذاب ورکول سي، ورته وبه ویې: څه چې موجوړکړي ژوندي یې کړئ.(۳)

راسئ چې لومړی خپل پرځان باندي هغه کارچي موږ یې کوو دهغه کاراحساس داسي و کړو، که چیرې داکړنه زما سره سوي وای نو مابه څه احساس درلو دلی او څه فکر به راسره پیداسوی وای ؟آیا په دې ډول کارسره که دټولنې یوبل شخص زماپروړندی کړی وای زه به خوښ سوی وای او که نه زه به خفه سوی او ناهیلی سوی وای؟

۱- صحیح بخاري حدیث کڼه 6412———۲صحیح بخاري حدیث کڼه ۶۴۱۵ ——— ۳- صحیح بخاري حدیث کڼه ۵۹۵۱

ketabton.com - The Digital Library

ددې احساس دکولو څخه ورسته پریکړه یوانسان خپله کولي سي، چې یاده کړنــه ښـــه ده اوکـــه بـــده. رســـوالله صـــلی الله علیـــه وســـلم فرمـــایي: ستاســـو یودرهغوموٌمن نـه سي کیداي څو دخپل ورورلپاره هغه څه خوښ نـه کړي چې دخپل ځان لپاره یې خوښوي.① اوهمداسي باید انټرنیټ او نـوري تـولنیزي شبکې فیسبوک،ټویټر،واټساف،ایمو،یوټیوب اونوروړتـه انټرنیټي اوټولنیزي شبکې هم ددي لپاره ونه کاروو چې موږ او یا هم زموږ ټولنې ته دي زیان ورسوي .

دا رسنۍ یـوازي او یـوازي زمـوږ دکـارو نـو دهوسـا ینـې لپـاره دي،نـه دغلطـي استفادې اخیستلو اواستعمالولولپاره.

کـه موږانټرنیـټ کـارونکي یـو نـوداختلاف اچونکومتننو،ویډیوګانو،اوتصـویرونو دخپرولوڅخه باید په کلکه ډډه وکړو.هڅه موبایددانټرنیټ پـه کـارولوکي تـل داوي چـي خپـل هیواداوټـولني تـه اړیـن مطالـب وړانـدي کـړو اوخپلـه هـم مثبـت اړخ درلودونـکو اوګټه رسونکو مطلبونوڅخـه استفاده وکړو. البتـه دیادونې وړده چي ددې وسیلو چي مخکي یې یادونه سوي ده: ډیر استعمال او کارونـه زموږ بدن پـه دماغي ،ذهني او جسمي نارو غیو هم مبتلا کولي شي.

یادې وسیلې باید بیله ضرورته او داړتیا څخه ډیرې ونه کاروو. موږ اوتاسو باید خپل وخت پـه بـي ځایـه او زیـان رسوونکو کـارونو بانـدي تېرنـه کـړو ،درسنیزو وسیلو څخه پرځای او مناسیبه ګټه واخلو او پري نږدو چي ددې وسیلو په وسطه یاله عمله موټولنه دفساد اونارواکارونو په لور ولاړه سي.

د هیواد سره مینه اووفاداري

موږ او تاسو ټول دخپل هیواد سره مینـه لـرو، هیڅ داسـي څـوک نسته چي خپل هیواد تـه دې زیـان ورسـوی. مګریو لږ او محدود شمېر کسان داسـي سته چي دخپل هیواد سره مینه نه لري، دخپل هیواد سر خیانت کوي،خپل هیواد او خپلـه ټولنه ورته ارزښت نه لري، درخپله وسه ورته زیان رسوي او دنورمغرضو،زیان رسوونکو کسانو په وینا خپل هیواد تـه جنګ ،غوربت ،بـي علمي او بـي اتفـاقي، راوړې، نه پریږدي چي هیواد او هیـوادوال یـې پـه سولې، سوکالی، او ارمـۍ کي ژوند وکړې.

داخاصیت (ځانګړنـه) درلودونـکو خلګوتـه دهیـواد دوسـتان او هیوادتـه وفـاداران نه سوویلی،دهیواد دښمنان یې بولو!داډول خلګ هیڅکله ښه او غوره خلګ نـه دي .داخلګ ددې سربیره چي خپل هیواد او خلګ خوشحاله ژوند تـه نـه پریږدي، خپلـه هـم دنـوردلاس لانـدي پـه کړاونـو او مشـکلاتو کـي ژونـد کـوي! داخلـک داخوښـوي چـي خپـل ترهیـواد د دوی دلا رښـوونکو بدوانسـانانو تـاټوبي تـه ژمـن واوسي،

۱- بخاري کتاب الایمان حدیث ګڼه 13

ketabton.com - The Digital Library

خپل درهیوادوالـو د دوی روزونکو اوهغوی تـه چي ددوی ذهنیتونـه یـې منفـي لورته اړولي دي احترام اوقدر لري. ډېر بې توانه او کمزوری هغه انسان وی چي مړسي او خپل هیواد او ټولنې ته خدمت ونه کړي. هريوزموږاوستاسوڅخه په دې مکلف دی چي خپلو خلکو او هیواد ته خدمت وکړي، یعني په خپل ژوند کي داسـي کارونـه وکـړي ،چـی دده هیـواد او خلکوتـه پـه هغـه کـاروکي ګټـه ورسـيږي.هیواد زموږ او ستاسو لپاره دمورحیثیت لري. څنګه یوداسي څوک پیدا کیدای سي چي دخپل موربې احترامي وکړي،دا وزغمي چي موريې په مشکل او ستونزه کي وي او دی دې په ارمه سا واخلی او دخپل مورسره دې مرسته ونه کړي. هیواد زمـوږ په سر تـاج دی اوزمـوږ بیرغ زمـوږ دخپلـواکۍ او آزادۍ نښـان دی. هرانسـان چي دخپل هیواد سره خیانت کوي درټول بد ترین انسان دی. ددا سي انسـان سـره چي د خپل هیوادسره خیانت کوي دوستي او مرسته کول دهغه دښمن سره مرسته کـول دي چي ستا دوینو تږی وي او چي هروخت يې وس ورسـيږي نـو تـا دمنځـه وړی او ستا دنابودۍ په انتظارکی شیبې شماري. موږ او تاسو باید پـه هیڅ حـال اوهیڅ وخت کي دخپل هیواد سره خیانت ونه کړو. ټولـه عمـر (ژونـد) باید خپـل هیـواد تـه وفاداره اوژمن پاتې سو. زموږ دهیواد ابـادي او سوکالي زمـوږ سوکالي او ابـادي ده.موږ باید خپل هیواد دخپل کور پـه شـان وبولـو. آیا یوڅـوک دا خوښـه وي چي دهغه کـوردي ویجـاړه اوخـراب وي؟ کـه چيرې مـوږدا نـه سوکولی چي خپل کـور وران کړو نو بیا ولې خپل هیواد خرابـه وو؟مـوږ او تاسو باید خپل ځانونـه دخپـل هیـواد خدمـد ګـاران وګرځـوو.لکـه څنګـه چـي د خپل دوجـود پـه پرهرونـو درديږو (خوږيږو) نـو همداسـي باید خپل دهیواد پـه زخمونـو خـوږ او ودردیږو. مـوږ او تاسـو ټـول داتـوان لـرو چـي هريـو خپـل هیـواد تـه خـدمت وکـړو کـه چيـرې تاسـو پاچایاست نو باید خپل هیواد ته ریښتنی پاتـه سي اوداسي یوکارونـه کـړئ چي پـه هغه سر ستا دهیواد اوسیدونکو ته زیـان ورسـيږي. رسـوالله صلی الله علیـه وسـلم فرمایې اي الله څوک چي زمادامت حـاکم (مشـر)وي اوبیاهغـه پـردوئ سـختي کـوي نوتـه هم پرهغـه سـختي وکـړه اوڅـوک چـي زمادامـت حـاکم وي اوپرهغـوی نرمـي کـوي نوتـه هـم پرهغـوی نرمي وکړه.①

بـل ځـاي رسـوالله صـلی علیـه وسـلم فرمـایې: څـوک چـي دمسـلمانانوحاکم وي اودهغوی په ښیګڼه کي هڅه ونه کړي اوپه خـاص نیت سره دهغوی ښیګڼه ونـه غواړي نوهغه بـه لـه دوی سره جنت ته نـه ځـي .②

مشر،حاکم ،یـا پاچـا باید کـار اهلـي کارتـه وسـپاري اوهغـه مسؤلیت چـی ده تـه دده دهیواد خلکو ور سپارلی دی باید په پوره ایمانداری ریښتینولۍ، اوبـي لـه دې چي دیو چاڅخه وېره ولري سرته يې ورسـوي. همداسـي ټـول دولتـي کـارکوونکي بایـد هیڅ وخت په خپلو کارونو کي سوستي او نـاغیري ونـه کـړي، پـریو مظلوم باید ظلـم ونـه کـړي، دقومـون واوژبـو ترمنځ توپیر باید ونـه کـړي، رشـوت باید وانـه خلـي، بـي عدالتي باید ونـه کـړي، دخپلـوانو او پردیـو ترمنځ باید توپیر ونـه کـړي،

-١-- صحيح مسلم كتاب الامارت حديث ګڼه ٢ 472 ٢صحيح مسلم كتاب الامارت حديث ګڼه4731

ketabton.com - The Digital Library

او هيڅ وخت بايد يو دولتي کارکوونکی دخپلې وظيفې(دندې) څخه ناسمه او ناروا استفاده ونه کړي، هردولتي کارکوونکی بايد دخپل واک اودندې سره سم اوپوره خدمتونه دخپلو خلکواو ټولني لپاروړاندي کړي: هيڅ داسي يو کار او عمل سرته ونه رسوي چی دالله جل جلاله په نزد دې ګونهګاره سي، دهغو خلکو چي دی يې په سرامر تاکل شوی دی دحق خوړونکي شی.الله (ج)موږ په نارواتوګه ديوبل دمال خوړلو څخه منه کړي يوو،په دې خبره دلاښه پوهيدلولپاره سُوْرَةُ البَقَرَة : 188شماره ايات ولولئ.

که چيرې ددولت کارکوونکی دخپلوخلکو او هيواد سره خيانت وکړي اودخپلی هغه دندې څخه ناسمه استفاده وکړي چي ده ته ورسپارل سوي ده: هرومرو به الله(جل جلاله)دده سره حساب کوی،ده ته به دخپل کړي ګوناه سزاورکوي ، الله(جل جلاله)حساب کوونکی دی!ديوې زرې نيکی او يوې زرې بدی حساب دخپل بنده سره کوي!

په دې خبره دلاښه پوهيدلولپارهسُوْرَةُ الزّلزَلة : ٨:7نمبراياتونه ولولئ.

هردولتي کارکوونکی بايد خپل هغه کارونه چي ده ته يې مسؤليت ورکول سوی دی دځنډ اوبې له دې چي پرخلګوظلم وکړي په خپل وخت سره اجراکړي.موږ بايد تل خپل هيواد ته ريښتني اوسو او خپل هيواد او خلګ په ستو نزو او کړاونو کي پري نږدو، تل ورسره مرسته اوهمکاري وکړو، تل دخپل ولس ريښتني خدمت ګاران واوسو، هيڅ وخت دخپل واک اوقدرت څخه ناسمه استفاده ونه کړو او دهيواد د دښمنانو دشومو پلانونو او پريکړوښکار نه سو ،که چيرې موږ ددولت کار کوونکي يوو:بايد په هغه تنخوا خپل ژوند پر مخ بوزو چي موږته ددولت دخوا راکول کيږي.

او هيڅکله دپيسواو نورو مادي اومعنوي ګټو لپاره خپل هيواد خرڅ نه کړو،د خپل دهيواد سره خيانت ونه کړو، د رشوت داخيستلو څخه په کلکه ډډه وکړو او خپله دنده په سمه توګه سرته ورسو.

رسوالله صلی الله عليه وسلم دولتی ماموردتحفې (ډالۍ) دقبلولوڅخه منعه کړی دی اويوه قنعت بخښوونکي ننګونه يې دتحفې دنه قبوليت په اړه دهغه ومختـه ايښي ده اوفرمايلي يې دي: دخپل پلارياموريـه کورکي ولي نه کښيني؟ بيابه يې کتل چي څوک هغه ته تحفه ورکوي که نه.①

ديادوني وړده چي يوازي دولت نه سي کولی چي يوهيواد ودان او آباد کړي. هغه کسان چي په دولت کي دنده نه لري او شخصي دندې لري هغوی هم بايد دخپلودندو په واسطه دخپل هيواد لپاره خدمت وکړي. هر کس بايد دخپل دولت سره دخپل هيواد په جوړولو کی ونډه اخيستوونکی او پوره مرسته کوونکی وا وسي،هغه که دهقان ، تجار، هټيوال اوکه څاروي ساتونکی وي. يو هيواد په خپل ملت ولاړدی.

١ - مسلم کتابالامارت حديث کنبه4738

ketabton.com - The Digital Library

همدا ملت دی چې یو هیواد دپرمختنګ په لوري بیایي. موږ ټول ددې هیواد اوسیدونکی باید دخپل هیواد او خلکو سره مینه ولرو او پرې نږدو چې زموږ هیواد او ولس دې دستونزو(کړاونو)سره مخ سي. هیڅ وخت باید موږ دخپلې دندې او قدرت څخه په استفادې خپل هیواد او خلک دستونزو سره مخ نه کړو، ځکه داهیواد په موږ او تاسو آباد دی او موږ او تاسو که هر څوک یوو مګر ددې هیواد اوسیدونکي یوو، موږ ددې هیواد پرخاوروخپل قدمونه ږدو او دهمدې هیواد دهوا څخه تنفس اخلو دازموږهیواد دی آبادیده اوسمسورتیایې زموږدنده ده.

قومي ژبني او نژادي توپیرونه

په نړۍ کی د فزیکي اومعنوي اړخه ډیر ډولونه انسانان سته.ځیني انسانان تور ،ځیني ژړ ،ځني سورپوستي او ځیني نور بیا غنم رنګه وي. دیوې سیمې خلګ په یوه ژبه او لهجه خبرې کوي، دبلې سیمې خلګ بیا په بله ژبه اولهجه خبرې کوي.په نړۍ کي داسي ټولنې سته چي په یوه ځا نګړي نوم سره مشهورې وي دهغې جامعي خلګ په یوه ځانګړي نوم سره پیژندل کیږي او په هغه ټولنه کي دننه ځا نګړي ډلي انسانان شتون لري، چي هره یوه ډله انسانان یې ځان ته یو ټاکلی نوم لری، چي دفزیکي او معنوي لهازه سره یو شان نه وي، بلکي توپیرسره لري.دلته زما مطلب دهغه جوړښتو نو او جامعو څخه نه دی چي یو شخص یې په خپله په یوه ځا نګړي نوم سره جوړه وي او یونوي خو ځښت را منځ ته کوي، بلکي زما موخه دهغو جامعو(ټولنو) څخه ده چي دقومیت، نژاد، او ژبې پربنسټ منځ ته راغلي وي،داتوپیرونه ځینې وخت ددې سبب کیږي چي دیوې ټولنې ځینې ناپوه خلګ دي دبلې ټولنې دخلکو سره مخالفت وکړي:په دې دلیل چي دهغه جامعې څخه د دوی رنګ جلا وي، یا په ژبه ځندي ،جلا وي او یاهم یوازي دهغې ټولنې نوم د دوی دټولنې دنوم څخه تو پیر لري ،ټول انسانان الله (ج) په یو شان پیدا کړي دي، یو انسان دبل انسان څخه غوره او بهتره نه دی،مګریو انسان دبل انسان څخه هغه وخت غوره او بهتره دی چي هغه مسلمان وي،یو مسلمان دالله (ج) په نزد دیو کافر څخه غوره دی. په دې خبره دلاښه پوهیدلولپاره د سُوْرَةُ البَقَرَة : 212شماره ایات ولولئ.

ketabton.com - The Digital Library

او همداډول يونيک او ښه اخلاق لرونکي انسان ديوه بد او بي اخلاقه انسان څخه غوره دی. په مسلمانانو کي تو پير بايد ونه سي، هرهغه کس ښه او غوره دی چي نيکي کوي، نوروانسانانو ته يې ګټه رسيږي، پرهيزګاره وي او چاته تکليف او ازار نه رسوي،ددې ښيګنو اوياهم نور ښيګڼوپرته يوشخص او ټولنه دنورواشخاصو اوټولنو څخه غوره کيدای نه سي.

په دې خبره دلاښه پوهيدلوپاره دسُوْرَةُ آل عِمرَان : 76شماره ايات ولولئ.

حضرت محمد(ص) فرمايي:مسلمان هغه دی چي نورمسلمانان يې دژبې اولاس دزيانه خوندي وي①.

که ورته وګورو په هر قوم او قبيله کي ښه او بد خلګ سته،کيدای سي چي په يو ژبه ويوونکو خلکو کي بد انسانان وي، او کيدای سي په يو نژاد کي بدخلګ شتون ولري .

مګر دا په دي معنا نه ده چي دهغې ټولنې ټول وګړي دې بد وي.په هغه ټولنه کي بيا ښه او نيک خلګ هم سته. ځينې خلګ داسي فکر کوي چي دا نژاد يا دا ژبه ويوونکي يا دا قوم يوه ځانګړې بدې لري ،چي هغه بدې د دوی په ټوله جامعه،ټولنه کي شتون لري مګر د داسي نظر درلو دونکو دغه نظريه مطلقً ناسمه ده:ځکه بدې په يوه کس کي کيدای سی نه په يوه ټولنه کي موږ دا نه سو ويلی چي دا بدې په هغه ټوله جا معه (ټولنه) کي شتون لري،موږ او تاسو بايد داسي ونه اوسو چي په خپل قوم ژبه او نژاد پخر وکړو او دنورو قومونو،نژادونو څخه ځا نونه غوره اوبحتره وګڼو اوهغوی ته دنسب پيغور ورکړو،رسوالله (ص) په نسب پيغورورکول په سختوالفاظوغندلی دی،موږ او تاسو بايد په خپلو کړونوځانونه دعزت او درناوي خاوندان وګرځو اوداسي انسانان دځانو،نوڅخه جوړ کړو چي نور خلګ زموږ د ژبې اولاس دضرر(تاوان) څخه ځانونه خوندي وبولي. موږ اوتاسو که دهر نژاد او قوم څخه يوو ټول مسلمانان سره ورونه يوو زموږ تر منځ هيڅ ډول توپير نسته اوبايد هرډول کينه ،رخه او تبعيض دمنځه وباسو اوټول يوالی غوره کړو. په دې خبره دلاښه پوهيدلوپاره د سُوْرَةُ الحُجرَات :10نببرايات ولوئ.

زموږ او تاسو سره که ديوه قوم، نژاد او يوې بلې ژبې ويوونکو خلګو په اړه ناسم فکر پيدا کيږي نوموږ او تاسو بايد لومړی خپل قوم، ژبه، او نژاد،درنظرلاندي ونيسو اوورسته پريکړه وکړو.آيا زموږ په قوم، نژاد او ژبه ويوونکو کي بد او دناسمو ارادو خاوندان خلک وجود نه لري؟ اوهمدرنګه آيازموږ په منځ کي نيک او ښه انسانان نسته؟ همداسي په هغه قوم ،نژاد، او ژبه ويوونکو خلکو کي هم ښه او بد انسانان سته،نو ځکه موږ هغه ټولنه ټوله بدنه سو ګڼلی.هيڅکله بايد يو مسلمان بل مسلمان دځان څخه کم ونه بولي ځکه لوی خدای(جل جلاله) ټولو مسلمانانو ته په يوه نظرګوري خوکامياب هغه مسلمانان دي چي هغوی ټول اسلامي احکام پر ځا ی کړي وي.

١-صحيح بخاري کتاب الايمان حديث ګڼه10

ketabton.com - The Digital Library

راسئ چې په خپل قوم ژبه اونژاد ځانو نه عزت من او قدرمن معرفي نه كړو.احترام، درناوی اوعزت په نيكو اخلاقو ښه چار چلند اوداسلام په مبارک دين كي دی. راسئ چي دخپل پيغمبر حضرت محمد صلی الله عليه وسلم پرلاره روان سو اوكا ميابۍ (برياليتوب) ته ځان ورسو.

ټول تو پيرونه دمنځه يوو سواو هرمسلمان خپل ورور وګڼو.يوازي داوسنجو چي كوم كارونه چي زه يې كوم سم دي او كه ناسم.ديادوني وړده چي هرڅوک حق لري چي خپلې ژبې،قوم، نژاد اوخپلو خلګو ته خدمت وكړي،مګرداخدمت چي دی خپل ژبې، قوم ،اونژاد ته كوي بايد په داسي ډول سره وي چي ددې خدمت له عمله نوروته زيان ونه رسيږی.

دخپل كور،چم اوبڼ د آبادی،پرمختګ اوسمسورتيا لپاره بايدد نورو كورونه ،كلې اوبڼونه ويران نه كړو اوهغوی شاته تګ ته يې مجبورنه كړو .موږبايد د نورو ژبو ويوونكو نژادونو او قومونو سره تضاد ونه لرو،

ټول هغه تو پيرونه چي موږ را منځته كړي دي دمنځه يوسوو، يو دبل څخه ځانونه غوره ونه ګڼو او دريوه چترلاندي او په يوالي كی ژوند وكړو.

علم اوپوهه

الله جل جلاله عالمان،ستري مرتبې درلودونكي وګرځولي دي. په دې خبره دلاښه پوهيدلولپاره د سُوْرَةُ المجَادلَة : 11نمبرايات ولولئ.علم هغه نعمت دی چي انسان ته دعزت ،سرلوړی،محترمی،وړتيا اوديوه روښنانه ژوند كولوزمينه برابروي.

علم انسان ته ښه او خرابه نيغه ،سمېده اوكږه لاره ښيي اوپه دې يې پوهوي چي څنګه خپله ځان اونور خلګ پرسمېده او مستقيمه لار روان كړي .علم دخو شحاله اوسوكاله ژوند ضمانت اويوه داسي سرمايه ده چي موږته بيابيا دبرياليتوب زيري را كوي. په علم كولو ،غوره كولو اوپيرې عمل كولو سره انسان جنت ته دا خليږي، او په نا پوهې غوره كولو او دجهل پرلارتګ كولو سره انسان در دوږخ پوري رسيږي.

پوهان وايي علم يو داسي سرما يه ده چې په مصرف ولو سره نه كميږي ،بلكي نوره هم زياتيږي. علم غوره دی ،ښه دی اوبې عيبه دی دډير دولت او شتمنۍ څخه.ځكه يوعالم :وائي چي شتمني او دولت انسان په خطر كي اچوي مګر علم دانسان څخه ساتنه(حفاظت) كوی.

ketabton.com - The Digital Library

عالمـان اوپوهـان د لیدونکو، بینایانو پـه شـان دي او بـي علمـه کسـان دنابینـاو او ړندو انسانانو په څیر دي.

پـه علـم کولوسـره مغز،عقل،تفکراو ذهـن پیـاوړی کیـږی او وده کـوی. علـم کـول دانسان دماغ دې ته آماده کوي چي انسـان نـور هـم پرمختـګ وکـړي: بریالیتوبونـه لاسته راوړي او څومره چي یې وس او تـوان وی خلکوتـه ګټـه ورسـوي. مـوږ او تاسو ته په کار ده چي علم یووازینی هغه وسیله و ګڼو چي موږ دتیاره او تارېکه ژو ند څخه درو ښانه او خوشحاله ژوند خواته بیایي. آیا هغه کس چي ړونـد وي او هیڅ نـه سی لیدای پـه اسانی پرلاره تـګ کـولی سي او کـه هغـه کس چي بینـا (لیدونـکی) وي؟

معلومه خبره ده چي بینا(لیدونـکی)کس خپله لاره ښـه وینـي، پـه آسـانه توګـه تـګ پرلاره کولی سي، تل بي له دې چي دکومې ستونزې سره مخ سي، خپل تګ لـوری ټاکلی سی،مګرنابینا کس په آساني سره پرلاره تګ نـه سي کولی اوپه کنـدو،لوړو، ژورو کي لویږي او دمشکلاتو سره مخ کیږي.

همدارنګه ایا هغه کس چي دشپې روان وي تګ کوی خپل منـزل آسـانه پیـدا کـولی سي او که هغه کس چي دورځې په رڼا کي تګ کوي اوخپل منزل ته ځان رسوي؟

جلا والی او فرق په موږ او تاسو پوری اړه لري او خپلـه بایـد قضـاوت وکـړوچـي پوهې اوناپوهې علم اوبی علمي څومره دیوبل څخـه تـوپیرلري؟ پوهـان تـل بریـالي وي اوناپوهـان تـل دبریاپـه لاسـته راوړلـوکي دمشکلاتوسـره مـخ وي. دپـوهې پـه شتون کي زموږ ژوند داسـي مثـال لـري لکـه مـوږ چـي پـه روڼ سـهارکي تـګ کـوو اومنـزل تـه ځـان رسـوو،دعلم اوپـوهې پـه نـه شـتون کـي ددې بـرعکس یعنـي پـه تاریکوکي چي دژوند شپې ورځې سبا کوو اودرخپل منزلـه پـوري لارپـري کـوو(تګ کوو)ځینې داسي خلګ هم شته چي علم اوپوهه حاصله کړې، مګـر دخپـل علـم څخـه ګټـه نـه اخلـي عمـل نـه پـري کـوي،تش پـه نـوم دعلـم عـالم بلـل کیـږي،دا ډول عالمان هم دا سي مثال لري لکه هغه کس چي هیڅ علم نـه لـري او بـي علمـه وي.

یوعالم وئي :دبي عمله عالم مثال دهغه څراغ په شان دی چي دړانـده پـه لاس کـي وي.هر هغه څوک چي علم وکړي نو خپل علم دي صرف نظرنـه ګرځـوي : خپـل علم دي داسي خور کړې لکه څنګه چي یوه شمعه په تیـاره کـي خپلـه رڼـا خـوره وي.عالمـان بایـد دخپـل علـم څخـه سـالیمه او پرځـای استفا ده وکـړي او دژونـد پـه چارو کي دي ورڅخه پوره ګټه واخلي.

یو عالم وائي څوک چي دښو او بدو تر منځ تو پیر نه سي کولی هغه پـه مـړو کـي شماردی.هغه کسان چي بي علمه دي خپل حق نـه سي پیژنـدلي او نـه هـم دنـورو کسانو حق پیژندلی سی.هغه کسان چي علم نـه غـواړي او ورتـه ارزښـت نـه لـري موږ او تاسو به څنګه دداسي کسانو څخه دنیکو او ښو کـارونو دکولـو هیلـه ولـرو، موږ خپل خالق (ج) په علم کولو سره پیژندلی سو.

ketabton.com - The Digital Library

په خپل ټول ژوند کې باید زده کړه وکړو او نو رو ته يې ورزده کړو. هغه کسان چې په خپل علم سره يې عمل کړی وی، هيڅ وخت چا ته زيان او ضرر نه رسوي.غمونه اوکړاونه په علم کولواوغوره کولو سره ليري کيږي. هغه کسان هيڅ وخت خفګان نه کوي چې دهغوی يو ملګری کتاب هم وی. زه دي ته هيرا ن پاته يم چې يو څوک څنګه وائې چې زما علم،پوهه نه يادیږي

او زما ذهن کمزوری دی! هغه څو ک چې دا خبره کوي،باید په خپله خپل په دې خبره پښیمانه سي . دهيڅ يو روغ او ساليم انسان ذهن نه سي کمزوری کيدلی. هرانسان کولي سي چې علم وکړي.

دا ډول وينا کوونکو خپل ذهنونه نه دي ازمويلي : ځکه دوی دا ډول خبرې کوي.

تاسو که چيرې يووار په علم زده کولو،يادولو کي دستو نزو سره مخ کيږي: تاسو په هغه ستو نزه پروا مه کوئ،امتحان يې کړئ در هغه وختـه پوري که چيرې تاسو په زرګونو ځله هم ستونزي وګاللي، ودريږئ او هو ډمن اوسئ ترڅو تاسو کامياب به سي.په علم کولواوپوهې حاصلولو بايدهيڅکله هم ونه شرميږو،موږکه هرڅوک يوو په هرحلت کي يوو بايدعلم حاصل کړو دزړه ښکلا ،خوشحالې او ډاډ په علم کي نغښتی دی.دزړه خيرن والی ،وېره،

او خفګان په بي علمی کي پټ دي .راسئ چي خپل اولادونه، دوستان او خپله ټولنه په دې وپو هوو چي علم موږ ته څنګه کاميابي(برياليوب) را په برخه کوي، او موږ څنګه دستو نزو څخه په پريمانولاروخپل منزل ته رسوي.راسئ چي خپل او لادو نه دعلم په ګاڼه ښا ئيسته کړو، ترڅو مو هم ددې دو نيا او هم داخرت تو ښه برا بره کړي وي او خپل ځان مو دخدای(ج)دراکړل سوی مسؤليت څخه خلاص کړی وی.

که چيرې غواړئ چي اولادونه مو تاسو ته عزت درکړي، احترام (درناوي) درته ولري او ستاسو دهوسايني،سبب وګرځي: په خپلو او لادونو مو علم او تعليم وکړئ. مه پريږدئ چي بي علمه ، خپلې ټولنې او هيواد ته دخدمت کولو څخه ليري پاته سي.که چيرې پرموږ او تاسوباندي خپل اولادونه او نور دوستان په رښتيا هم ګران وي او مينه ورسره لرو: راسئ چي علم ورته وښيو او يو دا سي تحفه ورته ورکړو چي ټول عمر او په اخرت کي ورته ګټه ورسوي او ورته دنجات (خلاصون) وسيله وګرځي.

علم زده کول وخت او زمانه نه لري هر وخت زده کيږي ماشوم، ځوان، او سپين ږيری دډيرعمرخاوند نه غواړي.

هر څوک کولی سي علم وکړي.دا خبره زماپه آندناسمه ده چي يو څوک دا بهانه کوي چي زه نورلوی سوي يم او يا هم وائي چي زه نور سپين ږيری سوی يم او علم نه سم کولی. دا يوه دا سي بهانه او وينا ده چي دا شخص په حقيقت کي دا نه غواړي چي علم وکړي.موږ او تاسو ټول په دې مکلف يوو چي علم وکړو او نورو ته يې وښيو.

ketabton.com - The Digital Library

نبوي ويناده :حاضردي زماخبره غائيب ته ورسوي (۱).پوهه موږ ته صداقت، اما نت داري، صلح رحمي، په نورو شفقت،مهرباني، مينه ،يوالى، وروروليٍ، ملګريتوب، حق غوښتنه،خداى (ج) پيژندنه، انسان پيژندنه او نور ډير څه را زده کوي!

علم، پوهه موږ نه پريږدي چي دسيده لارې څخه واوړو او کږه لاره انتخاب کړو.پو هه او علم انسان دناروا او نا مشروع کارو نو څخه ليري ساتي او هغو کارو نو ته يئ نيژدي کوي: کوم چي په هغو کارو نوکي کا ميابي او بريااليتوب نغښتى وى. راسئ چي دخپل هيواد څخه دبي علمى تورې او تا ريکې پردې پورته کړو او دعلم په روښنائې يې وځلو يوه داسي فضارا منځ ته کړو چي نور مو په هيواد کى يو داسي څوک پيدا نه سي چي بي سيواده، ناپوهه او بي علمه وي.راسئ چي ديو بل ښوونکي سو.

کينه او تضاد دمنځه وباسو او پري نږدو چي نور خلګ موږ دعلم او پوهې دستر نعمت څخه ليري پريږدي.دهغوکسانوشوم هدفونه بايد په يوالي سره شنډ اودمنځه يوسو،کوم چي غواړي موږبي علمه اودپوهې څخه ليري ووينې،د دوى دارمان بايد يو ارمان پاته هيڅ وخت پوره نه سي او خپل مرادته ونه رسيږى.موږبايد دعلم کول اودپوهې حاصلول داسي يواړتيا وګڼو،لکه څنګه چي مووجود غذا ته اړتيا لري.موږ اوتاسوبايد دهيواد شاړي دعلم،پوهي په واسطه دالله (ج)په مرسته وداني کړو.

شفقت او مهراباني

مهربانه انسانان دخداى(ج) ددوستانو دډلي څخه شمېرل کيږي، الله (ج)انشاءالله پرهغه چامهربانه او رحم کوونکى دى چي هغه انسان دلوى الله (ج) پر مخلوقاتومهربانه او رحم کوونکى وي. ټوله مسلمانان بايد ديوبل سره په مينه او ورور ولي چلندوکړې اوخپل اسلاميت په ډاګه کړې.

هيڅ وخت انسان په کبر غرور او بي پروايي دعزت خاوند نه سي کيداى، مګر هغه انسانان عزت مند او محترم دي،چي هغوى عاجزه مهربانه اودشفقت درلودونکي وي.موږمسلمانان بايد يوپربل مهربانه اوسو. په دې خبره دلاښه پوهيدلولپاره دسُوْرَةُ الحِجر : 88 نمبرايات ولولئ.

۱ -- بخاري کتاب العلم

ketabton.com - The Digital Library

انسانان په خپل ژوند کې دستونزو کړاونو اوبې وسيوسره مخ کيږي: کيدای سي چي دقدرت، طا قت(پیاوړتیا)، او شتمنۍ خاوندان هم سي،په دې دواړو وختونو اوحلتونو کی انسانان باید د صبر او حوصلې څخه کاروا خلي.

انسانانو ته دانه ښايي چې دخپل فزيکي اومعنوی پیاوړتیا او شتمنۍ څخه دې ناسمه استفا ده وکړي ، پرنورو انسانانو دي ظلم اوتيری وکړي، او دخپلې پیاوړتیا او شتمنۍ په کارولو سره دې دنورو خلکو زړونه ازارکړي.رسوالله صلی الله علیه وسلم فرمايې:ظلم دقيامت په ورځ تیارې دي .①

شتمني پیاوړتیا او قدرت ،یاواک درلودل ټول دلوی خدای (جل جلاله) دطرف يو چا ته ور کول کيږي!

ددې لپاره چي الله (ج) خپل بنده ازميې، چي بنده دخپل مال، قدرت او پیاوړتیا څخه څنګه استفاده کوي،الله جل جلاله زموږمالونه ازموږاولادونه زموږلپاره ازموينه بللې ده. په دې خبره دلاښه پوهيدلولپاره دسُوْرَةُ التّغَابُن 15:نمبرايات ولولئ.

کله چي تاسو دقدرت، پیاوړتیا ،شتمنۍ ،زور او زبردستيۍ خاوندان یاست، نوتاسو خپل داميلمانه ،دځان سر ديو چا دامانت په شان وساتئ: هيڅ وخت ترينه غلطه او نا مشروع استفاده مه کوئ.خپل طاقت او شتمنې دخپلو وروڼو په فايده (ګټه) او هغوی ته په خير رسولوکي ولګوئ، تر څو موخپل ځانونه دفتنو، اوګناهونو څخه خلاص کړي وي .هيڅ وخت په خپل ژوند کي پر بي چارؤ او مظلوموانسانانوظلم مه کوئ.

رسوالله صلی الله علیه وسلم فرمايلې دي: دمظلوم له ښیراځان وساته ځکه دهغې اوالله ترمنځ پرده نسته.②

کله چي ستاسو نفس تاسوته په ظلم کولو سره امرکوي، نو ووایاست چي اې زما نفسه زه الله (ج) دخا ورو څخه پیدا کړی يم ،زه دپلار دملا څخه د مور نس ته ليږدول سوي يم ،دهغه څخه ورسته ماته الله (ج) د مور په نس کي ژوند راکړی او دهغه څخه ورسته زه دې نړۍ ته را غلم ،زه دخدای(ج) دخوښۍ پرته خپلې ستر ګې لا هم نه سم رپولی، زما اصلي استوګنځای خاورې دي او دمحشر په ورځ به لوی خدای(ج) زما سره ديوې زرې په اندازه دخير او شر حساب کوي.

بيازه انسان څنګه ددې ټولوننګونو سر بيره دهغه پاک ذات پرمخلوق او پر يومظلومه انسان ظلم وکړم ، زه څنګه مغروري وکړم، څنګه زه ددې سربيره چي زه هم يومسلمان يم پربل مسلمان ورور ظلم او تيری وکړم،بيا هغه وخت تاسوباید پريکړه وکړئ که موخوښه سول ددې ټولو ننګونو سر بيره ظلم، تيری وکړي او که نه بيامشفيق او رحم کوونکی واوسئ .

۱- بخاري حديث ګڼه 2447 ۲- بخاري حديث ګڼه 2448

ketabton.com - The Digital Library

خدای(ج) هغه کسانو ته اجر او بدله ورکوي چې ظلم پري سوی وي، الله (ج) ظالمان اوظلم نه خوښ وي،په دې خبره دلاښه پوهیدلوپاره د سُوْرَةُ آل عِمرَان : 57نمبرایات ولولئ.
ظالم پر مظلومانو ظلم نه کوي مګر دی ظلم کوي پر خپل ځان باندي، ځکه که چیرې دخدای(ج) خوښه وه ده ته به سزا ورکړي دده دظلم څو برا بره . ظلم کول انسان دبر بادئ تورې کندې ته اچوي .په ظلم کولو سره انسان دوږخ ته ځي او په شفقت او رحم کولو سره انسا ن جنت ته ځي،په دې خبره دلاښه پوهیدلولپاره دسُوْرَةُ الشّورىٰ : 42 نمبرایات ولولئ.
که چیرې دخدای (ج) خوښه وه الله (ج) هیڅ کله دظالمانو ملګری نه دی.راسئ چي دیّو لو هغه کارونو او افعالو څخه پرهیز او منعه وکړو چي لوی خدای(ج) او دهغه رسول حضرت محمد (ص) حرام او ناروا ګڼلي وي او موږ مسلمانان یې دهغو په نه کولو امر کړي یوو.ډیر وخت موږ دپیسو، شتمنۍ او قدرت په لا سته راوړلو کي پریو چا ظلم او تیری کوو، چي دا کاریوازي زموږ اوستاسو حرث دی ،ورکول او اخیستل دنعمتونو دخدای(ج) په لاس کي دي، چي چاته وغواړي نو هغه ته یې ورکوي،موږ هیڅ وخت دهغه څخه اضافه څه لاسته نه سو را وړلي چي موږ ته تاکل سوې لیکل سوي وي،په دې خبره دلاښه پوهیدلولپاره د سُوْرَةُ التّکویر :۲۹ نمبرابات ولولئ.
دلته زموږ سره یو پوښتنه پیدا کیږي چی هرڅه خو یو سبب هم غوا ړي؟دسبب معنا دا نه ده چي موږ دخپل مقصد دحاصلولو لپاره دظلم، زور، او تیري څخه کار وا خلو او خپل مقصد،موخې ته دې ورسیږو،بلکي موږ باید دنیکو اونیغو لارو څخه په کاراخستلو سره خپل موخې ته ځان ورسو: هیڅ وخت په ناجایزه توګه دخپل حق غو ښتوونکي نه سو .
اونه هم دنور خلکو دحق دحاصلولو په هیله وه اوسو هر وخت په راکړل سو نعمتو نو دالله جل جلاله شکر ادا کړو، دالله(ج) ثنا ووایو ، راضي و اوسو او خپل حال غوره وګڼو دهغو خلکو څخه چي هغه ټول عمر په بدو کارونو او ګوناهونو کي لګیا (بوخت) وي نیکي نه کوي،عبرت اخیستوونکي باید واوسو،کله چي موږاو تاسو خپل خوا او شاته نورو خلکو ته وګورو نووه به وایوو، چي هو زه خدای (ج) ډیرنازولی یم ،دهرې خواڅخه پرما الله (ج) نعمتونه راباران کړي دي ،نو زه ولې دبدو کارو نو تلاښ وکړم او ولې پر خپل ځان او نور خلکو ظلم وکړم ؟حال دا چي زه نازول سوی یم دالله (ج) له طرفه څخه زه یې مسلمان پیدا کړی یم، را ته یې روغ او سالیم بدن راکړی دی،بې شمېرنورنعمتونه یې راکړي دي، نو بیا ولې زه دلوی خدای (ج) نافرماني وکړم او نورو مسلمانانو ته زیان ورسوم؟رسوالله صلی الله علیه وسلم فرمایې: مسلمان هغه دی چي نورمسلمانان یې دژبې اولاس دزیانه خوندي وي.①

۱- بخاري کتاب الایمان حدیث ګڼه 10

ketabton.com - The Digital Library

راسئ چې هيڅ وخت ظلم ونکړو او نور خلک هم ظلم کولو ته پرې نږدو ترڅومو دواړې نړۍ دخوښۍ څخه پريمانه سي.رسوالله صلی الله عليه وسلم فرمايي (يومسلمان دبل مسلمان وروردی، نه ظلم پرکوي اونه يې دبل ظلم ته سپاري.) ①
الله جل جلاله دی زموږ زړونه دمهربانۍ اوشفقت څخه پريمانه کړي.

دمور او پلار احترام کول او حقونه يې

الله جل جلاله موږ دموراوپلار په حق پيژندلوامرکړي يوو،په دې خبره دلابښه پوهيدلولپاره دسُوْرَةُ لقمَان :14نمبرايات ولولئ.مور او پلار دلوی خدای (ج) ستر نعمت دی.

هر انسان چې ددې لوی نعمت څخه بې برخې کيږي هغه ته ددې لوی نعمت دنه شتون ښه معلومات او پوهه سته ،او دکمئ احساس يې دهغو خلکو څخه ډيرکوي، دکوموخلکوچې په ژوند کې داستره هستي او نعمت سته .مور او پلار تل موږ ته دښه او ارامه ژوندکولو اودرلودلو هيله کړي ده او موږ ته يې دژوند کولو لارې چارې ښودلي دي.

زموږ مور زموږ په ماشوم توب کې زموږد ارامه خوب کول ولپاره ويښه پاتې سوې ده او تل يې زموږ پالنه کړي ده، خپلې شيدې يې راته راکړي دي،هغې موږ ته ژبه ښو دلې ده، موږ تل يوازې دمور مينه ليدلې ده، هيڅکله يې دا نه دي زغملي چې موږ دې نا ارامه،نارحته او په تکليف سو، تل راسره په هرډول حلاتو کې شريکه پاتې سوې ده ،زموږ دښه ژوند لپاره يې خپل ځان په تکليف اوزحمت کړی دی اوموږته يې ديوه خوشحاله ژوندکولوزمينه برابره کړي ده .پلار موږ ته هر هغه توکی اماده کړی دی، چې موږ دهغه توکي غوښتنه تري کړي ده اويامو‌هم اړتيا ورته پيدا کړي ده.

پلار زموږ لپاره زحمت ګاللی دی کاريې کړی دی، زموږ لپاره يې خواړه، جامې اونورداړتيا وړ توکي تيار کړي دي. کله چې موږ ماشومان ؤ نودې ته يې نه يوو پر يښې چې موږ خفه سو، هغه موږ ته زموږ دخفګان پر محال دلوبو کولو سامانو نه را وړي دي. پلارموږ ته دازمينه برابره کړي ده چې موږ علم او پوهه لاسته راوړو.

زموږ مور او پلارزموږ سره دومره مينه لري چې په انسانانو کې به بل دا سې څوک نه وي چې دومره مينه اومحبت دي زموږ سره ولري. هيڅکله زموږ والدين دانه غواړې چې موږ دې په ستونزه کی ووينې. دهرمور او پلا ردا غوښتنه ،هيله ده چې ددوی اولادونه دې په خپل ژوند کې خوشحاله اوبريالي واوسي.افسوس په هغو کسانو دی چې مور او پلار لري،مګر مورا‌وپلاريې بيا هم ددوی څخه ناراضه(ناخوښه) او خفه وي او دخپل مور او پلار دروا اومشرع امرونو نافرماني کوي، ربښتياهم زموږ او ستاسو په ټولنه کيداسی کسان شتون لري چې موراو پلار ترينه خوشحاله نه دي،

۱- بخاری حديث ګڼه ۲۴۴۲

ketabton.com - The Digital Library

تل ددوی دخوا په تکلیف کيږي او ددوی دلوريږ ورته ازار رسول کيږي. زموږ مور او پلار هيڅ وخت داسي وينانه کوي چي موږ په غلطه(ناسمه) لار روان کړي،خو زموږ ځيني ورونه او خويندې دا فکرکوي چي زموږ مور او پلار زموږ په ښه ژوند کولو لا خوښ نه دي اوغواړي چي موږ په تکليف ،زحمت کي ووينيږ، دا ډول فکرکوونکي کسان ناسم فکر کوي، هيڅ مور او پلار دخپلو اولادونو په ستونزو(مشکلاتو) نه وي خوښ، دوی يوازي موږ دهغه کارونو دکو لو څخه منعه کوي چي په هغه کار کولو سره موږ ته زيان رسيږي او زموږ لپاره هغه کړني دزيان څخه ډکې وي،ددوی په دې کار کولو سره چي موږ يې ولږې دغلط (ناسم) کار دکولو څخه را وګر ځولو او ولې يې اجازه را ته نه راکړل چي موږ هغه ناسم کار،ياکړنه وکړو؟

موږ خفه کيږو او دخپلو والدينو زړونه ازاره وو،او آن دردې اندازې بد کوو چي موږ خپلو والدينو ته سپکاوی کوو.زموږ او ستاسو څخه به انشاءالله لوی خدای (ج) درهغه وخته پوري راضي او خوشحاله نه سي چي زموږ څخه والدين خو شحاله نه وي،رسوالله صلی الله عليه وسلم فرمايې:(الله تعالی پرتاسودموروپلارازارول دهغوی حق نه ورکول حرام کړي)① متل دی چي وائي دموردرپښولاندي جنت دی.

موږاو تاسو يوازي په والدينو باندي داحق لرو چي موږ په ښه نوم سره يا کړي موږ ته دنيکو هدايت وکړي، نکاح راته وکړي او علم را باندي وکړې ، موږ حق نه لرو چي دهغوی دهغه خبرو اوهدايتونو څخه سر غړونه وکړو چي هغه داسلام دمبارک دين داحکا موڅخه مخالفه نه وي، مګر يوازي هغه خبرې او حکمونه يې نه سو منلی چي هغه داسلام ددين څخه مخالفه اوورسره په ټکر کي وي. په دې خبره دلاښه پوهيدلو په پارد سُوۡرَةُ لقمَان : 15نمبرايات ولولئ!خپلو والدينو ته تل دقدر او عزت په نظر ګورئ او هيڅ وخت ورته آزار او تکليف مه رسوئ. موږ هغه وخت خپلو هيلو او غو ښتنو ته درسيدو لارپيدا کوو چي دخپلو والدينو دوعا،مشوره او ملا تړ راسره وي.يوکس هغه چاته څنګه تکليف او ازار ورسوي چي هغه هيڅ وخت هغه ته ازار ،تکليف نه وی رسولی ،او تل يې دهغه ملتيا کړي وی؟

څنګه يو شخص دا کولی سی چی خپلو والدينو ته بي احترامي وکړي، او مشکل ورته پيښ کړي؟

ددې سربيره چي موږ الله جل جلاله دموراوپلارسره په ښه چارچلند اودهغوی سره په درناوي خبروکولو امرکړی يو،په دې خبره دلاښه پوهيدلولپاره دسُوۡرَةُ بنـیٓ اسرآئيل/الإسرَاء :23نمبرايات ولولئ.دخپل مو ر او پلار سره په هغو کارونو کي مشوره وکړئ چي تا سويې په ورځني ژوند کي پر مخ بياياست او په دې کارکولوسره دهغوی زړونه لاسته راوړئ.

١- بخاری کتاب الادب حديث ګڼه 5975

ketabton.com - The Digital Library

را سئ چې دخپلو والدينو عزت وکړو او نور دهغو کارونو دکولو څخه ځان ليري وساتو چې زموږوالدين نه غواړي هغه کارو نه موږ وکړو.موږاو پلارتل موږ دنيکوښوکارونوپه کول امرکړي يوو. خپلو والدينو ته خو ښې ورکړئ او هيڅکله يې دخفګان لامل مه ګرځئ. خپل والدين دنيکو او غوره کارونو په کولو سره دخپلوځانونوڅخه خوښ وساتئ.دهغوتولو کارونو او خبرو څخه ډډه وکړئ چې په هغوسرمووالدين دناراحتئ او خفګان احساس پيدا کوي.راسئ دهغه چا احترام او عزت وکړو چې دالله (ج)رالاندي يې موږ روزلي يوو ،زموږ څخه يې سا تنه کړي ده ،موږ ته يې مينه را کړي ده ،موږ يې يوازي نه يوو پريښي او تل را سره مله پا تې سوي دي.راسئ دهغه چا عزت او قدر وکړو چې ټوله شپه يې زمو ږ دارام خوب لپاره په ويښه تېره کړي ده .

را سئ چې خپلو والدينو ته دا ثابته کړو چې دهغوی خواړئ او تکليفونه بې ځا يه نه دي تللي او هغوی ته دا وښيو چې دهغوی ټول مشکلات او زحمتونه ديوه ښه او نيک اولادلپاره دوی ګاللي وه.لوی خدای(ج) دي موږ ته وس اوتوان راکړي ،چې هيڅ وخت زموږ څخه زموږوالدين خفه نه سي،او تل ورته خوښئ ورکوونکي اولادونه و اوسو .

نشيي توکي

الله جل جلاله شراب ناولی بللي دي اودشيطاني کارونودجملي څخه يې ګڼلي دي. په دې خبره دلاښه پوهيدلولپاره د سُوْرَةُ المَائدة : ۹۰نمبرايات ولولئ.نشيي توکي يوداسي پديده ده چې دنړۍ ټوله انسانان ددې مصيبت څخه خلاص نه دي. هر ډول نشې‌يې مواد زيان رسوونکي دي، نو ځکه داسلام مبين دين هيڅ ډول نشيي توکو ته اجازه نه ده ورکړي، رسوالله(ص)فرمايي:(که چاپه دونياکي شراب وڅښل اوبيايې توبه تري ونه ويستله نوالله به يې په اخرت کي پرې حرام کړي.)①

موږ مسلمانانو ته دانه ښايي چې دخپل مبارک دين اسلام داحکامو څخه سر غړونه وکړو،اودنيکی کړنوته غاړه کښېنږدو اودبدۍ دکړونوڅخه ځانونه ونه ساتو. زموږپه ټولنه کي يو ډېر زيات شمير خلګ په نشيي موا دو روږدي دي، داخلک ولې روږدي دي؟ ددې کبله چې موږ او تاسو دي خلکوته دازمينه برابر کړې ده او هغوی مو په لوی لاس دې کار ته هڅولي دي.راځئ دهغه ځای څخه يې پيل کړو چې کله يوماشوم دخپل مور څخه وزيږی کله چې هغه لا څو مياشتنی وی نو هغه ماشوم ته ددې لپاره چې هغه ماشوم بيده سي او يا هم ارامه،رحته سي او بغاړې ونه وهي، موريې ورته يو ډول نشه ورکوونکی درمل او هتأ دردې اندازې پوري چې ځيني ميندي خپلو ماشومانو ته ترياک (افين)ورکوي، چې دا عمل کله ناکله دماشوم دمړيني اويا‌هم دهغه دناروغۍ سبب کيږي،که څه هم دا معلومه خبره ده چې ماشومان دلوږې،تندې اوناروغۍ لکبله اويا هم عدتً بغا ړې وهي، مګر موږ هغه دخپل ځان لپاره سر خوږی بولو او ددې پرځای چې هغه

۱- بخاری کتاب الاشربة حديث کڼه 5557

ketabton.com - The Digital Library

ماشوم ته شيدې اوياهم نور خوراكي مواد وركړو اويايي هم كوم ډاكټرته وښيو هغه ته نشيي مواد وركوو. يوه بله لار چې موږ ديوه شخص په نشيي موادو، دروږدي كيدو لامل ګرځو په دې ډول ده.

كله چې يو ماشو څو كلن سي : يو پلار خپل ماشوم بازار يا هټۍ ته ددې لپاره ليږي تر څوهغه ته نسوار اويا هم سګريټ راوړي!ماشوم چي دخپلو والدينو سره زياته مينه لري او تل غواړي چي دخپلووالدينو په شان وه اوسي :بلاخره ماشوم ته دافكر پيدا كيږي، چې زما پلار يا مور چي ياد كار،كړنه كوي، نو هتمن به دا يوښه كاروی،چي په پايله كي يې بيا هغه ماشو هم ددې توكو كاروني ته مخه كوي.په لومړی سركي لېږ اويوزي ددې لپاره ددې توكو كارونه كوي چي دده پلاريامور ددې توكو كارونه كوي، بيا كرار كرار دی په دې موادو روږدی كيږی اوبيا دوخت په تيريدو سره دی داتوكي ډير استعمالوي،كله چي دی په زياته اندازه سګريټ استعمال كړي: دزياتي كاروني له كبله ده ته نشه اوخوند نه وركوي،بيا دی دداسي كسانو په لټه كي كيږي چي هغه دچرسو په نشه روږدي وي اوورسته دی هم دچرسو په نشه ورسره اخته كيږي او بياعين الشكل چرس هم ورته نشه نه وركوي: يادكس دترياكو،هيروينو اونورو،وژونكونشيي موادو په استعمال روږدی كيږی،البته دلته بايد يوه بله خبره هم ورزياته كړم چي ناسم اوبي لارې ملګرې هم ډيروخت په نشيي موا دو دروږدي كيدا لامل كيدای سی.

يوه بله لاره چي په نشيي موادو دروږدي كيدو زمينه يې برابره كړي ده هغه دنشيي موادو كښت اوكر كيله ده! زموږ او تاسو ځيني دحقانان وروڼه په خپلو مځكو كي تمباكو، بنګې، ترياك او نور نشيي مواد كري او خپل او لادونه په خپل لاس دبربادۍ كندې ته غورځوي. دحقانانو ته دنشيي مواد ودكركيلې ډيره لږه اندازه ګټه رسيږي اوزياته ګټه يې نورو بدو خلكوته رسيږي،كه چيرې موږ په خپلو ځمكو كي روا،حلال كښتونه و كرو او دناروا كښتونو سره يې پرتله كړو،نومعلومه به سي چي موږ او تاسو دنشيي توكوپه نسبت زياته ګټه دروا كښت دلارې لاسته راوړې ده .

موږ او تاسو تل دا وايوو چي خوركي مواد لوړ قيمت لري ددې علت هم دنشيي مواد كښت دی،ځكه كه موږ په خپلو مځكو كي غلې دانې وكرو:موږ به خپل دهيوا د خوراكي مواد كمبښت په خپله پوره كړی وی،دې ته به اړنه يوو چي دنورو هيوادو څخه خوركي توكي را وړو.كه موږپه خپلومځكوكي رواكښتونه وكرو نو په دې كاركولوسره به دغلو دانو قيمتو نه زموږپه سيمه كي خود دخوده(خپله) راتيټ سي!راځئ چي په ګده نور خپل هيواد دنشيي تو دكركيلې اوكاروني څخه خلاص كړو او نور پري نږدو چي خلك په نشيي موادو روږدي سي،دنشيي توكو موتادي،روږديدا يو داسي شرموو نكی كاردی، چي هيڅوک په نشيي موادو روږدي كس ته دقدر، درناوی په نظرنه ګوري.

ketabton.com - The Digital Library

نشـيي مــواد زمـوږ دذهن،دمــاغ اوبــدن کمـزوري کوونکي،،دمــالي ســتونزو راوستونکي،زيږونکي، دشخصيت کښته کونکي، او يو داسي کار دی چي زموږ دونيا او اخرت دواړه راخربه وي!

راځئ چي نور په ګډه نشيي مواد ورک کړو اودکاروني څخه يې ځان او ټولنه دټل لپاره بيغمه اوخلاصه کړو.

خپل منځي شخړې او بدئ

زموږ او ستاسو په ټولنه کي مو ډېرې دا سي پيښي ليدلي، او دهغو پيښو په هکله مو او ريدلي دي، چي يوه شخص بل شخص وژلی وي،چي ورسته دوژل سوي کس خپلوان دقاتل کس دکورنۍ او دقاتل سره بدې يا دښمني پيل کړي. دوی دواړه ډلې يا اړخونه يو پربل باندې مرګوني حملې کوي تل ديو او بل په نابودئ اولمنځه وړلوپه سي تلاښ کوي،چي هتـأځيني وختونه دا د دوی په وينابدې يادښمني درپيړيو پوري دوام پيداکړي اووغځيږي.بدې يادښمني هغه وخت را منځته کيږي، چي ديوه کس او يا هم ډيرو کسا نو ترمنځ په يوه خبره اويا يوه کار اختلاف را منځته سي اوکله چي هغوی په دې کار ياخبره سره هم نظره او موا فق نه سي: هغه اشخاص چي دزغم اوحوصلې څخه محروم ،بي برخې وي:ديو بل سره جګړه وکړي، په جګړه کي مرګ ژوبله را منځته سي او دانارووا اوناسم کاربدې منځته راسي. دزياترو داسي پيښو لاملونه ځيني وخت ددې لاندي علتونوله کبله وي:

دمځکو،(جايدا دونو)، داو بو لګولو، دماشومانوپرسر سره اختلاف، جګړې اوشخړې، او دې ته ورته ډېر زيات لا ملونه نورهم ددې بدې پديدې درامنځته کيدوسبب کيږي ياسوي دي،داحليدونکي لاملونه (سببونه) ځيني کسان ديو بل سره په مشوره نه کولو، او بغير ددې چي يوه سمه دحل لاره ورته پيداکړي او داستونزه ديوبل په مرسته حل کړي،برعکس ديوبل سره لفظی شخړه کوي، يو بل ته لاسونه اچوي، يو او بل سره ژوبله وي اوهتأ سره وژني. داډول پيښې زياتره وخت دهغو وسلو په وا سطه را منځته کيږي چي خلګ يې په خپلو کورونو کي ساتي. يوانسان چي هوښ او عقل لري ديو بل انسان سره په يوه دا سي وړه ستونزه او مشکل جګړه کوي اوهغه ژوبل او وژني چي هغه ستونزه په ډېره نرمه لحجه او بيله کومه خنده حليدای سي.موږسره له دې چي رسوالله صلی الله عليه وسلم فرمايې: ژباړه. الله ته په خلکوکي ناخوښه هغه څوک دي چي ډيرجنجالي وي.①خپل په منځ کي پريوې وړې اوحليدونکي ستونزې ديوبل سره جنجال اوشخړه کوو؟ ولې په دې خاطر چي زموږ او تا سوڅخه ځيني زغم او حوصله نه لرو اوپه اوکوچنيو خبرو په غوسه کيږو. رسوالله (ص) فرمايې:(پهلوان هغه نه دی چي په غيرږغښتلی وي بلکي پهلوان هغه دی چي دغوسې په وخت کي ځان وساتي) ②

۱- بخاری حديث ګڼه2457

۲- بخاری حديث ګڼه6114

ketabton.com - The Digital Library

صبر اوحوصله دالله جل جلاله لوی نعمت دی ،موږباید داسترنعمت تل دځان سره وســاتواو د دې نعمــت دنــه شــتون پــه صــورت کــې ددې نعمــت دلاســته راوړلوکوښښونه وکړو.موږ او تاسو ولې در دې اندازې ظالمان سوچې یو انسان دې بیله دې چې هغه کوم جرم او ګوناه کړې وي ووژنو ،ولې دخپل خدای(ج) دامـر نافرمـاني وکړو، مخکـې لـه دې چـې مـوږ او تاسـو دیـو چـا سـره جګـړه کوو،لومړی باید دا فکر(آنـد)وکړو چې آیا پـه جګـړه کولـو سره زمـا دا ستونزه حلیدای اودمنځه تلای سي؟

او که چیرې دا ستو نزه په جګړه کولو سره حلیدای سي: بیا ولې یې دیووې بلې سمې اود زیان څخه لیري لارې څخه کو ښښ نه کوم او ولې دیو بل سره جګړه وکړو، ولې یو چا ته ضرر ورسو، ولې یو کس ژبل یا قتل کړو؟ آیا موږاوتاسو دومره صلاحیت لروچې دخدای(ج) دیو مخلوق څخه دهغه ژوند واخلو او هغه قتل کړو،ولې مـوږ حوصله اوصبر ونـه لـرو؟ اودردې هرڅـه ورسته باید دا وسنجو چـې کلـه داخـرت پـه ورځ زمـوږ رب (ج) زمـوږ سـره دیـوې زرې نیکـی او بـدی حساب کوي: موږ په هغه سخته ورځ ددې جواب ورکولی سو چې موږ دیوه بې ګنـاه مسلمان قتـل کـړی وی،پـه دې خبـره دلاښـه پوهیـدلوپاره د سُوْرَةُ الزّلزَلـة 7:۸:ګنـه ایاتونـه ولـولئ .الله(ج) یو مسلمان تـه انشاءالله دهرې ګناه څخـه ور تیریـږي، مګـر دبـل دحـق څخـه نـه ورتـه تیریـږي، ژونـد دیوانسـان حـق دی اوبغیرداسلامي احکامودجاري کولو څخه دیوه مسلمان ،مؤمن ژوند اخیستل لویه ګناه ده. پـه دې خبـره دلاښـه پوهیدلولپاره د سُوْرَةُ المَائدة : 32 اوسُوْرَةُ النِّسَاء :93نمبراياتونه ولولئ.موږ اوتاسو چې کله یوه ګناه وکړو ورسته دهغه څخه افسوس کوو او په خپل کړي کار پښیمانه یوو، چې دا پښیمانې ورسته هیڅ ګټه نه لري.

باید دیوه کـاردکولو څخـه مخکـې ښـه فکـر اوسنجس وکړو او ورسـته هغـه کـار وکړو.ډېرداسې کسان سته چې د دونیا دګټې لپاره خپل اخرت او ابدي ژونـد خراب کړي: داکاردیوه انسان ستره غلطي ده !

په دښمنۍ کې داخل کسان یو اوبل درهغه سره وژنـې چې د دوی پـه فکر(آنـد) یو ډله بله ډله ختمه کړي. داتیروتلې (غولیدلې) دانتقام اخیستولو پـه نامـه دیوه پـه مقابل کـې بـل قتلوی،پـه رښتیا هم دا ډول کسان ناپوهـان دي، ځکـه درڅوبـه دوی دیویې وژنې په مقابل کې بله وژنه کوي، دیوه ټپ ،یـاژوبلې پـه مقابل کې بـه بلـه ژوبله کوي، ایاپه یاد کارکولو سره دوی کولی سی ګټه او فایده لاسته راوړي؟ او که چیرې په دې سره فایده لاسته نـه ورځي نـو بیـا ولې دوی یوبل تـه بخښـه نـه کوي او په دې کار سره خپله دوښمنې نه ختمه وي؟

دوینې جواب په وینه سره باید ورنه کول سي،د دوښمنۍ درلودونکووګروپه منځ کې سوله کول اودوی سره پخلا کول یونیـک کـار دی. دیادو کسـانو پـه منـځ کـی دسولې راوستلو لپاره دې عالمان، مشران،

ketabton.com - The Digital Library

اونـور مخۆركسـان سره كښيني،او د دوی پـه منځ كـي دې روغـه وكـړي، ددواړو طرفونـو غوښـتني دې واوري او ورسـته دې يـوه مناسـيبه دحـل لاره ورتـه پيـدا كړي،داسي يـوه پريكـړه دې وكـړي چـي د دواړو طرفونـو رضـا اوخوښـه حاصـله سي، داسي يوه پريكړه دي نه كوي چي خدای(ج)مكړه نوروكسانو تـه پـه كښنی زيـان ورسيږي،دوی تـه دي داقناعت وركول سي،چي دمسلمانانوپه منځ كي پـه وژنـه او جګړه كولو سره يوه ستونزه نـه حليږي،بلكي پـه سوله او روغـه جوړه سره يوه ستونزه حليدای سي.الله جل جلاله سوله خيربللې ده!

په دې خبره دلاښـه پوهيدلولپاره د سُوْرَةُ النِّسَاء :128نمبرايات ولولي.يومسلما ن با يد دبل مسلمان په وژلو او يازوروَلو دا سي فكر ونه كړې چي ګواكي زه يـو ميرنی اوزړور يم؟

يورښتنی ميرنی او زړور هغه څوک دی: چي خپل مسلمان ورور تـه زيـان ونـه رسوي، ديو كس سره دهغه دستونزې پـه وخـت كـي مرسـته او همكـاري وكـړي، اوهغه دزيان څخه ليري وسا تي.را سئ چي نور دخپلو وروڼو سره ونـه جنګيږو او يـو بـل سـره قتـل نـه كـړو او يـو او بـل تـه دزيـان رسـولو څخـه ځـا نونـه ليـري وساتو.الله جل جلاله موږ دخپلو ورڼوپه منځ كي په مناسبات سمولو(سولـه كولـو) امركړی يو!

په دې خبره دلاښه پوهيدلولپاره د سُوْرَةُ الحُجرَات : ١٠نمبرايات ولولئ.ولې مو ږ او تاسو پـه يـوه وړه مسئله كلونـه كلونـه سره وجنګيږو ديوبـل وينـې سره توی كړو او دانتقام په نامه خپله ټولـه راتلوونكيه خرابـه كړو، لادرڅو بـه ديوبـل څخـه غچ اخلـو او سره وژنوبـه، ولـې دا دخپـل ځـان لپاره شرم وګڼوچي ديو چا دغلطۍ جواب په نرمه لهجه او بخښني كولو سره وركړو، ددې پرځای چي موږ هغه غلطي بيا تكرار كړو ولې هغه غلطۍ ته دپـای ټكـی نږدو، ولـې موږ ځـان پـه دې كار كولو سره بي زړه وبولو او ويژدان مودانه ومني چي ديو چا څخه بخښنه وغوا ړو سره ددې چي غلطي هم زموږ وي، ولې ديوې كو چنـي او حـل ليدونكي ستونزی څخه دنفرت اورونـه بل كـړو چـي بيـا پـه هغـه لمبـو كـي پـه كلونـو كلونـو سوو ځو او ولې خپل وروڼه دښمنان جوړ كړو؟

راسئ چي خپلـه ټولنـه داسي جوړه كړو چي پـه لـو مړی سركي خو بايد ديوبـل دغلطيو څخه تير سو او زغم ولرو او كه چيرې خدای مكړه پـه بدئ اختـه سوي يوو: لو مړی بايد په خپلو كي دواړه طرفونه سره كښينو او د تياره ژوند څخـه ځـا نونـه خلاص كړو اوپه خپل منځ كي يوه مناسيبه،غوره، اوښه پريكړه وكړو. كـه چيرې دا ستونزه دې د دوو خوواشخاصوخپل په منځ كي سره حل اوفصل نـه كـړه ،نو دهغې سيمې خلک دي ددې دو طرفونو تـر منـځ منځګـړي تـوب وكـړي، اوددې دو ډلـو تـر منـځ دي دوښـمني دمنـځ يوسـي او روغـه جـوړه دې يـې وكـړي، لـوی خداي (ج) دي موږ او تـا سو دورور وژنې څخه وساتي.

ketabton.com - The Digital Library

معلوليت عيب نه دی

الله (ج) ديوه انسان په ژوند کي ټولي مختـه راتلونـکي پيښي هغه وخت ليکلي وي چي کلـه هغه دې دونياتـه نـه وي راغلـی! دهغـه درزق يـا خـورک ، څښـاک اندازه، دهغه عزت، دهغه ژونـد پـه دونيـاکي، نيکبختـي اوبـدبختي او داسـي نـور پيښيدونـکوکارونو،عملونو،ياپه عامه اصطلا ح ديوه انسان نصيب څه سره چي موږ په ژوندکي مخ کيږو يـايي کـوو لـوی الله جل جلالـه تـه معلوم اوپرهغوبانـدي پوره علم لـري. هيڅ يو انسان دالله (ج) د ارادې او خوښي څخه پرتـه خپل بانـه لاهم نـه سي رپـولی، ټول کارونـه دلوی خدای(ج) پـه لاس کـي دي، يوانسـان يې عقل مند پيدا کړی وی، بل انسان ته يې قوت او زور ورکړی وی او بـل انسـان تـه يې نه وي ورکړی، يو انسان يي دولت مند او شتمن پيدا کړی وی او بل انسان يې غريب او نيست مند پيدا کړی وی، يوه انسان تـه يـې عزت اوشرافت ورکړی وی او بل انسان ته يي نه وي ورکړی.ټولې چارې دلوی خدای (ج) پـه امرمختـه ځـي که هغه خير وي او که شر، په دې خبره هرمسلمان ايمان لري او دا خبره بايد پـه پوره يقين او باور سره ومني.

انسـان مختـاردی يعنـي انسـان پـه خپلـو کړونـوکي دخپـل اختيـاراو خوښـي دی چـي نيکي کوي اوکه بدې، دايو اوږد علمی بحث دی اونـه غـواړم نـورپر دې بحث څـه ولیکم. راځم خپلې اصلي موضوع ته: ځيني انسانان چي کله پيدا سي نـو دبدن يـو اندام يې کم وي او ځينـي انسـانان بيـا دپيدا ينېت څخـه ورسـته دنـاروغۍ او يـاهم ديـوې پيښـي لـه عملـه خپـل دبـدن يوانـدام دلاسـه ورکـړی او يـاهم زيـان مـن سي.لومړی راځم دې ته چي هغه انسان چي معلول پيداکيږي او يا هم دپيښـواو نـارغيوو لـه کبلـه معلول کيږي څـه بايـدوکړي: معلـول شـخص دې پـه ژونـد کـي دپښيمانۍ، درد،اوخواشينۍ احساس نه کوي، ولـي چي يوانسـان هيڅکلـه خپلـه پـه خوښه نـه غواړي چي معلول سي. هر څه چي پيښيږي دلـوی خدای(ج) پـه امـراو اراده سره پيښيږي کيدای سي چي معلوليت کي ديوه انسان خير وي ،ځکـه انسـان دخپل خير او شرڅخه خبرنه دی. که چيرې يو شـخص خپل ژونـد پـه معلوليت کـی تير کړ اوپه خپل معلوليت راضي (خوښ) اوصبرکوونـکی سو کـه دالله (ج) خوښـه وه نو دمعلوليت او دده دصبر اولوړهمت اجرونه بـه پـه اخرت کـي ورتـه ورکړي.

پـه دې خبـره دلاښـه پوهيـدلوپاره د سُـوْرَةُ لقمَـان : 17نمبرايـات ولولی.معلولـو اشخاصوته دانه ښايي چي خپل صبر او حوصله دلاسه ورکړي. معلول انسـانان بايد خپل زړونـه پـه دې خپـه (خواشيني) نه کړې چي زه ولـي معلول يم ؟او دا سـي دې دژوند چارو ته دوام ورکړي لکه څنګه چي يو غيرمعلول انسان خپل ژونـد پـر مخ بيايي، دځـان لپـاره دې يـو داسـي کـاراو کسـب دکـورنۍ او دوسـتانو پـه مرسـته پيدا کړي چي سره ددې چي دی معلول دی هغه کار وکولی سي اوورسته پـه خپـل هغه کارکي دستو نزو سره مخ نـه سي.

ketabton.com - The Digital Library

په نن عصر کي دډېر ماشينونو دشتون لـه عملـه زيات کارونـه ډېر هوسا سوي دي او کيداى سي چي ديوه غيرمعلول شخص او يوه معلول شخص دکارپايلـه پـه مساوي ډول وي او دکميت دلهازه دي کوم تو پير ونه لري .هيڅ وخت بايد معلول شخص په کارونو کي له دې کبلـه چي دى معلول دى زړه نـه خفـه کوي او بـي لـه دې چي کوم خفګان او انديښنه ورته پيداسي خپل کارونـه دي سرته رسـوي. مـوږ او تاسو داسي ډېر انسانان ليدلي دي چي معلول دي خو بيا هم په خپلو کـارونو او دژوند په نورچاروکي دستو نزو او مشکلاتو سره نـه دي مـخ، پـه ډېر ښـه ډول خپل کارونـه اوچاري سرتـه رسوي او دغيري معلولـو انسـانانو پـه شـان خپـل ژونـد پر مخ وړي.

معلولو ورڼو بايد خپل ژوند په عادي ډول پر مـخ بـوزي او لږترلږه دي دا فکـر لا هم نـه کوي، چي موږ معلـول يـوو، معلـول اشخـاص دې هيڅ وخت ځـان دسـتونزو (کړاونو)،خفګان،ناهيليوو په جال کى نه راګيـروي، او تـل دې زيـار باسـي چـي پـه خپل ژوند کي ځانونـه خوشحاله وساتي،معلول اشخاص دې دطبيعت دښـکلاو څخـه دنـورو هغوکسـان پـه شـان خونـد واخلـي چـي هيلـه درلـودونکي، صـبرکوونکي ،اوراتلونکي ته خوشبين وګړي دي .

هيڅکله دې دنا هيلۍ او غم احساس نه کوي نـاهيلې او غم انسان دستونزو څخه نه سي خلاصه ولى. لکه څنګه چي مخته وليکل سوه چي ټول کارونـه دالله (ج) پـه لاس کـي دي نوبايـد دهغـه لـوى څښـتن لـوى دربارتـه هيلـه منـد وه اوسـو اودکړاونوپه شتون کي صبر ولرو ،ځينې هغه معلول ورونه چي دخپل معلوليت څخـه رنـځ وړي:بايـد ددې احسـاس پيـدا کـړي چـي زه هـم کـولى سـم چـي دنورومعلوليت نه درلودونکو انسانانوپه څېر زيار وباسم،کوښښ وکړم او دژونـد په ټو لو چارو کي دبرياليتوب درحده ځان ورسوم.

هغه اشخاص چي معلولوته ددوى دمعلوليت له کبله سپکاوى کوى:

راسئ چي لومړى دافکر وکړو چي دامعلول شخص ولې معلول دى؟ آيـا دا شـخص پـه دې خوښ دى چي دى دې معلـول وى او کـه د لوى خداى(ج) دطرفـه څخـه دا معلوليت يادمعلول شخص تـه ورکول سوى دى او آيا دلوى خداى(ج) پـه وس او قـدرت کـي دانسـته چـي مـا هـم ددغـه معلـول کـس پـه شـان معلـول کـړې؟ ددې احسـاس،تحليل اوڅيړنـې دکولـو ورسـته بـه مـوږ تـه ددې احسـاس پيـدا سـي، چـي موږ ولې دې معلول کس ته دده دمعلوليت له کبله سپکاوى کوو.

معلولواشخاصو ته بايد هيڅ وخت ددوى دمعلوليت پيغور ورنـه کول سـي، ځکـه معلوليت،نـاروغي اورغتيـا دالله(ج)دلـوري څخـه دهغـه جل جلالـه پـه خوښـه سره صـورت نيسـي .کـه چيـرې زمـوږ پـه کـورنۍ او يامحـل کـي معلـول ، نـاروغـه يانوراشخاص زموږمرستي ته اړتياپيداکوي،دهغوسره بايد دخپل تـوان سره سمه مرسته وکړو:پري نږدوچي زموږ په شتون کي اړمنـد خلـک ځـان يـوازي احسـاس کړي.

ketabton.com - The Digital Library

دخپل ټولنې دټولواوسیدونکو اوپه ځانګړې ډول دمعلولواشخاصوعزت اودرناوی ته باید موږ ژمن اوسو اوهمدارنګه باید ورسره دنیک اوښه سلوک څخه کاروانخلو اوپرې نږدوچې هغوی زموږ دشر څخه ځانونه خوندي احساس نه کړي،ددې له کبله نه چې دوی معلول دي بلکې خپله انساني فریضه چې دیوبل سره داړتیاپه وخت کې مرسته اویوبل ته درناوی دی اداکړو اوپه دې خاطرچې مرسته داړمنواشخاصوسره اودرناوی اوښه سلوک یونیک اود ارزښت څخه بډایه کړنه ده.

معلول انسانان باید هیڅ وخت دنوردمعلولیت نه درلودونکو انسانانو څخه کم او کښته ونه بولو، تل ورته دیوروغ او سالیم شخص په شان وګورو.هغه میندي او پلرونه چې اولادونه یې معلول دي، دناهیلۍ احساس دې نه کوي او دا فکردې وکړئ چې په نړۍ کې ډیرانسانان معلول دي ،هغوی هم موراو پلا رلري ،مګرهغو رضایت خپل کړی دی او هیڅ وخت نا هیلي سوي نه دي، ولې والدین د اولادپه معلولیت ناهیلي واوسي، معلولیت الهی ورکړه ده اوکوم عیب نه دی.

معلولواشخاص هیڅ وخت دهغوی دمعلولیت دډول په نوم سره مه یادوئ،دګوډ،ړانده ،شل، کوڼ اونورتحقیرونکوونومونو سره دهغوی دنومولو اورابللو څخه په کلکه ډډه وکړئ، ځان په ګناه کې مه اخته کوئ. دا د الله جل جلاله ورکړه ده، اوهغوی په دې نومونوسره یادول ګناه ده.

رسول الله صلی الله علیه وسلم فرمایي ژباړه. مسلمان هغه دي چې نورمسلمانان یې دژبې اولاس له زیانه خوندي وي .①

والدین بایدخپل دنه معلولیت درلودونکو اولا دونو ترڅنګ خپل معلول اولادونه دعلم په ګا نه سینګار کړي اوتل یې وهڅوي چې علم وکړي او پوهه لاسته را وړي.دپوهې ترڅنګ یې کسب کولواوفني زدکړو حاصلولوته هم تشویق کړئ اوخپل اسلامي اوانساني مسؤلیت دغاړي څخه واړوی.

الله (ج) دې موږ او تاسو ته دا توان او طاقت را کړي چې دمعلولو او اړوانسانانو سره دهغوی داړتیا په وخت کې مرسته او کومک وکړو. معلول ورونه او خویندي دې هم هڅه وکړي ،چې تل ځانونه داډمن او خوشحاله وساتي اونا هیلي نه سي.

۱ـ بخاري کتاب الا یمان حدیث ګڼه 10

ketabton.com - The Digital Library

دماشومانو ژوند ته لنډه کتنه

ماشومان عموماً دلويانو مرستې ته ډېره اړتيا لري،په ځانګړې ډول دموراو پلار مرستې ته، مور او پلارباید ماشومانو ته مينه ورکړي.
والدين بايد ماشومانو ته خواږه، جامې اونور داړتياوړ توکي برابر کړي اوښه روزنه يې وکړي، تعليم ته يې تشويق کړي او کله چې ماشوم غلطي کوي :بايد په ډيره مينه او سړه سينه ورسره چار،چلند وکړي.ماشومان دې دې ته متوجي کړئ، چې په راتلونکي وخت کې غلطي تکرارنه کړې،کله چې ماشوم په درس زده کولو او ويلو کې سوستي کوي:مور او پلار دې يې هغه ته داسې مثالونه او حکايتونه بيان کړئ، چې په هغو کې دپوه او نا پوه شخص درمنځ په څرګند ډول توپير سوی وی.ترڅو ماشوم دپوهې او ناپوهۍ ترمنځ توپير وکولی سي.
ماشومان بايد ونه رټل سي او ورسره نيک سلوک وسي{.. ام خالد وائي مادرسوالله صلى اله عليه وسلم دنبوت په مهرلوبې کولې، پلارمې زه وترټلم. رسوالله صلى الله عليه وسلم وويل خوشيې کړه..}①
ماشومانوته بايد بيرونکې کيسې اونکلونه ونه سي.اوداسې حکايتونه،کيسې او نکلونه دې ورته وسي چې په هغوحکايتو، کيسواو نکلونو کې داسې پېښې راغلې وي چې ماشوم دې ته وهڅوي چې تل بايد په خپل ژوند کې ښه او غوره کارونه وکړي اودبدو کارونو څخه ځان وساتي .
ماشومان موبايد په اسلامي اخلاقو، ادبونو خبر، اوپوه سي.ماشومان مو بايد دې ته اماده کړو چې څنګه اسلامي احکاموته غاړه کېښږدي. ماشومانوته بايد داسلام په مبارک دين کې روا،ناروا،ښه،اوبد ورزده اوپه وي پوهوو.
ماشوم موبايدلومړی په اسلامي تعليماتوپوه اوداسلامي تعليماتو دحاصلولو زمينه ورته برابرکړو،ترڅو داسلام دمبين دين په چوکاټ کې دلويوالي ژوندته مخکې له مخکې اماده اوتيار وي، هسې نه چې خداي(ج) مکړه، زموږدبې غوړئ اونه پاملرنې له کبله زموږ ماشوم دجهل اوهغولارو لاروی سي چې هغه لارې دبربادئ اوزيان څخه خالي لارې نه دي.ماشومانوته بايد مور او پلار د دروغو وعدې ورنه کړي او که چيرې بياهم يوه وعده ورسره کو:بايد په هغه وعده باندې وفا وکړي، ترڅو کوم اعتماد چې ماشوم يې پرخپلو والدينو لري لاپياوړی سي اوپه راتلونکي وخت کې خپله هم پروعده باندې ولاړشخص واوسي.موراو پلار بايد دخپلوماشومانو مخته لفظي شخړې او جنجالونه ونه کړې. ځکه ماشوم په بل هيڅ شي دومره نه خفه کيږي، لکه څومره چې دمور او پلار ترمنځ په جنګ او شخړه کولوسره خپه کيږي.
کورنۍ شخړې ماشوم دې ته اړباسي چې دخپل کورنه تيښته وکړي او هتأ ځينې وخت داسې هم پيښيږي چې ماشوم دکورنۍ شخړوله کبله ځان وژنه وکړي،ځکه ماشوم خپل ځان آرامه نه احساسه وي او تل خپه وي.

۱- بخاری کتاب الادب حديث ګڼه 5993

ketabton.com - The Digital Library

كــورنۍ شــخړي دماشــومانو روحيــه كمــزوري كــوي، او ماشــوم پــه دمــاغي اونورجسـمي نـاروغيوو مبـتلا كوي،همدرنګـه كـورنۍ شـخړې دماشـومانو ذهـن كمزورى كوي،خپل جورئت دلاسه وركوي او د ډول ډول نـورو ستونزوسره لاس اوګريوان كيږي. دكورني تاوتريخوالي كورنيوشخړو سره مخ شوي ماشومان نه سي كولى چي خوشحاله ژونـد ولري،تل پـه دې لټـه كي وي او غواړي چي نـورو كسانو ته زيان ورسوي ورسره شخړه وكړي او خپل دټولني دنورو وګړو څخـه ليروالى اختيار كړي.ماشومان بايد تل پاک وساتل سي او چټل پاته نه سي دنا پاكو او چټلو اوبود ډنډونو څخه دې راوګر ځول سي او پري دې نه ښودل سي چي پـه ناپاكو ساحو كي لوبې وكړي.

په ماشومانوبايد درانه او ددوى دوس څخه پورتـه كارونـه بايد ونـه س ئ،تر څو روغ رمټ پـاتي سي.ماشومانو تـه بايد كلـه ناكلـه ډالۍ واخيستل سي او دپرځاى اوخوندي لوبو،ساتيريو څخه راونه ګر ځول سي.

مـور اوپـلار دخپلـو ماشـومانو هـرې پوښـتني تـه بايد پروخـت اوبيلـه كومـه ځنـډه جـواب ووايې،ترڅـو ماشـوم بيـا هـم دپـو ښـتنې كولـو جـؤرت ولـري، دپوښـتنې دكولوڅخــه پــه وېــره كــي نــه ســي ،تــل پوښــتنه وكــړي اود ځــان نــاخبره نــه پريښودلوروحيه په ماشوم كي پياوړي سي.ماشوم سره بايدپـه ساده اوروان ډول خبرې وكړو.پوښتني كول او جوابونـه ترلاسه كول د ما شومانو لپاره ډېر ارزښت لري، ځكـه ماشـومان دډېرو شيانو پـه اړه معلومـات نـه لـري اوهرڅـه ورتـه نـوي ښكاري.

ماشــومانوته بايــد اســلامي ،تــاريخي ټــولنيز او عنــانوي معلومــات وركــول سي.ماشـومان بايد دكـورنۍ دغړو،دوستانو،مشـرانو اونـورو خپلوانـو احتـرام تـه وهڅول سي.

ماشـومان بايد دعامـه لارو سـړكونو ويـالو او نـور دخطرنـه ډكـو سيمو څخـه راو ګرځول سي او دا لاربښوونـه ورتـه وسـي چي دليرو او نابلـدو ځايو نـو دتګ څخـه ډډه وكړي، دماشـومانو مختـه بايد مخدره مـوا داستعمال نـه سي. پـه ماشـو مـانو باندي بايد مخدره موا ديو ځاى څخه بل ځاى ته انتقال نه سي.

ماشـومانو تـه بايد دمخـدره مـوادو دزيـانونو پـه اړه پـوره اوهراړخيزه معلومـات وركول سي . ماشومان بايد دهر ناوړه او بدكار دكولو څخه راوګر ځول سـي، خـو دا د راګرځولواومنعه كولولار بايدمثبته ساليمه اوداسي يوه لاره وي چي ماشوم ته جسمي اورحي زيان ونـه رسوي.

ماشـومانوته بايد دهربدكار دكولو دزيـاپه اړه هر اړخيزه معلومـات وركـول سـي.كه غواړئ چي دخپلو ماشومانو څخه ښه او غوره انسانان جوړ كړئ:بايد ورتـه سمه روزنـه او تربيه وركړئ ، تعليم پـه وكړئ، ترڅـو مـو خپل مسؤليت پـه سمه توګه دخپلې غاړې اړولى وي. راسئ دخپلو ماشومانو څخـه بد انسـانان نـه، بلكـي نيک خويه اوښه انسانان تري جوړ كړو. يوه اصطلا ده چي وائي:

ketabton.com - The Digital Library

لنده لبنته پرهره خوا کړیږي ما شومان هم دلندې لبنتې په شان دي، چې غوا ړئ څنګه یې جوړه کړئ، هم هغه سي جوړیږي. آیاموږ نه غواړو چې دخپلو اولادو نوڅخه ښه انسانان جوړ کړو ؟
معلومه خبرده چې هرموړ او پلار غواړي چې اولاد یې یونیک اوښه انسان سی:دنیک انسان جوړیدل زموږ دماشوم څخه او دبد انسان جوړیدل زموږ دماشوم، څخه زموږ په خپل لاس کې دي سالیمه روزنه، او علم،پوهه زموږ دماشوم څخه یو ښه شخصیت جوړه وي اوبرعکس ناسمه روزنه او دعلم څخه ګوښه ساتل زموږ دماشوم څخه بد انسان جوړه وي.

دجنګ زیانونه

لکه څنګه چې موږ او تاسو ټول پوهیږو، جنګ دیوې ټولنې پر ډېرو برخو منفي اغیزې لري او نه پریږدي چې دجنګ دسیمو خلګ پرمختګ وکړي. جنګ زموږ اوستاسو مادې اومعنوي شتمنی دمنځه وړي. موږ او تاسونه سو کولی چې په جنګ کې پوهه او علم لاسته راوړو. جنګ داسي یو بدمرغی ده چې دیوې ټولنی ټولې عامه شتمنی دمنځه وړي،روغتونونه، مدرسې ،مکتبونه، سړکونه ،معدنونه، کښتونه، مالداري اونورعامه اوشخصي شتمنیوته زیان رسوي. په جنګ کې مالي اوځاني زیانونه زیات وي. په جنګ کې موږ خپل دکورنی غړي، دوستان ،ملګري اونور خپلوان دلاسه ورکوو. جنګ موږ او تاسو دې ته نه پریږدي چې خوشحاله ژوند وکړو او په ارمی ساواخلو، موږ خپل ټوله وخت دجنګ له کبله په وېره کې تیر وو .زموږ ماشومان سمه روزنه اوتربیه نه سي ترلاسه کولی اونه سو کولی چې ماشومان مو په سالیم ډول تربیه کړو .جنګ څوک کوي او ولې یې کوي؟
معلومه خبره ده چې جنګ موږ انسانان کوو، یواو بل په ناحقه سره وژنو او یوبل ته زیان رسو .که چیرې موږ او تاسو وروښه په خپلو منځونو کې اتفاق او یوالی ولرو نو هیڅوک نه سي کولی چې موږ دې دخپلو ناروا اوشومو
کړونو ،هدفونو او غوښتونو ښکار وګرځوي. که چیرې موږ او تاسو په خپلو منځونو کې یوبل سره کینه ونه لرو ، یوبل ته احترام (درناوی) ولرو غم شریکي سره وکړو، یوپر بل ظالم ونه اوسو،نو زموږ او ستاسو په سیمه کې به هیڅ جنګ او بدبیني نه وي.همدا موږ او تاسو یوو چې دیو او بل دوینو تږي یوو. دمال، شتمنی او قدرت لپاره یو او بل سر وژنو،الله جل جلاله موږمسلمانان،مؤمنان یودبل ورڼه بللي یو اودخپلوورڼوپه منځ کې یې په مناسباتو سمولو(سوله کولو)سره امرکړی یو،په دې خبره دلاښه پوهیدلوپاره د سُوْرَةُ الحُجرَات : 10 اودسُوْرَةُ الحُجرَات : 9نمبره ایاتونه ولولئ.

ketabton.com - The Digital Library

رسوالله صلی الله علیه وسلم فرمایې یومسلمان دبل مسلمان ورورد ی نه ظلم پرکوي اونه یې دبل ظلم ته سپاري. ①
موږمسلمانان چې دیوبل وروڼه یوو بیاولې ورڼه یوبل قتل کړو؟ولې دپردیو په لمسون یوبل ته زیان ورسوو اویو دبل دښمنان و اوسو،حال داچې موږ وروڼه یوو؟کله چې موږ اوتاسو ته دالله (ج)دلوري قدرت ،واک اوشتمنې په لاس کې راسي:زموږ څخه ځینې پرمظلوموانسانانو باندې ظلم کوي او هغه څه کوي چې په توان کې یې وي.
همدا موږ یوو چې دنور خلګو حقونه په زور، اوجبر خورو، په خپله نه غواړو چې جنګ ورک کړو او په سولیز ژوند کې دېر مختګ ترپولو ورسیږو. که چیرې موږ او تاسو په خپل سیمو کې یوالی ولرو:بیا ولې به مو په سیموکي جنګ اووژنه وي؟ موږ او تاسو باید هیڅ یو جابراو ظالم ته اجازه ورنه کړوچې زموږسیمه دناروا اونامشرع جنګونو په میدان رابدله کړي.موږ باید دخپلو سیمو په اړه دبې غوری اوبې پروا یې څه کار وانه خلو. لکه څنګه چې دخپل کور دسوکالۍ، ابادۍ او ارامۍ لپاره هڅې،زیار او کوښښونه کوو:همدا سې باید دخپلې سیمې په اړه زیار وباسو او هڅه وکړو چې خپلې سیمې ابادې، سوکالې اوسمسورې وساتو.تل باید موږ دخپلو خلګو او ټولنې لپاره خیر غوښتونکي واوسو او پرې نږدو چې زموږ سیمه نور خلګ راته ویرانه (ویجاړه) کړې. هیڅ وخت باید دهغو خلګو سره مرسته او کومک ونه کړو چې زموږ په سیمه کې جنګ،ویره(ډار)اوتباهي خوروي، داسلام دمبارک دین داحکامو څخه سر غړونه کوي او نه پریږدي چې موږ دي سولیز ژوند ولرو .جنګ او جګړې زیاتره وخت دمسلمانانوپه منځ کې دداسې خلکو تر منځ کیږي، چې هغوی په جنګونو کې خپلې شخصي ګټې لري اویایې هم لټوي ،یاد وګړي غواړي چې نورخلګ هم دې ته وهڅوي، چې د دوی ملګري وکړي.موږ اوتاسو دداسې ډیرو جنګونو شاهدان یوو،چې په هغه جنګونو کې هیڅکله موږ اوتاسو ته ګټه نه ده رسیدلي، موږ او تاسو یې دخپل سیمې په شمول داور په سرولمبو کې سوځولي یوو. زموږ څخه یې زموږ سوکالي،پرمختګ او خوشحالي اخیستې دې.
هیڅ وخت باید چاته اجازه ورنه کړو چې موږ او تاسو دې دخپلو شومو او خرابوموخو لپاره وکاروي، موږ او تاسو دې دخپل ټولنې څخه لیري کړي او دخپلې ټولنې دښمنان مودې وګرځوي،داسې دې مووکاروي چې موږ خپل وروڼه په خپلو لاسونو سره ووژنو، خپل خویندې په خپله کونډې کړو، خپل ماشومان په خپل لاس دعلم او پوهې څخه لیرې وساتو،خپل کورونه په خپلولاسونو وران کړو اودخپل هیواد دپرمختګ په لاره کې دې خنډ و اوسو .موږ او تاسو باید ویښ واوسو اوپرې نږدو چې زموږ دهیواد اوسیمې دښمنان دې موږاستعمال کړي، اوزموږپه لاسونودې زموږ ګران هیواد په موږ وران کړي.

۱- بخاری کتاب حدیث ګڼه2442

ketabton.com - The Digital Library

ولې موږ تردې اندازې ناخبره او ویده پاته سو: چې موږ دهغه خلګو سره مرسته وکړو، چې هغوی موږ او زموږ هیواد دبربادۍ کندې ته اچوي یاپې اچول غواړي او نه پرېږدي چې موږ هوسا او ارمه ژوند ولرو.

دمسلمانانوپه منځ کې دجنګ خوښوونکو،تیري کوونکو اوظلم کوونکوسره بایدپه هیڅ صورت کې مرسته ددوی په نارواکړنوکې ونه کړو.

که چیرې خدای جل جلاله مکړه موږ د دوی مرسته کوو،نودظالمانو اوبدکارانو مرسته په دې معناده چې موږ د دوی ملګري اوهمکاران یوو.د دوی سره که مرسته کوو:موږ به هم ددوی سره په ګناه کې ګډ اوشریکان یوو.الله جل جلاله موږ دنیکۍ په کارونوکي دټولوسره په مرسته کولواود ګناه اوتیري په کارنوکي په نه مرسته کولو امرکړي! یوپه دې خبره دلاښه پوهیدلولپاره د سُوْرَةُ المَائدة : 2نمبرایات ولولی.

جنګ څېلې سیمې تل شاته پاته او اوسیدونکي یې نورو ټولنو ته محتاجه اولاس غځوونکي وي.

هغه مسلمانان چې څپلې سیمې په خپله ورانه وي، نوانشاءالله دوی به په دې دونیا او اخرت کې نا کامه وي او که چیرې بیا هم دوی دیو محدود وخت لپاره په خوشحالۍ کي ژوند وکړې،خو دوی به هتمن دخپلو ناروا اوناسمو کارونو سزا ویني، که چیرې موږ داغواړو چې په دونیا او اخرت کي دي کامیابه اوسو نو باید هیڅ یوه مسلمان ته زیان ونه رسو، دخلکو سره په نیکو کارونو کې مرسته وکړو،خپل ټاټوبی وران نه کړو، که غوړو چې موږ دي خوشحاله او ارمه ژوند ولرو: باید یوبل ته لاسونه سره ورکړو،یوالي ته ژمن اوسو اوپري نږدو چې زموږټاټوبی دې شرخوښوونکي انسانان راته وران کړي، موږباید دومره ونه غولیږو، یاپه بله معنادومره مو ونه غولوي چې خپل ټاټوبی خپله وران کړو،موږ باید تردې اندازې دنا پوهۍ په سمندرکي غوټه نه کړي یانه سو غوټه چې هتأ خپل ورونه خپله ووژنو او خپلې ټولنې ته زیان ورسو،یادې هم زموږسیمه نیښ لرونکي لړمان دخپلوناروا موخولپاره زموږپه شتون کي وکاروي اوزموږدسیمو څخه دي راته سورسکور جوړکړي.

راسئ چې نور خپل هیواد دجنګ او جګړو مرکز ونه ګرځو. خپل هیواد او خلګو ته خدمت وکړو .لکه څنګه چې په نورو هیوادو نوکي پرمختګ سوی دی داسې باید موږ او تاسو هم پرمختګ وکړو.

خپلو ماشومانو ته تعلیم اوتربیه ورکړو. ځوانان مو باید هریو هیواد پاله اوسي اودخپل هیواد دابادۍ او سوکالۍ لپاره نه ستړي کیدونکي هلي ځلي وکړې او پري نږدې چې هیواد مودجنګ په سرو لمبو کي وسوځل سي.

موږ باید هیڅکله په جنګ باندي خو شحاله نه سو، ځکه تل دمسلمانانوترمنځ جنګ دبربادۍ او ورنۍ سبب سوی وو،دی او وې به.

ketabton.com - The Digital Library

سوله

الله جل جلاله مونږمسلمانان،مؤمنان يودبل ورڼه بللي يو اوحکم يې راته کړدی چې دخپلو ورڼوپه منځ کې مناسبات سم کړئ (سوله وکړئ) په دې خبره دلاښنه پوهيدلولپاره د سُوْرَةُ الحُجرَات :9اود سُوْرَةُ الحُجرَات : 10نمبراياتونه ولولی.

سوله هغه نعمت دی چې موږ ته دارامی او خوښۍ ژوند راکوي،موږ کولی سو چې په سوله کې دالله(ج)ټول احکام پرځای کړو،دناروا اوبدو کارونو مخنيوی وکړو،دنورو انسانانو سره مرسته وکړو، حق وحقدارته ورسو ،اتفاق سره ولرو، او کولی سو دې ته ورته نور ډېردنيکۍ اوخير کارونه دسولې په فضاکي په عادلانه ډول ترسره کړو.

سوله او آزادي ديوه انسان دووي اړينې هيلې، غوښتنې دې. هرانسان حق لري چې په سوله کې ژوند وکړي او آزاد اوسي.

مونږمسلمانان بايد خپل په منځونو کي کينه (رخه) او بغض دمنځه يوو سو، خپل په منځ کې مينه او دوستي سره ولرو.

علم اوپوهه لاسته راوړو، خپل دټولنې هره يوه کمي پوره کړو، په مشروع ډول پرمختګ وکړو او ټول دريوه چترلاندې په سوله او وروروله کې ژوند وکړو.

موږ اوتاسو دسولې او سوکالۍ حق لرو.

موږ او تاسو جنګ غوښتوونکي نه يوو.اسلام دوروله، يوالي، او اتحاد دين دی، موږ او تاسو بايد نور ديوبل سره پخلاشو،خپل منځي ستونزو ته دحل لارې ومومو اونړۍ ته دا وښيوچي موږ: يوالی خوښوو اوخوښوونکي به يې يوو، موږ سوله خوښوو،موږ نورجنګ نه غواړو سوله موانتخاب وه اوانتخاب مو کړه.نوردجابر،ظالم، حق پلورونکي، حق خوړونکي، نادان اوجاهل، مختته دتوري، تيغ، اوټوپک سره نه ور وزو،بلکې قلم په لاس دهغوی مخه نيسو اونه پرېږدوچي زموږ پرحقوقو،مادي اومعنوي شتمنيو،اوملی ارزښتونو تيری وکړي. دقلم څوکه دتورې دڅوکي څخه څوچنده تيره ده، ځکه موږقلم انتخاب کړ اوتوره موپه خپل پوښ کي کېښودل.

موږسوله غوښتوونکي،سوله خوښوونکي اوسوله پالوونکي وګړي يوو،زموږشعار يوالی، پوهه (علم)اوسوله ده.

ketabton.com - The Digital Library

دولتي اوشخصي دندې

رسوالله (ص) فرمايي: دخپل لاس ترخورک هيڅ ښه خورک نـه دی کړی اودالله (ج) نبي داؤدعليه السلام له خپل لاس څخه خورک کاوه.①

هرڅوک په خپل ژوند کي وظيفې(دندې) لري او دهغو دندو په ترسرکولو سره دوی خپـل ژونـد پـر مـخ بيـايي الله (ج) دوی تـه د دوی ددنـدو پـه سـبب روزي ورکوي اود دوی دکارلـه کبلـه ديوې ټولنې وګړي يو دبل سره دخپلودندو دلاري مرسته کوي،دهمدغو کارګرو دکارپايله وي چي يوه سيمه اباده اوسمسوره وي. دکوموټولنووګړي چي کارنـه کوی بيکـاره وي، ياکارتـه زړه نـه ښـه کـوي، هغـه ټولنې زياتره ورسته پاتي ټولنې وي يا سي.

لومړی دولتي دندې:

په دولت کي ځيني داسي کسان سته، چي خپله دنده په سمه توګه پرمخ نـه بيايي، اودخپلې دنـدې څخـه ناسمه استفاده کـوي، پـه خپلـه دنـده کـي نـاغيرې ،سوسـتې اولټي کوي، د اډول کړنې دوخت په تېريدو سره ديوې سيمي او هتـﺄ ديوه هيواد، يا هيوادونو دورستي پاتي کيدو او ورانيدوسبب کيږي.

هرهغه څوک چي دولتي دنده لري، هغه ځکه ددې دندي لپاره ټاکل سوی،ګڼوره سـوی دی:چـي دخپـل هيـواد او خپلـي ټـولني لپـاره خـدمت وکـړې،پـه رشـتينولۍ ايمانداری او پوره اخلاص سره خپله دنده سرته ورسوي، هيڅ وخت په خپله دنده کي نا غيرې او سوستي ونه کړي.

هر دولتـي کـار کوونکـی تـه دهغـه دکـار پـه بـدل کـي ددولـت دخزانـې څخـه معاش (تنخوا) ورکول کيږي او پـه خپـل وخـت ورتـه اجرا کيـږي، دولتـي کارمنـدان اړنـه دي يا نـه ورتـه ښايي چي دخپلې وظيفې څخه په ګټې اخيستلو دهغـو کسـانو څخـه چي دولتي مـامورينو تـه مراجعه کـوي او خپـل هغـه کارونـه چي دولتي کارمندانو پوري اړه ونـد کارونـه يې وي او دهغوکـارونو داجرا کولـو غوښـتنه تـري کـوي دکـار داجراکولـو پـه صـورت کـې ديـادو کسـانو څخـه پيسـي او يـا کـوم بـل مـادي يامعنوي جنس يالمتياز وغواړي او دابهانه وکړي چي دا پيسـي، جنس يـا امتيـاز زه دشيرنۍ،توحفي،اومزدورۍ په ډول در څخه اخلم ياغواړم،په دې خاطر چي زه ستا کار درتـه اجراکوم او زه ددې حق لرم چي ماتـه، تـه ستا ددې کـارداجرا پـه بدل کي مزدوري، شيرني،اوياهم ډالۍ راکړې.

په هيڅ صورت کي دولتي کارمندان حق نه لري چي دهغو کسانو څخـه چي دوی ته مراجعه کوي دهغو دکارونو دخلاصون اواجرا لپاره پيسې او يا کوم بل امتياز واخلي يايې غوښتنه تري وکړي،ځکه چي دولتي کارمندان دولت دهمدغو مرجعه کوونکو عوامو دکارونو داجرا لپاره په دنده ګمارلي دي.

دا چـي يـو څـوک پـه دې ډول او دي تـه ورتـه ډولونوبانـدي پيسـي او يـا کـوم بـل مادي،معنوي جنس يا امتياز دشيرنۍ ډالۍ يـا پـه بـل کـوم نامـه اخلـي، دې جـنس يـا امتياز تـه هيڅ وخت شيرني او ډالۍ نـه سو ويلی،

۱- صحيح بخاری حديث ګڼه 2072

ketabton.com - The Digital Library

بلکې دې کارته رشوت او دخپلې دولتي وظيفې څخه نا روا ګټه اخيستنه وائي.رسوالله صلی الله علیه وسلم دولتی ماموردتحفی دقبلولوڅخه منعه کړی دی اويوه قناعت بخښوونکي ننګونه يي دتحفي دنه قبوليت په اړه دهغه ومخته ايښي ده،رسول الله صلی الله علیه وسلم فرمايي:

دخپل پلار ياموريه کورکي ولي نه کښيني؟ بيابه يې کتل چي څوک هغه ته تحفه ورکوي که نه.①

داسلام مبارک دين رشوت اخيستل اورشوت ورکول دمسلمانانولپاره نه دي رواکړي.هيڅکله بايد يو دولتي کارمند دمرجعه کوونکو څخه په يو او بل نامه رشوت وا نه خلي او دهغوکسانو څخه يې هم قبول نه کړي،کوم چي دوی ته ددا سي کار دکولو په بدل کي رشوت ورکوي،چي هغه کارناسم اوديوې سيمې، شخص ،هيواد،ياټولنې په زيان وي او ياهم که په لنډ ډول وويل سي چي دهغه هيواد دقوانينو خلاف کار وي.

دولتي کارمند بايد په هيڅ صورت کي غيرقانوني اوددولت داصولوخلاف کار دهيڅ کوم امتيازپه بدل کي اجرانه کړي، ځکه دغيرې قانوني کړنوکول اودغيرې قانوني کارونو دکوونکو سره مرسته، ديوه هيواد دحکومت ملاورماتوی اوهغه حکومت ټوټه ټوټه کوي.

هم دا ډول هيڅ يو دولتي کارکوونکی حق نه لری چي بيله کومې سختي اړتيا څخه خپلې دندې ته ناوخته يا بي وخته حاضر (سوب)سي ياهم بيله کومې سختي اړتياغيري حاضري (ناسوبتيا) وکړي اوياهم هغه مسؤ ليتونه چي ده ته ورسپارل سوي وي په ځنډ سره يې اجرا کړي،البته ديادوني وړيې بولم چي هرکارګر داړتيا،ناروغۍ اوتفريح لپاره ځانګړې رخصتی لري اوداړوند اداري دخوا ورته مشخصيږي،دولتي کارکوونکي بايد په خپلو دندو کي هيڅ وخت ناغيري ونه کړي او په ربښتينولي(صداقت) او پوره اخلاص سره خپلې دندې اجرا کړي،ځکه که يودولتي کارمند په خپلې دندې کي بي غوري او سوستي وکړې: ديو شخص سره نه ،بلکې دخپل ټول ولس اوهيواد سره به يې چم او فريب کړي وی او خدای(ج) به ورڅخه څخه دمحشر په ورځ ددې کړنې جواب هتمن و غواړي!

دولتي کار کوونکي بايد دخپل وظيفې څخه په ګټه اخيستلو سره پرعوامو ظلم ونه کړې، ټل دخپلې ټولنې اوهيواد لپاره په ربښتني ډول کار وکړي، خپله دنده په پوره ايمانداری پر مخ بوزي او هيوادوال دې ته اړنه کړي چي دخپل دولت څخه ناراضه سي، پر خپل دولت کړی باور(اعتماد) دلاسه ورکړي او دخپل دولت په ضدلستونې راونغاړي،مخالفت يې وکړي.

۱- صحيح مسلم کتاب المارت حديث کنه 4738

ketabton.com - The Digital Library

دويم:شخصي اوياهم غيري دولتي دندې شخصي دندي عبارت دي له دهقانۍ، دوکانداري)هټيوالي)،تجارت، مالداري او نورو ډېرو زيات شمېر کسبونه اودندوڅخه.

ډېرشمېرددندې اوکارونه سته چې هغه کارونه انسانان په ورځني ژوند کې پرمخ وړي او دهغو په کولو سره دالله (ج) په مرسته خپله روزي او نفکه لاسته راوړي.**لومړی دهقان:**

رسوالله (ص) فرمايي:ژباړه .کله چې مسلمان درخته کښېږدي ياکرهڼه وکړي بيادهغه څخه انسان ياحيوان يابل څوک خورک وکړي نوهغه ته دصدقي ثواب ورکول کيږي.①

دهقاني يوداسي کسب دی چې دهقانان په مځکه کې دکار دکولو دلاس دتڼاکو اودبدن دخولو تويولو په واسطه دهغه مځکې څخه ډول ډول ميوې، غلې او دانې لاسته را وړي او په ورځني ژوند کې دهغو څخه ګټه اخلي. زموږ دهقانان وروڼه دخپلو لاسونو په تڼا کو موږته ډول ډول سابه، غلې او ميوې تياره وي، چې په ځينو سيمو کې دخلکو ټول اقتصاد هم پردهقا نۍ ولاړ وي او په هغو سيمو کې خلګ ډول ډول حصلات دخپلو مځکو څخه ټو لوي، چې په دې حصلاتو کې په يوشمېر سيمو کې ځينې دهقانان په خپلو مځکوباندې نشيي توکي هم کري،دا کار دهغه سيمي خلکوته دزيان رسيدو لامل کيږي او په هغو سيمو کې چې نشيي توکي کرل کيږي، ډېر خلګ په نشيي موادو رو ږدي کيږي، دا روږدي کسان دټولني داوږو بارکيږي، هغه ټولني ته ستو نزي راولاړوي او هغه ټولنه په يوه ورسته پاته ټولنه بدلوي.هيڅ وخت موږ بايد په خپلو ځمکو کې نشيي تو کي ونه کرو: حلال او روا کښتونه وکرو تر څو يوخومو خپلواولادونو اوکورنيوته حلاله روزي تياره کړي وي اوبل مو الله(ج)هم دځانه څخه راضی کړی وی.*هغه او به چې مو ږاو تاسو خپلې ځمکې او باغونه په خړو بوو، کومې اوبه چې دويالو،ولو چنيو او کاريزو نو څخه په لاس راځي دا ډول او به په زياتو سيمو کې عامي يادټولوځمکوالو،بڼوالو لوحق وي: بايد دا اوبه دهقانان په خپلو منځو نوکي په مساوي ډول وه ويشي دمځکې دکميت سرسمی هر دهقان ته خپله اندازه اوبه ورسيږي.دا د اوبوداتقسيم(ويش) بايد د دحقانونوترمنځ عادلانه وي، ترڅوهربڼ اوځمکې ته اوبه په برابرډول ورسيږي اوشاړي ځمکې پاتي نه سي.هيڅ يودحقان بايد دبل دحقان اوبه بيله دي چې دهغه څخه اجازه وانه خلي، ونه لګوئ ياپه بله معناخپله ځمکه په خړوبه نه کړې. ډېر وختونه د دهقانانو ترمنځ داوبو دلګولو په سر سره شخړې او جنګونه وي: ددې لپاره چې ددې شخړومخه ونيسو او ټولو ځمکو ته اوبه په مساوي توګه ورسيږي بايد داو بو لګولولپاره يو سم ويش سوي وي او يو دبل حق نه وي خوړل سوی.*دمځکو ويشونه بايد ځمکه لرونکي په ډېرو او نورو نه خرا بيدونکو توکو سره په نښه کړې،

۱- صحيح مسلم حديث ګڼه 3969

ketabton.com - The Digital Library

ترڅو پـه را تلـوونکی وخـت کـي دمځکودپولو،دویشـونو پـه سـر سـره اختلا ف رامنځته نه سي او دهریوه ځمکه درلودونکي دمځکي اندازه معلومه وي.

دویم تجارت:

په تجارت کي رانیول او خرڅول دواړه کیږي تجاران باید داجناسو(توکو) په خرڅ اورانیولـو کـي دانصـاف څخـه زیاتـه ګټـه ونـه کړي.پـه پلـور اوپیـر خرڅولـو او رانیولـوکي فریـب اوچـم ونـه کـړي او یـوه مناسـیبه او وړګټـه بایـد لاسـته راوړي،رسـوالله (ص) فرمـایي فریـب(چم) پـه دوزخ کـي دي څـوک چـي داسـي کاروکړي چي موږنه وي کړي هغه مردود دي.①

تجاران باید خپل مالونه دزیات وخت لپاره زیرمـه نـه کړي،احتکارونـه کړي ځکـه دمالونو،توکو په زیرمه کولو سره بنایي دهغه توکي قیمت کښته (کوز) لاړسي او یاهم خراب سي او تجار ته تاوان ورسیږي اویا هم کیدای سي چي پـه هغـه سیمه کـي داجناسو کمی محسوس سي او عـاموخلکو تـه زیـان ورسـیږي.تجاران بایـد توکي ددې لپاره زیرمه نه کړي چي دوی دهغه پـه زیرمـه کولـو سره دهغـه جنس (توکي) قیمت پورته کړي،دا کاراحتکار داسلام دنظر هم نارواګڼل سوی دی*

تجاران باید هم صادرات او هم باید واردات ولري،که په ساده ډول سره وویل سي که تاسو دیوې سیمې او سیدونکي یاست :تاسو خپل دسیمي پیداوار نـورو سیمو ته ولیږدوي او دهغو سیمو پیدا وارخپلو سیمو ته را انتقال کړئ په دې کـارکولو سربه ستاسو دسیمو پیداوار پـه فروش ورسـیږي او هغـه تـوکي چـي ستاسـو پـه سیمه کي په اسانۍ سره نه پیدا کیږي ،داستونزه به هم دمنځه ولاړه سي او خلګ به په اسانۍ سره هغه جنس (توکی) په خپله سیمه کي ومومندي.

راسئ چي خپل ټول کارونـه او کسبونـه یوا زي ددې لپاره نـه چـي مـوږ خپـل ځـان ته ګټه او فا یده په ورسوو ونـه کـړو، بلکـي خپلـې ټولـې ټولنـي تـه دخدمـت وړ او ګټه رسوونـکي وګړي و اوسو او خپل ټول کارونـه اوکسبونـه پـه ډېرشـوق اوعلاقـه سره ترسره کړو،هیڅ وخت په کښي سوستي ونه کړو، دخپل هیواد او خلکو سره دخپلو دندو اوکسبو نوپه مرسته ،کومـک وکـړو او خپـل هیـواد او ټولنـه ډېرمختـګ سمت ته ټیل وهو.داهم باید دیاده ونـه باسوچي الله (ج) زموږسره دنیکـی اوبـدۍ دیوې زري حساب کوونکی دی. هلـه بـه مـودواړه جهانونـه روښـانه سـي چـي خپـل ځان اوکورنۍ ته دحلالوکسبونو او کارونو په مرسته حلاله روزي پیداکړو اوټولـو اسلامي احکاموته ژمن اوسو.هیڅ وخت باید دخپـل هیوادسره جفا او خیانـت ونـه کړواوټول هغه کسان چي بیکاره دي او کارنـه لري باید خپلو ځانوتـه کارپیدا کړي اود یادوکسانو سره باید دهغوی ټولنه اودولت هم درخپلـه وسـه دکارپـه مونـدلوکې مرسته وکړې، ترڅو بیکاري نـور پـه ټولنـه کـي پـاتي نـه سـي. انسـان پـه کـارکولو سره ښه ښکاري او هریو انسان باید یو کسب،کار زده او وکړې، ترڅو خپل ژوند په خو شحالۍ پرمخ بوزي اوخپل ځان اوخپلې ټولني ته ګټه ورسوي.

١- صحیح بخاری کتاب البیوع60باب

ketabton.com - The Digital Library

د وخت بې ځایه نه تیرول،د وخت ارزښت

خپل وخت باید په داسې کارونوکې تېرکړو، چې زموږ ټولنې ته ګټه رسوونکې تمام سي. ګټه لاسته راوړل دې ته نه وائي چې موږ دحرامو او نارواکارونو په کولو مال، دولت او شتمنۍ لاسته راوړو، دخپل مسلمان ورور سره ظلم وکړو او یاهم خپل ځان او ټولني ته زیان ورسو. الله (ج) انسانان یوازې او یوازې دعبادت لپاره پیدا کړي دي!

پـه دې خبره دلاښه پوهیدلولپاره د سُوۡرَةُ الذّاريَات : 56ایات ولولی .موږته راکول سوی هغه وخت چې موږ په هغه وخت کې حلالـه نفقه لاسته راوړو نیک کارونه په کښې کوو، دخپلومسلمانانو وروڼو سره مرسته کوو هم لوی خدای (ج) زموږ څخه انشاءالله په عبادت کې شمېرې او موږته یې اجرونه راکوي.

خپل وخت با ید پـه داسي ډول سره تېر کړو چې لـوی خدای(ج) راڅخـه خوښ (راضي) او دهغه بندګان را څخه ازارنـه سي.خپل نفس او بدن دواړه مو باید په پوره واک او اختیارکې وي.

پوهان وایي وخت سره زر دی دلاسه یې مه ورکوئ. وخت دروانو او بو په شان دی او دهیڅ چا انتظارنه کوي. ځینې انسانان خپل وخت په داسې ډول سره تیره وي: چې لومړی خو خپل ځان او ورسته نورو خلکوته زیان په کښې رسوي، چې داسې وخت ته موږ زموږ هغه وخت ویلې سو چې زموږ دبربادۍ اوزیان سبب سوی دی.

یادسوی وخت زموږهغه وخت دی چې زموږ په ژوند کې بې معنا او بې لـه کومې ګټې تېر سوی دی اوموږ په مثبت ډول خپل دهم هغه وخت څخه استفاده نه ده کړې.دیوه کاردکولو څخه مخکې موږ باید یو ځل هغه کار دخپل عقل، دماغ اوزړه په تله کې تول کړو او ورسته درپوره کتنې اوغوږهغه کارسرته ورسوو،دا باید وسنجو چې کوم کـار یاکړنـه چې زه یې کوم ښه کـار دی کـه نـه، مـا زمـا ټولنې اوهیـواد لپـاره مـې پـه دې کړنــه کـې زیـان نغښـتی دی کــه نه،کـه مثبـت اړخ درلودونکې دنیکۍ کړنه وه باید په پوره عظم اوکلک هوډسره یې سرته ورسو او که چیرې زموږپه کړنه کې بدۍ نښاکول دیادې کړنې دکولو څخه باید پـه کلکـه ډډه وکړو.

دیوه بد او خراب کاردکولو ورسته پښیماني کول او فکرکو ل ګټه نـه لـري. دکار یاکړن دکولـو څخـه مخکې باید زړه، دماغ اوعقل پـه کـاراچوو، تر څو خپل پـه کړیوو کارونو کې پاتـه رانـه سو او ورسته راتـه زموږ کارونـه موږتـه دزیـان آلـه ونـه ګرځي.

یوانسان باید خپل مرګ اوژوند یاپه بله معنا د دواړونړیووژوند په نظرکې ونیسي او ورسته دهغه څخه خپل کارونه پر مخ بوزي.موږ او تاسو تـه دو خت قدر هغه وخت معلو میږي چې کلـه وخت زموږ څخـه تېـر سي اوموږ پـه تش میدان کې یوازې پرېږدي.

ketabton.com - The Digital Library

موږاوتاسوبايدپه هيڅ ډول خپل وخت په بې معنا او عبس کارونو کې تېرنکړو او تل خپل وخت په داسې ډول سره تېر کړو چې خپل ابدي نړۍ، هيواد ، ټولني او خپل ځان ته ګټه ورسوو.

موږ او تاسو ته دانه ده معلومه چې موږ ته څوندي وخت دوخت دمالک الله (ج)دلوري انعام سوی دی. ښايي زموږ وخت همدغه اوس پای ته ورسيږي اودبدن پاچاڼړه مو نورخپل ځګيروي ودروي دتل لپاره دمه غوره کړي اوموږ دخدای(ج) حضورته ستانه سو.

هيڅ وخت بايد داسې ګومان ونه کړو چې موږ به لاهمدلته يوو نه به ستنيږو موږ به يو اودا ددې نړۍ عيشونه اوچاري به وي! په دې خبره دلاښه پوهيدلولپاره د سُوْرَةُ آل عِمرَان : 185نمبرايات ولولی.موږ او تاسوبه داهم نه وايوو چې،دا وخت خولا زما لپاره وختي دی ناروااکارو نه به کوم کله چې مې ځواني پای ته ورسيدل توبه به وکاږم اونيکوکارونوته به بدې راونغاړم ،داتحليل،دافکر او دا احساس يوازې اويوازې دابليس دخواتيرايستنه (غولوونه) ده نورهيڅ هم نه.

موږ اوتاسوعجزه بندګان يوو، دخپل مرګ او ژوند څخه خبرنه يو،که ماشومان يوو که ځوانان يو اوکه ضعيفه او دډېرعمر خاوندان،ددې لپاره چې زموږ وخت معلوم نه دی، علم زموږ دوخت ددوام اوخلاصون زموږسره نه دی:بايد خپل يوه ثانيه وخت هم په بې ځايه ناروا او عبس کارونوکښې تېرنه کړو او تل بايد خپل وخت په نيکو او ښه کارونو کې ولګوو.

سيده (نيغه) لاره غوره او وي موندو تګ پري وکړو، نورو خلکوته هم سيده لاره وښيوو اوپرهغې باندې په تګ کولوکې ورسره درخپله وسه مرسته وکړو.

وخت دهيڅ يوه ساکښ انتظارنه کوي. وخت پر هر چاتيريدونکی دی، که يې هغه چيرې په نيکۍ کې يې تېروي او که يې په بدۍ کې، الله (ج) انسانان دخپل اختيارکړي دی که ښه کوي او که بد. په حقيقت کې دا دونيا موږ ته يو مثال اوازموينه ده .

نوبياولې موږخپل آبدي ژو ند ددې نړۍ په پناکيدونکو خوشحاليوو او هستيو برباد کړو،ځانونه داور لايقان وګرځوو او جنت هېر کړو. که څه هم موږ او تاسو ټول مسلمانان دالله(ج) څخه دجنت غو ښتوونکي يوو مګر الله(ج) جنت هغه چاته ورکوي چې په دې دونيا کې نيکۍ کوي او دبدۍ څخه ځان په امان کی ساتي، د الله(ج) اودهغه درسول حضرت محمد(ص) پر لاره تګ کوي او هغه شيان چې ناروا ګڼل سوي دي، دهغو څخه پرهيز کوي اونه يې کوي.

موږ او تاسو بايد راکړل سوی وخت دالله(ج) يو نعمت او تحفه وګڼو، دوخت څخه پرځای پوره سمه ګټه واخلو، هيڅ يې بې ځايه مصرف نه کړو او دوخت قدر،احترام (درناوی) وکړو.

ketabton.com - The Digital Library

ځوانان

ځواني هغه وخت ته ويل کيږي، چې انسان نه بوډا اونه ماشوم وي،ددې دووحلتو تر منځ وي.
ځواني هغه وخت دی چې ځيني انسانان دمغروري او جزباتو څخه ډک وي، ددې لپاره چې خپله ځواني ښه وساتو نوبايد خپل نفس، بدن دواړه په خپل واک کې ولرو او پري نږدو چې دنفسي خوهيشاتو په دام کي راګير اوداسي کارو نه وکړو چې هغه داسلا مي شرعت او زموږ دکلتورپه خلاف اوضد وي .خپله ځواني بايد دنورو خلکو سره په مرسته کولو ،دخپل هيواد په ابادولو، دعلم په زده کولو اونورو ته دعلم په ښوولو، دنيکو او ښوکارونو په کولو تېره کړو،نه دا چي دخپل قوت(پياوړتيا)څخه په استفادي ناسم کارونه وکړو او زموږ داکارونه يوه کس او زموږ ټولنې ته زيان ورسوي.
ځوانانو زموږ خلک زموږ ټولنه او زموږ هيواد موږ ته ډيره اړتيا لري، موږ او تاسوځونان ددې هيواد دملا تيريوو، راسئ چي خپل وخت مو په بې ځايه کارونو کي تېرنه کړو، خپل هيواد ته خدمت وکړو.
ځوانانو که موږ خپله انرژي په نيکو کارونو باندي مصرف کړو، نوبيله شکه موږ به په دونيا او اخرت کي کاميابه سو. راځئ نور ددې درانده خوبه راکښينو او سترګي وغړو چي زموږ هيواد زموږ څخه څه غوښتنه لري،ولې زموږ ولس دنورو خلګو کومک (مرستې) ته محتاجه دی ياوي،ولې اوس هم موږ يوه ورسته پاتي ټولنه يوو،ولې مووخت لاسونو ته ولچکي راچولي دي اوولې موږ پرخپلو پښونه سو دريدلی، علت يې څه شی دی، آيا موږ دنورو ټولنو دځوانانو څخه بې قوته يوو، آيا دماغونه مو دهغو په پرتله کوچني دي؟ که داسي نه وي نو بياولې موږ په دي حال کی يوو؟
هو ځوانانو موږ دهغو څخه کمزوري نه يوو، زموږ دماغونه دهغو څخه واړه نه دي، مګر ځوانانو موږ بي سيواده يوو، موږ اوس هم دعلم،پوهې دزده کولوڅخه بدوږو،دعلم،پوهې کولواوحصلولو څخه بي پروا يوو او صرفی نظر يې ګرځوو.
زموږ ترمنځ زموږ رقيبان زموږجلاوالي ته لمن وهي،موږ ډېرې وخت په يوه خوله نه يوو،يعنی ترمنځ مويوالي نه وي. راسئ دټولو څخه لومړی علم ،پوهه وکړو، تر څو موږ بيناسو او په ليدونکوسترګودانړی ووينو، بله داچي موږ او تاسو په خپلو منځونوکي اتفاق (يوالي) نه لرو او بي اتفاقه يوو پر يوه وړه خبره ديو بل سره شخړې کوو، اوآن دردې چي ديوبل په ټيپي کولو او وژلو لاس پوري کوو،ديوبل احترام نه لرو،دمشرانو اوپوهو خلکو سره مشوره او مصلحت نه کوو، په دې تلاښ کي يوو چي څنګه ناروا اوناسمو کارونو ته لاس رسي پيدا کړو، دبي ځايه او بي ګټي کارونو په کو لو خپل وخت تېروو.

ketabton.com - The Digital Library

راځئ دخپل ژوندڅخه يوه ورځ وسنجوو چي ما په دې ورځ څومره ښه او څومره بد کارو نه وکړل؟

څوندي ګټه مې خپل هيواد ته ورسول او څوندي ګټه مي خپلو خلکو او ټولنې ته ورسول، څوندي ګټه مې خپل ځان او کورنۍ ته ورسول او څوندي ګټه مې داخرت لپاره پر يښودل؟

ددې ټولو دتحليل،ارزولو اوسنجولو ورسته موږ ته دا معلوميږي چي آيازه يو ښه کس يم او که بد.

راځئ هره ورځ د اسلام دمبارک دين خپل هيواد او خپلو خلکو لپاره يو څه نه يو څه وکړو، ترڅو خپله ديني او هيوادنۍ فريضه موپر ځاى کړي وي.

ځوانانو راځئ نور دبي ځايه ناستو او ولاړو څخه ځان وساتو.

ځوانانو راځئ نورخلګ دناروا او نامشرع لارو څخه راوګرځوو.

راسئ ځوانانو دخپل هيواد آبادۍ ته ليځي را ونغاړو او پري نږدو چي نور خلګ زموږ هيواد راخراب کړي او په دې هيواد کي شر پيښ کړي.

راځئ دهيواد په پرمختګ کي دځانه ميرانه وښيوو،دا هيواد دنړۍ دهيڅ يو هيواد څخه پس پري نږدو.

ځوانانو هيڅ وخت دافکرمه کوئ چي موږ وړتيا نه لرو، هر انسان ځان ته ځانګړې وړتيا وي لري، چي لوى خداى (ج) په هغه شخص کي ايښې دي، خو موږ دا وړتياوي نه استعمالو ګټه نه تري اخلو ځکه ځان راته بي کاره او بي ګټي کس معلو ميږي، موږ دهرکاروړتيالرو خومخه مو زموږ ويرې ډب کړي ده.

يو کس په يوه کار کي ماهيره اوبرلاسى وي،بل کس بيا په بل کسب اوکار کي وړتيا لري، ټول انسانان په يوکار او کسب کي ما هيره او پوه نه دى.

هر انسان ځان ته ځانګړې وړتياوي لري، يو څوک يو کار په ښه تو ګه سرت رسولى سي، بل څوک بيابل کار په ښه توګه سرته رسولى سى.

راسئ ځوانانو نور دخپلو ځانونو څخه وړتيا وي وښيوو او ټل ګټه رسوونکي انسانان واوسو. راسئ هيواد پاله او دخګو خدمت ګاران اوسو.

هيڅ وخت بايد زموږ دلاس اوژبې څخه نورو انسانانوته زيان ونه رسيږي.

محمد(ص)فرمايې: (مسلمان هغه دي چي نورمسلمانان يې دژبي اولاس دزيانه خوندي وي)①

موږمسلمانان اوپه ځانګړي ډول بياځوانان بايدښه کارونه وکړو، ترڅو لوى خداى (ج) راڅخه راضي(خوښ)وي او په ټولنه کى ديوښه شخص په توګه وپيژندل سو.

١ ـ بخارى کتاب الايمان حديث ګڼه10

ketabton.com - The Digital Library

نیک اخلاق او ښه سلوک

موږ ځینې وخت دځینو ستونزو سره مخ کیږو او بیا زموږ دماغ دهغه ستونزو له عمله دې حال ته رسیږي:چي موږ ته غوسه راځي او دغوسې له عمله موږ ښايي د نورو انسانانو توهین(سپکاوی) وکړو، په دې کارکولو سره موږ ددوستانو او نورو خلکو زړونه ازاره وو، په دې ډول بې ځایه او هر وخت غوسه کیدلو سره نه یوازي داچي موږ خپله ستونزه نه سو حلولی، بلکي موږ خپل شخصیت ته هم کلک زیان رسوو. کله چي موږ نوروکسانو ته سپکاوی کوو او هغوی دځان څخه کم یاکښته بولو او یایې هم استعمالوو په دې کارکولو سره موږ خپل ځان ته سپکاوی کوو

نه هغه کس ته چي موږ هغه ته سپکاوی کوو،کله چي موږ دیوې ستونزې سره مخ کیږو او دهغه ستونزې له عمله موږ ته غوسه راځي، په داسي وخت کي موږ باید خپل ځان په بشپړډول په واک کي ولرو،هسي نه چي خدای (ج) مکړه زموږ څخه دا سي خطا ونه سي چي بیا هغه خطا نه سو جبرانولی، او یا هم داسي یو خبره وکړو چي په هغه خبرې سره زموږ دوست او یا هم بل مسلمان ورور را څخه ازارسي محمد(ص)فرمایي:(مسلمان هغه دي چي نورمسلمانان یې دژبې اولاس دزیانه خوندي وي)① هیڅ وخت پر خپل دماغ دومره زور اوفشار مه راولئ چی ستاسوفکر دناسم کار کولو په لور وخوځوي، هتمن داسي ډیر کارونه،کړني سته چي موږ ته دي غوسه راولي ،پریشانه دې مو کړي او موږ دې په تکلیف کړي،مګر ددې هرڅه سربیره موږ او تاسو باید حوصله (زغم) ولرو او صبر وکړو.

دیو چا دغلطي او خرابي خبرې جواب ژرمه ورکوئ، فکروکړئ او ورسته دهغه خبرې جواب په پوره هوښ سره ورکړئ.

که چیرې تاسوژر او بیله ځنډه هغه کس چي ناسمه وینا یا خبره یې کړي ده، جواب ورکړیاو تاسو هم هغه ته ناسمه خبره وکړئ، ستاسو او دهغه کس تر منځ تو پیر ونه سو او هغه کس چي ناسمه وینا یاخبره یې کړي ده هم دپښیمانئ احساس په هغه صورت کي نه کوي کوم وخت چي تاسو دهغه خبره ورغبرګه کړئ. که چیرې تاسو دیو چا دبدې خبرې جواب په سمه خبره سره ورکړئ: هغه کس خپله خپل په خبره پښیمانه کیږي،ستاسو دښو اخلاقو تاثیرفورًپرهغه غورځیږي او بیاپه راتلوونکي وخت کي دا ډول خبره اووینا نه تکراره وي.

دبدئ جواب په نیکی ورکوئ او هڅه مه کوئ چي دبدئ جواب په بدی کولو سره ور کړئ.

په خپلو خبرو او کړو وړو کي دشدت (سختی) او غوسې څخه کارمه اخلئ،تل هڅه کوي چي په خبرو او نورو کړو وړو کي صبر او حوصله ولرئ، ترڅو په ټولنه کي خلک در څخه دخوښې احساس ولري. که مو ړچیرې غلط (ناسم) کار او یا هم یو چا ته غلطه خبره وکړو،نوبیا دهغه څخه ورسته په خپل

۱- صحیح بخاری کتاب الایمان حدیث کنه10

ketabton.com - The Digital Library

کړي عمل پښيماني څرګنده وو او ورسته په خپل کړي کارافسوس کوو، نو بايد مخکي له دې چي موږ غلطي وکړو لومړی بايد ژورفکراوښه غور وکړو، ځکه دغلطۍ کولو ورسته پښيماني هيڅ کومه ګټه نه لري. که غواړو چي په ټولنه کي دعزت وړ وګرځو او نور خلګ را څخه راضي اوسی : بايد دغلطو اوناروا کارونو،دبي ځايه، بي معنا، اوبيګټې خبرو، غوسې او نورو،ورته ناوړه کړنو دکولو څخه ځا نونه په کلکه وساتو، تر څو لوی خدای(ج) را څخه را ضي، خوښ اوسی.

په هيڅ ډول هيڅ وخت اوهيچاته زيان مه رسوئ او هيڅوک دځان څخه مه خفه کوئ، دهغو کسانوپر واړاندې دنرمۍ او ښه چار چلند څخه کارو اخلئ کوم کسان چي بد اخلاقه، فاسقان، بداو ناروا کارونه کوونکي خلګ وي، تر څو هغوی ستاسو دښه چار چلند څخه زده کړه وکړي خپل ځان په بدو اونارواکړنوکولو سره بد او ګرم وبولي او بيا خپل مخکنې ناروا کړنې تکرار نه کړي.

لوی خدای(ج) عزت او شرافت په مغروري کي نه دی ايښی،عزت يي په تواضع او عاجزي کی ايښي دی، مګر ځينې انسانان عزت په بد اخلاقيو،بدو خبرو کولو او مغروري کولو کي بولي اولټوي يې،دوی دا فکر کوي که زه دا ډول کارو نه وکړم نو خلګ به ماته دعزت اودرناوي په نظر وګوري، مګر هيڅ وخت هغه کسان چي مغروري کوي، بد اخلا قه وي او نورو انسانانو ته زيان رسوونکي وي دعزت او قدر وړنه سي کيدای،بلکي هغه کسان عزت منده او دقدروړدي چي عاجزه وي، اخلاق ولري،بدې اوناروا خبرې او بدکارونه کوونکي نه وي،دنورو خلګو سره مرسته کوونکي وي! په دې خبره دلاښه پوهيدلوپاره د سُوۡرَةُ لقمَان۱۸ :نمبرايات ولولی.الله جل جلا له دخپلو بندګانو عاجزي خوښوی! په دې خبره دلاښه پوهيدلوپاره د سُوۡرَةُ الفُرقان :63 نمبرايات ولولی.که چيرې موږ او تاسو په ژوند کي ښه کارونه نه کوو بد اخلاقه انسانان يوو او دافکر کوو چي موږ په خپله ټولنه کي دعزت خاوندان يوو، نو بايد دا فکر دخپلو مغزو څخه دتل لپاره وباسو، ځکه هر انسان ددې غوښتوونکی دی چي نوروګړي ورسره ښه او نيک سلوک وکړي.دنورو خلکو زړونه موږ په ښه چار چلند او ښو اخلاقو خپلولی سو نه په بد اخلاقۍ او بده رويه کولو سره. متل دی چي وايې ښه خوئ دزړونوښکارکوي.

زموږ او ستاسو ژوند دومره نه دی اوږد، چي ديو بل سريې په کرکې او کينه کولو کي تېر کړو. راسئ چي نور په خپلو منځو نوکي کينه، بغض،نفرت،کرکه اوتبعيض دمنځه يو سو يو دبل سر دا لنډ او دستو نزو څخه ډک ژوند په مينه اتفاق (يوالي) او ورور ولۍ کي تېر کړو او دځان څخه خير رسوونکي اخلاق لرونکي او حوصله لرونکي انسانان جوړ کړو. راسئ نور دخپلې ټولنې داو سيدونکو زړونه، ورازار نه کړو او د دوی زړو نوته خوشحالۍ وروبخښو.

ketabton.com - The Digital Library

ښه او غوره خلګ هغه دي چي په خپلو ټولو چارو اوکارونو کي دنیکو،ښو اخلاقو درلو دونکي اوسي، نیکي کوونکي اسلامي احکام منوونکي مؤمنان وي. موږاوتاسوبایدتل دیوبل سره ژوند په ښه چار چلند کولو کي تېرکړو،دیوبل په مرسته دازمینه برابره کړو چي زموږ او ستاسو ټولنه دکینې، بغض او دژوند دټولو مشکلاتو څخه لیري پاته سي، اود ټولنې ټول اوسیدونکي مو په مینه،ورورۍ او دوستۍ سره ژوند پر مخ بوزي .

مرسته کول

مرسته کول دانسانانو ترمنځ مینه او محبت پیدا کوي، دوستۍ ته لاره هواره وي، کینه دمنځ وړي او دولسونو ترمنځ یوالي ته لاره پرنیزي.
سلامي، انساني او ټولنیز ژوند دا موږ ته را ښیې چي باید دیوبل سره مرسته وکړو، یو پربل مهربانه واوسو، انسان هیڅکله په ځان بسیأ کیدای نه سي، په ژوند کي خاماخا محتاج او اړ مند کیږي، یوازي لوی خدای (ج) دځانه پوره او بل چاته محتاجه نه دی. انسانان باید دخپل انساني کرامت پر بنسټ دیوبل سره مرسته او همکاري وکړي. داسلام مبین دین موږ په مرسته کولو امر کړي یوو او دایې راته ښوولي چي څنګه دیو بل سره مرسته وکړو! په دې خبره دلاښه پوهیدلولپاره د سُوْرَةُ المَائدة : 2ایات ولولی.په مرسته کولو سره دانسان روح ته ارامي ور بخښل کیږي، انسان دخوشحالی احساس کوي او هغه کس چي موږ ورسره مرسته کوو هم راڅخه بي اندازې خو شحاله کیږي.
مرسته کول انسان ته عزت ور بخښي او هغه څوک چي موږ ورسره مرسته کوو دستونزې څخه خلاصیږي.
که چیرې موږتو ل دیوبل سره مرسته وکړو نوټولې ستونزې به مو په خپل وخت حل کړي وي هیڅوک به داسی یو مشکل سره مخ نه وي چي دی دې خپل ځان په ستونزه کي وا چوي او دده دایاده کړنه دي ددې لامل سي چي زموږ ټولنې ته زیان واړه وي.هو موږ کولی سو چي دیوبل په مرسته پر مختګ وکړو اویوه دا سي فولادي کړۍ جوړه کړو چي دماتولو وس یې بیابل هیڅوک نه لري، ځکه دا کړۍ به په هغه هوډ او باور سره ولاړه وي، چي موږ وایو موږ یو بل ته ګټه رسوونکي یوو نه زیان رسوونکي.
موږ په خپله ټولنه کي ډېر رواجو نه او دودونه لرو، راسئ چي ددې ورسته مرست کول او کومک کول هم خپل یو دود وپیژنو چي په دې کار کولو سره به مو په منځونو کي یوالی او ورور ولي نور هم پیاوړي سي اوپه دې به هم وتونیږوچي خپله ټولنه دکړاونوڅخه لیري اوخوندي وساتو. که څه هم موږ افغانان دتاریخ په اوږدو کي یوه داسي ټولنه پاته سوې یوو چي میرنی،

صحیح بخاری حدیث ګڼه 6026

ketabton.com - The Digital Library

غښتلي په خپلو خبرو ولاړ ،میلمه پاله ټولنه و او تل مو دیوبل په غم او ښادۍ کي ځان شریک ګڼلی دی، راسئ چي اوس هم په ډېره میړانه او پوره اخلاص دیوبل سره کومک او مرسته وکړو.

راسئ چي نورو ټولونو ته دا وښیوو چي موږ اوس هم یودبل په غم او خوشحالۍ کی شریک یوو موږ نه پریږدو چي زموږ یو ورور دې په ستو نزه کي وي او موږ دې یې ننداره کوو، بلکي اوس هم موږ دیوبل سره درخپل وس او توانه پوري مرسته کوو دانه غواړو چي مو ږ دې دنورو خلکو لاسونو ته محتاجه یوویا واوسو، بلکي موږ خپله دا توانائي لرو چي خپله پرمختګ وکړو او پرخپلو پښو ودریږو. راسئ چي په هر حال کي دیوبل سره مرسته وکړو.

راسئ چي خپله ټولنه او هیواد نور ددې کړاونو څخه خلاص کړو او مرسته کول خپله فریضه وګڼو. راسئ چي خپله ټولنه ددې په مفهوم وپوهوو چي موږولې مرسته کوو؟ که نن ورځ دیو چا سره دهغه داړتیا په وخت کي مرسته وکړو،نوسبا ورځ هم هغه کس دبل کس سره مرسته کوي، په یاد کارکولو سره به موږ ټولو دیو بل سره مرسته کړي وي.

راسئ چي خپلوځانونو ته په ټولنه کي داسي یو ځای ومونډو چي کله سبا ورځ موږ نه یوو نوخلګ موکمي احساس کړي او ووایي چي خدای (ج) دې پر هغه چا ورحمیږي چي زما سره یې داړتیا په وخت کي مرسته وکړل اوخپل ځان یې را څخه ونه سپماوي.

راسئ چي خپل دځان سر دا وسنجو، هغه وخت چي موږ روا اوپرځای مرسته دخلکوسره دهغوی داړتیاپه وخت کي کړي وي،آیا موږ به ګټه کړي وي اوکه به مو زیان ځان ته رسولی وی؟

موږ په مرسته او کومک کولو سره ځانته زیان (تاوان) نه رسو، بلکي موږ دهغه شخص په پرتله څو چنده ګټه لاسته راوړو چي موږ دخدای(ج) درضا لپار اړ شخص سره مرسته کوو، په نیکوکارونوکي په مرسته کولو سره زموږ څخه انشاءالله خدای (ج) راضي کیږي اودرحمت په نظرراته ګوري.

موږ او تاسو باید په نیکو کارو نو کي دخپلو ورونو سره تل مرسته وکړو او هیڅ وخت په بدو او نارواکا رونو کي ورسره مرسته ونه کړو، ځکه که موږ خدای(ج) مکړه دیوه کس سره دهغه په ناروا کار کي مرسته وکړو : موږ به هم په هغه ګوناه کي ورسرشریک سو کومه چي ده کړې ده .پوهان وایي نیکي وکړئ او اوبو ته یې وغورځوئ.

ketabton.com - The Digital Library

دوستي او ملګرتيا

موږاو تاسو انسانان دخوشحاله ژوند تيرولو اونورو زياتو چارو دښه سمون لپاره يوه دوست او ملګري ته اړتيا لرو او همدا رنګه په ځينو کارونو او کسبونو کي يو کاري شريک ته ځني وخت اړتيا لرو، چي ديوه کار په ښه سرته رسولو کي راسره مرسته او همکاري وکړي.
راسئ چي لومړی ښه او غوره ملګری وپيژنو:يودوست هغه چاته ويل کيږي، چي موږ ته ګران وي اوموږ ورسره مينه ولر،موږ هغه ته اوهغه موږ ته دقدر وړوي. داړتياپه وخت کي ديوبل سره مرسته وکړو په اصطلاح په غم اوخوښۍ کي سره ګډيوو او يوبل ته درناوی لرو.
دوستان کولی سي يو بل ته په ډېره آسانۍ سره دخپل زړه رازونه او خبرې وويلي سي بيله کومې ناباورۍ او ويرې څخه.
کله چي يو کس دکومې ستونزې سره مخ وي ياسي، نو سم دلاسه يې يو دوست راځي او هغه دهغه ستونزې څخه خلاصوي يايې هم دهغه کړاو څخه دخلاصون لپاره هڅه کوي، نه پريږدي چي دوست يې نورمشکلات وګالي، او دنورو ستونزو سره مخ سي.
حقيقي او ريښتني دوستان هروخت ديو بل په غم او خوشحالۍ کي ځان شريک (ګډ) ګڼي اوهيڅکله ځان ديوبل څخه نه سپموي.
موږ به کيدای سي په خپل ژوند کي دداسي اشخاصو سره هم مخ سو، چي هغه په ښکاره ځانونه زموږ ريښتني دوستان اوملګري ګڼي، مګر په حقيقت کي به هغوی موږ ته زيان رسوونکي انسانان وي، موږ ته به په بده لاره تلل رازده کوي، درواغ به راته وايي، ريښتني به نه وي، چم به راسره کوي، موږ به دې ته نه پريږدي چي پرسېده(نيغه) لاره تګ وکړو، تل به موږ ته په مکرخراب کارونه په ښو کارونو راپيژني، موږ به په غلتيو کولوسره لاډېر تشويقوي، دنيکواوغوره کارونو دکولو څخه به مورا ګرځوي، نه به مو پريږدي چي موږ ښه کارونه وکړو اوپرنيغه لاره خپل قدمونه خوځنده وساتو.
داسي اودې ته ورته خويوونه درلودونکي يو کس ته موږ ريښتنی دوست نه سو ويلی. کله چي موږديوه کس سره دو ستي او ملګرتيا کو: نو هيڅکله او په هيڅ وخت کی بايد دخپل ملګری سره فريب (چم) ونه کړو، خپل دوست ته درواغ ونه وايوو، خيانت ورسره ونه کړو،په هغو خبرو سره چي زموږ دوست زموږڅخه په خفه کيږي يادونه يې ونه کړو.
هغه رازونه چي زموږ سره يې زموږ دوست شريکوي بل چاته ونه وايوو، بدوکارونو ته يې ونه هڅو،

ketabton.com - The Digital Library

تل ورته دهغه غلطي په داسې ډول ګوته کړو چې هغه داسې فکرونه کړي چې دازما شخصیت ته سپکاوی (توهین) کوي، بلکې هغه په داسی ډول سره وپوهوو چې په راتلونکي وخت کې هغه خپله دا غلطي تکرارنه کړي.

متل دی چې وائي دتورې پرهر رغیږي مګردژبې پرهرنه رغیږي.دملګرو په ټاکولو کې باید دپوره غورڅخه کار واخلو او دخپل ځان لپاره باید غوره، نیکوکاره او ښه اخلاق لرونکي، ملګري وټاکوو.

دملګرو په ټاکلو کی دقت،غورکول موږ په راتلوو نکي وخت کې دستونزو څخه لیري ساتي، دهغو کسانوسره چې په ناروا او بدو کارونو کې اخته وي موږباید دوستي ونه کړو، که څه هم هغوی زموږ څخه په وار وار ددوستۍ غوښتنه وکړي. هغه کسان چې په نشیي موادو روږدي وي باید هیڅکله هغه کسان چې ددوی سره ناسته ولاړه کوي دې ته ونه هڅوي چې نشیي توکي استعمال کړئ. په نشیي توکو روږدي کسان په دې خبره درهرچا ښه پوهیږي چې په نشیي موادو روږدي کیدل څومره زیانونه لري،

موږ تل که ښه کار یا بدکارکوو هرومرو د ملګري او یا نژدي دوست سره مشوره کوو، که چیرې زموږ دوست په ریښتیا هم دانه غوړي چې موږ بدکاروکړو نو موږ دهغه بدکار څخه را ګر ځوي اونه پریږدي چې موږ هغه بد کاروکړو، دښه کار کولو ته مو تشویقوي،راته ډاډ ګیرنه راکوي، که چیرې یې په توان پوره وه نوهتمن مرسته هم راسره کوي.

زموږښه دوست هغه دی چې موږ په ښو کارونو کولوسره تشویق کړي، دبدوکارونودکولو څخه مو راوګرځوي،یامودرګرځولوهڅه وکړي او پرې مونږدي چې بد کارونه وکړو.

دبدو کارونو کوونکووګړو سره ناسته ولاړه اومرسته کول په دې معنا ده چې موږ په هغه کارکې ونډه لرو اوخپله هغه کارونه کوو، که چیرې یو کس تاسو ته دغلط (ناسم) کاردکولو توصیه کوي: هیڅ وخت دهغه کس سره ناسته ولاړه مه کوئ او ژر ترژره دهغه کس سره ملګرتیا پای ته ورسوئ.

راسئ چې دملګرو او دوستانو په ټاکلوکې دپوره غور او دقت څخه کار واخلو او دځان لپاره وړاو ښه دوستان پیداکړو ،ځکه یو کس دهغه دملګرولمخې پیژندل کیږي یایې پیژندلي سو.

ښه ملګري انسان عزت مند کوي. ملګري دې چې یوکس ته ښه لارښوولي اوپرنیغي لارې دتللو توصیه ورته کولي سي.

بد دوستان انسان ته ذلت اوبدمرغي ورکوي، انسان په بدو کارونو کې اخته کوي اوانسان دې ته نه پریږدي چې غوره او ښه کارونه وکړي.

ketabton.com - The Digital Library

شراکت، ګډکار

شراکت یا دیوبل په مرسته یو کارپه ګډه پر مخ بیول: دشراکت په نامه یادیږي. موږ او تاسو ځیني کارونه په یوا زي ځان پر مخ نه سو بیولی اړیوو چي یوکاري همکار ولرو چي دا همکاري زموږ سره مرسته کوي چي په کارونو کی پرمختګ وکړو او دیوبل په مرسته لوی او واړه کارونه پرمخ بوزو.

موږ باید دخپلو شریکانو،همکارانو سره ریښتني آمانت ساتوونکي او وفاداره و اوسو او پري نږدو چي زموږ په بي غوري دي زموږ کاري شریک ته زیان واوړي.

کله چي موږ یوه پریکړه کوو یاکوم کار پیلوو او یاهم یوکار کولو ته امادګي(تیاری) نیسو: لومړی باید دخپل کاري ملګري سره مشوره وکړو او بیا دیوبل دنظر په اوریدلو سره یوه پریکړه وکړو،په دې کارکولو سره به موږ دخپل شراکت دواړه خواوي دستونزو څخه لیري پاتې سو او په کارونو کي به مو کومه ستونزه اوخنډ منځ ته نه راځي.

کله چي دوه یا هم څوتنه سره شریکان وي او دوی خپل په منځ کي هم غږي و نه لري او بیله خپل منځي مشوري کارونه پر مخ بیایي، نوهرمرو ددوی په کارونو کي خنډون رامنځ ته کیږي او ددوی ترمنځ ګډکار ته په کښني زیان رسیږي.

لکه څنګه چي زموږ کاري همکاران زموږسره په تاوان کي شراکت،ګډون لري او په کار کي مو هر ډول تاوان راسره وړي نو همداسي دوی زموږ سره په ګټه کي هم شریکان دي اوموږ حق نه لرو چي ددوی څخه په پټه یوه کوچنۍ پریکړه لا هم وکړو.

کله چي دوه کاري همکاران پر یوه او بل باندی بي باوره وي او پر یو بل اعتماد نه لري نو ژر ترژره دې خپل شراکت ته دپای ټکی کیږدي او نور دې په ګډه سره کارونه پرمخ نه وړي، ځکه په هغه کار کي خیر او برکت نه وي په کوم کار کي چي همغږي ،اعتماد او مشوره نه وي.

که غواړو چي په ګډه کار وکړو نو باید دخپل ځان څخه ریښتنیي، آمانت،ساتوونکي ،وفاداره، دصبر درلودونکي، اودرواغ نه ویونکي انسانان جوړکړو.

موږ او تاسو کولی سو دیوبل په مرسته هغه کارونه وکړو چي کولو ته یې په یوازی ځان سره نه سو وردانګلی او پرموږ بیله کوم چا دمرستې څخه درانده وي.

راسئ چي خپلې وړتیاوي دیو بل سره شریکي کړو او په ګډه دیو بل په مرسته ناشونې کړني شونې کړو.

ګډه پریکړه،یوغږ او مشوره غرونه نړه وي.

په ګډ کارکولو سره موږ هوسائي احساسه وو اوهمدرنګه دژوند په ټولو چارو کي به بریالي یوو.

ketabton.com - The Digital Library

ګدايي يا فقر کول

انسانان دژوند دارتياوو دپوره کولو لپار وځينو توکو او سامانونو ته اړتيا لري ،چي ځيني انسانان دژوند دارتيا وړتوکي لري او خپل ژوند په هوسا اوارام ډول پرمخ بيايي، خوځيني نور انسانان بيا دژوند دارتياو په پوره کولو کي دستونزو سره مخ وي، او نه سي کولی چي دژوند دا اړتياوي په آسانی سره پوره کړي.

هرانسان اړ دی چي کار وکړئ او خپل ځان او کورنی ته حلاله روزي پيدا کړي لوی خدای(ج) دخپلو ټولو مخلوقاتو سره وعده کړي ده چي ټولو ته به رزق ورسوم او هغوی به وږي نه پريږدم! په دې خبره دلاښه پوهيدلولپاره د سُوْرَةُ هُود : 6نمبرايات ولولی.مګر دا په دې معنانه ده چي موږ انسانان دې دژوند دارتيا وو دپوره کولو لپاره هڅه او کوښښ ونه کړو او ټول ژوند دې بيله دې چي کار وکړو تېرکړو.هر انسان بايد خپل او دنورو دښه ژند دتيرولو لپاردخپل وس اوتوان مطابق کاروکړئ،حلاله روزي پيداکړی او ځان بيکاره پري نږدي.

موږ او تاسو بايد دخپل ځان لپاره داسي کارونه خوښ(انتخاب) کړو چي هغه کارچي موږ يې کوو داسلام دمبارک دين داحکامو سره په ټکرکي نه وي،يوحلال اورواکسب اوکار وي، دنارواکارونو کول اوخپلې اړتياوي په پوره کول هم کومه ګټه نه لري، بلکي د سترزيان څخه پريمانه دي. هرانسان بايد دناروا او نامشروع کسبونو او کا رونو دکولو څخه ځان وژغوري.هيڅ وخت بايد يوانسان دنورانسانانو لاسونو ته تمعه ونه کړئ او په هيڅ صورت بايد يو روغ انسان فقر ونه کړئ.فقر کول داسلام دمبارک دين دنظر ښه کارنه دی: داسلام مبارک دين ګدايي کول نه خوښوي داسلام دمبارک دين پيغمبر حضرت محمد (ص) به خلګ دفقرکولو څخه راګر ځول او کارکولو ته به يې تشويق کول،ترڅوحلال رزق لاس ته راوړي.له حضرت عبدالله (ض)څخه روايت دی چي رسوالله صلی الله عليه وسلم وفرمايل:په تاسو کي خلګ فقرکوي تردې چي له الله (ج)سره يوځای کيږي اودهغه پرمخ به يوه ټوټه دغوښوهم نه وي (يعني په حشرکي) (۱)

داسي اشخاص چي کولی سی کار وکړي او روغ او جوړ وجود ولري بايد په هيڅ ډول ګدايي کولوته زړه ښه نه کړې، ځکه دوی هم کولی سي دنورو انسانانو په څير کاروکړي، زحمت وکاږي او حلاله روزي لاسته راوړي.

موږ او تاسو بايد هغه اشخاصو سره چي روغ وي اوفقر کوي دکار په پيدا کولو کي همکاري وکړو هغوی ته کار پيدا کړو يا هم ورته يوکسب ورزده کړو،

(۱)صحيح بخاری حديث ګڼه ۱۴۷۴) صحيح مسلم حديث ګڼه(۲۳۹۶)

ketabton.com - The Digital Library

او دې ته يي تشويق کړو چي فقرکول او دنورو لاس تـه تمعه کول يـاهم بيکاره ګرځيدل ښـه کارنـه دی. يوه انسان ته چي لوی خدای (ج) روغ وجود ورکړی وي داورسره نـه ښايي چي ګدايي وکړي او يا بيکاره وګرځي.

ځيني انسانان داسي هم سته چي ګدايي کول دهغوی عدت ګرځيدلي وي،هغوی دګدايې کولو موتادان سوي وي، سره ددې چي هغوی کولی سي کاروکړي اوددې زمينه هم ورته برابره وي چي کار وکړي، هتآ ځيني خولاشتمن هم وي مګر ددې سربيره هـم دوی فقـر کـوي او ځانتـه يـې دا د نـورو انسـانانو دمحنـت خـواړه اواجناس ښه ګرځولي وي، ددې څخه خوند اخلي چي ټول عمر دنورلاسونو تـه محتاجه وي.ديادو اشخاصو دانـاوړه کړنـه ځينـي وخت زموږ او ستاسو پـه ټولنـه کي ستونزې پيښوي: هغه انسانان چي زموږ او ستاسو ټولنه دهغوی کـارکولو تـه سخته آړتيـالري پـه ګدايي کولـو بوخـت وي او ټـولني تـه ددې پـر ځـاي چي ګټـه ورسـوي ورتـه زيـان رسـوي، دټـولنې داوړو بـار ګرځي.فقر(ګـدايي) کـوونکي اشخاص ديوې ټولني درنګ بدی سبب ګرځي،يوه ټولنـه دبلې ټولني پـه نسبت کمـه راولي او نورې ټولنې داسي فکر کوي چـي د يـادې ټـولنې اوسيدونکي اشخاص بيکاره او داسي انسانان دي چي تل به دنور انسانانو لاس ته محتاجه وي.

ټولـه ټولنــه آړه ده چــي دفقــر کولــو ضــرورت (اړتيــا)او يــاهم دا کــوچنی فرهنګ دمنځه يوسي او خپله ټولنه دفقر کولو څخه خلاصه کړي.

هغه کسان چي کـار نـه سي کولی دهغوی سره مرستې وکړئ او داسـي کوچنی ټولنې په وجود راولی چي وخت پـه وخـت دټولنې څخـه خيريـه مرستې راټولي او پرهغو اشخاصو يې وويشې چي نـه سي کولی کـار وکړي،پـه يـاد کارکولوسره بـه ځيني په رښتيا اړ اشخاص دې ته اړنه سي چي هغوی ګدايي وکړي.

هغه اشخاص چي روغ رمټ دي او کارنه کوي دسوستی او لټی لـه کبلـه اوګدايي کولو تـه زړه ښـه کـوي ، هغوی دې هغواشخاصو تـه متوجي سي چي سره ددې چـي کـارکول ورتـه سـتونزمن وي خوبيـاهم پـه ډېرزحمـت کـارکوي، ورسـته دې قضاوت وکړي چي موږ خو پـه بدن روغ يوو،هغه اشخاص چي معلولـه اويـا هم ضعيفه دي هغوی ددې سره سره چي کارکول ورته زموږ په نسبت ډېر ستونزمن دي، خوبيا هم دوی خپل همت دلاسه نه دی ورکړی خپل ځان او خپلې کورنی تـه حلالـه روزي پيداکوي او هيڅکلـه يـې دنورانسـانانو لاس تـه ځـان نـه دی محتاجـه کړي.

کارکول انسان تـه خوشحالي ورکوي، انسـان تـه ارمي،هوسـاينه بخښـي ،دانسـان بدن پياوړی کوی،انسـان دنـاروا او غلطو کـارونو دکولـو څخـه را ګرځوی.موږ او تاسو بايد پـه ګډه او يوازي ډول سره کاروکړو. خپل ځان، کورنی او خپل هيـواد دکارکولوپه مرسته دستونزو او کړونو څخه ليري وساتو.

ketabton.com - The Digital Library

ډار (ویره) یوازې دالله (ج) څخه په کارده

انسان لوی خدای(ج) داسی پیدا کړی دی چې هغه کولی سې چې ځینې احساسات ولري او ځینو حلتونوسره مخ سي. انسان کولی سي چې مینه وکړي،خپل دزړه په بڼ کې دمینې،محبت بوټې وټومبې اوپالنه یې وکړي. انسان کولی سي چې نفرت وکړي او داورونوسمندرخپل په زړه اوبدن کې په څپو راولي،دوستې وکړي اودیو چا سره کینه ولري، ددې او نورو ورته احساساتو او حلتونو سره سره انسان وهم او ویره هم لري.

انسان دلوی خدای (ج) دمخلوقاتو څخه یو مخلوق دی.دخدای(ج) درضا او اردې څخه پرته هیڅ داسې یوکار نسته چې یو انسان یې سرته ورسوي او یاهم ور سره مخ سي موږ ټوله مسلمانان په یاده سوې خبره ایمان لرو،رسوالله (ص)فرمایلي دي: (...اي الله ! (ج)ستادورکړې منعه کوونکی نه سته اوڅه چې ته منعه کړي ورکوونکی نه سته...)① یوانسان باید یوازې او یو ازې دالله(ج) څخه وه وېرېږي.

او همدغه یوه وېره،ډار په خپل زړه کې درلودل یو انسان دټولو وهمونو(ډارونو)څخه ګوښه ساتي، دهغه وهمونو (ډارنو) څخه چې یوانسان یې په خپل ژوند کې دمختلفو مخلوقاتو او حلتونو څخه لري.

یو انسان یوازې باید دخپلو هغه عملونو څخه ډاروکړي چې ناروا وي، او الله (ج) نه وی ورته حلال ګرځولي، دا فکردې وکړي که زه په خپل ژوند کې نیک اوښه عمل (کار) وکړم نو الله(ج) به راته اجر،ثوب راکړي، او که چیرې بداو ناوړه کارونه په خپل ژوند کې وکړم نو خدای(ج) به یې راته سزا را کړي، نور ډول ډول وهمونه (وېرې) انسان باید ونه کړې، ځکه که دالله(ج) خوښه وه نو یو انسان ته ژوند ورکوي او که یې چیرې خوښه وه نو ورته مرګ ورکوي!په دې خبره دلاښه پوهیدلوپاره دسُوْرَةُ الأنعَام : 2نمبرایات ولولئ.هیڅ یو شی نسته چې یوانسان ته دې بیله دې چې دالله(ج) خوښه نه وي زیان ورسوي او یا دې هم ورته ګټه ورسوي، که یو انسان ته خیر پیښیږي اوکه شر پیښیږي نودالله(ج) دطرفه ورته پیښیږي.

موږ او تاسو خپلو ماشومانو ته ځینې ویرونکې کیسې، نکلونه ،یاحکایتونه کوو چې داکړنه په را تلوونکی وخت کې ددې سبب کیږي چې هغه ویره(ډار) چې په یادو نثرونوکې شتون لري دماشومانو په دماغونوکې خوندي اوپه زړونوکې یې وېره ننوزي اوبیا کله چې هغه ماشومان لوی سي: هم ویریږي چې دا وېریدل ددې سبب کیږي چې دوی په خپل ژوندکې دزیاتو ستونزو سره مخ وي یاسي ،اودپروخت نه سي کولی چې په ژوند کې پرمختګ وکړي،تل دا ډول ځوانان دکمزوری،ډار،اوبې جوړتې احساس کوي.

دیو انسان په ژوندکې ترټولو غټه ناروغې دیوانسان بې ځایه وهم او وېره ده،

۱- صحیح بخاری: حدیث ګڼه 6615

ketabton.com - The Digital Library

موږ او تاسو ته ځينې وخت دداسې کارونو څخه وهم پيداکيږي چې هغه غوره کارونه وي او په کولو سره يې موږ ته ګټه رسيږي،زموږ څخه ځينې،ځنې وخت داسې فکر کوي که چيرې زه زده کړه کوم او علم لاسته را وړم نو زماپوهه نه زده کيږي،حال دا چې هرانسان داتوان لري چې علم،پوهه زده کړي،مګرداچې موږ په ځان زحمت نه راولو دا بهانه کوو يا ياده ويره راسره وي.

که څه هم موږ بايد هغه کارونه چې کوو يې لومړی ښه وسنجو مګر په هرکار او پريکړه کې موبايد وهم او ويره نه وي، ځکه بې ځايه ډار زموږ څخه دژوند کولو خوند اخلي موږ نه پريږدي چې دځان او ټولنې لپاره خدمت وکړو او تل به زموږ زړه زموږ سره ملګرتيا نه کوي خپل جوړات به مو دلاسه ورکړي وي.

موږ بايد پرالله(ج)کلک توکل ولرو،زموږ دا کړن زموږ دايمانښه ده ،موږهغه جل جلاله ويني او يوازې او يوازې بايد دالله(ج) ويره (ډار) په خپل زړه کې ولرو او نورټول ډارونه دخپل زړه څخه وباسو،

دخدای(ج)يادونه وکړو او په دې خبره مو بايد پوره يقين او باور وي چې خير او شر دالله (ج) دطرفه څخه دي، بل هيڅوک داتوان،وس نه لري چې بغير دالله(ج) دخوښې څخه ماته خير او يا هم شر ورسوي.موږ او تاسو بايد داسې هم ونه اوسو چې پرخپل ځان ظلم وکړو او خپل ځان په خطر کې وا چوو، دځان ساتنه هم هتمې ده، مګر په ژوند کې دهرڅه څخه وهم او ويره هم ددې سبب کيږي چې موږ دستو نزو او کړاونو سره مخ سو.

موږ او تاسو مسلمانان بايد په دې خاطر دالله(ج)دمخلوقاتوڅخه پرحق ډار ونه کړو ځکه چې: بيله دې چې دخدای(ج) خوښه نه وي نو هيڅ کارنه کيږي او نه کومه پيښه منځ ته راځي.موږتل بايد ډاډمن اوسو او په دې بايد پوره باور ولرو چې زموږ ساتنه لوی خدای(ج) کوي او زموږ سره انشاءالله،خدای(ج)په هرکار کې مرسته کوونکی دی.موږ او تاسو ته دا نه ښايي چې په خپله داسې يو حرکت (خوځښت) وکړو چې هغه زموږ دبربادۍ سبب وګرځي او موږ ته زيان ورسوي.

موږ بايد په ښو او روا کارونو کې ډار دهيڅ يوه مخلوق څخه ونه لرو، په دې خاطرکه چيرې موږ ته په يوه نيک کار کې زيان ورسيږي نو موږ ته دهغه کار اجر انشاءالله را کول کيږي. په ناروا کارونو کې نه ويريدل دامعنا لري چې موږ خپله خپل ځان اورته غورځوو، شجاعت او زړور تو ب په نيکو او ښه کارونو کې استعمالول غوره دي، نه په خرابو او ناروا کارونو کې. موږ بايد خپل ځانونه تل دهغو کارونو څخه وساتو چې په هغه سره زموږ راتلونکې ته تاوان رسيږي.

کيدای سي موږ دخپلې ټولنې خراب خلګ په ناروا کارونو کولو سره تشويق کړي او راته ووايې چې ته نه بيريدونکی يی او دا ډول کاربل کس نه سي کولی کوم چې تاوکی، ته يی ربښتنی قهرمان، حال دا چې هغه کارونه چې ناروا وي او موږ يې سرته رسوو په هغه سر موږ او نو روخلکوته زيان رسيږي،په حقيقت کې موږ دناروا کړنو په کولوسره ويره ځانته اخلو،

ketabton.com - The Digital Library

داخرت دعذابونو ويره دتيارو او اورنوويره ځان ته په خپله خوښه اخلو،موږ بايد دبدو كړنو دكولو په وخت كې ودارسو.موږ په هغه كړنوكې بايد دوېرې احساس ونه كړو كوم چې هغه كړنې په ربښتيا هم غوره، ښه،اودنيكۍ وي، او موږ او نورواشخاصوته په كښې ګټه رسيږي.

موږ بايد داخبره تل په ياد ولرو چې الله (ج)موږ وينې او هغه زموږ مالک او واقداره دى، هغه دمحشرپه ورځ حساب كوونكى دى دنيكيوو اودبديوو. موږ او تاسو بايد دالله(ج) او دهغه درسول حضرت محمد(ص)ټول حكمونه پرځاى كړو، او يوازي اويوازي دالله(ج) څخه ډار په خپل زړه كې ولرو، او پرې نږدو چې نورې ويرې مو په زړه كې پاتې سي.موږ بايد هيڅ وخت داسې انسان ونه اوسو چې په هر نيک كار كې يوه ويره را سره وي،هر هغه څه ته چې كوو يې ورخطا يوو.موږ بايد ډاډمن او زړور اوسو او هيڅ وخت خپل زړه ورتوب په غلطو كارونو كې ونه ښيو.

داسې انسانان هم سته چې خپل زړورتوب په داسې كارونو كې ښې چې هغه داسلام دنظره ناروا ګڼل سوي دي.

پرنورانسانانو باندې ظلم كوي، دنورخلګو حق خورې، غلاكوي، قتلونه كوي، چې داډول كسان هيڅ وخت زړور نه سي كيداى، بغير ددې څخه چې داډول كسان يوازې خپل ځان ته زيان رسوي،كه څه هم دوى پرنورو خلګو ظلم كوي مګر په حقيقت كې دوى پرخپل ځان ظلم كوي.

دغلطو اوناروا كارونو كوونكي خلګ په دې سرتشويقول چې ګواكې دوى زړور او شجاع دې دهغو كسانو سره ددوى په كارونو كې دشراكت معنا لري. موږ او تاسو بايد هغه كسان چې ناسم اوناروا كارونه كوي تشويق نه كړو، كوښښ وكړو چې دوى ددې كارونو دكولو څخه راوګرځو، هغه كسان په دې وپوهوو چې كوم كارونه چې دوى يې كوي سم نه دي، او ددې ډول كارونو په ګټه كې لا هم زيان نغښتى دى.

راسئ چې په خپل ژوند كې نور بې همته اوبې زړه ونه اوسو،په پوره هوډپرمخ لاړشو ويره دزړه څخه وباسو اويوازې او يوازې دخپلو بدو عملونو څخه وويريږو ، دالله (ج)څخه دخپلو بدو عملونو بخښنه وغواړو او دنيكو عملونو (كارونو) دزيادښت غوښتنه ترى وكړو،دحق پلوي وكړو،اودمظلومواوبې چارو خلكولاسنيوي وكړو.

ketabton.com - The Digital Library

دځان ښخه ښه شخص جوړول

موږ او تاسو ټول انسانان په ځان کي بدئ او ښيګڼې لرو، دا ښيګڼې او بدئ او کوم کارونه چي موږ او تاسو يې کوو ددې ښکارندويه دي چي موږ دښه او يا هم دبد شخصيت درلودونکي وګڼي يوو :اونور خلګ زموږ په اړه په دې خبره پو هيږي چي دا کس ښه انسان دی يا بد.

پوهان وائي چي ستاسو ريښتنی دوست هغه څوک دی چي ستاسو غلطی درپه ګوته کړي درته ووايې چي دغه کار چي ته يې کوې ناسم کار د او دهغه کار څخه دراګرځولو کوښښ مو وکړي،که څه هم کيدای سي دا خبره پر موږ او تاسو بده اغيزه وکړي خو په حقيقت کي دا خبره زموږاوستاسو په ګټه تماميږي، موږ او تاسو دبدئ څخه را ګرځوي.

ناسم،خراب ملګری هغه څوک دی چي موږ غلطو (ناسمو)کارونو ته وهڅوي او ناروا کارونو ته مو تشويق کړي،دداسي خلکو سره دوستي کول ښه او غوره کار نه دی. دځان لپاره بايد يو ښه ملګری، ياملګري انتخاب کړو تر څو موږ ورسره دزړه خواله شريک کړاي سو، په دې کړن(کار)کولو سره موږ ته سقون، آرام راپه برخه کيږي.*

راځئ څو هغه کړنې، وپيژنو چي دهغوپه کولو خلګ موږ ته داحمق او بي عقل ګومان کولی سي او ورته دا فکر پيدا کيږي چي داکس يوښه شخص نه دی لومړی: دا چي يو څوک خبرې کوي نو بايد دهغوی دخبرو په منځ کي ورونه لويږو او په وار اوکراره سره خبرې وکړو. دوهم: په هغو خبرو چي نه پوهيږوبايد پر هغو خبرو بحث،مباحثه ونه کړو.

دريم: دانداز ې څخه زياتي او بي ځايه خبرې بايدونه کړو.څلورم: ډيربي ګټي تکيه کلامونه بايد په خپلو خبرو کي استعمال نه کړو. پنځم: داسي ويوکي (کلمي) بايد په خپلو خبرو کي ونه کاروچي نورو خلکو ته په کښي سپکاوی (توهين) سوی وی. شپږم: نورو خلګوته دخبرو کو لونوبت ورکړو.

اووم: خبرې موبايد دانداز ې څخه زياتي لوړې نه وي، دخبرې کوونکي کس پو ښتونو ته بايد پرخپل وخت جواب ورکړو او دخبرې کوونکي شخص خبرې بايد سرفي نظر ونه ګرځو،يعني خبرې کوونکي ته بايد متوجي واوسو.نهم: خندا راوستوونکي خبرې، يعني غيرې مناسيبي ټوکي موبايد په لږه اندازه سره وي.لسم: داسي بدني حرکتونه بايد ونه کړو چي په هغه حرکت سره مو نورو خلکو ته سپکاوی کړی وی.

يوولسم: دمغروري کولو څخه بايد ځان وساتو په عامه اصطلاح بي ځايه بد معاشي ونه کړو.دوولسم: دموراوپلارخپل خپلوانو بي احترامي ونه کړو.ديرلسم: نشيي بايد توکي ونه کارو.څورلسم دروا غ، غلا ،زنا،لواطات، قتل، جنګ جګړې، سپکې سپورې،چغلګري، په امانت کي خيانت، چم اوفريب اونوردې کړنوته ورته نارواکارونه بايد ونه کړو.

ketabton.com - The Digital Library

راسئ چي په خپلو خبرو عادتونو اونورو کړنو،کارونوکي ځان داصلاح خواته بوزو. راسئ چي خپل ځانونه داسي جوړ کړو چي خلګ زموږ دنيکو اخلاقو، نيکوکارونو او غوره چار چلند دراغيزې لاندي راسي ،داسي چي زموږپه ليدلو، زموږ په درک کولو او تحليلولو ناپوه او جاهل وګړي هم خپل ځانونه اصلاح کړي،نيک او صالح انسانان دځان څخه جوړ کړي او نور هيڅکله بد او ناوړ کارونه ونه کړئ.

راسئ چي خپل ځانونه دا سي جوړ کړو چي نورانسانان دا فکر(آند) ونه کړئ چي موږ دوی ته زيان رسوونکي وګړي يوو او دوی زموږ څخه ليري والی اختيار کړي، موږ ددې وړ ونه بولي چي زموږ سره خبرې او دوستي وکړي. يوه بله خبره دلته بايد زياته کړم چي هيڅ وخت يو انسان دده دنيستی، غريبی، بيوسی،کمزوری،کم قووتی،کمواکی، له عمله مه رټئ، سپکاوی ورته مه کوئ، ښه والی او غوره والی ديو انسان په مال،دولت، ښايست، او نسب پوري اړه نه لري، بلکی ښه او غوره انسان هغه دی چي دنيکو او غوره اخلاقو درلو دونکی وی،نورو انسانانو ته زيان رسوونکي نه وي او تل ښه اونيک کارونه کوي.که يو څوک عالم وی او ده دا کړن لاره غوره کړي وي چي دبي علمو او ناپوهو خلکو سره دی نا سته ولاړه نه کوی په دې دليل چي دا دله خلګ بي علمه ناپوه دي، زماپه آند داکړنه ښه او قناعت بخښونکي کړنه نه ده، عالمان او پوهان خلګ په دې خاطراودليل بايد دبي علمو او جاهلو خلګو سره ناسته ولاړه ولري چي هغوی دې ته تشويق کړي چي علم وکړي او ورته سمه اونيغه لاره په ګوته کړي.

موږ او تاسو بايد دټولو مسلمانانو ورو ڼوسره دنيکو اخلاقو او ښه چار چلند څخه کار واخلو او پري نږدو چي زموږ څخه دې زموږ يو ورور ازار سي.

زموږ او ستاسو په ټولنه کي ډېر انسانان په بدو، خرابو کارونو او عدتو نوکي بند پاتې دي او دوی دهمدې کبله ښه ژوند نه لري،دپوهانو او نيکي کوونکو يوه دنده داهم ده چي لار ورکي پرنۍغو لارو برابر کړي اوپه تاريکيوو کي ورکو ته ډيوې په لاسونوکي ورکړي. موږ هغه وخت کولی سو يو ښه کس دځان څخه جوړکړو چي موږ دخپلې ټولني داو سيدونکو سره مرسته وکړو،هغوی ته زيان ونه رسوو، دمشرانو قدر،احترام (درناوی) ولرو او پرماشومانو او بي وزلو انسانانو مهربانه واوسو. نورو ته عزت ورکول دا معنالري لکه موږ چي خپل ځان ته عزت ور کوو. موږ به هغه وخت يو ښه کس دځانه جوړکړی وی کوم وخت چي موږخپلو ټولو کارونو ته دکولو څخه مخکي ښه فکر کوو، دخپل کوونکي کارښې اوبدې پايلې په هراړخيز ډول څيړو اوداسنجو چي آيا کوم کار چي زه يې کوم ښه دی زما او زما دټولنې لپاره او که خراب اوزيان رسوونکی کار دی؟ که موږ چيري مهربانه، مرسته کوونکي، ښه اخلاق درلو دونکي او دناروا کارونو څخه پرهيز کوونکي اشخاص واوسو نو موږ به دالله (ج) او دهغه دمخلوقاتو دنظره ښه اشخاص وګڼل سو انشاءالله.

ketabton.com - The Digital Library

مطالعه،کتاب لوستنه

مطالعه،کتاب لوستل دانسان ژوند ته روښنايي راوړي اويوه انسان ته داښې چې څنګه پر سيده ،نيغو اوسمو لارو تګ وکړي. هغه عالمان چې مطالعه نه کوي او خپل علم نور ته نه ښي داسي مثال لري لکه لمر چې ترنځي (کسوف) نيولی وی او رڼا نه سي خورولی.

موږاو تاسو بايد هر وخت مطالعه وکړو ځکه په کتاب لوستلو او مطالعي کولو سره دانسان ذهن روښانه کيږي او نوي معلومات لاسته را وړي. په مطالعه کولو سره زموږ تفکور نور هم پراخيږي او نوې مفکورې مو دماغ ته داخليږي. هرانسان ته الله (ج) داسي يو ماده په وجود(بدن)کي ايښي ده،چې انسان دهغې مادې په واسطه کولی سي چې معلومات خوندي کړي او دوخت په تيريدو دهغو معلوماتو څخه ګټه واخلي دا ډول معلوما ت دهرانسان سره سته، اندازه يې ډېره زياته وي او ګټه ترينه اخلي. که چيرې موږ او تاسو خپل حافظي ته نوې معلومات ورزيات نه کړو، دو خت په تيريدو مو ذهن او حافظه دواړه کمزوري کيږي. موږاو تاسو بايد په هره برخه کي معلومات ولرو او هر هغه کتاب او ليکنه مطالعه کړو، چې موږ او تاسو ته دژوند په چارو کي ګټوره تمام سي ياتماميږي. درټولو غوره مطالعه د قرآن کريم مطالعه ده، دهغه څخه ورسته دحضرت محمد (ص) داحاديثومطالعه ده.

هغه لوستنې،مطالعي غوره او بهتره دي چې زموږ دژوند لارې راته روښانه، ځلانده کړي اودغلطی کولو ته مو پري نږدي. موږبايد دخپل مسلک سره سره په هره برخه کي څه ناڅه پوهه ولرو او کله چې ضرورت يې راته پيښ سو نو دهغه مطالعې څخه چې موږ مخکي علم،خبر حاصل کړی و دهغه علم ،خبر څخه دخپل دځان او خپلوورڼو لپاره ګټه واخلو او لارښوونکي واوسو. دهرښه او غوره کار په باره کي بايد معلومات لاسته راوړو.

موږ او تاسو بايد يومعلوم وخت په يوه ورځ کي يوڅه وخت ددې لپاره وټا کو چې په هغه وخت کي مطالعه،کتاب لوستنه وکړو.يو کس چې کله پوهه حاصله کړې او علم لاسته راوړي، نو بايد هتمي يې در نورو اشخاصو پوري ورسوي او نور خلګ هم دځان سره دعلم څخه بر خمن کړئ، په دې کار(کړن) کو لوسره يو انسان ته دوه ډوله ګټه رسيږي، لومړی دا چي دی به نور هم په خپل زده کړې علم او پوهي کي ماهيره، زيرک سي، بل به يې دهغه کس ياکسانو سره مرسته کړي وي چې هغه پوهه نه لري اود ياد کس په واسطه هغه علم حاصل کړي.

مطالعه هغه ډالی ده چې موږ ته خوشحالی راوړي او زموږ دماغ ځواک من کوي.

علم او پوهه په مطالعه کولو سر زياتيږي او کله چې موږ مطالعه نه کوو ورو ورو زموږ دحافظي څخه ياد کړی، حفظ کړی علم پوهه ليري ځي او موږ دستو نزو سره مخ کيږو.

ketabton.com - The Digital Library

موږ او تاسو باید تل دکتابونو او لیکونو لوستنه وکړو تر څو په هغه څه وپوهیږو چي مخکي نه په پو هیدو. په مطالعې کولو سره انسان دستو نزو او کړاونو دحلیدو اودهغوی څخه دجدایې لاره پیدا کوي.

که چیرې موږ او تا سو لیکل او لوستل کولی سو:نوباید لږترلږه خو په هغه وخت کي مطالعه وکړو چي بیکاره یوو او خپل وخت په ناسمو اوبې ګټې کارونو کي تېرنه کړو.په خپله ټولنه کي باید دخپل وس سره سم دمطالعې کولو زمینه برابره کړو اوخلکوته دمطالعي ګټې بیان اوهغوی کتاب لوستنې ته تشویق کړو ترڅوکتاب لوستنه زموږ په ټولنه کي یوفرهنګ سي. په مطالعه کولو او یالیکنه کولو سره یو انسان نورهم دبر یا (کامیابۍ)خواته ځي.

موږ باید هڅه وکړو چي داسي لیکنې مطالعه کړو چي دهغه لیکونو څخه موږ ته ګټه ورسیږي او دنیکی کولو لارښوونه راته وکړي. کله چي موږ یو کتاب یایوه لیکنه مطالعه کوو نو باید هرې کلمې (ویی) ته یې په غور سره فکر وکړو اودا هڅه وکړو چي په صحي او سم ډول ځان په وپوهوو.مطالعه باید یوازي ددې لپاره هم ونه سي چي وخت پري تېر سي، بلکي موږ باید دمطالعي کو لو څخه سالیمه، پرځای اوپوره استفاده وکړو او ګټه ترینه واخلو. یوکس باید هیڅ وخت خپل ځان بې مطالعې او لیکنې پري نږدي.

په مطا لعي کولو سره کولی سوخپل ژوند ته نیغ لوري ته بدلون ورکړو او په خپل ژوند کي مثبت نوښتو نه منځته راوړو. دمطالعې کول زموږ ژوند ته ارامي، هوساینه رابخښي، دغمونو او کړاونو څخه مولیري بیایي، هیڅ یو دا سي غم او کړاو نسته چي موږ دې یې په مطا لعه کولو سره لیرنه کړو اودحل لاره یې ورته ونه مندو،هرومرو مطالعه زموږ سره دا مرسته کو ي چي صبر او زغم راته توصیه او موږ دهغه غم او کړاو په مقابل کي کلک ودروي او پري نږدي چي موږ خپل همت دلا سه ورکړو په مطالعه کولو سره انسان دیوازي والي څخه خلاصیږي کتابلوستنه (مطالعه) انسان ته دا وارنه ورکوي چي هغه دیوازي والي احساس وکړي.

تل موږ او تاسو باید مطالعه وکړو, او دمطالعې کولو څخه مثبتي ګټې لاسته راوړو. موږ او تاسو باید هیڅکله داسي یوه لیکنه مطالعه نه کړو چي په مطالعه کولو سره یې زموږ او ستاسو دونیا او اخرت ته تاوان رسیږي،کیدای سي داسي ډېرې لیکنې به وي چي یو انسان دناسمي ،کږي لارې اوغلطی خواته بوزي،بدو او ناوړه کارو نوته یې وهڅوي،ناسمې لیکنې مطالعه کول ددې پر ځای چي موږ دهغې لیکنې دمطالعې څخه ګټه واخلو برعکس موږته تاوان،پیښوي،

د دا ډول لیکنو دلوستلو اومطالعه کولو څخه باید په کلکه ډډه وکړو او که چیرې موږ او تاسو داسي یوه لیکنه ولوستل نوباید په هغه لیکنې باندی عمل ونه کړو او د ژوند په چاروکي ترینه ګټه وانخلو. علم،پوهه په لوستلو او مطالعه کولو سره لاسته را ځي.

ketabton.com - The Digital Library

راسئ چې تل خپل علم درنورو کسانو پوري ورسوو او دنور کسانو دعلم څخه استفاده وکړو. زموږ دعلم او پوهې څخه باید موږ او نورو کسانو ته ګټه ورسیږی او هغه زحمتو نه او تکلیفو نه مو بې ځایه لاړنه سي چې موږ دعلم پوهي دلاسته راوړلو په لاره کې ګاللې دي.راسئ چې دمطالعې کولو سره ځان عدت کړو مطالعه وکړو خوندتري واخلو اوګټې ورڅخه لاسته راوړو، دخپل کور دتياره ګوټو لپاره په مطالعه کولوسره هغوتياروليپاره دډيوو رڼا وموندو.

خپل لوڼې او خويندې په لوړ ولوړ ورکول

زموږ او ستاسو په ټولنه کې ځيني خلک غواړي چې پيسې اونورماديات په داسې لارو پيدا کړي چې هغو لارو څخه پيسې اونورماديات لاسته روړل ناروا کړنه وي،يااشخاص دې ته پاملرنه نه کوي چې کومې پيسې او اجناس چې دوی ته دکومې لارې څخه په لاس ورځي حلالې دې او که حرامې،دهمدې په حرامه لاره دپيسو دلاسته راوړولو دجملې څخه يو هم خپلې لوڼې او خويندې په لوړ ولوړ ورکول دي.ياد کار داسلام دمبارک دين داحکامو خلاف او ناروا عمل دی داکارپه اصل کې ديوه حور(آزاد) انسان خرڅول دي، داسلام دين هيڅ وخت يادکار ته اجازه نه ده ور کړي.

 اسلام ښځې ته مهرتاکلي دی اودا مهر يوازي دهغې ښځې حق دی چې دنرڅخه يې دهغه سره دشرعي نکاح کولوپه بدل کې غواړي،په دې خبره دلاښه پوهيدلولپاره [سُوْرَةُ الأحزَاب : 50]ولولئ.يوښځه باید دخپل ځان دنکاح مهرلوړ ونه ټاکئ. لوړ مهر ټاکنه ډيرې ستونزي منځته راوړي او دا کړنه بدې پايلې درلودلی سي.موږ باید ښځې ونه پلورو.

ښځه باید خپل مهرخپله وټاکي.دلور خور..پلورل يوازي دا نه چې يو ناروا کار دی بلکي ديوې کورنۍ او هتا ديوې ټولنې دبربادۍ سبب ګرځي او دا کار ډيرې لويې ستو نزي را ولاړه وي.

 کومې کورنۍ چې خپله لور يا خور وه يو کس ته په کم ولوړ اويا هم شرعي مهر ورکړي نه وي: نو دا کورنۍ دخپلې لور او خور څخه په حقيقت کې دهغې خو شحالي اخلي او نه پرېږدي چې لور يا خور دي يې ارمه اوخوشحاله ژوند ولري، نه يوازي دا چې خپل دلور او خور ژوند خرابوي، بلکې دهغه کورنۍ او آن دخپلې ټولنې خوشحالي اخلي او دډېرو انسانانو ژوند دستونزو سره مخ کوي، کوم کس ته چې کومې کورنۍ لور او يا هم خور په لوړولوړ ورکړي وي، هغه کس هڅه کوي چې ديادې کورنۍ دخوا ورته ټاکل سوی ولوړ ژر پوره کړي، ددې کار لپاره معلومه خبره ده چې هغه زياتو پيسو ته اړتيا لري،ياد کس هڅه کوي چې دروا او نارو لارو څخه ياد ولوړ پوره کړي.

ځيني ځوانان خپل ژوند په خطر کې اچوي او خارجي هيوادونو ته په قاچاکي لارو په پټ ډول صفر کوي،

ketabton.com - The Digital Library

چي يادکار ددې لامل کيږي چي يادسوی کس خپل ژوند دلاسه ورکړی، زنداني سي او يا په هم هغه هيواد کی په نشيي توکو او نور بدو کارونو اخته سي چي بيانه سي کولی په آساني سره خپل عادي ژوند ته راوګرځي.ځيني ځوانان په خپل هيواد کي دې ته مجبوره (اړ) کيږي چي غلا او وژنې وکړي ځکه داولوړونه په دومره اندازه سره لوړ وي چي زموږ او ستاسو دميانه روه اقتصاد درلودونکو په توان کي نه وي او نه سي کولی چي دولوړ دازياتي پيسي ورته پوره کړي، چي په پايله کي يې يادکسان دې ته مجبور سي چي دناروا اونامشروع لارو څخه دولوړ پيسې په لاس راوړي.

ځيني ځوانان ددې جملې څخه دنشيي توکو کرکيله پيل کړي،ځيني يې غلاکول او رشوت اخيستل پيل کړي اوځيني يې دقاچاک کوونکو او وژونکو سره يوځای کيږي او هڅه کوي چي دا لوړ ولوړ پوره کړي.يادې تولې کړنې ددې سبب ګرځي او ياهم ګرځيدلي دي چي زموږ دټولنې ځيني ځوانان په غلطو،ناروا اوکږو لاروبوزي اوپه هيواد کي موستونزي راولاړي کړي. په دې کار کي هغه کس چي دا غلط کارونه کوي او هغه کس چي دی يې دې کارونو ته اړيستلي دی دواړه شريک دي اودوړه به ګونهګاره وي انشاءالله.

هغه کس چي يوې کورنۍ خپله لور يا خور ورته په لوړولوړ (مهر) ورکړي ده، يايوې ښځي دخپل ځان مهر(ولوړ)لوړ ټاکلی وي کله چي ټاکل سوی ولوړ دډېرو زحمتو دګالولو څخه ورسته پوره کوي معلوخبره ده چي په دې موده کي به يادکس دډيرستونزوسره مخ سوی وی، پايله يې دا چي دلوړ ولوړ درلودونکو ځينو ښځو ته دهغوی دخاوند (ميړه) په کورکي ځيني ستونزې دخاوند اودهغه دکورنۍ دنورو غړو دخوا پيښيږي.

دبيلګي په ډول يادې ميرمنې ته دهغې خوسر ګنۍ پيغور ورکوي، ورته وائي چي ستامور،پلا ر،ورور،اوياتا زموږ څخه ډېر ولوړاخيستی دی او موږ دا انتقام ستا څخه بيرته اخلو، ګرمه ته يې: په دې بهانې سره پر هغې معصومې ميرمنې ظلم کوي او نه يې پريږدي چي په آرمۍ ژوند وکړي، بل اړخ ته هغه کورنۍ چي يوه ښځه يې په لوړ ولوړ(مهر) سره خپل زوی يا هم ورور ته په نکاح کړې وي،د اقتصادي ستونزو سره دياد ولوړ دورکړي څخه ورسته مخ سي، دا ستونزې يوازي دهغې کورنۍ نه دي، بلکي په دې ستونزو کي دلوړ ولوړ درلودونکي ميرمنه هم دخپلې کورنۍ داقتصادي ستونزو څخه رنځ وړي او نه سي کولی خپل ژوند په ښه ډول پر مخ بوزي!هيڅ يوه کورنۍ نه غواړی چي خور يا لور دې يې دستونزو سره مخ سي. که چيري يوه کورنۍ دا نه غواړي چي لور ياخور دې يې ددا ډول ستو نزو سره مخ سي:بايد خپلې لونې او خوينډې په لوړ ولوړ ورنه کړې. هيڅ يو پلار او ورور ته دلور ياخور مهر،ولورخوړل حلال نه دي، مهرالمثل بايد اوسنيو شرايطو اودهغه شخص چي ورته ښځه په نکاح کيږي داقتصادي حلت سره سم وټاکل سي.

ketabton.com - The Digital Library

البته غواړم بيا يادونه وکړم، مهر دهغې ښځې حق دی کوم چې نکاح کوي بياهغه اختيارمنه ده،بل هيڅوک په دې اجناسو اوپيسو کی حق نه لري. ځيني خلک دا بها نه کوي چي په اوس وخت کي لګښتونه زيات دي او موږ نه سو کولی دا لګښتونه په لږه اندازه پيسو پوره کړو چي دا ډول خبرناسمه ده او دا يوازي يوه بهانه ده.

موږ هيڅ اړتيا نه لورو چي زيات لګښت په وادونو اوخور لورته په ډېرو توکو کولو سره وکړو او خپل نوم په زيات لګښت کولو سره لوړ کړو، دا د اندازې څخه زيات لګښتونه يوازې اصراف دی. موږ بايد په لږ مصرف (لګښت) کولو سره ونه شرميږو او هيڅ وخت دافکر ونه کړو چي په لږلګښت کولو سره به زه بې احترامه سم او زما عزت به ختم سي،ديو انسان عزت دهغه په درلودونکو مادياتو کي نه دی، بلکي عزت دالله (ج)دطرفه څخه يو نعمت دی او هيڅ يوکس نه سي کولی په لګښتونو سره عزت پيدا کړي، هوسخا او داړمنو سره مرسته کول غوره کاردی.

کله چي ځيني کسان خپلې لوڼې او خويندې په نکاح ورکوي نو هغوی دا فکر کوي، که چيرې زه خپله لور او يا هم خور په لږ ولوړ سره ورکړم يالورخورمې خپل مهرمثل کم وتاکي نو خلک به ماته سپکاوی وکړی، داکار به زما دلور اويا خور دخراب ژوند لامل سي او خلک به هغې ته داپيغور ورکوي چي ته يې په لږ ولوړ سره غوښتي يې ياتا خپل مهرکم ټاکلی دی چي دا ډول فکر کول بيلکول غلط(ناسم) فکر دی، تاسو په لږ مهر يا ولوړ اخيستلو سره دخپل لور يا خور ژوند نه خرابوئ، بلکي په زيات ولوړ اخيستلو سره خپل دخور يا لور ژوند خرابوئ.

راسئ چي نور په خپله ټولنه کي دبدو رواجونو مخه ونيسو او نور پرينږدو چي زموږ ټولنه دخرابو رواجونو ښکار سي.

که چيرې په موږ خپل لوڼې او خويندې ګرانې دي نو بايد دهغوی لپاره ستونزې جوړي نه کړو،هغوی ته خوشحالی ورکړو او خپل ټولنه نور دلوړ ولوړ څخه خلاصه کړو، زموږ دټولنې ډيرې ستونزې به په دې کار کولو سره حل سي او نور به موځوانان دلوړ ولوړدپوره کولو لپاره ناروا کارونو ته لاس نه اچوي.

موږ او تاسو هريو تن په دې مکلف يو چي لومړی ښه کار دخپل ځان څخه پيل کړو په دې کارسره به موږ يوه لويه نيکي کړي وي او خپل مينه به مو دالله (ج) دسپيڅلي دين اسلام سره ښودلي وي.

خويندو خپل مهرالمثل مناسيب وټاکئ اوخپل په مهرکي خپله تصروف وکړئ.

ورڼو دخپلو لوڼو، خويندو اوخپل خپلوانو ښځو څخه توکي مه جوړوئ اوپير،پلور يې ودروئ.

ketabton.com - The Digital Library

ښکاره او پټه پاکي

موږ مسلمانان داسلام مبارک دين په دې سره مکلف کړي يوو چي ظاهر (ښکاره) معنوي او پټي يعني دزړه،نفس اودماغ پاکوالی ولرو. داسلام مبارک دين موږ دجنابت او چټلۍ په وخت کي په اودس اوغسل کولو يعني ځان پريولو په پاکو او بوسره امرکړي يوو. موږ مسلمانان دجنابت بې اودسۍ او دبدن دنا پاکۍ په حال کي وخت نه تېر وو او تل خپل ښکاره او پټي ناپاکۍ دمنځه وړو. لکه څنګه چي معلومه خبره ده چی په غسل کولو او اودس کولو سره په ښکاره ډول نجاست او ناپاکي دمنځه ځي،همداسی موږ دمعنوي اوپټو ناپاکيو څخه هم وه اسلامي احکاموته په غاړي ايښودلو،دګناهونو څخه په ليري پاتيدکيدلو،داخرت په عذابونو يادولو،دالله (ج)په ډېرعبادت اوذکر کولو،دنبوي سنتونو په عملي کولو،دځان سره دنيکۍ اوبدۍ په حساب کولو،دنورمسلمانو سره په مينه کولو اوترټولو اړينه داچي دلوی الله (ج)څخه په وېرې (ډار)کولوسره ځان دزړه ،نفس،اودماغ دناپاکيوو څخه پاکولی سو.موږ او تاسو بايد تل خپل بدن خوړه، جامي، کور او خپل ټول چاپيريال دناپا کيوو يا ناپاکه کيدو(چټل يدو)څخه څخه وساتو او پري نږدو چي موږ ته دې دناپاکۍ له عمل زيان ورسيږي.

نظافت پاکي دايمان يو جز(برخه) ده.رسوالله (ص)فرمايي:ژباړه.پاکي دنيم ايمان سره برابره ده.①

نظافت (پاکي) هغه کړنه ده چي موږيې په کولو سره دخلکو د نظره ښه معلوميږو اوخلګ زموږ څخه ليروالی نه اختياره وي.

که چيرې موږ او تاسو خپل نظافت (پاکي) مراعت نه کړو نو يو خوابه موږ ناروغيوته لاره هواره کړي وي، بل به خلګ زموږ سره زموږ دنجاست او ناپاکۍ په خاطر سم چلند نه کوي او ليروالی به را څخه اختيارکړي.

موږ او تاسو بايد پري نږدو چي زموږ او ستاسو کورونه،ډېرې (حجرې) او سيمي دې ناپاکي وي. په يوه ټولنه کي که هر وګړی دناپاکۍ مخنيوي وکړئ او پري نږدي چي سيمه دې يې ناپاکه او ککړه وي ،نو هغه ټولنه به يو پاک اوسوتره چاپيريال ولري، هيڅ وخت به نارو غيو ته لاره خلاصه نه سي اودهغه ټولني خلګ به صحت درلودونکي وګړي وي. موږ او تاسو ټول بايد په ګډه او ديوبل په مرسته خپل سيمه پاکه وساتو.

يومسلمان بايد ددې سر بيره چي خپل بدن او خپله سيمه پاک ساتي همدا ډول بايد خپل زړه او نفس هم دټو لوبدو، خرابو مفکورو،خيالونو ،وسوسو او انديښنو څخه ليري وساتي، هيڅکله بايد ناوړه او ناسم کړنه تر سره نه کړئ او دخپل زړه دداسي ساتلو هڅه ونه کړئ چي دنفرت،کينې او دنورو مسلمانانو دکرکي څخه ډک وي. ديوه مسلمان زړه بايد تل دبغض څخه خالي وي او نفرت او کينې ته بايد يومسلمان په خپل زړه کي ځای ورنه کړې.

۱- صحيح مسلم کتاب الطهارت 534

ketabton.com - The Digital Library

موږ باید هیڅ وخت دیوبل څخه نفرت ونه کړو، تل دیوبل سره په ورورولۍ او مینه چار چلند وکړو او پر یوبل مهربانه و اوسو. زموږ او ستاسو زړونه باید دفریب، چم ،خیانت او دوکې کولو څخه پاک وي. موږ باید ریښتیني ،امانت، داره، مهربانه اوښه مسلمانان واوسو. کله چې موږ په ښکاره خپل ځان پاک کړی وی، نو باید دا فکر هم وکړو چې آیا په رښتیا هم زه دناپاکۍ څخه پاک سوی یم او که یا؟

هغه ناپا کي چې په ښکاره زمو ږ پربدن معلو میږي، دهغه نا پاکۍ څخه ډېره بې توانه او کمزورې ده چې زموږ په زړو نو کې ځای لری.لومړی باید موږ هغه ناپاکي دمنځه یو سو اوپا که یې کړو چې زموږ په زړه ننوتلې ده اودزړه بڼ یې راخزان کړی دی،ځکه دا ناپاکي دهغه ناپاکۍ څخه خطر ناکه او زیان رسوونکي ده چې پرموږ په ښکاره معلومیږي.

کله چې موږ په یو ځای کې دناپاکۍ او نجاست سره مخ کیږو: دهغه څخه خپل ځان لیري ساتو او نژدې نه ورځو، مګر زموږ یو شي په دې وخت کې دیاده وتلی وی:چې دا نجاست زموږ د زړه دنجاست څخه خطر ناک او زیان رسوونکی نه دی. راسئ چې موږ خپل ښکاره او پټې ناپاکۍ دمنځه یوسو، پری نږدو چې ددې ناپاکیو څخه موږ ته زیان ورسیږي او یا هم نورو کسانو ته زموږ پټه ،باطني ناپاکي زیان ورسوي.

لکه څنګه چې په ښکاره نجاست زموږ بدن ته تاوان رسوي او موږ په نا روغیواو افتنو اخته کوي همداسي زموږ دزړه؛ نفس اودماغ ناپاکي زموږ بدن او روح ته زیان رسوي او موږ په بیلا بیلو بدو کارونو کې بوخت کوي.زموږ دزړه اودماغ ناپاکي موږ دخپل خدای (ج) څخه لیري کوي،زموږ څخه شفقت او مهرباني اخلي او موږ ته کینه او مکر راکوي.راسئ چې خپل ځانونه دښکاره او پټو ناپاکیو څخه پاک کړو،ترڅو دانسانانو او الله (ج) په نزد ښه انسانان و اوسو او دپټو او ښکاره نارو غیو څخه خوندي پاتې سو.

دانسان په ژوند کې دورزش (تکړښت) ارزښت

لوی خدای (ج) دانسان بدن داسې جوړکړی دی، چې کله انسان په یو کار بوخت وی نو دانسان بدن نور هم دډېر کارکولو وړتیا پیدا کوی، ورو ورو دهم هغه کار سره بلدیږي او بدن یې نورهم دهغه کار په کولو سره پیا وړی کیږی. البته زه دفزیکي یاهغه کارونو څخه یادونه کوم چې هغه په نیغ ډول یوانسان په داسې ډول سره سرته ورسوي چې هغه کارونه ورزش ته ورته کارونه وي، لکه دحقانې، معمارۍ، پښې اوداسي نور ډېر کارونه.کارکوونکي انسانان نسبت هغو انسانانو ته چې ورزش او ورزش ته ورته کارونه نه کوی پیاوړی، سالیم او دښه صحت خاوندان وي.دهرانسان بدن دې ته اړتیا لري چې ورزش وکړې!هغه کسان چې ورزش کوي دنشې موادو داستعمال،

ketabton.com - The Digital Library

بي ځايه ناستي،ولاړې او بدوکارونوځخه تر ډېرې اندازې ليري پاتي کيږي. په ورزش کولـو سره دانسـان بـدن دډول ډول نـارو غيـو پـر وړانـدی پيـاوړی کيږی. ورزش دانسان بدن ته وده ورکوي اوهيڅکلـه يې نـه پريږدي چي کمزوری سي. ورزش ددې تر څنګ چي دانسان بدن په فزيکی ډول پياوړی کوی، په معنوي ډول هـم دانسـان بـدن تـه ګټـه رسـوي، دانسـان دمـاغ پيـاوړی کوی،انسـان تـه خوشحالي ورکوي، انسان خفګان ته نه پريږدي او تل ديوه غوره ملګری په څير هغه ته خوشحالی ورکوي. ځيني کسان په دې بهانه چي موږ ورزشي ميدا نونـه، نه لرو: ورزش نه کوي او دايې يوه بهانـه نيولې وي. ددوی دا وينـا چي دورزش لپار ميدان نه لرو ناسمه ده.

ورزش کول يوازې په ورزشي ميدانونو کي نه کيږي، بلکي موږ کولی سو چي په هغه ځای کي چي موږ دنده لرو ورزش (تکړښت) وکړو. ځيني داسي حرکتونـه سته چي موږ کولی سو په هر ځای کي دا ډول حرکتونه وکړو اودې ته به اړتيا نه وي چي د ورزش لپاره دي ځانګړی ميدان ولرو. ورزش دانسان وجود دسوستۍ او لټۍ څخه ليري ساتي.

او نه يې پريږدي چي په نارو غيو اخته او يا هم خپله روغتيا دلاسه ورکړي. موږ بايد دهغـه حرکتونـو څخـه ډډه وکړو چي هغـه حرکتونـه زيـان رسوونکي وي او دانسـان بـدن دستونزو سره مخ کوي. نامناسيب حرکتونـه پـه وړو محالـه او لنـډ محاله توګه انسان دجسمي ستونزو سره مخ کوي، هتا پـه ځينو حـالاتوکي يې فلج کوي، د هډوکو دما تيدو سبب يې ګرځي چي بيا ورسته خپل ژوند پـه سمه توګه پرمخ نسي بيولی او په خپل ژوند کي دستو نزو سره مخ وي. ورزش بايد په ساليم ،مسلکي او ارام ډول سره وسي. پـه ورزش کي بايد دبي غوری او بي پروایۍ څخه کاروا نـه خيستل سي .ورزش بايد داسي نـه وی چي ددې پرځای چي بدن ته مو ګټه ورسوی تاوان راته پيښ کړي.

هرانسان ځانتـه ځانګړي خوښـه لـري، چي داخوښـه پـه ورزش کـي هـم سـته. يـو انسـان بايد خپـل دخوښـي وړ ورزش وپيژنـي او ورسته دې هغـه ورزش تـه دوام ورکـړي. کيـدای سـي ځينـي ورزشـونه مـو خـوښ نـه سـي، خوکيـدای سـي داسـي ورزش بـه هـم وی چي مـوږ دي دهغـه ورزش سـره مينـه ولـرو، زمـوږ دخوښـې وړدې وګرځی او موږ دې دوخت په تېريدوسره په هغه ورزش کي ما هيـره سو. دا اړينه نه ده چي هتمن دې موږ په ورزش کي لوړو پوړيو ته ورسيږو، بلکـي دا اړينـه ده چي مـوږ ورزش وکـړو او خپـل بـدن دنـارو غيـو څخـه ليـري اوپيـاوړی وسـاتو .موږبايـد خپـل ځـان پـه ورزش کولـو سـره خـوښ وسـاتو کيـدای سـي پـه راتلونـکي وخت کی موږ زموږ دخوښې وړ ورزش کي ډېر مـاهيره سو اومـوږ دي لوړ مقام تـه دخپـل خوښـي وړ ورزش کـي ورسـيږو. مـوږ بايد هغه اشخاص چي دورزش سره مينـه نـه لري دې ته تشويق کړوچي ورزش وکړئ او هغه وخت چي بي کاره تيروي په ورزش کولو سره يې تېر کړي.

ketabton.com - The Digital Library

ورزش موږ تـه جسمي او روحـي پيـا وړتيـا را كـوي اومـوږ تـل فعـال اوپيـاوړي ساتي. راسئ چي موږ ورزش كولو ته وخت وركړو ترڅو دهر پلوه پياوړي اوسو اود ورزش كولو حق چي موږ مسلمانانو ته اسلام هم راكړى دى ګټه تـري واخلـو اوپرينږدو چي جسم مو ناتوانه پاته سي.

دماشينونو سمه كارونه

ننى نړۍ پر مختګ كړى دى او ډول ډول وسايل دانسانانو پـه اختيـاركي دي. ډول ډول ماشينونه جوړشوي دي، چي پـه هره برخـه كـي يـې دانسـان كـار هوسـا كـړى دى او دچاروپـه ښـه سرتـه رسـولو كـي ورسرمرسـته كـوي. موږ او تـا سـو دلـوى خداى(ج) پـه خوښـه دهغه وسيلو څخه ګټه اخلو. پـه دې وسيلو او ماشينونو كي يو هم دتلوراتلـو وسيلې ،وسـايط دي، چـي داوسـيلې عبـارت دي لـه موټرونـو، مـوټر سـايكلونو، تركټورونـو، باسـيكلونو، كښـتيوو ،ريـل، الوتكـو او داسـي نوروڅخه،داتولې وسيلې،وسايط موږ او تاسو ديو ځاى څخه بل ځـاى تـه پـه ډيره هوسايي او بيله كومه تكليفه رسوي،په شرط ددې كه موږ ددې وسيلو،وسـايطو څخـه پـر ځـاى او خونـدي اسـتفاده وكـړو.يـادې وسيلې،وسـايط ځينـي وختونـه دخطرونو څخه ډكې وي، چـي دټكراوښتلو(چپه كيدلو)او اور اخيستلو، سره مخ كيږي اودانسانانو ژوندترينه اخلي، چي ډير انسانان ددې وسيلو ديادو سوو پيښـو لـه عملـه پـه ننـي عصر(وخت)كي زخمـي او يـا وژل كيږي.ديـادو پيښـو درمنځتـه كيـدلو ځينـي لاملونـه پـه دې ډول سـره دي. ماشـومانو تـه ددې وسـايطو دچلولـو اجازه، بې پروايې، ځان ښودنه، دسړكونو خراب والى، دنشې په حالت كي چلونه، تيز رفتار، په موبايل كي خبرې كول، خوب، دسړكونو خرابوالى اونورډير لاملونـه لري. موږ او تاسو بايد خپلو ماشومانو ته موټر، موټر سايكل او نوروسايل دګنې ګونې په ځايونو كي په لاس ورنـه كړو او كه چيرې غواړو چي خپلو ماشومانو تـه دا وسيلې،وسـايط پـه لاس وركـړو نـو بايـد درخپـل نظـر لانـدي پـه خـالي او داسـي ځـايونو كـي چـي هلتـه عامـه شـتمنى، شخصـي شـتمنى او انسـانان كـم وي پـه لاس وركړو. پرلويو لارو اوسړكونو باندي ماشومانو ته داوسيلې پـه لاس وركـول ياپـه بل عبارت دچلونې اجازه يې وركول،په لوى لاس خپل ماشوم او نورو انسـانانو تـه زيان رسول دي. په ځينو حالاتو كي ځيني خلګ غواړي چي پـه خپـل موټر،موټر سايكل او نورو وسايلو سره ځـان نـو رو خلګـو تـه لوړ،جورتمند،پياوړى معرفـي كړى،دبيلګې په ډول دخلګو په ګڼه ګونه كي دمو ټر اوموټر سايكل ډير تيز رفتار، په داسي لارو چلونه چي هغه لار ددې وسيلو دتګ او راتګ لپاره مناسيبه نـه وي. دخلګو ومخته دخپلې چلونې دزده كړې ښودنه،ياد كارونـه ددې لامل ګرځـي چي موټر يا موټر سايكل دلارې څخه واوړي او چپه سي، يا دكوم سي سره ټكر

ketabton.com - The Digital Library

وکړي او يا هم کوم انسان په ژوبل يا ووژل سي،داناسمه اودنه منلو وړکړنه ده چي موږ او تاسو دخپل غرور او کبرښکار سو، خپل ځان او نورو انسانانو ته زيان ورسوو،په هروخت کې چي موږ هرڅومره هم دښه ژوند درلودونکي يو نو بايد عاجزه اوسو او کبر ونه کړو.دسړکونو او لارو خرابوالی هم ددې وسايلو دټکر او اوښتلو يو لوی لامل دی.

هغه سړکونه چي زموږ او ستاسو دکورونو او ځمکو څخه تيريږي: دازموږ او ستاسو خپل مسؤليت دی چي داسړکونه خپله سم اودريوې اندازې پوري يې ورغوو،ځکه که موږ هر يو دخپل کور او کلي لارې ورغوو، نو هيڅ يو خرابه لاره او سړک به خراب پاته نه سي. هغه سړکونه او لارې چي دعامه ځايونو څخه تيريږي نو دهم هغه سيمې او سيدونکي بايد په ګډه دحاشر دلارې هغه سړکونه ورغوي.ځيني انسانان هغه وخت ديوې وسيلې چلونه کوي چي دنشې اويا غوسې په حالت کې وي، دا دوړه حلتونه ددې لامل کيږي چي موټر،موټرسايکل او ياکومه بله وسيله دچلوونکي دواکه ووزي او واوړي، ټکر اوياهم کومه بله ترافيکي پيښنه وکړي.

په موبايل کي بايد دچلولو په وخت کي خبرې ونه کړو، ځکه ديوې وسيلې چلونه يوازي په لاسونو او پښوسره نه کيږي، بلکي دانسان ټول وجود بايد کار وکړي دهغه څخه ورسته يو کس ښه او مناسيبه چلونه ديويې وسيلې کولی سي. هغه وخت چي يوانسان ته خوب ورځي په هغه وخت کي ديوې وسيلې چلونه ددې لامل کيږي چي يوه بده پيښنه منځ ته راسي، هروخت چي کوم چلوونکی په ځان وپوهيدی چي اوس نوزه خوب ته اړتيا لرم نو بايد هغه وخت دچلونې څخه لاس واخلې او سم دستي استراحت وکړي، ځکه هغه وخت چي يوکس دکومې وسيلې دچلونې په حلت کي وي که چيرې هغه وخت چلوونکي ته خوب ورسې نو هتمن داخطر سته چي چلوونکی ويده سي اوهغه وسيله چي دی يې په خپل واک کي لري دواکه يې ووزي او کومه بده پيښ منځ ته راسي.هر هغه څوک چي ماشين چلوونکی وي نوبايد دچلولو په وخت کي دپوره دقت ،غوږ اوفکر څخه کارواخلي، احتياط وکړي ترڅو دترفيکي پيښنو مخنيوی وسي. ديوې وسيلي چلوونکی يوازي دخپل ځان دساتلو مسؤليت پرغاړه نه لري، بلکي دهغو انسانانو دژوند مسؤليت هم دده پر غاړه دی چي دده سره په دې وسيله کي شتون لري. هغه وخت چي موږ چلوونکي يوو او دومره يولوی مسؤليت مو د غاړې وي، نو څنګه بي پروايي کولی شو؟

ديوې وسيلې چلوونکی هيڅ وخت بايد وراخطانه سي اوبي پهمي ونه کړي، که څه هم چي موږ او تاسو مسلمانان په دي ايمان لرو چي خير او شر دلوی خدای (ج) دطرفه څخه دي، مګر موږ بايد بي پروا ونه اوسو او دپوره احتياط څخه کارواخلو، ځکه انسان مکلف دی چي دخپل ځان اونورو ساتنه وکړئ، خپل ځان او نور انسانان په خطر کي وانه چوي.

ketabton.com - The Digital Library

دهر ماشین څخه باید په خپل ځای اوپر وخت استفاده وکړو . هیڅ ماشین باید بې ځایه ونه کارو او ناسمه او ناروا استفاده ترینه ونه کړو .ځینې انسانان داسې فکر کوي چي ماشین به تل زما په اختیار کې وي،یاد وګړي په داسي ډول ماشین کاروي چي په ماشین باندې ډیر باور وینې او تل یې په اجزاوو اطمنان(باور) کوي، مګر ماشین داعتبار وړنه دی، په ماشین باندی باید پوره باور ونه سی، کیدای سي چي په نامعلومه وخت دکاره وغورځیږي کار ونه کړي او نورو انسانانو ته زیان ورسوي.ماشین داسي یوشی دی چي دبیلا بیلو پرزو،ټوټو څخه جوړسوی دی او ددې ټوټوڅخه که چیرې یوه هم پروخت کارونه کړي نو ماشین دکارغورځي او هتمن خطر پیښوي.

کله چي انسانانو ماشینونه دخپل هوساینې لپاره جوړکړی دی نوباید دهغو څخه مثبته او ښه استفاده وکړئ او هیڅ وخت یې داسي استعمال نه کړئ چي خپل ځان او نورو انسانانو ته زیان ورسوي.

هرماشین چلوونکی باید دپوره غور،دقت اوفکر دکولو څخه ورسته د هغو وسایلوو څخه کارواخلي،چې انسان ته خطر پیښنوی، ځکه په ځینو حلاتو کې همدغه انسان دالله(ج) په مرسته جوړکړی ماشین خپله انسان ته زیان رسوي.موږ چي کله یو ماشین کارو نو باید په پوره ډول پر هغه واک داري ولرو او کله چي یو ماشین کارو لومړی باید هغه په سمه توګه زده کړو او ورسته ورڅخه استفا ده وکړواو دخطرناکوپیښو څخه دخپل وس اوتوان مطابق مخنیوی وکړو.

دچا پیریال پاک ساتنه او سمسورتیا

یو انسان په ژوند کې داسي مادو ته اړتیا لري، چي بې له هغه مادو څخه ژوند نه سي کولی. اوبه،خواړه، هوا اودا سي نورې مادې چي بې له دې مادو څخه دانسان ژوند ناشونی دی. که چیرې پاملرنه وکړو نویادې مادې خپل په منځ کی یوډول اړیکې سره لري،دبیلګې په ډول که چیرې په یوه سیمه کې اوبه شتون ولري نو په هغه سیمه کی نباتات وده کوي، دنباتاتو څخه خواړه لاسته راځي او په همدغه سیمو کي دهغو سیمو په پرتله هوا پاکه وي چي هلته نباتات نه وي. پاکه او مناسبیه اوبه هوا (چاپیریال) انسان دنارو غیو څخه لیرې ساتي او نه پریږدي چي انسانان او نور ژوي په نارو غیو اخته شي.

موږ او تاسو باید په خپلو سیمو کې نباتات کښیږدو ،چي ددې کار په کولو سره موږ ته ډیرې ګټې رسیږي، یوخو به مو دکور او سیمې چاپیر یال پاک ساتلی وی، اوبل به موږ دنباتاتو دحصلا تو څخه ګټه پورته کړي وي. موږاو تاسو انسانان الله (ج) ددې څخه نه یو منعه کړي چي دخپل ځانونو ساتنه وکړو موږ او تاسو باید لومړی خپل ځان پاک وساتو او وروسته خپل چاپیریال پاک وساتو.رسوالله (ص)فرمایې:ژباړه.پاکي دنیم ایمان سره برابره ده.①

۱- صحیح مسلم کتاب الطهارت حدیث ګڼه 534

ketabton.com - The Digital Library

که چیرې موږ هریو که هغه ځای چي موږ په هغه ځای کې استوګنه کوو اوهغه ځای چې هلته کارکو پاک وساتو نو ټوله نړۍ به مودناپاکۍ اوچټلۍ څخه ساتلي وي.

داچي اوس زموږ چاپیریال ککړاو نا پاکه دی داموږ او تاسو ناپاکه کړی دی او په ډول ډول نارو غیو دهمدغه ککړتیا له وجې مبتلا یو. ناپاکه چاپیریال موږ ته ډیرې ستونزې راټوکولي دي. که چیرې موږ او تاسو هر ډول موادو څخه په ځای استفاده وکړو او اصراف په کښي ونه کړو نو په دې کارکولوسره به مو درډیرې اندزې خپل چاپیریال پاک ساتلی وي.

دچا پیریال په پاک ساتولو کي نباتات لویه ونډه لري.

موږ او تاسو هریو باید لږترلږه یوه ونه او نبا تات کښینوو او پالنه یې هم وکړو .ونې دسیلابو نو دزیات بحیر څخه مخنیوي کوي، دسیلابونو مخه نیسي. ونې او نباتات چاپیریال پاک ساتي اوموږاوتاسو دهغه څخه خوراکي مواد لاسته را وړو. نباتات دیوانسان روح تازه کوي او تل یې په لیدلودخوښی احساس کوي. نباتات دیوه انسان په ژوند کي دحدنه زیاتي ګټې لري. نباتات دلوی خدای(ج) یو لوی نعمت دی او موږ او تاسو یې باید په ساتولو کي دتوان سره سم کوښښ وکړو.

خپله سیمه باید دنباتاتو په کښت او کرولو سره ښکلې کړو.کله چې موږ او تاسو دخورکي او یا هم غیري خورکي موادو څخه استفاده کوو،

هغه اضافي،بالابود مواد چي ددغه موادو څخه پاتیږي باید په هر ځای کې یې ونه غورځوو او دا اضافي مواد په هغه ځایونو کې وا چوو چې ددې اضافي موادو لپاره ځانګړي سوي وي، او یایې هم په یو مناسیب ځای کي درخاورو لاندي کړو، ترڅو په راتلو نکي وخت کي دامواد زموږ چا پیریال اوهوا راته ککړه نه کړئ.

موږ باید خپل راتلوونکي نسل ته درشا ناپاکه چاپیریال پرینږدو.

دهغه اجناسو او وسایلو څخه په نامناسیب ډول باید استفاده ونه کړو چی هغه وسیلې زیات لوګي تولیدوي.

لوګي او ځیني نورکیمیاوي توکي دچاپیریال په ککړتیا کي لویه ونډه لري، نو باید درخپل وسه پوري دهغو ماشینونو او کیمیاوي توکو څخه چي هغه دچاپیریال لپاره مضر،خطرناکه او وژونکي مواد تولیدوي استفاده ونه کړو .

موږبایدداسي لارې چارې پیدا کړو چي هغه ددې ډول اجناسو او موادو یوغوره اوښه بدیل وګرځي او نورموچاپیریال راته خراب ککړ نه کړي.

دچا پیریال پاک ساتل زموږ اوستاسو ټولو دنده ده.

ketabton.com - The Digital Library

ديني عالمان

زموږ اوستاسو په ټولنه کي ديني علماؤته زموږ ټول مسلمانان ورونه احترام (درناوى) لري او ټولو ويناوو اواصلاحي لاربښوونوته يې په پوره غوږرسره غوږ نيسي، مګرددې غوره مقام او د ديني علماؤد پاک نامه څخه ځيني بد اوجاهله کسان ناسمه اونـاروا استفاده کوي او ځيني داسي ويناوي وګړوته اوروي چي هغه ويناوي داسلام دمبارک دين سره په ټکرکي وي: زموږ مسلمانان ورونه دناروااوناسموکارونو وه کولو ته هڅوي، يـاده کړنه يـو زيان رسوونکي اونارواکړنه ده.

زموږ ديني عالمان په دې مکلف دي چي د دا ډول کسانو پرخلاف خپل ږغ پورته کړئ،چوف پاتي نه سي او پري نږدي چي داکسان داسلام دمبارک دين دنامه څخه ناروا اوناسمه ګټه پورته کړي:دمسلمانانو ذهنيتونه ورته خراب کړي. ددې کاردمخنيوي لپارعلمأ بايد په ډليزه توګه سرکښيني او دهغو مسئلوپه هکله سره خبرې وکړي چي دمسلمانانو په منځ کي خپرې سوي دي، مګر يادې مسئلې داسلامي کړونو اوشريعت سره په ټکرکې وي، ديادومسئلوپه هکله دې يوه داسي پريکړه وکړي چي نورداکسان داسلام دمبارک دين دنامه څخه نارواوناسمه استفاده ونه کړي اود مسلمانان ذهنيتونه ورت خراب اومغشوش نه کړي.

دهغو کتابونو او ليکونو په اړه دې مسلمانان خبرکړي او ورته دي يې په ډاګه اوبربندئ کړي چي داسلامي مسائيلو،احکامو په نامه جوړسوي وي مګر غلطي (ناسمي) مفکوري مسلمانانو ته ورکوي اوپه حقيقت کي داسلام دمبارک دين سره هيڅ اړيکه نه لري، ديادو کتابونو،ليکونو،اشخاصواوکړيو مخه دي ونيسي. ديني عالمان بايد په خپل منځ کي ټولې اختلافي اړيني مسئلې سره حل کړي، په يوږغ دي يوکار ته هو يانه ووايې اوعام مسلمانان بايد ددوخبرو په منځ کي پري نږدي.

ټولې هغه لويې خبرې اومسائيل چي دوى په هغه کښي په يوه خوله نه وي اوسره په کښي اختلاف لري په ګوته اويوه فتوادي پري وکړي، ځکه که چيرې يوديني عالم يوډول وينا کوي او بل ديني عالم بل ډول وينا کوي نو مسلمانان په خپل منځ کي سره اختلاف پيدا کوي او لويې لويې نا خوالي منځ ته راوړي،دعوامو،هغوکسانوچي دينی علم نه لري ذهنيتونه مغشوش،په شک اوتردود کي مبتلاکيږي نيغه لاره تري ورکيږي.ددې بدپايلو درلودونکوکړنو دنه پيښيدلو اومخنيوي لپاره بايد ديني عالمان په خپل منځ کي يوه داسي وينا هم پري نږدي چي په هغه وينا کي دوى سره مخالفه وي،ديني عالمان دي دنوروعامو وګړو په مرسته دهغو کسانو پرضد اواز پورته کړئ چي هغه کسان دخپلو ګټولپاره داسلام دنامه څخه غلطه(ناسمه)،ناروا استفاده کوي دمسلمانانو په منځ کي خندونه ،ستونزې اونفاق پيښوي او مسلمانان پرغلطواو کږو وږولارو بيايي.

ketabton.com - The Digital Library

یودیني عالم باید داسي یوه وینامسلمانانو ته وانوروي چي په هغه موضوع کي پوره معلومات نه لري او دهره اړخه په خبر نه وي، ځکه که چیرې یوعالم یوه دیني وینا په ناخبرۍ کي مسلمانانو ته واورولـه، نو ددیني علم نه درلودونکي مسلمانان په هغه وینا باندي دعمل جامې اغوندي هغه وینا یو بل ته رسوي اوهغه کار بیا بیا تکراره وي، چي داډول عمل یوناروا عمل دی او عالمان باید هیڅکله داسي وینا ونه کړئ چي په هغه وینا،خبره،فتوا،یاموضوع (سکالو) کي پوره معلومات ونه لري.

یوعالم چي کله یوډلې ته نصیحت(واعظ)کوي، نو باید دی په هره هغه دیني موضوع کي چي دی یې مسلمانانو ته په اړه معلومات ورکوي پوره علم درلودنکی وی او نوردیروالی او کمښت په کښني رانه ولي البته په اصل کي یې دموضوع. دیو عالم مسؤلیت دادی چي یوه ټولنه اصلاح کړي او هغه ټولنه دناروا اوناسمو کارونو څخه ووېروي اودبداعمالوڅخه دوتلولارې چارې ورته په ګوته کړي.

عالم ټولنه دبدوڅخه منعه اونیکوکارونوته یې تشویق کوي.یوعالم داوبو په شان دی چي ناپاکۍ دمنځه وړي او پاکي منځ ته راوړي.دیني عالمان باید یوه ټولنه اصلاح کړئ او ټول هغه کارونه چي داسلام دنظره ناروادي مسلمانانو ته په ګوته او وښیې اونورکسان پرې نږدي چي داسلام دنوم څخه په استفادي ناروکارونه وکړي،یاټولنه ورته تشویق کړي اومسلمانان پرکړه لاره روان کړي.

هرمسلمان په دي مکلف دی چي داسلام دمبارک دین په ټولو احکامو ځان خبر کړي او هیڅ داسي یو کارونه کړئ چي داسلام مبارک دین هغه کارته اجازه نه وي ورکړې.

باید ټول مسلمانان دهغه کسانو مخنیوی وکړي چي داسلام دمبارک دین څخه په ګټه اخیستني نارواکارونه کوي او مسلمانانوته زیان رسوي.

موږ اوتاسو ټول مکلف یو چي د دیني عالمانووینااو اواصلاحي لارښوونو ته غوږ ونیسواو هیڅ وخت دیني عالمانو ته سپکاوی ونه کړواو تل دقدر،درناوي او عزت په نظرورته وګورو.

موږمسلمانان مکلف یووچي دهرعالم احترم(درناوی)ولرواوپرې نږدوچي کوم څوک علماؤته توهین وکړي.

راسئ ټولنه دعلماؤپه مشوره دپرمختګ سمت ته تیل وهواودهغوی دتجربیواوعلم درڼایيڅخه په ګټه اخیستلوخپل دژوندتیاره ګوټونه په ښه ډول روښانه کړو.

ketabton.com - The Digital Library

دالله (ج) عبادت په سمه توګه کول، اواحکاموته یې غاړه آیښودنه

لوی خدای(ج) انسانان دعبادت لپاره پیداکړي دي!په دې خبره دلاښنه پوهیدلو لپاره د سُوْرَةُ الذّاريَات : 56نمبرایات ولولی.ٱانسانان په دې مکلف او ګمارل سوي دي چي دخپل خالق (ج) عبادات او ستاینه وکړي، هیڅ وخت دالله(ج) داحکامو څخه سر غړونه ونه کړي اوهغه احکام چي لوی خدای(ج) دخپل رسول حضرت محمد(ص) په واسطه موږانسانانو ته راستولي دي په رښتني ډول پري عمل وکړو.

دهغه کارونو دکولو څخه ډډه وکړو چي موږ انسانان دهغه کارونو دکولو څخه منعه سوي یو او هغه کارونه وکړو چي موږ په هغه کارونو باندي ګمارل سوي یو.

دنیکو کارونو په کولو سره موږ خپل رب العزت ته نژدي کیږو او دبدو کارونو په کولو ورڅخه لیري کیږو.

موږ او تاسو باید دالله(ج) درضا (خوشی)لپاره پرهیز ګاره او بدي نه کوونکو خلګو سره دوستي وکړو اود هغو انسانانوڅخه چي دلوی خدای (ج) داحکامو څخه سر غړونه کوي نفرت وکړو، دادوستي او کینه مو باید یوازي اویوازي دلوی خدای(ج) درضا لپاره وي.انسان باید تل عاجزه وي، کبر کوونکی او غرور کوونکی نه وي. انسان بایدخیر رسوونکی واوسی په خپل وخت اوبیله دي چي کوم ځنډپه کښني وکړي دخپل خالق (ج) عبادت وکړي.

عبادت مو باید داسي نه وی لکه دکوم کار چي عدت کوو، بلکي عبادت موباید دزړه داخلاصه او په داسي ډول سره وي چي وجود(بدن) اوروح دواړه مو دلوی خدای(ج) په یاد کي بوخت وي اونورې ټولي دونیاوي ګټې ،کارونه او خبرې مو درشاکړي وي اویوازي اویوازي موټوله پاملرنه،دلوی خداي (ج) په یادولو، اودهغه (ج) په قدرتونو کي په آند (فکر)کولو کي وي .

که چیرې موږ اوتاسو لوی خدای (ج) نه وینو هغه(ج) خومووینی،نوهغه وخت چي موږ الله(ج) وینی موږ هم باید داسي فکر وکړولکه موږ چي دالله(ج) په حضور کي ولاړیوو، عبادت اویادونه یې کوو، ثنا،ستاینه او صفات یې وایوو دهغه څخه غوښتنه کوو.دالله(ج)دعبادت په وخت کي موباید په ښکاره او پټه دواړو کي لوی خدای(ج) ته رجوع کړي وي.

هیڅکله موعبادت باید په داسي شان سره نه وي چي په ښکاره خو دالله(ج) په عبادت بوخت یو ، مګر په دماغ او زړه کي مودخدای (ج) یاد نه وی، ددونیاچارې موپه زړه او دماغ کي ځي راځي او دهغوی په هکله فکر کوو.دعبادت په وخت کي دانسان لوی دښمن ابلیس ،شیطان انسان ته وسوسې وراچوي او دې ته یې نه پریږدي چي دخپل خالق (ج)عبادت په سمه توګه سره وکړي.

ketabton.com - The Digital Library

مسلمان،مؤمن بايد دشيطان او خپل نفس سره په کلکه مبارېزه وکړي او پرې نږدي چې دنفس ناروا غوښتنې پر يو مؤمن،مسلمان برلاسي سي. بې ځايه اوبې ګټې انساني غوښتنې انسان دخپل پيداکوونکی څخه ليري کوي.

عبادت که چيرې يو انسان په سمه طريقه سره وکړي، نو انسان دګناهونو څخه ليري کوي.

عبادت کول موبايد په داسي ډول سره وي چې موږ کله د يووخت لمونځ ادا کړو دربل وخت درلمانځه پوري مودګناه څخه وساتي. يوه روژه مو بايد دربلې روژې پوري دګناه څخه ليري وساتي... دا هر څه هغه وخت کيدای سي چې موږ خپل ځان الله(ج) ته په رښتني ډول تسليم کړو، دټولو فرايضواوسنتونو پابنده واوسو او هيڅ وخت داسلام دمبارک دين داحکامو څخه سر غړونه ونه کړو.

دانسانانو لپاره دادونيا يوازي اويوازي يوه ازموينه ده او دادونيا ته انسانان دآمتحان لپاره رالیږل شوي دي.په دې دونيا کي نيکي کول او دګنا هونو څخه ډډه کول انسان ته ابدي خوشحالي او جنت په نصيب کوي.

بدي او دالله(ج)او دهغه درسول حضرت محمد (ص) داحکامو څخه سرغړونه او نه عملي کول انسان ته دوږخ ورکوي، که چيري دخدای(ج) خوښه وه نوګنهګاره انسان ته به دوږخ ورپه برخه کړي او که يې خوښه وه نووبه يې بخښي. دادونيا ددې لپاره لاکمه ده چې موږ نيکۍ په کښي وکړو، نوځنګه به په دې کمه موده کي چې موږ او تاسو په دې دونيا کي ميشت يو بدي وکړو. ديؤ پوه انسان لپارداکوم وخت چې په دې دونياکي تيره وي کم معلو ميږي، هروخت هڅه کوي چې خپل وخت دالله(ج)درضاينې لپاره تېرکړي، ددې دونيا خوښۍ ورته خوب معلوميږي، هيڅ وخت يې په دې پاني کيدونکي دونيا زړه نه وي تړلی،خپل ټول،يا ډېر وخت په دې کي تيروي چي څنګه کولی شم مسلمانانو ته خير ورسوم او نيکي وکړم.

مرګ دسترګو دربانو لاندي دی.هيڅ يو انسان داضمانت،داډکوم چاته نه سي ورکولی چي ته به يوه شېبه لاهم نور ژوندی پاته سي ،نوبيا ولې يوانسان خپل وخت په عبس او نارواکارونو باندي تېره وي؟

ژوند دباد په شان روان دی او هيڅ وخت دچا انتظارنه کوي، چاته دا واري ،موقه نه ورکوي چي تېروخت بيرته راوګرځوي، نويو انسان که دځان خير غواړي بايد بي فکره او بي تد بيره کار ونه کړي، تل ديوه کاردکولو مخکي فکر ووهې او دپوهانو انسانانو سره مشوره وکړئ.

وخت راګرځيدونکی نه دی. هغه وخت زموږ لپاره دخير څخه ډک دی چي دخپل ابدي ژوند لپاره موڅه په کي لاس ته راوړل.نه ختميدونکې خوښۍ په جنت کي دې او نه ختميدونکې عذابونه په دوږخ کي دي.

الله(ج) انسان خپلې خوښي ته پريښی دی مختارکړی يې دی که هغه بدي کوي اوکه نيکي کوي، الله(ج)پر ټولو انسانانو رحمن دی.

ketabton.com - The Digital Library

الله(ج) زمونږ او ستاسو عبادت ته اړتیا نه لري! بلکي زمونږ اوستاسو څخه آزموینه اخلي،زمونږ لپاره دا ازموینه هوسا هم ده او سخته هم، یوازي اویوازي زمونږ کارونو ته کتل کیږي. الله(ج) پر متقیانو(پرهیز) کونکو او قناعت کونکو انسانانو رحیم دی. ناهیلي دالله(ج) دستر درباره څخه نه ده په کار، مونږ باید اُمید کوونکي واوسو اوتل دالله(ج) پرنعمتونو شکراداکړو اوپه هغه څه باندي راضي (خوښ) واوسو چي مونږ ته دالله (ج)دخوا څخه راکول سوي وي.

په دې دونیا کي باید دومره نیکۍ وکړو چي زمونږ دنیکۍ له کبله نور مسلمانانو ته لاهم ګټه ورسیږي.کله چي یو مسلمان په ستونزه کي وي دهغه سره مرسته وکړو. یومسلمان ورور موباید دلاس او ژبې دضرر څخه خوندي وي، یعني داچي نور مسلمانان زمونږ او ستاسو دلاس او ژبې دضرر څخه ځانونه په امن کي احساس کړي.

که چیرې خدای(ج) مه کړه مونږ په قصداً او یاخطاسره کومه وړه اولویه ګناه کړي وي، دلوی خدای(ج) څخه دهغې ګناه بخښنه وغواړو او په راتلوونکي وخت کي هغه ګناه تکرار نه کړو.

که دالله (ج) خوښه وه نو وبه مو بخښي او که یې خوښه وه نودکړي ګناه سزابه راته راکړي، په رښتیا هم الله(ج)بخښوونکی ذات دی.یومؤمن باید تل خپل نفس په خپل واک کي ولري.

بد نفس زمونږ څخه هغه څه غوړي چي زمونږ دبر بادۍ سبب ګرځي. مونږ باید دګناه څخه لیر پاته سو، ددې دونیا دعیش او خوشحالۍ لپاره داخرت خوښۍ او ښادۍ دمنځ یونه سو.

ددې دونیا په زحمتونو باید داخرت خوشحالۍ لاسته روړو، دژوندانه دضرورتونو دپوره کولو لپاره باید حلال او رواکارونه او کسبونه وکړو.خپل ځان اولاد اودوستان دحرامو کارونو اوکسبونو څخه خپل دروسه پوري لیري وساتو او پری نږدو چي هغوی په حرامو خوړوسرتغذیه او په جاموسره یې پټ سي.یو مسلمان باید مشفیق او مهربانه وي.

مسلمان باید ظالم و نه اوسي دبل مسلمان ورور حق په هیڅ ډول هیڅ وخت ونه خوري اودر پښویې لاندي نه کړي ځکه الله (ج) خپل درحق وه یوه بنده ته ورتیریدای سي مګر دنور مخلوقاتو درحق درهغه وختـه نه سي ورتیریدای ترڅوهغه مخلوق نه وي ورتیرسوی انشاءالله.

مونږ چي ځانونه مسلمانان بولو نوباید داسلام دمبارک دین پر لارښونو عمل وکړو ،دځان څخه کامل مؤمنان جوړکړواوپه دې باندي شکراداکړو چي مسلمانان یو،مونږمسلمانان باید قرآن کریم اوحدیث شریفونه مطالعه کړو اوعمل به پري وکړ،که چیرې داکړنه وکړونو هله به انشاءالله مونږبریالیتوب ته ځان رسولی وی.

ددې دونیا په خوښیوو به ځان نه تیر باسو، اوځانونه به په مکمل (پوره) ډول دخدای(ج) او دهغه درسول(ص)پرلاره برابرکړو.

ketabton.com - The Digital Library

پرماشومانو باندي د هغوی دمور او پلار او یا د هغوی دنورو دوستانو د خوا څخه ناسم نوم ایښودنه او په ناسمو نومونو سره دهغوی یادول ډیرې میندې او پلرونه پر خپل اولادونو باندي ناسم نومونه ږدي او یایې هم په داسې نومونو سره یادوي چي هغه نومونه دماشوم پر روحیه بده اغیزه کوي.
دانومونه ډیر وخت دګرانښت،مینې له وجې څخه پرماشومانو ایښودل کیږي، چي زیاتره وخت دانو مونه دوالدینو، نیکونو، اناګانو، کاکا ګانو او نورو دکورنۍ دغړو اویا نژدې دوستانو دخواڅخه پرماشومانو ایښودل کیږي، چې دانومونه په راتلوونکی وخت کي کله چي ماشوم ځوانیږي دهغه دسپکاوي سبب ګرځي، ځیني وخت دهمدغه نوم له کبله هغه په ټولنه کي توهینږي او هغه ته ټولنه هر وخت دخپل نوم له کبله ازار رسوي.
دلته په لنډ ډول دڅو داسې نومونو یادونه کوو ،لکه: سور،پیټ پزی،لنډی، توری،چوری، منډی،کارګه،شینکی،ختې،دا ډول نومونه دښځینو لپاره هم موجود دي او یوازي پرنارینو ماشومانو نه ایښودل کیږي،بلکي پر ښځینو ماشومانو هم ایښودل کیږي. ځیني ماشومان چي کوم معلولیت ولري هغوی ته ددوی دمعلولیت دډول په نامه ویل کیږي، معلول ماشومان د معلولیت نه درلودونکو ماشومانو په پرتله ددې نومونو څخه زیات اغیزمن کیږي، په هغوی باندي منفي تاثیرات غورځوي او دخپل ژوند څخه دناهیلي کیدو احساس ورته پیدا کیږي.
ناسم نوم ایښودنه دیو ماشوم فکرته بدلون ورکوي او تل ورسره یواندېښنه وي چي څنګه کولی سم دانوم دځان څخه لیري کړم،ماشوم خپل هوډ او همت دلاسه ورکوي، ناتوانه کیږي، په راتلوونکي وخت کي دی یوې هیلي یا مقصد ته درسیدلو څخه لاس اخلي، ځکه دی دناهیلۍ په جال کي لا دوختـه راګیرسوی وی او مباریزه دستونزو په وړاندي نه سي کولی.ماشومان دهغو کسانو سره هیڅ وخت مینه نه لري او کینه ورسره کوي کوم کسان چي دوی ته په ناسم نوم باندي غږ کوي، که څه هم په ژبه سره څه نه سي ویلی مګر دهغوی کینه او رخه دیادو وګړوپروړاندې ډېره زیاته وي، تل دیادوکسانو څخه یو ډول کرکه کوي،چي داکرکه ورو ورو ډېریږي،په را تلونکي وخت کی یو توپان ترینه جوړیږي او ټوله ټولنه ورته یوه بده او ناسمه ټولنه معلو میږي، خپل ځان او ټولنې ته ستونزي را ولاړوي او هیڅ وخت دا سي ناسم نوم درلودونکي کسان په خپل نوم سره نه خوشحالیږي بلکي هغوی ته خفګان اوتکلیف ورکوي.
هرمور او پلار او هغه کسان چي دوی ته دماشوم دنوم ایښودلو زیمواري ور په غاړه شي دوی باید یو ښه او غوره نوم داسلام دمبارک دین په رڼا کي دخپل دود او کلتور سره برابر پیدا او پر ماشوم یې کیږدي، داسي یو نوم چي ماشوم په راتلونکي وخت کي دخپل نوم څخه خوښ او راضي وي.

ketabton.com - The Digital Library

داسلام مبارک دين پر ماشوم باندي ښه او غوره نوم ايښودنه دماشوم حق بللی دی. ماشوم ددې حق لري چي پر هغه اسلامي ښکلی او دمعنا څخه ډک نوم کيښودل سي، ځکه که دالله(ج) خوښه وي نو دنوم دمعناسره سم ځانګړتياوي او چلندونه به په هغه ماشوم کي پيداسي اودی به تل دخپل نوم په اوريدلو سره دهغه چاڅخه خوښيږي چي پرده باندي يې دا غوره نوم ايښي دی.که موږ دخپلو ماشومانو سره مينه کوو، راته ګران وي، نو ددې پر ځای چي هغه ته په يوه نا سم نوم سره ور غږ کړو او نوي نوم ورته کيږدو بايد په خپل اصلي او هغه نوم چي پردي ماشوم ايښودل سوی دی ورږغ کړو. هغه نوم چي موږ داسلام او زموږ دکلتور سره برابر ورته انتخاب کړی دی. هيڅ وخت بايد يو کس ته دهغه دنوم څخه پرته په بل نوم ور ږغ ،غږ نه کړو او تل يو بل ته په خپلو نومونو سره ووايو.که چيري يو شخص زموږ او ستاسو څخه په داسي نوم سره نومول کيږي چي هغه نوم دده اصلي نوم نه وي او يا هم دکورنۍ، يا دوستانو دخوا څخه ورباندي ناسم نوم ايښودل سوی وی، په داسي حال کی هغه کولی سي چي ځان ته بل نوم خوښ او پر ځان يې کيږدي. لومړی که موږ چيري خپله سم نوم لرواو موږ ته ټولنه په ناسم نوم سره وائي نو هر هغه کس چي موږ ته په ناسم نوم سره ږغ کوي هغه ته بايد ووايو چي ورورجانه زه خپله ښايسته نوم لرم او ته بيا هم ماته په دې ناسم نوم سره غږ کوي، ته ماته په دې کارسره تاوان نه سي رسولی بلکي ځانته زيان رسوی، ته په دې کار کولو سره ځان ګنهګاره کوی، ځکه زما پر تا داحق دی چي ماته په خپل نوم سره ږغ وکړې، زه په دې ناسم نامه نه خوشحاليږم بلکي زه دخواشينۍ احساس کوم نو که ته چيرې مادوست بولي نو په دې نوم سره ماته غږ مه کوه،ځکه دازمانوم نه دی، ددې او ځينو نورو ويناو په اوريدلو سره به په راتلونکي وخت کی يادکس په خپل نوم سره ياديږي او ناسم نوم به يې رو رو دمنځه لاړسي او ټولنه به ده ته په خپل اصلی اوسم نوم سره غږ کوي.دوهم هغه وګړي چي پر هغوی باندی داسلام او خپل کلتور څخه خلاف نومونه ايښودل سوی وی: بايد دخپلي کورنۍ او دوستانو په مرسته يو نوم خوښ او پرځان يې کيږدي،دا ناشونی کارنه دی چي يو شخص خپل نوم ته بدلون ورکړي. هوموږ او تاسو کولی سو خپل ناسم غيري اسلامي او زموږ دکلتور څخه مخالف نومونه بدل کړو. داسلام مبارک دين موږ مسلمانان يو مسلمان ته دلاس او ژبې دتکليف رسولو څخه منعه کړي يوو. مسلمان په ناسم نوم سره يادول يو ډول ازار رسول دي .موږ او تاسو حق نه لرو چي نورو مسلمانانو ته په ناسم نوم سره ور غږ کړو. موږ او تاسو بايد هڅه وکړو چي دځانونو څخه نيک اخلاق لرونکي او باادبه انسانان جوړکړو. داهم يو ډول اخلاق دې چي موږ خپلو دوستانو ته په سم نوم سره غږ وکړواو هغوی ته په سم نوم ويلو،غږکولو سره نور هم په خپلو منځونو کي مينه او ګرانښت منځ ته راولو.

ketabton.com - The Digital Library

موږاوتاسوبایدهیڅ وخت په بدو او ناسمو نومونو سره یوبل ته غږ ونه کړو،په دې کارکولوسره په خپلومنځونوکي بغض او کینه منځ ته رانه ولوو. که یوکس په ناسم نوم سره یادول دګرانښت څخه وي او که دبغض، کینې څخه په دواړو حلاتو کي يې دیو مسلمان لپاره ویل ناسم کاردی اوباید ددې کړنې څخه په کلکه ډډه وکړئ،ځکه داسلام مبارک دین اوزموږ ژبه زموږ مسلمانانو لپاره ښه او ښایسته نومونه لري اوموږ ته يې ښودنه سوې ده. موږ باید په هیڅ وخت کي خپل مسلمان وروړپه غیري اسلامي، غیري اخلاقی اوزموږ دفرهنګ څخه په خلاف نوم سره ونه بلو.والدین باید پرخپلو اولادونو باندي زموږ دفرهنګ سره برابراو اسلامي نومونه کیږدي. راسئ چي دناسمونومونو داکوچنی فرهنګ دمنځه یوسو او خپل هغه نومونه چي دخولوڅخه پریوتي دي، راژوندي کړو.موږباید دنورو دفرهنګ ښکار ونه ګرځو، هیڅ وخت نه یوازي په نوم ایښودلو کي بلکي دژوند په ټولو چارو کي خپل فرهنګ هیر نه کړو او دنورو دفرهنګ تکلید ونه کړوو .

په ښوونځیوو او مدرسوو کې کیفیت لرونکي او ښه زده کړه

ښوونځي، مدرسې او نور تعلیمي ځایونه دعلم پوهې دلاسته راوړلو دروښنایي اودبریالیتوب ته درسیدلو ځایونه دي. په مدارسو اوښوونځیوو کي موږ او تاسوته داسلام دمبارک دین په اړه زده کړه راکول کیږي، موږ دالله(ج)دحکمونو او دهغه جل جلاله درسول (ص) دکړونو او ویناوو څخه خبرېږو اوراته نیغه،سیده لاره دښه ژوند او اخرت لپاره ښودل کیږي.په ښونځیوو اومدرسوو کې موږ اوتاسو په دي باندي پوهوي چي دونیاته موږ دڅه لپاره راغلي یو انسانان په خپل منځ کي یو پربل کوم حقوق لري، نوردالله (ج) مخلوقات پرانسانانو باندي کوم حقوق لري، لوی خدای(ج) انسانان دڅه شي لپاره پیداکړی دی او دوی کوم مسؤلیتونه لري.همداډول په ښونځیوو او مدرسوو کي موږاوتاسو ته عصري او فني علوم ښوول کیږي.زموږ او ستاسو ټولنه دې دواړو دپوهې او پرمختګ مرکزونو ته اړتیا لري.موږ او تاسوباید په دیني او عصري پوهې سمبال و اوسو خپل هیواد او خپلې ټولنې ته دهمدې لارې خدمت وکړو، ترڅوموږ دپوهې په لاسته راوړلوسره یوپرمختللي ټولنه سو.عموماً موږ اوتاسو په ماشومتوب کي دپوهې په ګل بڼ سرورننباسو.موږډېروخت دپوهې ،علم لاسته راوړل دماشومتوب څخه پیلوو، کله چي زموږ څخه زموږ دماشوم توب طلائي وخت تېرسي نوځيني زموږڅخه داسي فکرکوي، چي په لویوالي کي پوهه لاسته نه راوړل کیږي او خپل هیلې دلاسه ورکوي، چي ددوی داډول فکرناسم فکر دی، ځکه پوهه لاسته روړل معلوم وخت نه لري! هر څوک کولی سي چي هروخت پوهه لاسته روړي، خوبهتره داده چي موږ خپل ماشومان دماشومتوب څخه دپوهې دلاسته روړلو لپاره وهڅواو په هغوی باندي علم، پوهه زده کړو.

ketabton.com - The Digital Library

ښه زده کړه کول:

ښه زده کړه کول په یوم ارم دخوښی څخه ډک اویوداسي چاپیرل کي کیږي چي هلته دزده کوونکوسره دمهربانۍ اومینې څخه ډک چلند کیږي. ځینو تعلیمي مرکزونو کي دزده کوونکوسره دښوونکو او په تعلیمي مرکزکي دنورو کارکوونکو دخوا څخه ناسم چلند کیږي: دروحي او جسمي فشارلاندي راوستل کیږي، ددې پرځای چي دیوې مناسیبې لارې څخه کارواخلي او زده کوونکی په دې وپوهوي چي کوم کارچي تاوکی ناسم دی، په راتلونکي وخت کي داکارمه تکراره وه،برعکس دهغوی سره زور زیاتی کوي او هغوی تحدیدوي .دازور زیاتی او دزده کوونکو سره ناسم چلند ډیروخت دناوخت راتګ، غیري حاضري(ناسوبټیا) دزده کوونکو ترمنځ دشوخۍ کولو او ځینونورمسائیلو له کبله صورت نیسي، چي ددې نامناسیب تحدید اوزور زیاتي له عمله دزده کوونکي جؤرت کمیږي او دزده کړې څخه یې دتیښتي سبب هم کیدای سي.په یوه تعلیمي مرکزکي زده کوونکی دروحي اوجسمي فشارلاندي راوستل یوبد او دزده کړې لپاره نامناسیب چاپیریال بللی سو.چي زده کوونکی په یاد چاپیریال کي نه سی کولی په ښه ډول زده کړه وکړي.

په یوه داسی چاپیریال کي چي هلته وېره (ډار) شتون ولري، خفه کوونکی وی اویو زده کوونکی خپله غوښتنه،پوښتنه، هیله اونظر نه سي ویلی، زده کوونکی نه سي کولی چي هلته په ښه ډول زده کړه وکړي.

یوزده کوونکی دزده کړي لپاره یوارم، دخوښۍ او خوشحالۍ څخه ډک،خپل هیله ښکاره کوونکی، خپل غوښتنه ویوونکی اویوداسي چاپیریال غواړي چي هلته شفقت او مینه موجوده وي.ښوونکي باید پرخپلو زده کوونکو باندي مهربانه وي، هغوی ته دي داحق ورکړي چي خپل نظر ځرګند کړي،په درس کي ونډه ولري... دزده کوونکي او ښوونکي ترمنځ باید داسي یوه ددوستۍ فضا وي، لکه څنګه چي دیو ملګري اوملګري ترمنځ وي.

ملګري په ډیره آسانۍ سره کولی سي یوبل ته خپله غوښتنه،پوښتنه،هیله ووایي،دې ته ورته یوه فضا باید دزده کوونکي اوښوونکي ترمنځ موجوده وي او داسي یوه ددوستۍ فضا ددوی ترمنځ باید شتون ولري لکه څنګه چي دوالداو اولاد ترمنځ وي..دشفقت اومهربانۍ فضا.

که چیرې یوزده کوونکی خپل درسونو ته پاملرنه نه کوي، شوخي کوي او دناسم چار چلند څخه دنور زده کونکو پروړاندې کاراخلي:داسي زده کوونکی دې ددې پر ځای چي ووهل سی، درروحي فشارلاندي را وستل سي اویا ورسر ناسم چلند وسی هغه ته دي دښوونکو او والدینو دخوا څخه په ډیره ارمه او دپوهې څخه په ډکه لحجه پوهوی ورکول سي:ښوونکي دې دخپلو ټولو مهرتونو په کارولو سره زده کوونکی په دې وپوهوي، چي کوم کارچي دی یی کوی ناسم او دزیان څخه ډک کار دی،

ketabton.com - The Digital Library

دمثالو (بیلګو) په راوړلو او یاهم د کیسو اوحکایتونو په کولو سره هغه ته داقنعت ورکولی سی چي کومه کړنه چي دی یې کوي ناسمه اوښه کړنه نه ده.که چیرې یو ښوونکی اویا په یو تعلیمي مرکز کی بل کوم کارکوونکی دیوه زده کوونکی سره چی هغه ناسم چار، چلند او غلطي کوي،دهغه دچلند په مقابل کي په وار وار ناسم چلند کوي، نو زده کوونکی خپل دکړي کارڅخه لاس نه اخلي، په بیا بیا خپل کړي کړنه تکراره وي او هغه داسي احساس کوي چي زه دقدر،درناوي او عزت وړنه یم زه یولټ او داسي یو څوک یم چي هیڅکله نه اصلاح کیږم، دوی زما څخه هیڅ دښو کړنو کولو هیله نه لري، نو زه ولې ښه چار وکړم او په ښه ډول زده کړه وکړم؟

لنډه داچي هغه ورځ تربلې خپل په چلند کي منفي بدلون راولي، خپل پر ځان یې اعتماد دمنځه ځي، په راتلونکي وخت دټولني داوړ بارګرځي،ټولنه به دده دشر څخه خوندي پاتي نه وي او ددې کس دبدوالي سبب به یوازي هغه کس وي چي ددې ماشوم یاتنکي ځوان فکر یې نورهم منفي سمته تیل واهه .که چیرې یوښوونکی اویا هم مور او پلارد یوه ماشوم دناسم کارد کولو په وخت کې، دهغه دنیکې پوهونې لپاره دمناسیبې لارې څخه کارواخلي، او هغه ته دا احساس ورکړي چي کوم کارچی دی یې کوي ناسم او دزیان څخه ډک کار دی، نو هغه ماشوم او یاهم تنکي ځوان به په راتلونکي وخت کي خپل ناسم کارنه تکراره وي، په خپل کړي کاربه په وار وار پښیمانه کیږي او بیا به داهڅه نه کوي چي بیله فکره اویاهم منفي اړخ درلودونکي کړنه وکړي.

په تعلیمي مرکزونو کي دې د زده کوونکو ترمنځ سیالی په لاره واچول سي. داسایلی باید دپوره شفافیت،روښوالي څخه برخمني وي او هغه زده کوونکي دي ددې سیالیو په ترڅ کي په ښه سی چي رښتیا هم لیاقت درلودونکي زده کوونکي وي، او په خپلودرسونو او کړونو کي یې دنورزده کوونکوڅخه زښت زیار ایستلي وي. یادو زده کونکوته دې دهغوی دلاتشویق لپاره ډالۍ ورکول سئ، ترڅو په راتلوونکي وخت کی نورزده کوونکي هم وهڅیږي او په خپلو درسونواو چار چلند کي مثبت بدلون راولي.

وخت په وخت دزده کونکو ارزیابي کول، زده کوونکي ته دزده کړي دګټې په اړه په عملي ډول پوهوی ورکول، دعلمی تجریبو سرته رسول په ساده اوپیچلي ډول سره، په یو تعلیمي مرکز کي اړین دي. دهغو زده کوونکوسره چي په درسونو او یاهم دژوند په نورو چارو کي دستونزو سره مخ وي د نورو زده کوونکو په پرتله دي ډیره مرسته ورسره وسئ، اوورته دي مناسیبې، وړ لارښوونې وسئ:ترڅو هغوی دخپلو ستونزوسره مقابله وکړي، پرخپل ځان اعتماد پیداکړي، په راتلونکی وخت کي خپله دخپل ځان ستونزه حل یاورته دحل لاره وموندې او بیا دې ته اړه نه سي چي دستو نزې پر وړاندې خپل همت دلاسه ورکړي. ښوونکي باید هیڅ وخت خپل زده کوونکي په نا سمو نومونو سره یا دنه کړې،

ketabton.com - The Digital Library

يعني دا چي هغوی بايد خپل په نو مونو سره ياد کړي. ښوونکي بايد دزده کونکو ترمنځ داسي يوه فضا رامنځته کړي چي هغوی ديو بل سره په ډېره مينـه، دوستی چار،چلند وکړي، ديو بل سره تل مرسته کوونکي او همکاري کوونکي واوسي، اوديو او بل نظريې په مينه او غور سره واو ري.

زده کونکي دي په دې وپوهوې چي ديو اوبل سره کينه ،رخه او بغض کول ناسم کاردی او تاسو بايد تل يودبل همکاره اوسي، پری نږدئ چي ستاسو په منځ خفګان منځ ته راسي.په تعليمي مرکزوکي دښوونکو نشتون، بي وخته راتګ،ناسوبتيا، او په ماهيرانه اومسلکي ډول درس نه ويل،نه ورکول اوياهم په درس باندي دزده کونکو نه پوهول پرزده کونکو منفي اغيزې لري.

دښوونې په يوه ښه مرکز کي بايد تحديد او وېره موجوده نه وي. هغه زده کوونکي چي پرنورو زده کونکو زورزياتی کوی بايد وپيژندل سي او په راتلونکي وخت کي زورزياتي ته پري نه ښودل سي. دهغه وسيلو مخه بايد ونيول سی چي هغه ژوبلوونکي او ياهم تحديده ونکي وسيلې وي.

هيڅ وخت بايد تعليمي مرکزونه وېروونکي نه وي بلکي برعکس دخوښی او امن ځخه برخمن وي. وخت په وخت بايد ديوه تعلمي مرکز کار کوونکي دټولنې دمخورو او دزده کوونکو دوالدينو سره غونډې ونيسي،ترڅو پر هغو ستونزو باندي چي په مدرسوو، ښونځيوو اويا هم تعليمي مرکزو کي موجودې وي خبرې وسي اودحل لارې چارې ورته په ګوته سي.

د يوې ټولني ټول وګړي بايد په ګډه دعلم،پوهې دپرمختګ لپاره کاروکړي.په تعليمي مرکزونو کي بايد دقومی، ژبني اونژدي توپير ځخه مخنيوی وسي او ټولو زده کوونکو ته په يوه نظر وکتل سي.

تعليمی مرکزونه بايد دسياسی کړونو لپاره ونه کارول سی او هيڅ وخت بايد تعليمي مرکزونو ته دسياسی ځايونو په نظر ونه کتل سي. موږ او تاسو بايد خپل تعليمي مرکزونه دهرې ناخوالې ځخه ليري وساتو او هيڅ چاته بايد اجازه ورنه کړو چي زموږ دتعليمی مرکزونو ځخه ناروا اوناسمه استفاده وکړي. موږبايد خپل ټولنه دعلم او پوهې په ګاڼه سمباله کړو، دنا پوهې تورې تيارې دمنځ يوسو.

او ځانونه په دې وپوهوو چي دپوهې نعمت دانسانانو لپاره ځومره دارزښت وړدی. دتعليمي مرکزونو پر وړاندې هر راپورته کيدونکی او را پورته شوی خنډ اوستونزه بايد ژر تر ژره دمنځه يوسو او پري نږدوچي زموږ تعليمي مرکزونه دمنځه لاړسي.

دتعليمي مرکزدمنځه وړل ديوې ټولنې دمنځه وړلو معنالري. همدغه تعليمي مرکزونه دي چي زموږ راتلوونکي نسلونه راته روزي ، زموږ هيواد به دهمدې تعليمي مرکزونو دزده کوونکو له کبله دلوی خدای(ج) په مرسته پر مختګ کوي ،موږ ته به خو شحالی راکوي، دا کړاونو به راځخه ليرکوي او يو سوکاله ژوند به را ته ډالی کوي.

ketabton.com - The Digital Library

دمیرمنې او خاوند(میړه) ترمنځ ښې اړیکې او یوبل ته درناوی

میرمنه او خاوند موږ داسلام دنظره هغه چاته ویلی سو چې، دنر او ښځې ترمنځ نکاح وسي، یعنی نراو ښځه په دې سره راضي (خوښ) سي چې ددوی ترمنځ نکاح، دګډژوندتېرولو تړون سي،په اصتلاح وا ده سره وکړې. میرمنه اومیړه باید یو دبل عزت او احترام(درناوی) ولري او پري نږدې چې ددوی ترمنځ خفګان منځ ته راسي.

میرمنه او خاوند(میړه)باید یو دبل په رازونو دامکان تر حده پوري خبر وي او پري نږدي چې ددوی ترمنځ ناوړه ،منفي شک او ګومان پیداسي. هیڅ وخت دي میرمنه اوخاوند یوبل ته درواغ نه وایي او هڅه دي وکړې چې تل یوبل ته رښتیا ووایې. دهغو کارونو په اړه دې یو دبل سره صلاح او مشوره وکړې چې، دوی دواړه ورسره مخ کیږي.

هیڅ وخت بایددمیرمنې او خاوند ترمنځ دبي باوری فضا حاکمه نه سي، میرمنه او خا وند باید په هغو کارونو او پریکړو کي سره موافیق سي چې دوی په هغه پریکړو او کارو نوکي هم نظره نه وي او هریو یې ځان ته یونظر لري، په داسي حال کي باید داسي یوه دحل لاره پیدا کړي چې ددواړو دقبو لیت وړ وګرځي. که چیرې دیوې میرمنې او خا وند په منځ کي داسي مسایل مخته راځي چې دوی دیوبل دنظر پر خلاف عمل کوي نو باید ددا ډول کارو نو څخه دواړه طرفه په کلکه ډډه وکړي. کله چې خاوند او میرمنه دیو بل پر ځای پر یکړو او مشورو ته غوږ نه نیسي،صرفي نظر یې ګرځوي، نو د دوی داکړنه د دوی دوړو ترمنځ دخفګان او پریشانۍ لامل کیږي، دوی نه سي کولی چې خپل ژوند ته په خوښۍ دوام ورکړي اوخوشحاله اوسي.

دمیرمنې او خاوند ترمنځ مخالفتونه، بدبینی، لفظی شخړې او جنګ جګړې دهغوی دماشومانو په روحیه او ذهن بده اغیزه کوي، ماشوم دي ته نه پریږدي چي سالیمه او مناسیبه روزنه ترلاسه کړي، دماشومانو د دماغي ستونزو لامل ګځږي،ماشومان په راتلوونکي وخت کي دي ته لیواله کیږي چي بدو اوخرابو عملو نوته لاس وا چوي، هغوی ددې پرځای چي ښه او نیک انسانان سي برعکس یې دخرابۍ خواته بیایې او هتا ځیني وختونه دمیرمنې ،خاوند یادکورنۍ دنورو غړو ترمنځ خپل منځي شخړې او جنګونه ماشومان دي ته اړباسي چي ځان وژنه وکړي او یاهم دکوره څخه وتښتې. ډیرۍ هغه ماشومان چي په کورونو کي یې شخړې کیږي په جسمي او عصبي ناروغیوو اخته وي او په سمه توګه جسمي اومعنوي وده او نمونه سي کولی یاد ماشومان ژر په داسي کړنو باندي اخته کیدای سي چي دکورنۍ او ټولنې داوړو بار وګرځي. دماشومانو په وړاندې باید هیڅکله هم لفضي شخړې او جنګونه ونه سي.میرمنه او خاوند باید خپلې ټولې ستونزې دیو بل سره په خبرواترو حل کړي. یو میرمنه باید دخپل خاوند څخه نه پوره کیدونکي غوښتنې ونه لري.

ketabton.com - The Digital Library

میرمنه باید دخپل خاوند اقتصادي ستو نزې په نظرکي ونیسي اودخاوند اقتصادي حالت ته په کتو خپلې غوښتنې وه خپل خاوند ته وړاندې کړي. دیوې میرمنې او خاوند ترمنځ باید متقابل احترام،درناوی مو جود وي. دیوبل سپکاوی باید په هیڅ صورت سره ونه کړي. خاوند او میرمنه با ید دیوبل د دوستانو او اقرباؤ عزت او درناوی ولري، هیڅکله باید دیوبل قریبانو ته بي احترامي ونه کړي.
دیوبل ددوستانو احترام او درناوی ددي لامل کیږي چي دوی خوشحاله وساتي، که چیرې دیوې میرمنې او خاوند ترمنځ کومه ستونزه پیدا کیږي نو لومړی دي په خپله دا هڅه کوي چي راولاړي سویه ستونزې ته دحل لار پیدا کړي، که چیرې دوی په دې کارونه تونیدل نودخپلې کورنۍ دمشرانو څخه دي مرسته وغواړې اوراولاړې سوي ستو نزې ته دي دحل لاره پیدا کړي.هره میرمنه او خاوند داغواړي چي نیک او ښه اولادونه دي ولري، ددې لپاره چي اولا دونه یې په سمه اونیغه لاره روان سي: باید لومړی خپلو او لادونو ته په خپل کورکي سالیمه تربیه (روزنه) ورکړي اوورسته دهغه څخه خپل اولادونه دعلم اوپوهې په ګاڼه سینګارکړي.والدین بایدپه هیڅ صورت سره پري نږدي چي اولادونه دي یې بې علمه پاته سي. میرمنه اوخاوند بایدتل هڅه وکړې چي ددوی ترمنځ ټول راولاړسوي خندونه ،ستونزې اونوراړوندموضوعات دیوبل سره په مشوره کولو حل کړي،پري نږدی چي دوړو وړوستو نزو څخه لویې ستونزي منځ ته راسي اوخدای (ج)مه کړه دکو رنۍ څخه یې خوشحالۍ دځان سره یوسي. ژوند په خوشحالۍ او بغیر دنفرت څخه تېر کړې. کینه کوونکي اوغرور کوونکي انسانان هیڅکله پرنیغه لارنه دي روان اوپرهغه لاره خپل سفرکوي چي دهغې لارې پای دناکامۍ کندې ته رسیدلی وي.

مشوره کول

موږ او تاسو تل دافکر کوو چي کوم کارونه او کړنې چي موږ ته ښه معلومیږي، هغه کړنې په ریښتیا هم ښه او بهتره کړنې دي او بیله دې چي دنوروخلکو سره مشوره وکړوسرته یې رسوو: مګرنه هر زموږ خوښ کړی کار(کړن)او زموږ کړې پریکړه پرځای او سمه نه وي.
هتمن زموږ ډیرو نیمګړتیاوو ته پام نه وي، ځکه کیدای سي زموږ تجربې او دماغ دنور انسانانو په پرتله کمزوری وی،کیدای سي زموږ دنظره څخه کوم څه پټ پاتې سوی وی او زموږ دي وه هغه ته هیڅ پام نه وي او ښتی،که چیرې په ریښتیا هم موږ تجربه لرونکي او دخپل کوونکي کار یاپریکړې هراړخ ته تو جوکوونکي یو او هیڅ دې ته اړتیاونه لرو چي موږ دي یو څوک وپوښتو، مګر بیا هم مشوره کول دکامیابه انسانانو هنردی او هیڅکله پوه اوکامیاب وګړي بیله صلاح مشورې خپلې کړنې سرته نه رسوي.مشوره کول نه یوازې دا چي موږ په هغه کارونو کي چي موږ یې سرته رسوو او یاهغه پریکړې چي

ketabton.com - The Digital Library

موږ يې کوو په هغو کې موږ دکاميابۍ (برياليتوب) سره مخ کوي، بلکې موږ په مشور کولو سره دهغو انسانانو زړونه هم لاسته راوړو چې موږ دهغو سره مشوره کوو،دوستي مونوره هم ديوبل دزړوپه ځمکوکې جرړې (رښې) ځغلوي او ترمنځ موبې اتفاقي دمنځه وړي. ځيني انسانان دخپل ژوندانه لويې لويې پريکړې په يوزې ځان سره کوي، دهيڅ يو چاسره مشوره نه کوي او ددوی په آندکوم کار چې دوی يې کوي هغه غوره او ښه دی: ددوی دامفکوره او کړنه په حقيقت کې ناسمه کړنه ده، ځکه انسان الله(ج) دځان څخه پوره نه دی پيدا کړی! انسان عاجزه او دخپل خالق(ج) او يودبل مرستې ته اړتيا لري.

هيڅ وخت ديوه انسان عقل، فکردومره نه دی پياوړی چې په هرې کړنې ،برخې اوډګر کې دي پوره پوهه ولري، اوکه يې ولري هم نوبشپړه به نه وي، کيدای سي يو څه ورڅخه هېرسوي وي ،ياپې هم پام نه وي ورته اوښتی اوياهم توجو نه ورته اوړي، نو ځکه مشورکول اړين دي.

مشوره کول کيدای سي يوه انسان ته کاميابۍ اوخوشحالۍ ور په برخه کړي، دانسان عقل او فکر ديوه کاروه ټولو اړخونوته واړه وي يايې اړوي. موږ به يوکار يو ډول ارزولی ،سنجولی (ګڼلی) وی، مګر يوه کوچنۍ نيمګړتيا به وي هغه به زموږ دکار خنډ وګرځي، ستونزه به راته پيښنه کړي کيدای سی تل به دهغې نيمګړتيا څخه رنځ وړو اوهغه نميګړتيا به نه سوجبرانولی،مګردا هرڅه به هغه وخت نه وي:کله چې موږ ديو بل سره مشوره وکړو، ديو بل دکړيو پريکړو څخه ځانونه خبرکړو، پري نږدو چې ستونزې دي زموږ مخنيوی وکړي،کارونه دي مو په سم ډول سره سرته ونه رسيږي او يا دې په راتلونکي وخت کې دخپلې کړي پريکړې څخه ناراضه (ناخوښه)سو.اولادونه بايد دخپلو والدينو سره په هرکوونکي کارکي مشوره وکړې، هيڅ يوکاردي بيله دې چې خپل مور او پلار خبر کړي نه کوي، ځکه موراو پلار هغه وخت دخپل اولاد څخه ډير خفه او ناراضه کيږي، کله چې اولادونه يې کومه پر يکړه بيله دي چې خپل مور او پلارخبرکړي وکړې.په کوم کار کي چي دمور او پلارخوښه نه وي هغه کار به څنګه دخير څخه ډک وي؟

برکت،برياوښوالی تل په هغوکارونو کي وي په کوموکارونو کي چي دوالدينومشوره اورضايت (خوښې) شتون ولري.ميندي او پلرونه هم بايد دخپلو اولادونو سره په هرې واړې او لويې پريکړې کي مشوره وکړې. هيڅ وخت دي دخپلو اولادونو په حق کي درهغه وخته کومه پريکړه نه کوي، ترڅو چي يې هغوی خبرکړي نه وي او دهغوی سره يې مشوره کړي نه وي يايې دهغوی خوښي اوناخوښي ځان ته نه وي معلوم کړي. دبيلګي په ډول داولاد دزده کړي څخه محرومه کول، هغوی ته کومه دنده پيداکول، او يايوبله لويه پريکړه چي په هغه کي دخپل اولادسره مشوره نه کول داسي مثال لري لکه چي يومور اوپلار دخپل اولاد ژوند په خپل لاس ورته خربوي،

ketabton.com - The Digital Library

خپلواولادو تـه دهغوی دمشورې اوخبراوي پرتـه کوزده ،نکـاح،واده کـول. هیڅ مور او پلارته دانه ښايي چي بيله دي چي دخپل اولاد سره مشوره وکړي هغوی ته کوزده او یا هم واده وکړي. ښـځه او نارینـه هغه وخت سره نکاح کولی سي داسلام دنظره چي هغوی دواړه په نکاح کولو راضي وي. کـه چیرې پـه دوی دواړوکـي یـو هـم دخپلې نکـاح اوګډ ژونـد تېرولـو څخـه راضـي،خوښ نـه وي، نوددوی دواړوګډ ژوندبه د ډیروستونزو څخه پریمانه وي،داسلامي شرعت دنظره دنارینه اوښځي نکاح دایجاب اوقبول په نشتون کي صحت،رواوالی نه لري:اړینـه ده چي نراوښځه ایجاب اوقبول وکړي اودنکـاح اوګډژونـدتیرولولپاره یوبل خوښ کړي.

مګر دا خوښـې پـه دې معنـا هـم نـه ده چـي داسـلام ددیـن داحکاموڅخـه پـه کـي سرغړونه وسي او په ټولنه کي بي حیایې ته لمن ووهل سي. پـه نکـاح کـي دولـي یاسرپرست خوښې هم اړینه ده خپل سري نکاح کول هم دفسادزیږولو لامـل کیـدای سي.که چیرې یو موراو پلار غواړي چي د اولادونـو ژونـد دي یـې پـه خوشـحالۍ کي تیرسي : باید هغه وخت چي دهغوی نکـاح کـوي دهغـوی رضـا یـت (خوښـې) دځان سره ولري، بیله دي چي هغوی راضي نه کړي هغوی ته نکاح کول دهغوی ژوند خرابول دي اویـاده نکـاح نکـاح نـه ده.همداسـي مـوږ او تاسـو ټولـه اړیـوچې دیوبل سره مشور وکړو:

ځکه داسلام په مبارک دین کي مشوره کول دمؤمن دصفاتو څخه یو صفت دی او دبشریت ستر لارښود حضرت محمد (ص) به تل دخپلو ملګرو او هغه خلګو سره چي ده مبارک به ورسره ناسته ولاړه کول مشوره بـه یـې ورسـره کـول.پـه مشـوره کولو سره دیو انسان عزت نه کمیږي، بلکي نـور هـم عزتمنـد کیـږي. مشـوره کـول موږ دستونزواو کړاونو څخه لیري ساتي.کله چي موږمشوره کوونکي واوسـونو هیڅ وخت به موږ دخفګان،ماتې اوناکامۍ سره مخ نه سو!

دمشرانو(ډیرعمرلرونکو) درناوی کول

مشران هغه څوک دي چي زمـوږ څخـه مخکـي دې فـاني نـړۍ تـه را غلـي وي، او زموږ څخه په عمرکي مشران . یادکسان که چیرې نارینـه وي هغوی تـه پـه عامـه اصـطلاح سـپین ږیري،بوډاګـان اوکـه چیـرې ښـځینه وي هغـوی تـه سـپین سري،بوډیانې ویل کیږي، یـاد نومونـه پـه پښـتو ژبـه کـي دپښـتنو دلهجولـه اړخـه بدلون کوي، تو پیر په کښې راځي اوپښتانه ددې عمرلرونکو لپاره نورنومونه هم کاروي. ددې ضعیفو کسانو احترام او عزت کول پر موږ او تا سو ټولو مسلمانانو لازم د او موږ باید دیادو کسانو سره نیـک سلوک او ښـه چلند وکړو. هغوی تـه سپکاوی(توهین) ونـه کړو. یـاد کسـان چي اوس پـر لاره سم تګ نـه سي کـولی یوخـت زمـوږ او ستاسـو پـه خیـر ځوانـان وه او دوی هـم زمـوږ اوستاسـو پـه څیر خپل دځوانی وخت چي دپیاوړتیاوخت دی په کارکولو او خلګو ته په خدمت کولو

ketabton.com - The Digital Library

کې تيرکړی دی. داضعيفه کسان اوس هم غواړي چې زموږ اوستاسو ځوانانو په شان ژوند وکړي، کاروکړي،هيواد او خلګوته خدمت وکړي، مګر افسوس چې دوی ضعيفه،بوډا سوی دي،نه سي کولی چې ټولنې ته کاراو خدمت وکړي او زموږ او ستاسوځوانانو په څيرډالله (ج)عبا دت وکړي.

دیادوکسانو زړونه هغه وخت سخت دردکوي چې کله هغوی ته موږ خدای(ج) مکړه سپکاوی کوو او یاهم ورسره نيک سلوک نه کوو.داسلام مبارک دين ضعيفه او دډېر عمر لرونکو ته دعزت اواحترام درلودلو توصيه کړې ده ، دهغوی درناوی کول يې نيکي ګڼلې ده او دهغوی احترام کول ښيګڼه بولي.داسلام دمبين دين پيغمبر حضرت محمد(ص)او دهغه يارانو تل دضيفو انسانانو احترام کړی دی،دښه خوي خاوند هغه څوک دی چې دمشرانو احترام ولري. کوم څوک چې دمشرانو احترام نه لري او پرکشرانو رحم نه لري هغه شخص په اصل کې دخپل ځان قدر نه کوي اوټولنه هغه کس ته په سپک نظر ګوري !

دډير عمرخاوندان هغه څوک دي چې هغوی دخپل ژوند ښخه ډېرې تجربې لاسته راوړي دي او موږ او تاسو دهغوی سره په ناسته ولاړه دژوند ددې سترې اوګړندي سفر دبريالیتوب لارې چارې زده کوو،دژوند دلارو دګړنګونو په اړه معلومات لاسته راوړو.موږ اوتاسو بايد دمشران دنصحتونواوتجربو ښخه پوره ګټه واخلو او دمشرانو(بوډاګانو) سره بايد ډېر وخت تېر کړو،هتمن مشران وه موږته دنيکی ښخه ډکي او داسي ويناوي کوي چې زموږ دژوندانه تياره ګوټونه روښانه کړي،موږ او تاسو ته نيغي او برابرې لارې په ګوته کوي او دې ته مونه پرېږدي چې پر ناسمه،غلطه لاره قدم کيږدو. راسئ چې دمشرانو،ضعيفو کسان سره مرسته وکړو، دهغوی احترام اوقدر وکړو،ترڅومو دژوند يوبل اړخ هم ښائيسته کړی وی اوداسي يو څوک واوسو چې اخلاق لرونکی اونيکي كوونكی وی.

پخلاينه

موږ اوتاسو مسلمانان ټوله سره وروڼه یوو. موږ اوتاسو ځيني وختونه ديوبل سره دنظراختلا ف پيداکوو، ددې اختلاف له عمله ځيني وخت ديوبل سره لفظي شخړې کوو او ياهم يوبل ته لاس سره اچوو، چې ددې عمله موږ بيايه خپل منځ کې سره خفه کيږو وختونه وختونه په خفګان کې تيروو، وختونه تېرسي خوزموږ ترمنځ پخلاينه منځ ته نه راځې. داخفګان زموږ تر منځ کينه او بغض نور هم زياتوي اونور هم ديوبل ښخه زړه بدې کيږو،چې يادکار زموږ پرشخصيت او اخلاقو بده اغيزه کوي. زموږ ښخه ټولنه لير والی اختياره وي. کينه بغض او خفګان پرموږ زموږ پرکورنی او هتازموږ پرټولنه بده اغيزه کوي او ورته ډول ډول ستونزې را ولاړه وي. دبشريت ستر لار ښود حضرت محمد(ص)فرمايي: هيڅ سړي ته نه ده رواچي تردرو ورځو پورته خپل مسلمان ورور پرېږدي.

ketabton.com - The Digital Library

چي کله سره مخ سي دادوري مخ واړوي اوهغه دوري .ددوی غوره هغه دی چي اول سلام ووايې.①

موږ ديو بل سره په بد چلند ديو بل سره په بغض کولو ګټه لاسته نه راوړو، دې ته به هيڅ اړتيا نه وي چي موږ دي په خپل منځ کي خفګان اختيارکړو،ځکه موږ مسلمانان ديو بل څخه هيڅ وخت ليري نه يوو، موږ بايد خپل په منځ کي تل يوالی او اتفاق ولرو،پري نږدو چي دشراچوونکو په لمسون خپل ځانونه ديو بل څخه ليري کړو.موږ ورڼه يو ددې سربيره څنګه ديوبل سره کينه او بغض کولی سو، څنګه په يوبل پسي،بدووايو ،اوولې نورو خلکو ته ددې پر ځای چي ګټه ورسو زيان ورته ورسوو،

ولې نور هم وهڅوچي زموږ په شان دوی هم کينې او بغض ته په خپل زړه کي ځای ورکړي او خپل ځان په لمبوکي وسوځي؟ که چيرې خدای (ج) مکړه زموږ او ستاسو ترمنځ يوه ستونزه پيښيږي نو بايد دا ستونزدخپلو مشرانو اودوستانو په مرسته سره حل کړو او پرينږدو چي داستونزه دې دومره لويه سي چي زموږ تر منځ دي خفګان منځ ته راوړي، موږ دې ديوبل څخه ليري کړي. هيڅ وخت بايد موږ خفګان اختيارنه کړو او کوم څه چي اختيارؤ هغه بايد مينه او دوستي وي. خفګان ته بايد هيڅ وخت پنا يونه سو، بلکي موږ بايدتل ددوستی ملګري وه اوسو او تل په هر ډول حالاتو کي پخلاينه اختيار کړو.ديوبل څخه بدوړل او خفګان اختيارول زموږ څخه خوشحالی اخلې او موږ او تاسو يوښه او دخوشحالی څخه ډک ژوند ته نه پريږدي.پخلاينه هغه نعمت دی چي موږ کولی سو چي يو بل ته ګټه ورسوو، ديوبل خبرو ته غوږ کيږدو،ديوبل دستونزو څخه خبر سو،يوبل ته خپل غوښتني ورسوو، ديوبل سره مرسته وکړو،اواتفاق منځ ته راولوو.کينه او خفګان موږ ديوبل څخه ليري کوي، ديوبل غوښتني نه سو اوريدلی، نيکې مودمنځ وړي، موږ دکيني اوخفګان په حلت کي داسي احساس کوولکه دټولې نړی غمونه چي زموږ پرسروي،په يادوحلتونوکي موږهيڅ وخت دخوشحالی احساس نه کوو، تل دټولني څخه ليروالی اختيارؤ.موږ او تاسو بايد کينه او خفګان چي زموږ دزړه مرض دی او زموږ پرو جود او روح (مغز) دواړوبده اغيزه کوي اختيار نه کړو.موږ او تاسو بايد په خوشحالی خپل ژوند پرمخ بوزو، نه ديوبل سره په خفګان کينه او بغض کولو. داسلام مبارک دين موږ مسلمانان ديوبل سره په مينه، ورورولی، ښه چلند،اواتفاق سره امرکړي يو او هيڅ وخت يې دې ته نه يو هڅولي چي يودبل سرکينه او بغض وکړو.

موږ مسلمانان بايد ديوبل په بديوو پسي ونه ګرځو. ددې پر ځای چي دنورو بدی لټوو بايد خپلې بدی دمنځ يوسو، پريوبل بد ونه وايو او په يو بل پسي دځان څخه خبرې ونه تړو.خپلو ورونړاو خويندوته بايد په ژبه اولاس سره زيان ونه رسوو. هيڅ وخت موږبايدټولنه ديوه بداو شررسوونکي انسان په توګه ونه پيژنی،ټولنه موږبايد د نيکي کوونکی او خيررسونکی انسان په توګه وپيژني.

١ـ صحيح بخاري کتاب الادب حديث ګڼه 6076

ketabton.com - The Digital Library

خپل ژوند باید دیو بل څخه په کرکې نفرت او خفګان کې تېر نه کړو.ددې پرځای چې دیوبل څخه نفرت کوو، باید دیو بل سره مینه وکړو، خپل دالنډ ژوند په ورور ولۍ اوپخلاینه کې تیرکړو اوپری نږدو چې خفګان دې زموږ ژوند ته داخل سي اوموږ ته دې زیان ورسوي.

په غیري قانوني اوپټ ډول سره خارجي هیوادونو ته سفر،دسفر په دوام او هغه هیواد کې بدې پېښې

په غیري قانوني توګه خارجي هیوا دونو ته سفر او تلل زموږ په هیواد کې ډېر اوکچه یې ډېره لوړه ده. دا سفرونه ،په قاچاقي لارو تلل، دخپل هیواد پریښودل، او تیښته ډېر وخت دجنګ جګړو،بې وزلۍ، ښه ژوند کولو او ځینې وختونه دشوق څخه هم زموږ ځینې هیوادوال خپل هیواد پریږدي او نورو هیوادو نو ته سفرکوي. قاچاق کوونکي او ځینې نورې ډلې دخپلو شخصي ګټولپاره زموږ هیواد وال په ډوډول خبرو سره غولوي.چاته دښه ژوند او هوساینې، چاته دپیسو او چاته هم دعیش او حشرت خبرې کوي چې په پایله کې یې زموږ ځینې هیوادوال دهغوی په خبرو غو لیږي په پټ او قاچاقي ډول یوخارجي هیوادته دتللو لپاره زړه ښه کوي. په قاچاقي لاروتګ،سفر هیڅ وخت دځاني،مالي اومعنوي خطرونو څخه خالي نه وي.خارجي هیواد ته دتللو پر مهال زموږ هیوادوال دډول ډول ستونزو سره مخامخ کیږي. ځینې سفر کوونکي دسفرپرمهال پرلارې باندې دلوږې او تندې څخه ومري،ځینې نور په سمندر کې غرک اودکبانو خورک سي، ځینې نور بیا دپولو ساتو دخوا څخه ووژل سي. کوم کسان چې په خپلې موخې کې بریالي سي او هغه هیواد ته چې دوی یې دتللو اراده کړي وي ورسیږي:هلته دځینو ژوند دغولامۍ څخه کم نه وي. دوی دهغه خارجي هیواد دوګړو خدمت کوي،داسې کارونه کوي چې خپل په هیواد کې به یې هیڅکله ونه کړي،مګر په یوه خارجي هیواد کې نه په هغه کار سترې کیږي او نه هم په شرمیږي. هغه خبرې او ناسمې ویناوې چې زموږ هیوادوال یې دخارجیانو څخه دهغوی په هیواد کې اورې هیڅ وخت به داونه زغمې چې دخپل یوه هیوادوال څخه یې واورې، ځکه دوی مجبوره دې چې په یو پردي هېواد کې هرڅه وزغمې هغه که درانده کارونه او که دپردیو دخوا دوی ته سپکاوی او پیغورونه وي.

زموږ اوستاسو هیواد والو ته په خارجي هیوا دونو کې سپکاوی کیږي، په ډول ډول نومونو سره نومول کیږي، هر وخت هغوی ته پیغور ورکول کیږي دهیواد دپریښودلو، دبې وزلۍ، دبې علمۍ، جنګ کوونکو، هیواد خرابوونکو او دې ته ورته نورډېر پیغورونه ...

زموږ ځینې هیودوال چې کله په یوه خارجي هیواد کې میشت سي،نو دهغه هیوادفرهنګ دود، کلتور خپل کړي: داکار هیڅ وخت دمنلو وړنه دی. دپردیوو فرهنګ،کلتور خپلول اسلامي احکام هیرول، خپل کلتور هیرول،

ketabton.com - The Digital Library

دنورودمذهب کلتور او ژبې منل خپله ژبه هیرول او هغه خپل هیواد ته راوړل، زموږ ددین کلتو او ژبې په زیان کړنې دي. یاد کسان هیڅکله دا حق نه لري چې زموږ دهیواد دیوه اوسیدونکي او یوه افغان دعوه وکړي. یادکسان هیڅ وخت زموږ څخه نه دي اونه هم موږ او تاسو هغوی ته اجازه ور کوو چې زموږ دنوم څخه منفي ګټه واخلي.

پورته یاد سوي کسان تل دخپل هیواد خرابي غواړي دوی دخپل فرهنګ دښمنان دي.کوم هیوادوال چې موخپل هیواد پریږدي دجنګ جګړو او اقتصادي ستونزو له عمله، که چیرې دغه هیواد وال مو دلته په هیوادکي دسولې، ارامۍ او داقتصاد دغوړیدا او پیاوړتیا لپاره دزړه له قومي هڅه او زیار وباسي، باوري یم چې ډیر ژر به زموږ هیواد دهغو هیوادونو څخه وروسته نه وي کوم هیواد ونه چې موږ دمیشتیدو لپاره ټاکلي دي.

حقیقت خودادی چې همدا موږ او تاسو یو چې هیواد مودر دې حده را رسولی دی: چې اوس دخپل هیواد څخه تېښتو او پریږدو یی. موږ او تاسو زیار نه دی ایستلي په خپل هیواد کي، زموږڅخه ځیني تل ځان خوښوونکي اوځان غوښتوونکي پاته سوي دي.موږځینو تل دا غوره ګڼلې ده چې درقیبو پر دیوو څخه مرسته وغواړو،تل مودرقیبوپردیوو په لمسون خپل هیواد د اور په لمبو کي سوځلی دی.

په یوه اوبل نوم سره یو بل غندو او سره وژنو. موږځیني تیروتلي! رقیبواوغمازو پردیوو داسي ګڼلې یو لکه دبازي توپ، یومو یوې خواته په پښه وهې اوبل موبلې خواته په پښه وهې، همدا موږ یو چې خپل هیواد مو دپردیو په لمسون دردې حده را رسولی دی: چې اوس رقیبواوغمازو پردیو ته پناءوړو. ډېر زموږ څخه په خارجي هیوادو نو کي میشت دي اوهلته په بیلابیل ډول زورول کیږي. که موږ یوالی ولرو،یوبل ته ګټه ورسوو، پوهه،علم حاصل کړو،نوزموږ هیواد به ډېر ژر دلوی خدای (ج)په مرسته ددې شته ناخوالو څخه خلاص سي، یو سولیزاو پر مختللی هیواد به سي، نړۍ والو ته به یومثال سي.

موږ او تاسو باید ددې پرځای چې مغرض، شر رسوونکي خلګ راڅخه کار واخلي او خپل په ګټه مو استعمال کړي،نو باید خپل ټول قوت،پیاوړتیا او انرژي خپل په هیواد کي مصرف کړواو نور دنورو دخدمت کولو څخه ډډه وکړو.که موږ په پردي هیواد کي هر څومره کار وکړو:

زموږ دکاراصلي ګټه هغه هیواد ته رسیږی او ډېره لږ ګټه زموږدزحمت ګاللو چې هغه هم زموږ شخصي ده موږ ته رسیږي. که موږ خپل په هیواد کي کار وکړو زحمت وګالو زموږ دشخصي ګټې ترڅنګ زموږ دکارګټه زموږ هیواد ته هم رسیږي،که څه هم زموږ شخصي ګټه لږ وي مګر موږ باید دخپل هیواد لپاره دا لږ ګټه قبوله کړو، خپل در شخصي ګټو دهیواد ګټه موهیمه وګڼو اودهیوادګټې ته حق داولیت ورکړو.

ketabton.com - The Digital Library

تشويق کول اودتشويق اغيزې

ديوشخص تشويق کول ديوه غوره اوکاميابه کار څخه ورسته هغه ښه او پر ځاى کړنه ده چي هڅه کوونکى اوغوره کارکوونکى دې ته اړباسي چي نور هم خپل په غوره او ښه کار کي زيار وباسي او پرمختګ په کښي وکړي. تشويق کول بايد په لومړي سرکي دمورپلار اودکورنۍ دنورو غړو دخوا څخه وي. که زموږ ماشومان او زموږ اولادونه او دکورنۍ نور غړي په يوه کارکي دځا نه وړتيا ښيي او خپل کارونه په ښه ډول سره سرته رسوي، موږ يې بايد تشويق کړو. هغوى نورهم دښوکړنو کولوته وهڅوو.

هيڅکله بايد هغه کسان چي په رښتيا هم غوره او ښه کارکوي دخپلونيکو کړنو دکولوڅخه ناهيلې اوپښيمانه نه کړو. دزيار ايستونکو کسانو تشويق کول، دهغوى سره يو ډول مرسته کول دي.

په خپلوکارونوکي بريالي او زيارايستوونکي اشخاص بايد هغه وخت تشويق او نور هم وهڅو ،چي کله هغوى په يوه نيک او ښه کاربوخت او په هغه کارکي دځان څخه وړتياوي ښيي.

هيڅ وخت هغه کسان بايد تشويق او وه نه هڅول سي چي هغوى بدکاره او داسي کارونه کوي چي دټولني او زموږ او ستاسو دخلکو په زيان وي، ځکه که دهغوى سره زموږ تشويق او هڅول ملګري وي نو هيڅکله به دخپل ناسم او زيان رسوونکي کارڅخه لاس وانه خلي او تل به فکر (آند) کوي چي زه پرحقه يم او سمه لار مې غوره کړې ده.

په يو ښه کار کي هڅه کول او بيا دټولنې دخوا څخه تشويق يوکس ته لا زياته پياوړتيا وربخښي. که ديونيک کارکوونکى سره دټولنې تشويق ملګرى نه وى نو ورو ورو هغه کس چي نيک کار کوى دخپل کار څخه پښيمانه کيږى اوفکر کوي چي ټولنه زمادکارونو څخه راضي(خوښه) نه ده، نو بيا ولې زه نور هم زيار وباسم؟

همداشان فکر دکورنۍ يو غړى هم کوي، کله چي هغه دخپلې کورنۍ دغړو دخوا څخه نه تشويق کيږي.

هر وړاولايق شخص بايد وستايل شي اوورته دلانور زيارايستلومشوره ورکول شي،نه داچي زموږ اولاد زموږ دکورنۍ يو غړى اوياهم زموږ دټولني يو غړى دې دخپل ځانه وړتيا ښيي اوموږ دې هغه نه تشويق کوو.

ټول زيار ايستوونکي او ښه کارکوونکي دستا يلو وړدي.

هيڅ وخت بايد موږ اوتاسو هغه کسان چي په يو ښه او روا کارکي زيار باسي بې همت نه کړو،که مو تشويق نه کړل دهغوى زړه هم بايد دخپل کار څخه ورمات نه کړو،تل هڅه وکړو چي دهغو کسانو سره چي زيار باسي، دټولنې لپار خدمت کوي مرسته وکړو، هغه وستايوو ترڅو هغوى نور هم زيار وباسي او پر خپل کړواوکونکونيکو،ښو کارونوپښيمانه نه سي.

ketabton.com - The Digital Library

اتفاق او يوالی

يو ټولنه هغه وخت سوليزه،هوسا، ارامه او پرمختګ کولی سي چي کله په يوه ټولنه کي يوالی (اتفاق) شتون ولري. ټوله وګړي يې په يوه بړغ او دريوه چترلاندي ژوند کوي. هرډول خطر او مشکل ته ټوله په ګډه ودريږي پري نږدي چې ستونزه او خطر ددوی منځ ته داخل سي جرړې په کښې وغځوي او ديوبل سره مرسته کوونکي وي.

مګرهغه ټولنې او وګړي هيڅکه سوليز دشخړو څخه خلاص،هوسا او رام ژوند نه سي درلو دلی په کومه ټولنو کي چي بې اتفاقي وي،ديوبل په غم نه غمجن کيږي، دستو نزو او مشکلاتو په وخت کي ديوبل لاس نيوی نه کوي، تل دا هڅه کوي چي څنګه يوبل دمخې ليري کړي او تل په دې فکر کي وي چي په کومه طريقه کولی سي چي يو بل ته زيان ورسوي،دا ډول فکر درلو دونکي اشخاص او ټولنې تل ونورو ته محتاج وي اوهتا ځيني خويې دنورو ترلاس لا ندي ژوند کوي.
داډول ټولنې چي يوالی نه لري،تل په اوروکي سوځي، او تل يې سيالان په دې هڅه کي وي چي نور هم ددوی په منځ کي بې اتفاقي راولي.کله چي يوملت اويوه ټولنه يوالی ولري، که هغه هر څومره کوچنی ملت او ټولنه هم وي، که هر څومره ضعيف اقتصاد ولري او که هرڅومره ورسته پاتې وي، مګرکه هغوی يوالی او اتفاق ته ژمن اوسي هغوی به په ډېره کمه موده کي پرمختګ وکړې،يوه پياوړي ټولنه به ترينه جوړه سي.

هيڅ وخت يوډله نسي کولی چي يوې ټولنې ته زيان ورسوي، مګر دوی ته هغه وخت زيان ورته رسوي يا ورسولی سي چي دوی په خپل منځ کي يوالی ونه لري.مسلمانان ټوله سره ورونه دي او هيڅ يو مسلمان دبل مسلمان څخه بحتراوغوره نه دی، مګر غوره والی او بحترې ديو مسلمان په بل مسلمان باندي دهغه علم او نيک اخلاق دي. په اوس وخت او ياننې عصر کي دمسلمانانو تر منځ څنګه چي ښايي هغه سي يوالی شتون نه لري، او دمسلمانانو په منځ کي بې اتفاقي حا کمه ده؟دا بې اتفاقي ددې سبب ګر ځيدلي ده چي مسلمانان ورسته پاتي سي،ورونه!

مسلمانان په يوه اوبل نوم سره وژنې او يوبل ته زيان رسوي، حال داچي زموږمسلمانانو په مينځ کي بايد هيڅ وخت يو وړه ستونزه لا هم پيښنه نه سي، ځکه موږ ته الله (ج) قرآنکريم غوره کتاب را کړی دی، دمحمد (ص) حديث زموږ سره شتون لري او هيڅ داسي کوم څه نشته چي زموږ په شريعت کي دې دهغه دحل لاره نه وی: نو بيا ددې سربيره موږ ولې يوبل وژنو اويو بل ته زيان رسوو؟ معلومه خبره ده چي موږ په خپل ښکلي اسلامي شريعت عمل نه کوو، موږ او تا سو ورونه پرناسمه لارروان يو او تر څو چي موږ په خپل اسلامي شريعت په رښتياهم عمل ونه کړو، نو ددې ستونزو څخه به ونوزو! موږ او تاسو ورونه بايد ديوبل دغلطيو څخه ورتېر سو،

ketabton.com - The Digital Library

او هغه اشخاص چي غلطي کوي باید یوه داسي لاره ورته په ګوته کړو چي په راتلوونکي وخت کي بیا هغه غلطي تکرار نه کړي. کله چي یوه ټولنه دستونزو سره لاس اوګریوان وي نو یو لوی سبب به ددوی دورپیښو ستونزو دهغوی تر منځ بي اتفاقي وي. یوالی او اتفاق هغه درمل دي چې په استعمالولو سره یې موږ دټولو نارو غیو څخه ژغورل کیږو. بي اتفاقي هغه زهر دي چې په استعمالولو سره یې زموږ وجود دکاره لویږي،ضعیفه کیږي ،په یوه وارټولې ناروغۍ راباندې حمله کوي او موږ دمنځه وړي.
که چیرې غواړو چي په خپل کور،کلي او هیواد کي خوشحاله،هوسا او ارامه ژوند ولرو، نوباید په خپل منځ کي یوالی او اتفاق ولرو. تل باید یؤداسي احساس راسره وي چي دنور په زیان خفه شو او دتوان ترحده دهغوی سره مرسته وکړو. زموږ په منځ کې به هغه وخت هیڅ څوک لاس وهنه ونه کړي، کله چي موږ یوالی او اتفاق ولرو او ټوله په یوه ږغ هرخطرته ودریږو. خوشحالي او سوکالې په یوالي او اتفاق کي ده. غم او خفګان په بي اتفاقي شتون لري.

په یوه ټولنه کې وړاو په کارپوه مشران تاکل

زموږ ټولنه کلونه کیږي، چي دجنګ په لمبو کي سوځي. زموږ ټولنه دهمدې جنګ جګړو له کبله په ډېر برخوکي دستونزو سره مخ ده. دعلم او پو هې نشتوالی، اقتصادي ستونزې، معلولیت وژنې،روحي او جسمي ناروغۍ، ناحقه او په زیاته کچه ظلمونه، دپردیو لاس وهنه، دتاریخي اثارو دمنځه تلل او لوټول ،زموږ دمادې اومعنوي شتمنیوو دمنځه تلل اودورکیدو دخطر سره مخ کیدل، دا اودې ته ورته ډېر نور مشکلات او زیانونه موږ ته دجنګ او جګړو له کبله راپیښې سوي او موږ ورسره لاس او ګریوان یو.
جنګ ولي موږته را پیښ دی؟ زما په آند جنګ اودجنګ دوام لاندې څولوی لاملونه لري. زموږ اوستاسو ترمنځ بي اتفاقي، دپوهې نشتوالی، اقتصادي ستونزې، دمغرضوهیوادونولاس وهنه، چي موږ او تاسو هغوی ته ددې لاس وهنواونیابتي جګړې زمینه برابره کړې ده. دپه کارپوه اووړمشرانو او رهبرانو نه شتون، او دې ته ورته نور لاملونه.
زماپه آند خلګواو ټولني ته منلی رهبر داکولی سي چې پورته لا ملونه دمنځه یوسي او یوه ټولنه دي پر مختګ وکړي.موږ او تاسو ایماندارو،متقي (پرهیزګارو) ،زړسواندو،نیک سلوکه، وړه په کارپوه او داسي مشرانوته اړتیا لرو چي دټولې جامعې لپاره خدمت کوونکي وي نه دیو څوکمو وګړو لپاره.
یومشر یا رهبرباید یوازې دځان اوخپلو خپلوان په فکرکي نه بلکي دټولو هیواد والو په فکر کي واوسي،مګرنن ورځ زموږ اوستاسو ځیني رهبران داسي فکردرلودونکي دي چي دځان او څو محدودو کسانو څخه پرته نورې ټولنې لپاره کاراوخدمت نه کوي.

ketabton.com - The Digital Library

ددې پرځای چې رهبران مو ټولنې ته خدمت وکړي خپل ځان او خو نورکسانوته خدمت کوي، زموږ اوستاسو ځیني مشران، رهبران نه خوپه کار پوه دي، نه خومهربانه دي، نه متقي (پرهیزګاره)دي او نه هم ټولنې ته خدمت کوونکي دي.
دوی ولې رهبران سوي دي علت یې څه سي دی؟
همدا موږ اوتاسو یو چې دوی مورهبران ټاکلي دي. هغه که څه هم موږ نه دي ټاکلي، خو دلږ غوراوفکرکولو ورسته که موږمتوجي شو دهرلوړپوړې او ټیټ پوړې مشر ټاکوونکي په اصل کي موږ او تاسو یو.
موږ اوتاسوکه چیرې په یوه خوله او یوه ږغ سو نو دهرې راولاړې سوې ستونزې مخه نیولی سو! ځیني رهبرانو له دې کبله دټولنې یا دټولنې دیوې برخې واکمني په غاړه لري چې دوی ظلم کوونکي وه یادې یادوی ځیني نورې مادې یامعنوي شتمني درلودلې، دا اودې ته ورته نورعلتونه دي چې نن دوی زموږ مشران دي. یاد رهبران خپل ټاټوبي اوټولنې ته هیڅکله خدمت نه سي کولی!
ددې پر ځای چې عاموګړو ته خدمت وکړي،برعکس هغوی ته زیان رسوي او عامو وګړو څخه خدمت غواړي،پر ځینو عاموګړو ظلمونه کوي،دټولنې دځینووګړو ترمنځ نفاق راولي او نه پریږدي چې ددوی درواک لاندي عام خلګ خپل ژوند په ارام اورحت سره پر مخ بوزی.
که څه هم ځیني ددوی څخه په ښکاره خو دخدمت دعوه کوي او ځان یوښه اونیک رهبرمعرفي کوي، مګر دوی دالله(ج) اوځیني وخت دهغه دبندګانو څخه خپلې بدی نه سي پټولی او ددوی هره بده کړنه الله(ج)ویني، او دهغه دځینو بندګانو څخه دهغوی بدی هیڅکله هم نه سی پټیدلی.
داخبره موږ اوتاسو ته اوس تجربه سوې او معلومه ده، چې هیڅ وخت یوټولنه درهغو پوري پر مختګ نه سی کولی تر څوچې: دهغه ټولنې رهبران یوازي او یوازي دخپل ټولنې لپاره خدمت ونه کړي،ترڅو چی رهبریې په کارپوه او دخپلې رهبرۍ لپاردهراړخه وړنه وي.
موږ اوتاسو عام خلګ باید دنیکو رهبرانو په ټاکلو کي دپوره دقت اوغور څخه کار واخلو، ترڅو داسي رهبران دخپل ځان او ټولنې په سرامران کړو چې موږته خدمت،کار وکړې، نه دا چې زموږ څخه خدمت وغواړې.که چیرې موږ یوداسي کس رهبر وټاکو چې هغه دالله (ج) داحکامو څخه سر غړونکی وي، نو موږ او تاسو به هم دهغه سره دده په هره ګناه کي ونډه وال یو، که چیرې موږ یونیک او وړه رهبر وټاکو نو دهغه سره به دهغه دنیکیو په ثواب او اجرکي ونډه درلودونکي یو.
الله جل جلاله موږ دنیکی په کارونوکې دټولوسره په مرسته کولو اودګناه ،تیري اوبدی په کارونوکې په نه مرسته کولو امرکړی یو!په دې خبره دلاښه پوهیدلو لپاره د سُوْرَةُ المَائدة 2نمبرایات ولولئ.
که زموږاوستاسو رهبران همدا مهال وړ په کارپوه او خدمت کوونکي نه وي،

ketabton.com - The Digital Library

نوموړ او تاسوباید دنیکو، ربښتینواو ایماندره مشرانو په مرسته هغوی دخپل مقام څخه لیري کړو او پري نږدو چې زموږ مشران دي ددې پرځای چې موږ ته خدمت وکړي موږ ته دي زیان ورسوي.ولس باید هیڅ وخت دداسي مشرانو پاتي کیدل پرخپل ځان باندي ونه زغمي چي هغوی دوی ته مشکلات زیږوي او دهغوی کړنې دهیواد او هیوادوالو په زیان تماميږي.دعامو خلکو دا مسؤ لیت دی چې دهغه مشرانو پروړاندې غبرګون وکړي او چوف پاته نه سي،کوم رهبران چې دهغو دندو وړنه وي چي اوس هغه دندې ددوی په واک کي دي. ولس دهرظالم او ګونهګاره مخه نیولی سي، په شرط ددې چې هغوی یوالی ولری. رهبري (مشرې) موباید عادل او انصاف لرونکي انسانان وکړې نه ظالمان او غرور کوونکي. که چیرې عام خلګ دداسي بدو اونا اهله مشرانو پر ضد راپورته نه سي غبږ پورته نه کړي او خپل همت دلاسه ورکړي، نو دخپل ځان اونورمسلمانانو په حق کي به يي ظلم کړی وی اوتل به ددوی بې زړه توب او کم جوړتی له عمله پردوی باندي ظالمان اونا اهله اشخاص مشري او رهبري کوي،البته دیادونې وړده چې داسلامي هیواد دپاچا پروړاندې دهرډول سرغړونې څخه مسلمانان منعه سوې دي.رسول الله (ص)فرمايي:ستاسوپه امامانو(امرانو)کي غوره امامان هغه دی چې تاسويې خوښوئ اوهغه تاسوخوښوي، هغه ستاسولپاره دعاءکوي اوتاسودهغه لپاره دعاءکوي، اوستاسوبد امامان هغه دي چې تاسودهغه دښمنان یاست اوهغه ستاسودښمن يې، تاسوپرهغه لعنت وایاست اوهغه پرتاسولعنت وایي، خلګوویل: اې دالله رسوله! ایا داسي بدامامان په توره دفع نه کړو؟ رسول الله (ص)وفرمایل: نه،ترڅوچي هغوئ لمونځ اداکوي اوکله چې تاسودخپل امام په اړه یوه خبره ووینئ نوپه زړه سره هغه بدوګنئ مګردهغه له پیروی څخه مه وځئ.① الله (ج) دي موږ اوتاسو دشررسوونکودشر څخه خوندي وساتي.

درهبریامشردتولنې په وړاندې مسؤلیتونه:

رهبریامشر دهر هغه کس دحساب په ورځ حساب ورکوونکی دی چې پریاد رهبریې حقونه وه، مګرده دهغو حقونه نه وه ورکړي اودهغوپرحقونويې سترګې پټولي. که چیرې پر یوه سیمه باندي حاکم داحساب ورکولی سي چې دده ترلاس لاندي هروګړی به دده ګریوان نیسي او دمحشر په ورځ به دالله (ج) په وړندې دهغه څخه دخپل حق غوښتنه کوي اودی به دهغوپه حق نیول کيږي، نو دی دي ددې سترې ننګوانې په شتون کي پر خپل عوامو ظلم کوونکی اوسي او دهغوی حقونه دې هغوی ته نه ورکوي،یاد رهبرهغه څوک دی چې هغه په حقیقت کي خپل اخرت ددې دونیاپه بدل کي په ښکاره پلوري اوبدي کوي.که دالله(ج) خوښه وه نو دهر حاکم یامشر څخه به حساب دمحشر په ورځ وغواړې اوهغه ته به انشاءالله اجرونه دنیکیوو او عذا بونه دبدیوو په بدله کي ورکړي.الله جل جلاله دمحشر،حساب په ورځ دیوې زرې نیکی اویوې زرې بدی حساب کوونکی دی په دې خبره: دلاښه پوهیدلو لپاره د سُوۡرَةُ الزّلزَلة : ۸:7 نمبرایاتونه ولولئ

ketabton.com - The Digital Library

١- صحیح مسلم کتاب المارت حدیث ګڼه4804

په سمندرکي دملغلرولټون..

ددې سترې ننګونې په شتون کې،دزړسوي وړهغه رهبردی چې هغه هم دخدای (ج) په نزد ګنهکاره وي او هم دهغه جل جلاله دهغوبندګان حق خړونکی وي چې دی یې الله(ج) مشر، رهبر کړی دی.

که چیرې یو مشر(حاکم)دالله(ج) دبندګانو حق خوړونکی وي، دهغه څخه هغه شخص په زرګونو ځله بحتر او غوره دی چې دسهارخواړه پیداکړې نو دماښام خواړه نه لري ،که د ماښام خواړه پیدا کړې نو دسهار خواړه نه لري او په هغه حال کی هم دی دالله(ج) شکرکوونکی وي.یوشخص که چیرې د دووتنو پرسرلاهم حاکم وي، نو باید هغه وخت دی دا مشرې وکړې چې دی کولی سي ددغو دوتنو دحقونو څخه په ښه ډول ساتنه وکړاي سي، دهغو دحقونو حساب په دې دونیا اواخرت کي په پوره اوښه ډول ورکولی سي اودی هم هروخت دخپل ځان سره ددې دووتنو په اړه دځان سره حساب کوونکی وی.

که کوم څوک دخپل ځان دحقوقو حساب الله(ج) ته نه سي ورکولی:هغه وخت به څنګه دهغه جل جلاله دنورو مخلوقاتو حساب چې دده سره به کیږي خپل خالق (ج)ته ورکړي.دحساب په ورځ به نیک بخته هغه څوک وي چې یوازي دخپلوکړنو حساب الله(ج) ته ورکړي او کامیابي یې په برخه سي،دهغه څخه لوی نیک بخته به هغه څوک وي چې دده درواک لاندي وګړو دهغوحقونو حساب کوم چي دی یې مسؤل و په پوره اوښه ډول سره خپل خالق (ج) ته ورکړې. دمشرانو هڅه باید تل داوي چي دخپل دلاس لاندي یعنی عامو خلګوباندي په هیڅ صورت کي ظلم ونه کړې.حاکمان،امامان (رهبران) بایدتل دهغو اشخاصو په اړه فکر وکړې چي زیمواره یې دوی دي او دځان څخه دې پوښتنه وکړې چي آیاهغه انسانان چي زه یې مشریم پر هغوی باندی ظلم کیږي اوکه نه؟ آیا هغوی خواړه لري او که نه؟ آیا هغوی زما څخه خوښ دي او که نه؟

آیا ما پرهغوی ظلم کړی دی او که نه؟ آیا زه دهغوپه منځ کي فرق کوونکي یم اوکه نه؟ آیا ماددوی حق غوښتني اوریدلي دي که نه؟ آیا هغوی زما په حق کي دوعا کوونکي دی که ښیرا کوونکي؟ آیا هغوی ماته یو ښه رهبر وائي او که یا؟ولې هغوی زما څخه نارضه (ناخوښه) دي؟ ما دهغوی خبریا آهوال اخیستی دی او که یا؟ ما هغوی ته دژوند اسنتیاوي راوستلي دي او که مې هغوی په مشکلاتو کي مبتلا کړي دي؟

دا او دې ته ورته پوښتونو جوابونه که یورهبر دځان سره ومونډل نوخپلې مشرې ته دي دوام ورکړې او که یې چیرې ددې پوښتونو جوابونه ونه مونډل نو ددې پر ځای چي دا فاني نړۍ په خوښۍ کي تېره کړي، بحتره داده چي آبدې ژوندون ته پاملرنه وکړې او اخرت ځان ته هوسا کړې، ددې میلمنې مشرۍ(رهبرۍ) څخه دې لاس واخلې پرکړو ګناهونو دي توبه وباسې اودخپل خالق (ج) عبادت دي وکړې،

ketabton.com - The Digital Library

الله (ج) به انشاءالله دهغه تېرګناهونه وروبخښي او هغه ته به جنت ورکړی.
دانړۍ ختميدونکي ده پرهرساکښونکی باندي! هغه که چيرې دفرعون په شان لوی ظالم وی، هغه که چيرې دنمرود په شان مال داره وي او هغه که چيرې دسليمان عليه السلام په شان پاچاهي ولري. غوره داده چې مخکي له دې څخه چي ديو مسلمان حق مو پر زيمه پاته سي نو ددې پاته کيدونکي نړۍ څخه دګوناهونو څخه پاک خپل درب العزت په مخکي ودريږو او خپل دابدي ژوند کور د ځان لپاره ښکلی جوړکړو.
يودوست دخدای(ج) ديوه پاچا څخه پوښتنه وکړل؟که ته چيرې په يوه دښته کي دتندي څخه مړکيدي او تاته يوکس يو غړپ اوبه ستا په نيمه پاچاهي درکولي ايا ته به هغه قبولي کړي؟ پاچا ويل هو:بيايې ترينه وپوښتل که چيرې ته دهمدغه يو غړپ او بوله کبله په تکليف سي او دغه اوبه دي دبدن څخه نه خارجيږي يعنی تشي متيازي دي نه کيږي او يو طبيب ستا په نيمه پا چاهي باندي ستا دا مرض دمنځه وړي نو ته به هغه ته خپله نيمه پاچا هي ورکړي؟پاچا ويل هو: هغه ولي وويل نودا پاچاهي انسان څه کوي چي ديو غړپ اوبو ار زښت نه لري.①
ددې لپاردي هيڅ يو انسان هم غرور نه کوي چي زه طاقت لرونکي يم، او يا هم زه شتمني لرونکي يم، ځکه طاقت او شتمني زموږ او ستاسو ميلمانه دي. نن به وي سبا به نه وي. انسان بايد عاجزي کوونکی وي نه غرور کونکي. عزت په عاجزي کي پټ دی نه په مغرورې کي. هرمشر او رهبردې دالله (ج) دمخلوق په حق کي ديوزرې په اندازه هم ظلم او زورزياتی نه کوی، ځکه الله(ج) ته کمزوري، مظلومان او مسکينان انسانان په شرط ددې چي دالله(ج) شکرکوونکي وي، دظلم کوونکو، حق خوړونکواونورو ګناه کوونکو انسانانو څخه نږدي او ګران دي انشاءالله. دهغو انسانانو دوعاانشاءالله ژرقبليږي چي الله (ج) ته صبرکوونکي وي، دهغه جل جلاله احکام منوونکي وي اودمسلمانانو لپاره خدمت کوونکي وي.

غيبت کول

غيبت کول هغه عمل دی، چي ځينو انسانانو خپل عدت ګرځولی دی اوخپل مجلسونه تل په غيبت کولو سره ګرم ساتي.
ځيني وګړي تل په دې لټه کي وي چي څنګه کولی سي ديوه مسلمان ورور عيب پيدا او درنورو پوري يې ورسوي، ددې کړنې څخه ځيني اشخاص ډېرخوند اخلي، تل ياد اشخاص دنورو هغه کړنې بيانوي چي هغوی کړي وي، دوه مخې کوي او په دې کار کولو سره ځان په لويه ګوناه کي اخته کوي.ځيني خوآن په نور خلکو پسي درواغ تړي چي دې کار ته بهتان وايې.ديوه مسلمان غيبت کول سخته ګناه ده، مګر زموږدټولنې ځيني وګړي خوغيبت کول،درواغ ويل عادي ګر ځولي دي، او ديو ډول وخت تېروني نوم يې ورکړی دی.داسلام مبارک دين غيبت کول،

١- تذ كرةُ الاولياء

بهتان ويل حرام كړي دي،مسلمانانو،مؤمنانو ته يې دغيبت نه كولوحكم كړى دى او كوونكي يې ګناهګاران بللي دى.په دې خبره دلاښه پوهيدلو لپاره د سُوْرَةُ الحُجرَات : ١٢نمبرايات ولولئ.رسول الله (ص)فرمايي:تاسوپوهيږئ چي غيبت څه شي دى؟خلګوويل:الله (ج)اودهغه رسول (ص)ښه پوهيږي، رسول الله (ص)وفرمايل: غيبت دادى چي ته دخپل ورور يادونه وكړې په داسي توګه چي هغه يې بدګڼي، خلګوويل اې دالله (ج)رسوله كه چيري زموږپه وروركي هغه عيب موجودوي رسول الله (ص)وفرمايل: كه چيرې په هغه كي عيب وي نوهمدغه غيبت دى اوكه نه نوبهتان دى.①

ځيني وختونه غيبت كول او بهتان ويل لويې ستونزې راولاړه وي او دجنګ جګړو سبب ګر ځي.

په يوه مسلمان پسي غيبت كول دهغه بدئ ويل په هغه پسي درواغ تړل يعني بهتان ويل اونور مسلمانانو ته دهغه بدي ښكاره كول او بدي ويل ډيربد او دنه منلو وړكارونه دي.

ځيني وخت دهمدغو غيبت كوونكو غيبت او په نورو پسي درواغ تړل بيا ځيني نور چغلګر اوبد انسانان درهغو كسانو پوري ورسوي چي دهغوى غيبت يابهتان ويل شوى وى.

كله چي درهغوى پوري ياد چغلګر انسانان دغه شوى غيبت او بهتان ورسوي، نو ددوى دواړو اويا هم هتا د دوى دريوواړو ترمنځ ستونزي راولاړيږي اوځيني وخت ددوى ددې بدبينيو زيان ټولنې ته هم رسيږي. موږ او تاسو مسلمانان بايد هيڅ وخت دنور عيبونه ونه لټو ددې پر ځاى چي دنور عيبونه لټو نو بايد خپل عيبونه اصلاح كړو.

يو متل دى چې وايي: دبل عيب دكلو منځ دى او خپل عيب دولو منځ دى. كه مو چيري په توان كي وي نوبايد هغه كسان چي ښكاره او پټ عيبونو لري په نرمه لهجه ورسره خبرې وكړو اوهغوى دخپلو عيبونو څخه خبراو په دمنځه وړلو كي يې ورسره مرسته وكړو،كه چيرې ياده كړنه نه شو كولى نوبايد هيڅ وخت دنورو عيبونه ونه لټو او ښكار(بربنده) يې نه كړو.

رسوالله (ص)فرمايي: څوك چي په دنياكي ديوبنده عيب پټ كړي نوالله (ج)به دقيامت په ورځ دهغه عيب پټ كړي.②

كه موږ ديو چا يوعيب پټ كړو او پرده يې وكړو نوالله(ج) به زموږ دعيبونو پرده وكړې او زموږ عيبونه به خپلو مخلوقاتوته انشاءالله په دې دونيا او اخرت كې نه ښكاره كوي.موږ بايد دهغو انسانانو رازونه هم ښكاره نه كړو چي په موږيې باور كړى دى اوموږته يې خپل رازونه امانتً ويلې وي.

موږ ته غيبت كول بهتان ويل او چغلګرې هيڅ كومه ګټه نه رسوى اونه يې هم رسولى سي.

ketabton.com - The Digital Library

١- صحيح مسلم حديث ګڼه 6593
٢- صحيح مسلم حديث ګڼه 6595

بلکي موږ ته غيبت بهتان اوچغلګري کول يو داسي زيان رسوي چي موږ بيا دا زيان نه سو جبرانه ولی اونه يې هم زغملی سو.دحساب په ورځ به زموږ نيکۍ دهغو کسانو دنيکۍ په پله کي الله(ج) وراچوي چي موږ دهغوی غيبت کوونکي و اويايې هم بهتان ويونکي وو.

آيا زموږ څخه څوک په دې کار سره را ضي (خوښ) دی چي موږ خپل نيک عملونه هغوکسانو ته ورکړو چي دهغوی موږ غيبت کوو اويا هم بهتان پري وايوو؟

معلومه خبر ده چي زموږ څخه ډېردې ته نه دي تيار چي خپلې نيکۍ هغواشخاصوته ورکړي چي دهغوی غيبت يابهتان وايي،حل لاره داده،که غوړو زموږنيکۍ زموږپه حق کي دحساب په ورځ وشمېرل سي، موږ بايد دغيبت کولو او بهتان ويلو عدت پريږدو او هيڅ وخت دا ناوړه کار ونه کړو. راسئ خويندو او ورونو چي دټولو بدو عملونو او کارونو څخه لاس واخلو او نيک اخلاق لرونکي انسانان و اوسو .

خپل مجلسونه ددې پر ځای چي په غيبت کولو،بهتان ويلو او چغلګري سره خيرن اوناوړه کړو.

برعکس موږ بايد خپل مجلسونه دالله(ج) په يادولو،دقرآني آياتونو په لوستلو، دحضرت محمد(ص) په ويناوو،د اسلامي اوټولنيزو اخلاقو په بيانولو، دهيواد په پياوړي کولو، بيا رغولو، اونوښتونو په را وستلو باندي بحث او خبرې وکړو،خپلې پرځای ،ګټورې تجربې اونيکې ويناوي ديوبل سره شريکې کړو،نه دا چي زموږ مجلسونه او بحثونه دي تل دنورو په غيبت کولو،بهتان ويلو،چغلګري اونور ناوړو خبرو اوکارونو سره تېرسي، او داقيمتي وخت دي زموږ اوستاسو ده په ګناه کولو کي لاړسي.

پرحيواناتو ظلم

رسول الله (ص)فرمايي:...کله چي تاسوذبح کوئ په ښه ډول يې کوئ چاړه تيره کوئ اوخپلوڅارويوته ارام ورکوئ.①

داسلام مبارک دين پرحيواناتوظلم کولوڅخه مسلمانان منعه کړي دي او پورته حديث شريف يې يوه بيلګه ده،مګر زموږ او ستاسو په ټولنه کي ځيني وګړي پرمظلومو ژويو ډول ډول ظلمونه کوي، داظلمونه پر حيواناتو قصداً او په ښکاره ډول دټولنې دځيونو اوسيدونکو دخواڅخه سرته رسيږي. دې ظلمونو ته يې ديوډول خوښې،وخت تيروني ياذوق نوم ورکړی دی اوځيني خلګ داظلم کول خپل خوښه او شوق بولي. داظلمونه عبارت دي:

ketabton.com - The Digital Library

لومړی دسپيوو جنګول:زموږ اوستاسو په ټولنه کي سپيان ځيني وخت ددې لپاره ساتل کيږي، چې هغوی ديوبل سره وجنګوي.
دسپيوو دجنګ په جريان (دوام) کي سپيان يو بل ژوبلوي او دهمدغه جنګ او ژوبلي څخه زموږ دټولني ځيني وګړي خوند اخلي.
ځيني پسونه سره جنګوي او پر هغوی داظلم په قصدً سره سرته رسوی.همدا ډول ځيني مرغان هم دجنګولو لپاره زموږ اوستاسو په ټولنه کي ساتل کيږي.
دکرک (مړز) په نامه يو مرغه چې ددې مرغه جنګول زموږ په ټولنه کي ډير مشهور او په ځينوسيمو کي يو کوچنی فرهنګ ګرځيدلی دی. همداسي چرګ او زرکه هم هغه مرغان دي چي زموږ په ټولنه کې يې جنګول ځيني مينوال لري.
همداشان پرځينو حيواناتو باندي ډير باروړل، په حيواناتو باندي دهغوی دتوان څخه پورته او ډير کارکول،مرغان په بندکي ساتل دډول ډول ژويو وژل، په بي رحمانه ډول سره ښکار کول، اوژيوي دمنځه وړل. يادظلمونه او دې ته ورته نورډول ډول ظلمونه پرحيوانتو(ژويو) ددې سبب سوي دي چي زموږ په ټولنه کي دځينو ژويو نسل دکميدو سره مخ دی اونسل يې دمنځه تلو په حال کې دی.
پرحيوناتو ظلم کول که هر ډول وي يوبد اودنه منلو وړ کاردی، که څه هم اوس مهال پر ژيو ظلم کول زموږاوستاسوڅخه ځينوته يو عادي کار او لوبه ګر ځيدلي ده، مګرپه حقيقت کي هر ډول ظلم او زور زياتی پر ژويو باندي يوه ګناه ده.
کوم ظلمونه چي موږ او تاسو يي دالله (ج) پر مخلوقاتو باندي کوو دمنلو وړنه دي. که څه هم ناحقه ظلم کول هروخت اوپه هرډول چي وي ګناه ده، مګر دانسان دظلم څخه چي پربل انسان يې کوي،پر يوه حيوان باندي ديوه انسان ظلم ډير بد دی، ځکه انسان کولی سي په ځينو حلاتو کی دخپل ځان څخه دفاع(ساتنه) وکړې او يا هم ځيني وخت داسي کيدای سي چي يو انسان دي ظالم ګنهګار ته بخښنه وکړي، مګر په يو حيوان کي داځانګړتيا نسته، نه خو يوحيوان دانسان په شان دځان څخه ساتنه کولی سي او نه هم خبرې کولی سي چي ظلم کوونکي ته بخښنه وکړي، پر ژويو باندي ظلم کونکي به که دالله(ج)خوښه وه داخرت په ورځ دناحقه ظلم کولوحساب ورکوي.که دالله (ج) خوښه وه نو دخپل بد عمل سزا به وينې او که دالله (ج) خوښه وه نو بخښنه به ورته وکړې.راسئ دحيوناتو دښکارپه بندولو،نه کولو خپل چاپيريال پاک اوښکلی واساتو.
راسئ چي په خپل ټولنه کي پرحيواناتو باندي ظلم کول دمنځه يوسو او څوک پري نږدو چي پر يوه ژوي دې ظلم وکړئ.
راسئ چي نور دژويو دښکار کولو څخه لاس واخلو. راسئ چي نور ژيوي سره ونه جنګوو او پري نږدو چي پر ژويو باندي ظلم کول زموږاو ستاسو په ټولنه کي په يو فرهنګ بدل سی .

ketabton.com - The Digital Library

جورت درلودل

جورت درلودل هغه ښوالی دی چې موږ او تاسو کولی سو دهغه په مرسته خپلې غوښتني اوهیلي دخپلې کورنۍ او ټولنې سره شریکې کړو. که موږ او تاسو جورت ونه لرو نه سو کولی چي دخپل حق څخه دفاع اوساتنه وکړو. که موږ او تاسو جورت ونه لرو نودټولنې ظالمان انسانان به زموږ او ستاسو څخه خپل حقونه واخلي او ظلم به راباندي وکړي او موږ او تاسو به نه سو کولی چي دبې زړه توب، جورت نه درلودلو له کبله خپل غږ پورته کړو،دخپل حق څخه دفاع وکړو.همدا ډول موږ ځیني وختونه دبي جورتی له کبله په خپل ژوند کي دځینوستونزو سره مخ کیږو او ددې ټولنیزو ستونزو څخه وتل بیاموږ ځیني وخت ډیره ګران تماميږي.

مخکي له دې څخه چي زموږ اوستاسو حق،حقوق کوم څوک درپښولاندي کړي، موږ باید خپل غږ پورته کړو، درخپل توانه پوري دخپل حق څخه ساتنه وکړو او پري نږدو چي کوم څوک دي موږ ته ستونزي پيښي کړي،نه یوازي داچي دخپل حق څخه ساتنه وکړو، باید دنورو مظلومانو دحق څخه هم سا تنه وکړو . کیدای سي زموږ دلږ بي جورتی اوبي زړه توب له کبله دې زموږ ټوله ژوند دستونزو او کړونو څخه ډک سي .کیدای سي دبي جورتی او یاهم ددې عملـه چي موږ دخپل حق په غوښتلوکي شرم وکړو زموږ حق دي موږته راونه رسيږي او درپښودي لاندي سي.

دخپل حق په غوښتلو کې شرم هم بي زړه توب دی.موږ او تاسو باید تل جورت منده او زړه ور واوسو او دخپل حق په غو ښتلو کي دهيڅ یو شخص دراغیزې لاندي رانه سو. زموږ اوستاسو دټولنې زیات وګړي دخپل حق نه غوښتلو او ږغ نه پورته کولو له عمله دستونزو سره مخ سوي دي، داستونزې هغه وخت نورې هم ډیریدای سي چي یاد اشخاص همداسي چوف پاته سي اوغلي اوسي،یاد اشخاص خپل دحق په غوښتلو کي دشرم احساس کوي اوزما په اند دخپل حق څخه نه دفاع اونه غوښتنه هم یوډول بي زړه توب دی.

زموږ او ستاسو حق هیڅوک نه سي را څخه اخیستلی! مګر هغه وخت چي موږ بي زړه او بي جورت و اوسو. که موږ هر څومره کمزوري او بي توانه هم یو مګر بیا هم باید خپله زړورتیا ښکاره کړو او درخپل وس پوري دخپل حق څخه سا تنه وکړو.ځيني زموږ او ستاسو څخه خپلې غوښتني او آن خپلی عادي خبرې هم دځینو خلکو په مخ کي نسي کولی او پر هغوی باندي یو ډول اغیزه،صام دیادو کسانو پریوتی وي، داکار ددوی دنه جورت درلو دلو دلیل دی. که چیرې زموږ خبرې پرځاي وي، خبرې مودټولنې او زموږ په ګټه کي وي، نوبیا وېره دڅه؟موږ باید په پوره داډ سره دخپل حق غو ښتوونکي سو، پرته دکومې وېرې خپله غوښتنه ووایو، که چیرې داسي ونه کړو نو زموږ حقونه به زموږ په مخکي در پښو لاندي کیږي اوموږ به خپل غږ نه سو پورته کولی .

ketabton.com - The Digital Library

ځيني انسانان بيا خپل غوښتني او هيلي له دې کبله نه سي ښکاره کولی چي دهغوی په ګمان ددوی غوښتونو ته به غوږ ونه نيول سي، دا کار هم پر ځايا وښه کار نه دی، زموږ غوښتنه که اوريدل کيږي اوکه نه، که پلي کيږي او که نه،مګر موږ بايد خپل دحق غوښتوونکي سو، خپلې هيلي بربنډي کړو، ترڅو موږ ورسته لږ ترلږه ددې کبله دخپل ضميردخوا ونه زوروول سو چي آن خپله غوښتنه مولا هم ښکاره نه سواى کړاى.جورت او زړور توب بايد دماشوم توب څخه په خپلوماشومانو کي پيداکړو.

که موږ چيرې خپلو ماشومانو ته دخبروکولو اجازه دمشرانو په منځ کي ورنه کړو، دهغوی هيلو او غوښتونو ته غوږ کينږدو،نظريې وانه ورو،مشوره ورسره ونه کړو، نو زموږ ماشومان خپل جورت او زړورتوب دلاسه ورکوي او خپل هيلې بيا موږ او ټولنې ته نسي ويلی، خپل اودنور دحقوقو څخه ساتنه نسي کولی .ماشومان بايد دمشرانو مخ ته دخبر کولو اجازه ولري.

خپلې غوښتني بايد ووايي، خپل حق بايد وغواړې اوخپل نظر بايد څرګند کړې.که موږ دخپلو ماشومانو خبرو او غوښتنو ته غوږ ونيسو نو زموږ ماشومان جورت پيدا کوي اوتل به په ټولنه کي خپل او دنورو دحق غو ښتونکي وي. همدارنګه ماشومانوته وېرونکي کيسي اونکلونه کول، وېرونکي فلمونه ورته ښکاره کول، زموږ ماشومان بي زړه اوبي جورته کوي.

که يو کس خپل دحق غوښتلو جورت ونه لري، خپلې غوښتني نه سي بيا نولی نوهتمن دهغه حقونه خوړل کيږي او همدرنګه که چيرې يوه ټولنه خپل دحقوقو غوښتوونکي نه سي دهغې ټولنې دوګړو حقونه درپښولاندې کيږي. تل بايد خپل دمشروع روا حقونو غوښتوونکي اوخپل مشروع،روا هيلې اوغوښتنې ښکاره کوونکي اوسو،همدارنګه بايد دخپلې ټولنې دحقونو څخه هم ساتنه وکړو. نيک جورت درلودل موږ دستونزو څخه ليرې ساتي، جورت موږ او تاسوته خوشحالئ را کوي،جورت موږ ته پر مختګ راکوي،جورت مو ټولنه پيا وړي کوي او همدارنګه جورت زموږ څخه نيک کسان جوړوي.

حق بايد دکم جورتئ له کبله هغه وخت لاپټ نه کړو چي زموږ په يوه کلمه (ويوکي) سره موږ دارته پورته کيږو.پرحق باندې زړه ورتيا او جورت بايد خپل عدت وګرځو ترڅوچي الله (ج) را څخه راضي(خوښ) واوسی. جورت بايد پرحق، نيکو ويناوو او کارونو کي ولرو،

نه په بدو ويناوو او کارونوکي،ترڅو په ټولنه کي دعزت خاوندان و اوسو. حق پټول او دخپل حق څخه ساتنه نه کول بې زړه توب دی او داکړنه موږ ته زيان رسوي، په دې نړئ کي.زړور اومشروع حق غوښتوونکي انسانان خپل ځان او خپله ټولنه دستونزو څخه خلاصوي.

هيڅ يوظالم انسان پرجورت لرونکی انسان او ټولنه باندې ظلم نسي کولی او دهغوی حق نه سي خوړلی، په شرط ددې که چيرې هغوی پر حقه وي.

ketabton.com - The Digital Library

رښتيا ويل اورښتنولي

يو انسان هغه وخت يونيک اخلاقه انسان کيداى سي، چې کله هغه رښتيا وايي.رښتيا ويل او رښتنولي هم دنيکو اخلاقو دجملي څخه ګڼل کيږي، رښتني انسانان تل په خپلو چارو کې بريالي وي او هيڅ وخت دوى دستونزو سره نه مخ کيږي. رښتني انسانان تل دنور انسانانو په منځ کي دعزت،درناوي او قدر خاوندان وي، برعکس کوم انسانان چي دروغجن وي هغوى دټولني په منځ کي عزت او اعتبار نه لري.

ځيني انسانان په خپلو ويناوو او خبرو کې درواغ وايي ، دا ډول انسانان بې اعتباره اوداسي اشخاص ګرځي چې ټولنه ددوى څخه نفرت کوي. درواغ ويوونکي انسانان دوستان او ملګري نسي پيد اکولی .که چيرې کوم وخت درواغ ويوونکي انسانان رښتيا هم وايي نو خلګ دهغوى په خبرو باورنه کوي، ځکه دوى په دروغوويلوکي دومره شهرت موندلی وي چې ځنيوخلکو ته يې رښتياويل هم درواغ ښکاري.

موږ که چيرې دروغ ويوونکي يو نوکولی سو درواغ ويل پريږدو، تل مو بايد خپلو ويناوو او خبرو ته پام وي، چي زه څه وايم آيا زما دا وينا چي زه يې کوم يامې وکړل حقيقت لري او که نه؟ که چيرې حقيقت نه لري نوزه ولې ځان په ګناه کي مبتلا (اخته)کوم اودرواغ وايم؟د درواغوپه ځاى رښتياهم ويلی سم. که مې چيري درواغ ويلي وي نو بايد دخپلو درواغو په خاطر دالله (ج) څخه بخښنه وغواړم او بيا دا ناوړه او زيان رسوونکی کارتکرار نه کړم. زموږ او ستاسو څخه ځيني تل درواغ وايي. دمثال په ډول زموږ څخه يوکس پوښتنه کوي چي ته تېره ورځ چيرې وې؟

موږ هغه ځاى دپروخت نه ورته ښيو چي هلته وو بلکي بل ځاى ورته ښيو، داکار موږ دځينو لاملونو په سبب کوو اوهمداډول نني عصري وسايلو هم موږ ته ددروغو ويلو زمينه برابره کړي ده، موږ ځيني په تليفون کي درواغ وايوو، ځيني زموږ څخه په نورو ټولنيزو رسنيوکي درواغ وايي او دا درواغ که څه هم کوچني وي مګر درواغ خودي! موږ که مخامخ يا ديوې ټولنيزې رسنۍ دلارې خپل نوم داوسيدو ځاى،کار او دژوند دنوروچارو په اړه نه غواړو کوم چاته معلومات ورکړو: نو درواغ هم بايد ونه وايو، که نه غوړو يوکس ته دځان په اړه معلومات ورکړو: بايد دهغه دپوښتني دځواب څخه بخښنه وغواړو او هيله وکړو چي په راتلوونکي وخت کي دهغه څه په اړه چي نه غوړم چاته معلومات ورکړم زما څخه پوښتنه مه کوه، په دې کار کولو سره پوښتنه کونکی کس زموږ څخه نه خفه کيږي، که چيرې موږ هغه کس ته چي زموږ څخه يې پوښتنه کړې ده درواغ ووايو نو کيداى سي زموږ درواغ هغه ته رښتياسي، موږ هغه کس ته دروغجن معرفي سو او خپل اعتبار دلاسه ورکړو .درواغ ويل کيداى سي دماشومتوب څخه عدت وګرځي.

ketabton.com - The Digital Library

که چیرې مور او تاسو دخپلو ماشومانو مخ کي درواغ وایو: بیا زموږ او ستاسو ماشومان هم په راتلوونکي وخت کي درواغ وائې.

د بیلګې په ډول زموږ دروازه یو څوک ټکوې، موږ یو ماشوم دروازې ته ور استوو او هغه ته وایو که چا زما په اړه درڅخه پوښتنه وکړه، نو ورته ونه وایې چي هغه په کور کي دی اوهمدارنګه که کوم چا درڅخه پوښتنه وکړه چي تاسو په کورکي پلانکی یاپلانی شی موجود دی نوهغه ته مه وایه چي هو؟

اوهمداسي ډېر نور ډولونه شته چي موږ او تاسو خپلو ماشومانو ته درواغ ښیو اوخپله هغوی ته درواغوویلو روزنه ورکو.

ماشومان چي کله زموږ اوستاسو درواغ ویل وینې :په راتلوونکي وخت کي زموږ ماشوم هم درواغ وائې اود خپل ځان عدت یي ګرځوي.درواغ ویل هیڅ کومه ګټه نه لري!

په درواغو ویلو سره موږ هتمن خپل ځان یا کوم بل چاته زیان رسوو!داسلام مبارک دین درواغ ویل نه خوښوي او درواغ ویونکی یې لوی ګنهکاره بللی دی.الله جل جلاله موږ د درواغو ویلوڅخه منه کړي یو،په دې خبره دلا ښه پوهیدلولپاره د سُوْرَةُ الحَجّ : 3نمبرایات ولولئ!رسوالله (ص)فرمایې:رښتیانیکي ته بیول کوي اونیکي جنت ته بیول کوي، اوسړی رښتیاوایي تردي چي دالله (ج)په نزد رښتونی ولیکل سي اودرواغ بدي ته بیول کوي اوبدي دوږخ ته بیول کوي اوسړی درواغ وایي تردي چي دالله (ج)په نزد دروغجن ولیکل سي.①

همدارنګه زموږ او ستاسو ټولنې هم دروغ ویونکي نه خوښوي او د درواغجنو لپاره یې متلونه ویلي دي.

یو پښتو متل دي چي وائي ددروغو مزل لنډوي.که غواړو چي دټولنې په منځ کي اعتبارلرونکي او دعزت(درناوي) خاوندان واوسو.باید درواغ ونه وایو، خلګ موباید په درواغ ویونکو سره نه بلکي د ریښتینو او رښتیا ویونکوانسانانو په توګه وپیژني.

موږ او تاسو باید خپل دوستان او ملګري ددرواغو په ویلو سره تشویق نه کړو، بلکي هغوی د دروغو ویلو څخه راوګرځوو.

همدا ډول خپل ماشومان او دکورنۍ نور غړي هم دهغو ددرواغو ویلو په صورت کي دهغوی په دې بد عدت وپوهوو،زیانونه یې ورته بیان کړو او هڅه وکړو چي یوه داسي لاره ومومو چي په را تلوونکي وخت کي هغوی دروغو ویلوته زړه ښه نه کړي.

موږ او تاسو باید درواغ ویل دخپلې کورنۍ او ټولني څخه ورک کړو، داعدت دمنځه یو سو تل رښتیا ووایو،که څه هم رښتیا ویل مو دوندي ترخه وي چي موږته زیان رسولی سي، مګر موږ باید درواغ ونه وایو ځکه الله (ج) دروغ ویونکي نه خوښوي.

ketabton.com - The Digital Library

۱- صحیح مسلم حدیث ګڼه6637

شګوم او زموږ ټولنه

زموږاو ستاسو په ټولنه کې ځیني ښځې او نارینه په تېره بیا هغه ښځینه اونارینه چي علم اوپوهه نه لري، یو کار یا هم شی په بد یا ښه فال یا ښه،بدشګون،شګوم باندی نیسي اوفکرکوي که چیرې داکار په داډول سره وسي : موږ او یا هم زموږ کورنی ته به کوم زیان یاګټه ورسیږي.

دمثال په توګه ځیني ددوی څخه دشپې جاورنه وهي، ځني بیاجارو لوږ نږدي، ځیني دشپې نوکان نه غوځوي،ځیني نور بیا دڅپلیو چپه اوښتل ، تورې جامې اغوستل، ددواخترونو په منځ کي کوژده او واده کول دشپې دکور څخه دتور دیګ ایستل اوبحرته وړل اوهمدارنګه دشپې دپلوه څخه دکور څخه دخمیرې وتل زموږ په سیمیزه لحجه دیږوي په نامه دیوه حیوان نارې، انګولا کول او همداسي بم (کرکومیو) نومې مرغه اواز،ناره په یوه سیمه کي کول په بد فال اوشګوم باندي نیسي.پورته او دې ورته نور ډېرې پیښې او کارونه زموږ دټولنې ځیني وګړي په بدشګون نیسي.شګونونه یوازي بدنه بلکي ځینو ته خوښی ورکوونکي شګومونه هم زموږ په ټولنه کي شهرت لري.

دمثال په ډول سره:دراستې سترګې دبانو رپیدل،دپایڅې اوښتل ،دکارغه نومې مرغه په هواکي ګرځیدل اودې ته ورته نورې تصادفي اوغیرې تصادفي پیښوته یې بیا دنیکو شګومونو نوم ورکړی دی.دا معلومه خبره ده چي ټول کارونه او پیښې دالله(ج) دطرفه څخه دي او هیڅ یوشی یا تصادفي پیښه دانه ثابته وي چي کومه بده یا ښه پیښه دي منځ ته راسي. په هرې کړنې باندي الله(ج) خبر اوعالم دی مګر که چیرې الله(ج) وغواړي نو دیوې خطرناکي وقعې او یاهم دیوې ښې اوبي خطره واقعې دپیښیدلو دوخت خبراو علم خپلو خاصو اوعامو بنده ګانو ته ورکوي، هغه که په واسطي، ښنواو ښاانو سره وي اوکه بیله واسطي اوښنو ښانو څخه. الله(ج) خپلو بندګانو ته دداسي وسایلو دجوړیدلو علم ورکوي یایې ورکړی ؤ اودی چي دهغه وسیلې په کارولو سره انسان دیوې پیښې درامنځته کیدلو څخه خبریږي، مګرکومه تصا دفي پیښه یاکار چي موږ او تاسو ځیني یې ځیني وخت دنورو ښو او بدو پیښو درامنځ ته کیدلو زیږنده اولامل بولو بیله دې چي زموږ داګمان اوخبره بیله څیرنې تجربې اوسیلې څخه وي یوازي زموږ ناسم ګمان،وسوسه اووېره ده،په دماغ کي دا د زیان اوګټې فکردهغې پیښې له کبله ساتل او په زړه کې ترینه وېره کول زموږ اوستاسو څخه داهیره وي چي خیراو شر دالله(ج) دطرفه څخه دي،یاد ناسم فکر،ګمان او وسوسه موږ په ډول ډول روحي او جسمي ناروغیواخته کوي.

زموږ او ستاسو دشګومونو کیسي یوازی او یوازي افساني دي،کیدای سي داشګومونه دځینو تصادفي پیښو او یاهم کیدای سي ځینو اشخاصو دخپلې ګټې او ځینو نورو بیا دیو ډول خوښی اوخوشبینی په پار منځ ته راوړي وي او دوخت په تیریدو سره یاد شګونونه اوکړنې زموږ په ټولنه کي مروج سوې وي.

ketabton.com - The Digital Library

موږ اوتاسو بايد شګونونه او فالونه ونه نيسو ځکه الله(ج) په هغه کارونو خبردی چي اراده يې لري او بيله دي چي دلوی خدای(ج) خوښه نه وی هيڅ يو مخلوق ته په هغه پيښيدونکی کار باندي علم نه ورکوي.بدفال شګون ياشګوم اوکړنه نيول او دکومې پيښې درامنځ ته کيدو علت ګڼل دګناه څخه خالي نه دی.رسوالله (ص)فرمايي:بدفالي هيڅ شی نه دی،(يعني کړل) اوغوره فال دی، خلګوويل اې دالله رسوله! فال څه شي دی؟رسوالله (ص)وفرمايل:نيکه خبره چي په تاسوکي يوڅوک يې واوري.①

کيدای سي فال ،شګون اوکړنه دلويو ګناهونو دکولو لپاره لارپرانيزي اوموږ په لويو ګناهونو کي مبتلا کړې. موږ او تاسو بايد دټولنې څخه د ادفال شګون اوکړنې نيولو کوچنی فرهنګ دمنځه يوسو او پري نږدو چي موږ دي په هغو کارونو په سي روان سو چي داسلام دين يې نه خوښوي.فال نيول او شګون نيول زموږ او ستاسو په کارونوکي ورسته والی راولي اوموږ نه پريږدي چي خپل کارونه په سم ډول سرته ورسوو.فال نيول او شګوم ياشګون نيول موږ په روحي او جسمي ناروغيو اخته کوي.

شګون نيول او فال نيول موږ په ګناه کي اخته کوي.موږ اوتاسو بايد خپل هغه دودونه اوکړنې دمنځه يوسو اووي نکړوکومې چي داسلام ددين سره په ټکر کي وي. زموږ اوستاسوڅخه دهريوه کس دا مسؤليت او دنده ده چي داسلام دسپيڅلي دين په رڼاکي خپل ژوند پرمخ بوزو اونوروته يې لارښوونه وکړو.

زموږ او ستاسو دټولنې ځيني وګړي ددې لپاره زيارباسي چي زموږ اوستاسو دټولنې هغه دودونه اودکلتورهغه څانګې را ژوندئ اوزرغونې کړې چي بې ګټې اوآن زيان رسوونکي دي،

ياد وګړي که کيدای سي دهغو دودونواو دفرهنګ دښاخونودپياوړتيا اوغوړيدا لپاره دي زياروباسي چي د هغوپه راژوندي کيدا اوبيامروج کيدا سره زموږ او ستاسو ټولنه پرمختګ کولی سي،په يادې کړنې کولو سره به يادوکسانو خپل مبين دين اسلام ته هم تريوې اندازي پوري خدمت کړی وی.

فرهنګ

ديوې ټولنې ټولو مادې او معنوي شتمنيو ته فرهنګ ويل کيږي.موږ افغانان يولرغونی او وياړلی فرهنګ لرو او نسل په نسل دا وياړلی فرهنګ درموږ پوري را رسيدلی دی. موږ تل دخپل غوره او وياړلي فرهنګ څخه په هرډول حالاتو کي ساتنه کړې ده او نه مودي پريښي چي کوم څوک زموږ فرهنګ ته زيان ورسوي.

خو اوس دبده مرغه زموږ دفرهنګ ځيني برخې دمنځه تللو په حال کي دي دا دمنځه تلل يې ځيني لاملونه لري چي په لاندې ډول سره دي.

ketabton.com - The Digital Library

۱ـ صحيح مسلم كتاب السلام حديث ګڼه5798

لومړی لامل: اوسنې پرمختللې وسايل چې ټولنيزې رسنۍ په کې لويه ونډه لري زموږ فرهنګ ته يې ستونزې راولاړې کړې دي، ځينې زموږ دفرهنګ نه غوښتونکې او ورسره بغض کوونکې دځينورسنيو دلارې غواړې زموږ پرهنګ ته زيان ورسوي او زموږ اوستاسو څخه ځينې دهغوی دشومو موخو ښکارګرځيدلې دي او دنورو ټولونو دفرهنګ تقليديې کړی اوکوي يې. ځينې ددې رسنيو دجملې څخه دننه زموږ په هيواد کې دي، ځينې نوريې زموږ دهيواد څخه دباندی زموږ دفرهنګ پرضد کارکوي اودهغوی هڅې تل همداوي چې زموږ مادې او معنوي شتمنيو ته زيان ورسوی.

يادمغرض،زيان رسوونکې کسان وه موږته تل خپل فرهنګ ښه نوموې او زموږ فرهنګ راته يوبډ او ناوړه فرهنګ معرفي کوي. موږ او تاسو مسؤل يو چې ددې رسنيو پرضد خپل غږ پورته کړواو پرې نږدو چې زموږ فرهنګ ته دې دوی زيان ورسوې او زموږ ټولنه دې زموږ څخه ليري کړې. موږ کولی سو چې دوی ته جواب ورکړو،البته په دې کارکولو کې زموږ دهغه رسنيو رول اړين دی چې په رښتيا هم غواړې زموږ دټولنې لپاره خدمت وکړې.

دهغو دشمو موخو(هدفونو) څخه دټولنې دوګړو خبرول زموږ دخپلو رسنيو دنده ده.زموږ او ستاسو دولت هم بايد پرې نږدي چې يوه رسنۍ دې زموږ په هيواد کې زموږ دمادې او معنوي شتمنيو پر ضد فعليت وکړې او هغه کسان چې دارسنۍ اورې، ګورې، يالولي يې دهغوی دنده هم داده چې نور دا رسنۍ ونه څارې او خپل ترتوانه پوري دهغوی څخه ليروالی اختيار کړې. موږ بايدتل ويښ و اوسو ښه اوبد ديوبل څخه توپير کړو او که خپله ياد کارنه سو کولی نو بايد دټولنې دنورو وګړو څخه مرسته وغواړو.

البته دیادونې وړده چې داسلام مبين دين او زموږ ژبه هم زموږ دفرهنګ دجملې څخه دي او زياتره ګواښونه هم زموږ همدغو دو دفرهنګ څانګو ته دي. که چيرې موږ دهمدغو څانګو څخه کلکه ساتنه وکړو نو موږ به خپل دفرهنګ ډيرو برخو څخه ساتنه کړې وي.

دوهم لامل: خارجي هيوادونو ته سفرونه او تګ را تګ. زموږ دټولنې ډېر وګړي دبيلا بيلو لا ملونو له کبله په خارجي هيوادونو کې ميشت دي. ددې ميشتو وګړو دجملې څخه ځينې دهغو ټولونو دفرهنګ در اغيزي لاندې راغلي دي او خپل فرهنګ يې شاته غورځولی دی، دا دفرهنګ شاته غورځول هم ځينې لاملونه لري دهوسا ژوند تېرولو ،دمالي شتمنيو دلاسته راوړلو،د زور زياتي، شوق او خوښي، دډېر مودې اوسيدلو او دخپل هيو واد او ټولنې سره دنفرت کولوله عمله، دا او دې ته ورته نور ډير لاملونه دي چې زموږ دټولنې هغه اشخاص چې په خارجي هيوادونو کې ميشت دي خپل دفرهنګ څخه ليروالی اختياره وي. کله چې ياد اشخاص خپل هيواد ته راستانه سي :بيا هم دوی دهم هغې بحرنۍ ټولنې دفرهنګ څخه په خپل هيواد کې ګټه اخلې،

ketabton.com - The Digital Library

دخپل فرهنگ په ډول يې عملي کوي اودټولنې نورو وګړو ته هم دهم هغه بحرني فرهنګ دمنلو لاربښونه کوي. ددې پرځای چې هغه بحرني فرهنګ هيرکړې نو نوريې هم مروج کوي، ياد کسان ديوه هيواد پاله شخص دعوه نه سي کولی، ياد وګړي درهغو چي خپل فرهنګ ته په رښتني ډول نه وي ژمن سوي زموږ هيواد ته کومه ګټه نه سي رسولی، ياد وګړي بايد خپل ځانونه اصلاح کړي، دنه اصلاح کيدلو په صورت کي بايد ټولنه د دوی څخه ليروالی اختيارکړي او دوی پري نږدي چي زموږ مادي او معنوي شتمنيو ته زيان ورسوي.

دريم لامل:اقتصادي ستونزې: زموږ دټولنې ځينی وګړي دخپلو مالي ستونزو دليرکولو لپاره دنورو ټولونو دمادي او معنوی شتمنيو دپياوړتيا لپاره خپل په هيوادکي فعاليت کوي او دخپلو مادي او معنوي شتمنيو ددمنځه وړلو په فکرکي دي.

ياد کسان دنورو دلاس لاندي خپل هيواد ته زيان رسوي او دهرپرمختګ مخه يې ډب کوي. زموږ څخه يې ځيني مادي او معنوي شتمني اخيستي او دځينونورو داخيستلو په لټه کي دي. دوی زموږ هرډول شتمني دخپلو بادارانو په لمنه کي وراچوي او هڅه يې تل دا وي چي څنګه دخپل هيواد مادي او معنوي شتمنۍ دمنځه يوسي. يادو کسانو ته هيڅ وخت آزاد انسانان نه سو ويلی، بلکي دوی غلامان او مريان دي. موږ او تاسو بايد دهغه خپل او پردي مخه ونيسو چي زموږ دمادي او معنوي شتمنيو د دمنځه وړلوپه لټه کي وی، البته داسلام دمبين دين په رڼا کي.

هغه وګړي چي زموږ دټولنې څخه دي او زموږ مادي او معنوي شتمنۍ دمنځه وړي نيکوکاره اودستايني وړنه دي. څنګه يوکس دپرديوو په لمسون خپل مادي او معنوي شتمني دمنځه وړي.

څلورم لامل: بي علمي اوناپوهي. زموږ دټولنې ځني وګړي ددې له عمله دنورټولنو فرهنګ عملي کوي، چي هغوی علم او پوهه نه لري،هغوی په دې نه پوهيږي چي دنورو دفرهنګ تقليد کول ښه کړنه ده او که بده او دانه سي معلوملی چي کومه کړنه چي زه يې کووم هيواداو ټولنې ته مي ګټه رسوي او که زيان.

دټولنې ميشتوته نيک پوهوې دټولنې دپوهو وګړو دنده ده، هغه کسان چي علم او پوهه لري بايد تل هڅه وکړې چي دبي علمه او ناپوهو کسانو سره دهغوی په پوهوې کي دبيلابيلو لارو څخه کار واخلې اودهغوی سره مرسته وکړې ترڅو دټولنې ناپوهه اوبي علمه وګړي دجهل او ناپوهيو په تورو تيارو کي بند پا تې نه شي.پنځم لامل: ځان ښودنه. زموږ او ستاسو څخه ځيني دځان لوی اوعصري ښودلو او ياهم پرمختللي ښودلو لپاره، دنورټولونو مادي او معنوي شتمنۍ دځان لپاره غوره کوي اود ځان ښودني دود دبيلابيلو لارو څخه غواړې دټولنې نورو وګړو ته هم ورسوي،

ketabton.com - The Digital Library

دوی غواړي چې په دې كاركولو سره په ټولنه كي دعزت او قدر خاوند سي،دياد فكردرلودونكو دامفكوره ناسمه ده،باوري يم چې هيڅ وخت هم زموږ هيواد پاله اوفرهنګ پاله وروڼه دپرديو دفرهنګ تقليد كوونكى ته ددې لپاره درناوی نه كوی چې ده دخپل فرهنګ څخه ځان ليري كړی دی او دنورفرهنګ ته يې ځان نژدي كړی دی، ياده سوې مفكوره درلودونكي وګړی په خپل دې بدفكر كي هتمن ناكامه دي او دوی خپل موخې ته نه سي رسيدلی.

شپږم لامل: جبراو زور زياتی.

زموږ ځني مظلو مان وروڼه او خويندې په دې خاطر دپرديو دفرهنګ ښكار ګرځيدلي دي چې هغوی دې كړنې ته مجبور سوي دي، حالاتو دوی ته دنورو دفرهنګ دمنلو ګواښ كړی دی، دوی دكوم مجبوريت له عمله دنورو دمادې او معنوي شتمنيو منلو ته اړسوي دي،دوی ته چې كله هم ددې حلاتو څخه دوتلو زمينه برابره سي، نو دوی به هتمن هغه دجبراو زور زولنې ماتې كړې او ژربه هغه فرهنګ ته شا كړي كوم فرهنګ چې دوی په خپله خوښه نه دی غوره كړی بلكي په دوی باندي په زورتپل سوی دی.

اووم لامل:تعليمي مركزونه. ځينې دپرديو ترلا س لاندي تعليمي مركزونه هم زموږ ځيني ماشومانو، تنكيو ځوانانو او ځوانانو ته دنورفرهنګ لولي. دهغوی دماشومتوب، دين، بې وزلی او نورو لارو څخه په ګټې اخيستلو په هغوی باندي دنورو فرهنګ مني،هغوی دې ته تشويق كوي چې دهغوی دناسم فرهنګ دمنلوپه جال كي راګير او دهغوی ښكارسي اوورسته دهغوی دشومو موخو د وړپوره كولو آله وګرځي.ياد تعليمي مركزونه كيدای سي دټولو نورو لاملو نو څخه خطرناك تمام سي، او ژر به زموږ په ټولنه كي داسي يو نفاق منځ ته راولي چې دهغه څخه دوتلو لاره به بيا ډېره ستونزمنه وی.

هغه تعليمي مركزونه چې زموږ ماشومانو او ځوانانو ته دپرديوو فرهنګ زده كوي بايد وي پيژنو او په ګډه يې مخه ونيسو پري نږدو چې هغوی خپلو ناسمو اومنفي موخو ته ورسيږي.

خپل دكورنۍ غړی بايد په داسي تعليمي مركزونو كي ونه روزو ،زده كړه په ونكړو چې هغه مركزونه زموږ دمادې او معنوي شتمنيوپه زيان وي، زموږ دفرهنګ دناسم ښودلو روزنه زموږ دوستانو ته وركوي او هڅه يې دا وي چې زموږ اولادونه پرناسمو اوناروا لارو ستانه كړي.

موږ او تاسو بايد دهغو ټولو خطرونو پر وړاندې ودريږو او پرضد يې غبرګون وكړو، چې زموږ هيواد او ټولنې ته زيان رسوونكي تماميږي. هغه خطرونه كه زموږ هيواد اوټولنې ته په اوږد محاله توګه ګواښ كوونكي وي او كه په لنډمحاله توګه ګواښوونكي وي.موږ بايد دخپلو مادې او معنوي شتمنيو (فرهنګ) څخه ساتنه وكړو او هيڅ كورنې او بحرنې وګړی يا وګړو ته اجازه ورنه كړو چې زموږ څخه زموږ فرهنګ واخلې اوياهم ورته زيان ورسوی.

ketabton.com - The Digital Library

څنګه کولی شو خپل فرهنګ خوندي وساتو؟

لومړی: علم او پوهه لاسته راوړل. ټولنه دپوهې په ګانه سینګارول.دوهم :نیک عامه پوهوي او یوبل ته دهغه عواملو او علتونو په اړه پوهوي ورکول او خبرورکول چي زموږ دغوره فرهنګ او دهغه ځانګو ته خطر پیښوي او یا یې هم ورته پیښ کړی وي.

دریم: پوهان او عالمان کولی سي چي دنورو دفرهنګ دمروج کولو څخه زموږ په ټولنه کي مخنیوی وکړي .څلورم: قومي مشران اومخور هم په خپل فرهنګ ساتلو کي پوره ونډه لري.

پنځم: ټولنیزي رسنۍ. دټولنیزو رسنیو په مرسته موږ او تاسو کولی سو خپل فرهنګ ته خدمت وکړو او پري نږدو چي زموږ په هیواد کي دي دپردیوو فرهنګ مروج سي.

شپږم: دولت. دولت دنده لري دهغو کسانو او کړیو مخه ونیسي چي زموږ فرهنګ ته ستونزې راولاړه وي.اووم:عام خلګ. عام خلګ دنده لري چي دپردیو دزیان رسوونکو پرهنګونو دمروج کیدو څخه مخنیوی وکړي. اتم: یووالی او پر خپل فرهنګ ټینګ پاتې کیدل.نهم: زموږ تعلیمي مرکزونه او تعلیمي کتابونه هم باید داسي وي چي دهیڅ پردي فرهنګ دراغیزې لاندي نه وي.پورته یادې سوې کړنې،کسان او کړۍ کولی سي چي زموږ داویاړلی،لرغونی فرهنګ او دهغه ځانګې خوندي او پیاوړي وساتي .

دیادونې وړده چي همدا موږ او تاسویو چي خپل فرهنګ ته زیان رسو. که موږ چیرې خپل فرهنګ ته زیان ونه رسوو: هیڅ یوکس او ټولنه نه سي کولی زموږ فرهنګ ته زیان ورسوی. موږ او تاسو یو چي خپل دفرهنګ دښمنانو ته مولاره هواره کړې ده چي هغوی زموږ مادې او معنوي شتمۍ دمنځه یوسي، او ورته زیان ورسوي.زموږ او ستاسو په ټولنه کي ښه او بدکوچني فرهنګونه هم شتون لری او که زه دلته دهغوی یادونه کوم نویو لوی کتاب به پري ولیکل سي، مګر موږ او تاسو باید دهغه دودونو کوچنیو فرهنګونو مخه ونیسو چي بد او زیان رسوونکي وي او زموږ په ټولنه کی مروج سوی وي.

هغه دودونو ته باید وده ورکړو او ورته کارو کړو چي په رښتیا هم مثبت اودستایلو وړوي، ګټه رسوونکي وه او دي او اوس دمنځه تلو په حال کي دي او یاهم دمنځه تللی دي. موږ اوتاسو په ګډه کولی سو خپلې ټولنې ته خدمت وکړو او دخپلي ټولنې هرډول پرمختګ ته لیځي را ونغاړو.

دا ټولنه موږ په ګډ کارکولو سره پرمختللي کولی سو. زموږ ټولنې اوهیواد ته یوازي موږ اوتاسو ګټه رسولی سو،

نور وګړي او کړۍ زموږ اوستاسو وهیواد اوټولنې ته ډیر وخت کومه ګټه نه سي رسولی!موږ او تاسو باید پرخپلو ځانو باور دلاسه ورنه کړو او تل همت لرونکي او صبر کوونکي انسانان و اوسو.

ketabton.com - The Digital Library

اسلام

موږ او تاسو مسلمانانو که څه هم دژوند په هرډول حلاتو کي دخپل دين څخه دالله(ج) په مرسته کلکه ساتنه کړې ده، دژوند دبلې هرې اړتيا څخه مو خپل پاک دين ته حق داوليت ورکړی دی، تل مودا هڅه کړې ده چې دالله(ج) ټول احکام پرځای کړو، چاته اجازه ورنه کړو چي زموږ ددين او زموږ ددينې ارزښتونو پر ضد لاس په کارسي، خو په اوسني عصر، وخت کي زموږ او ستاسو څخه ځيني مسلمانان دخپل دين څخه ليري سوي دي ،يعني خپلو ديني ارزښتونو او اسلامي احکامو ته څومره چي ښايي هومره پاملرنه نه کوي او لامل يې هم داسوی دی چي موږ مسلمانان دنورو اديانو څخه دژوند په ډېرو چارو کي ورسته پاتې يو ياسو.

زموږ ددين دښمنانو زموږځينو څخه ګټه اخيستې ده، موږځيني يې ديوبل سره په شخړواختله کړي يو او په يوه او بل نوم موږ ديو بل پر واړندې جنګوي؟ځيني جاهـــل اوس مســـلمانانو تـــه وژونکـــي وايـــي حـــال دا چـــي اســـلام دژغورنې،مهربانی،سلامتی... دين دی. داسلام دمبارک دين مخالفين تل په دې هڅه کي وه او دې چي داسلام سپيڅلي (پاک) دين بدنامه کړې، د دوی ددې بدې موخې ته درسيدو څخه وړاندې مسلمانان بايد دهغوی مخه ونيسي، داسلامي احکامواو دالله(ج) پر پاک کتاب قرآنکريم باندي منګولې ټينګول (په قرآنکريم باندی عمل کول) دحضرت محمد(ص) پرلاره تګ کول د مسلمانانو په منځ کي اتفاق، هغه اشخاص اوکړی پيژندل چې داسلام په جامه کي داسلام پر ضد کـارکوي او پـه دې لټـه کـي وي چـي دمسـلمانانو تـرمنځ سـتونزې منځ تـه راوړي، داسلامي عالمانو لويې ټولنې جوړول، دهغه رسنيو او ليکونو پيژندل او درخپل توان پوري دهغوی دشومو موخو مخه نيول چي داسلام دنامه څخه په ګټه اخيستلو غيرې اسلامي بيانونه اوفتواوي ورکوي، په ماشومانوتنکيو ځوانان او ځوانانوباندی داسلامي علومو زده کړه،

داسلامي عالمانو دخوا څخه داسلامي امورو يادونه، نصحت(واعظ)کول،يادې سوې او دې ته ورته کړنې موږ او تاسو په دې دونيا او اخرت کي دکاميابۍ ترپولې رسوې،موږ کولی سو په دې کړنو کولو سره دالله(ج) رضالاسته راوړو، اوانشاءالله هيڅ وخت به د يادو کړنو دعملي کولو په صورت کي مسلمانان دداسي يو وخت شاهدان ونه اوسي چي مسلمانان يوبل په کښي وژنې، يوبل ته په کښی زيان رسوی او دمسلمانانو ترمنځ يوالی نه وي.

موږ او تاسو مسلمانان بايد داسلام دنامه څخه په ګټې اخيستلو غيرې اسلامي کړنې ونه کړو، نه هم بل چاته دا اجازه ورکړو چي داسلام دنامه څخه ناوړه ګټه پورته کړې او په دې ناوړه او غيرې اسلامي کړنو کولو سره داسلام دين ونورو آديانو ته يو بد دين ونوموې. زموږ او ستاسو مسلمانانو دا دنده ده چي اسلامي احکام پلي کړو.

ketabton.com - The Digital Library

په اسلامي احكاموكي دهرې ستونزې حل شتون لري او د هرچا حقونو ته په كي پاملرنه سوې ده. داسلامي احكاموپلي كول موږ اوتاسو او زموږ ټولنې ته نيكمرغې په تحفه كي راكوي. كه موږ غيرې اسلامي كړنې سرته ورسو، نو دنوراديانو به داسلام ددين څخه زموږ دهغو كړنو له كبله چي غيرې اسلامي دي مګر موږځيني يې داسلام پردين پوري تړو نفرت وسي، وبه نه غواړې چي داسلام دين چي دژغورنې،برياليتوب او سلامتئ دين دى ورته داخل سي او داسلام دين ومنې. پرموږ اوتاسو مسلمانانو دا لازمه ده چي موږ يوازي په نامه مسلمانان ونه اوسو، بلكي په رښتيا اسلامي احكامو ته غاړه كښيږدو،اسلامي احكام پرځان پلي كړو او لكه څنګه چي داسلام خوږ پيغمبر او دهغه ملګرو داسلام لپاره زحمتونه ګاللې وه موږ او تاسو هم بايد ددې پاک دين لپاره زيار وباسو او خپل مسؤليت په ښه ډول سره سرته ورسوو.ومن الله توفيق

* *

دلوى خداى جل جلاله په مرسته داكتاب (په سمندركې دملغلرولټون)
د۱۳۹۴/۴/۲۴ ه ش نيټه پاى ته ورسيدى.
دخيرد دعا په هيله ستاسو ورور محمود حميدزى

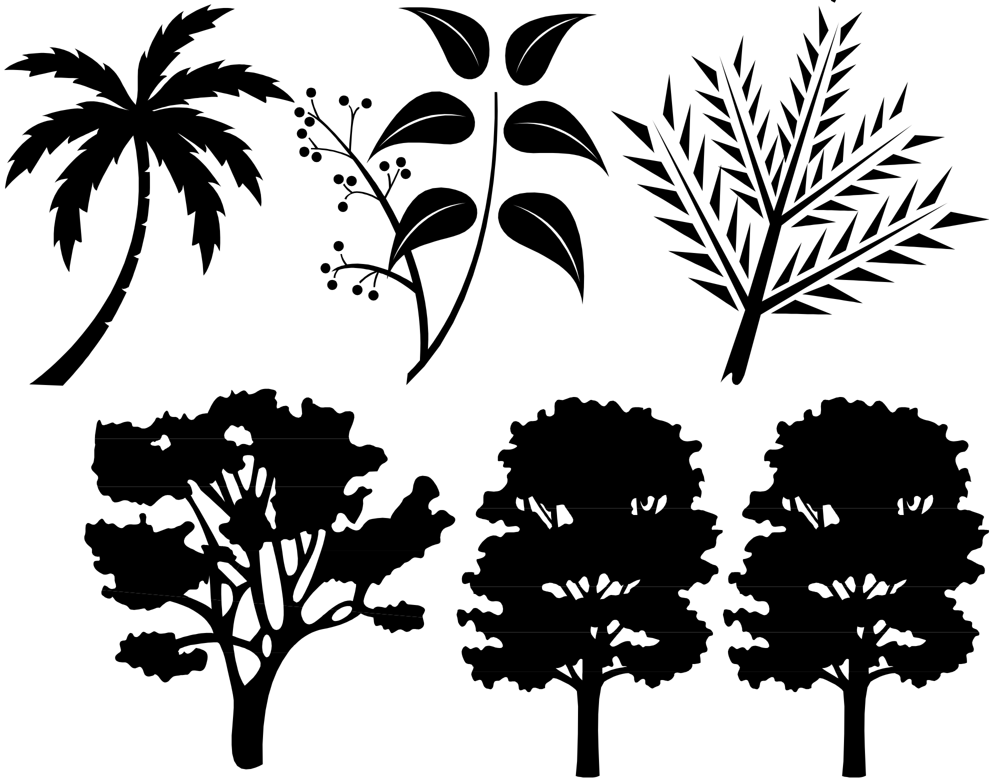

ketabton.com - The Digital Library

هغه سرچيې چې په دې کتاب کې ورڅخه ګټه اخيستل سوې ده.

۱:صحيح البُخاري.تاليف الامام ابوعبدالله محمد بن اسما عيل البُخاري.
ژباړه.خپروونکي اداره مکتبه قاسميه.دخپريدونيټه ۱۳۹۲ه ش
۲:صحيح مسلم:تاليف ابو الحسين مسلم بن الحجاج القشيري. ژباړه.خپروونکی
اداره احمدشاهي کتب خانه دچاپ کال ۱۳۹۰ه ش
۳:تذکرةُ الاولياء. تاليف فريدالدين عطار.ژباړه.خپروونکي اداره عمرعاصم
نشراتي مرکز.دچاپ کال ۱۳۹۱ جدي.

ketabton.com - The Digital Library

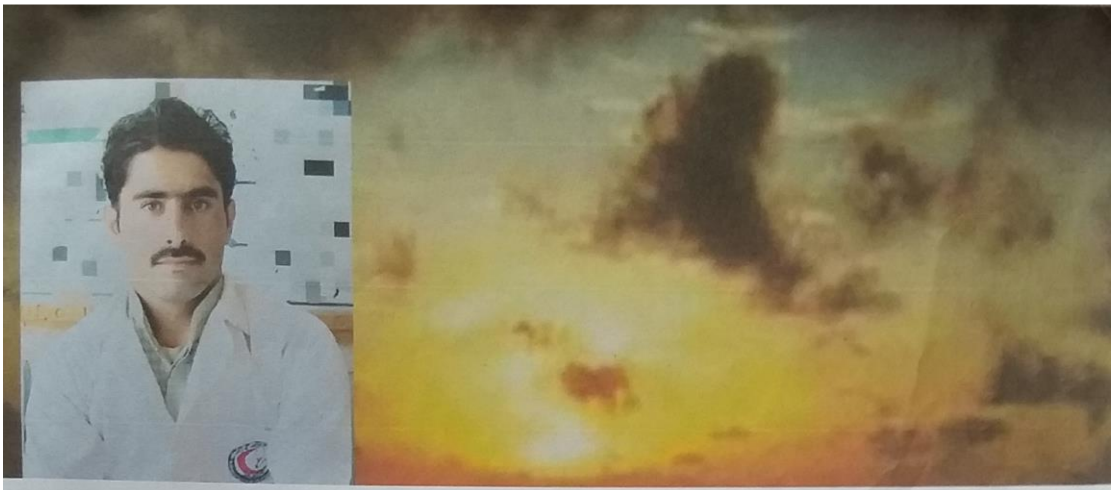

دليکوال لنډه پيژندنه!

محمودحميدزی په انګرېزي(MahmoodHamidzai) دخيرالله زوی،دحاجي محمداقبال لمسی او په ختﻪ اڅکزی دئ
. نوموړی د 1374ليږدیز لمريز کال دثور دمیاشتې په څلورمه نېټه چي د 1995زیږدیز کال دافریل دمیاشتې
24نیټې سرسمون خورې دکندهار ولایت دژړی ولسوالی په سنګحصار کلي کي زيږيدلی دئ. حميدزي ديني زده کړې
دخپل کلي دملا امامانوڅخه لوستي دي.

لومړنی ښوونځی يې په سنګحصار لېسه، منځنی ښوونځی يې په قاضي عبدالمجيد منځنی ښوونځی کي لوستی
او په کال 1396ليږديز لمريزکال کي دژړی ولسوالی داسعدسوري لېسې څخه فارغ اودمکتب دوره يې پای ته رسولې ده.
حميدزي:نيمه عالي زده کړې د ډاکټر مامون طاهري روغتيا علومو انستيتوت دنرسنګ په څانګه کي کړي
او دياد انستيتوت څخه په کال 1399ليږديز لمريز کال کي دپنځلسم پاس په سويه فارغ دئ

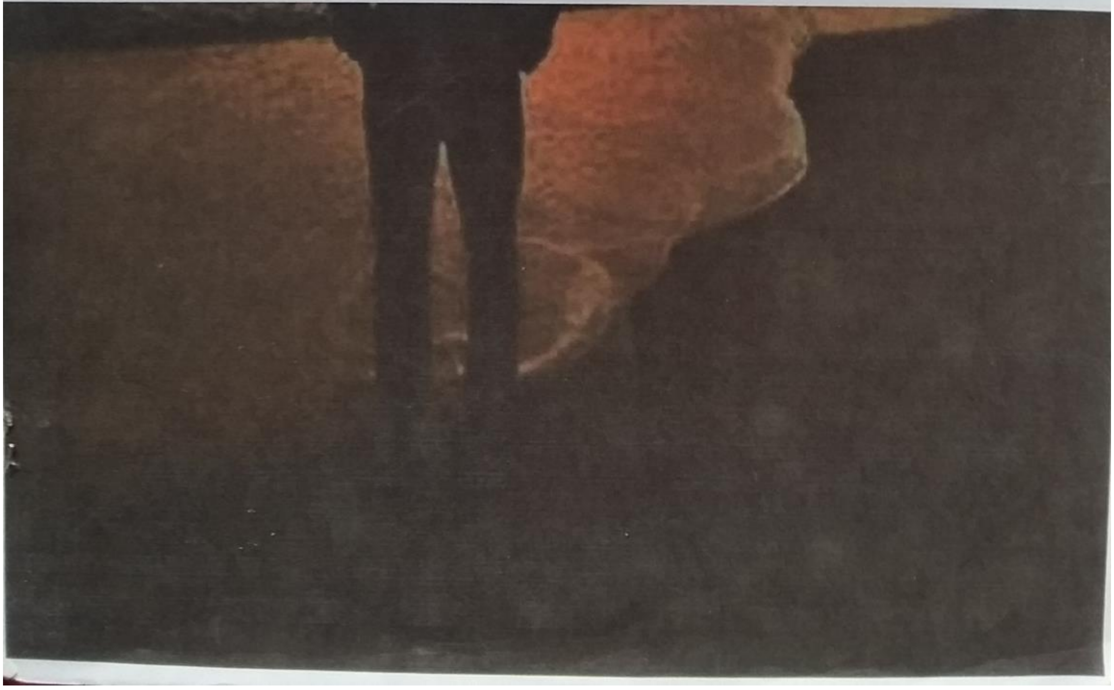

ketabton.com - The Digital Library

ketabton.com - The Digital Library

ketabton.com - The Digital Library

ketabton.com - The Digital Library

ketabton.com - The Digital Library

Thank you for reading

Find more e-books and articles on Ketabton - your multilingual digital library.

www.ketabton.com

Ketabton - Pashto, Farsi, Arabic & English